

MEGADETH...

THERION... CLAWFINGER... ANGERSEED... POKOLGÉP...
PUSCIFER... INDUCTION... KÁTAI TAMÁS... POZVAKOWSKI...
HELSTAR... MEAN MISTREATER... TOTAL ANNIHILATION...

OUT 06.02.

PASSION. POWER. FIRE.
INDUCTION ARE BACK WITH LOVE KILLS!

LP, DIGIPAK CD, JEWELCASE CD & DIGITAL

OUT 13.03.

LP, DIGIPAK CD, BUNDLES & DIGITAL
@R_P_M
@REIGNING_PHOENIX_MUSIC
@REIGNINGPHOENIXMUSICOFFICIAL

OUT 06.03.

VINYL, DIGIPAK CD & DIGITAL

OUT 13.03.

LP, JEWELCASE CD & DIGITAL

SHOP.REIGNINGPHOENIXMUSIC.COM

clawfinger

BEFORE WE ALL DIE

OUT 20.02.

NO SAVING THE WORLD.
JUST RIFFS, RAGE, AND HONESTY.
CLAWFINGER ARE BACK

LP, DIGIPAK CD, JEWELCASE CD, EARBOOK & DIGITAL

SHOP.REIGNINGPHOENIXMUSIC.COM

@PERCEPTION.LABEL

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy letöltötted a magazint! Ha inkább nyomtatott formában lapozgatnád, vagy egyszerűen csak szeretnéd fizikai formátumban is magadnál tudni, akkor írd a shop@underworld.hu címre!

A tartalom egy kicsit ismét színesebb lett, a mindig érdekes Turnéarcok és A múlt (kiemelkedő) zenéje mellett itt a Backstage Stereo és a Galéria rovat, valamint szó esik a Szépművészeti Múzeumban nemrég zárult William Blake-kiállításról, illetve annak metalzenei vonatkozásairól is.

A Top 2025 oldalon a szerkesztőség és az Underworld Klub által legjobbnak ítélt albumok listája található. Köszönjük, hogy ennyien részt vettetek a felmérésben! A hónap albumaira tekintve pedig már most biztosak lehetünk benne, hogy ez az év is számolatlanul zúdítja majd ránk a jobbnál jobb albumokat.

Az interjúk terén is igyekeztünk nagyot meríteni. Itt a Kátai-akta második fele, beszélgettünk Zak Tell-lel, Christofer Johnssonnal és Kukovecz Gáborral; de van még – többek között – texasi thrash, debreceni death és hannoveri prog metal is. Olvasd el, illetve hallgasd meg mindet!

Címlapunkkal a búcsúzó(?) Megadeth előtt tisztelgünk. Dave Mustaine életműve mondhatjuk, hogy megkerülhetetlen a színtéren. A zenekar több mint negyven évét feldolgozó írásunkat néhány személyes kiegészítéssel is elláttuk.

Ha tetszett, tetszik, amit csinálunk, oszd meg a megjelenés hírért, kövess minket a közösségi oldalainkon, és persze látogasd naponta a honlapunkat! Ha csatlakoznál az Underworld Klubhoz, vagy csak megosztanád velünk a magazinnal/honlappal kapcsolatos véleményedet, írd a klub@underworld.hu címre! Köszönjük!

Posta János
kiadó
Underworld.hu

TOP 5

1. CRIPPLED BLACK PHOENIX

Ravenettes (dal)

2. PUSCIFER

Mantastic (dal)

3. THE FUNERAL PORTRAIT

The Crash (dal)

4. MARIANAS REST

Pity The Living (dal)

5. LANDMVRKS

Creature (dal)

TARTALOM A - Z

Angerseed	16
Clawfinger	26
Helstar	73
Induction	20
Kátai Tamás	62
Mean Mistreater	14
Pokolgép	70
Pozvakowski	22
Puscifer	66
The Hirsch Effekt	72
Therion	4
Total Annihilation	68

x x x

A hónap albumai	31
A múlt zenéje	30
Backstage Stereo	24
Blake és a metal	78
Filmklub / Könyvjelző ...	76
Galéria	60
Koncertriport	56, 80
Turnéarcok	58

Zak Tell / Clawfinger

Therion

A szimfonikus projekt

Két évvel ezelőtt, 2024 januárjában az Orquesta Sinfónica Nacional de México – vagyis a Mexikói Nemzeti Szimfonikus Zenekar – társaságában lépett fel Mexikóvárosban az opera metal műfajának megteremtőjeként ismert svéd zenekar, a Therion. A speciális fellépést akkor rögzítették is, azok a felvételek pedig most Con Orquesta címmel kiadásra is kerültek. Gyuricza Tamás Marcell a Therion alapítójával, Christofer Johnssonnal beszélgetett a különleges albumról.

Újabb koncertfelvétellel jelentkeztek, ha jól számolom, már a kilencedikkel a zenekar történetében. Mi motivált ennek a koncertalbumnak a kiadására?

„A Con Orquesta valójában inkább egy DVD, nem szimpla koncertalbum, legalábbis DVD-projektnek indult. A DVD-nek és a BlueRay-nek azonban olyan kicsi a piaca, hogy a kiadó csak a hanganyag önálló megjelentetésével együtt vállalta be. Szerintem ez lesz az utolsó DVD-nk, mert egy kihalóban lévő felületről beszélünk, nincs értelme foglalkozni vele. A box egyébként egy DVD-t, egy BluRay-lemezt, valamint két CD-t is tartalmaz, tehát megkapsz mindent egyben. Emellett készül belőle egy limitált kiadású tripla vinylverzió is.

Az album teljes kép- és hanganyagát Mexikóban vettük fel, egy nagyon jó hangulatú, telt házas arénakoncerten, ahol 11 ezer ember előtt játszottunk. A Therion számára tényleg nagyon sok ember ez. *(nevet)* Amikor a tudomásunkra jutott, hogy ennyien lesznek, felmerült, hogy dokumentálni kellene mindezt. Beszéltem a kiadóval, és ők is hasonló véleményen voltak, így gyorsan elkezdtünk szervezni hozzá egy stábot. Szerencsére sikerült.”

Miért éppen Mexikóban valósult meg ez a koncert?

„Korábban volt két hasonló koncertünk Európában, az egyik éppen nálatok, Miskolcon, míg a másik Romániában. Őszintén szólva mindkettő nagyon stresszes volt számomra, ezért azt mondtam, soha többé nem szeretnék nagyzenekaros Therion-koncertet. Jó móka volt, különleges élmény, és régi álmom valósult meg velem, de rengeteg idegeskedést okoztak.”

Mitől voltak azok a koncertek ennyire stresszesek?

„Milliónyi probléma forrása az, ha egy metalzene-kart és egy szimfonikus zenekart együtt teszel fel egy színpadra. A kettőnek teljesen különböző a felfogása, egy ilyen közös koncerten azonban összhangot kellene teremteni közöttük. A klasszikus zenészekkel ez azért nem könnyű, mert mindenhez mereven ragaszkodnak. Például a kottában leírtakhoz, attól eltérni az ő felfogásuk szerint nem lehet.

De a dinamikája is nagyon különböző a kettőnek. A hegedű hangszíne például nagyon gyenge. Az ilyen koncerteken nemcsak a rockzenekar nyomja el, a közönségzaj miatt sem hallod rendesen. Olyan ez, mintha egy zsúfolt autópálya mellett, kihangosított telefonon próbálnál beszélni a barátnőddel. Ha kiabálsz a telefonba, azt hallani fogja, de amit sutto-gsz neki, azt nem. Márpedig a hegedű ilyen, az csak lágyan sutto-g, ezért gondoskodnod kell arról, hogy valami módon mégis hallható legyen. De ez csak egy hangszer, a szimfonikus zenekarban van még számos további hasonló. Ott van a teljes vonós részleg, ami úgy egészében problémás ebből a szempontból. Vagy

a fafúvósok közül a klarinét, amiből szintén nem hal-lasz semmit egy rockzenekar mellett. Játszhatnának egy teljesen más dalt is, az sem tűnne fel senkinek. Szóval ezeket a hangszereket a megfelelő módon egyesével mind ki kell hangosítanod. Igen ám, de ha a vonós szekció vagy a klarinétosok mikrofonjait feltolod annyira, hogy élvezni lehessen őket, abba bele fognak hallatszani a rézfúvósok is. Kész örület az egész!

A két európai koncerten rengeteg problémánk volt ezzel, hiszen még tapasztalatlan voltam e téren, és tényleg stresszeltem emiatt. És akkor arról még nem is beszéltem, hogy a klasszikus zenészek egy része utálja az ilyen projekteket. Teljesen lenézik a rockzenét, és ez látszik is rajtuk. Azt olvasod le az arcukról, hogy »mi a f*szt csinálunk mi itt, nem erre szerződtünk!« Vannak olyanok is, akik érzelm nélkül tolják le a projektet. »Oké, fizetnek érte, csináljuk meg, csak legyen már vége minél előbb.« Talán egy-harmaduk az, akinek tetszik, legalábbis a korábbi európai koncertek alapján ez volt a tapasztalatom.

Ezért mondtam azt, hogy soha többé nem akarok szimfonikus zenekarral együtt játszani. Igen ám, de amikor teszel egy ilyen kijelentést, nem gondolsz arra, hogy lesznek olyan emberek, akik sok pénzzel meg akarnak győzni arról, hogy változtasd meg a véleményedet. Itt is ez történt. Az évek során nagyon sok ajánlatot kaptam, de ezekre mindig az volt a válaszom, hogy »fogd a pénzed, és húzz a f*szba!«

A mexikóikkal kapcsolatban miért változott meg mégis a véleményed?

„Mert mindennek megvan az ára. *(nevet)* Őket is elküldtem, ráadásul nem egyszer, hanem két alkalommal is, de amikor harmadjára is megkerestek, akkor már olyan pófátlanul nagy összeget kínáltak fel, hogy hülyeség lett volna arra is nemet mondani. Úgy voltam vele, hogy oké, ennyi pénzért elvállalom, leg-feljebb veszek majd némi heroint is, hogy ne nagyon stresszeljek miatta. *(nevet)* Közöltem velük a feltételeimet. Mondtam, hogy nem leszek benne a szervezési folyamatokban, csak odamegyünk, tartunk egy közös próbát a szimfonikusokkal, s lejátsszuk a koncertet. Annyit kértem csak, hogy a technikusok tegyenek meg mindent azért, hogy jól szóljon a koncert, adják a legjobb formájukat, s akkor egy remek estének nézünk elébe.”

Ki és milyen szempontok alapján válogatta ki a műsorba bekerülő dalokat? Egyedül te döntöttél erről?

„Igen. Az európai koncerteknél még úgy voltam vele, hogy felerészben legyenek klasszikus művek, s felében Therion-dalok. Klasszikusok, amiket therionossá tettem, valamint Therion-dalok, amelyek klasszikus támogatást kaptak. Akkor még azt tartottam szem előtt, hogy melyik Therion-dalhoz

„Igazi zenerajongók voltak, akik örültek neki, hogy csinálhatnak egy ilyen projektet velünk. Nemcsak eljátszottak valamit kottából, de ismerték is a dalainkat.”

passzolna legjobban egy szimfonikus zenekar. Most nem ez motivált, olyan dalokat játszottuk, amikről azt gondoltam, hogy az emberek valószínűleg ezeket szeretnék leginkább hallani. A legjobb dalainkat. Csupán egy vagy két olyan volt köztük, amit a szimfonikusok kedvéért választottunk ki. A Ten Courts of Diyu például ilyen. Ezt a dalt nem is adtuk volna elő élőben soha, de ide nagyon illett. Vagy a Via Nocturna, ami alapból ilyen eseményekre született. A program többi része viszont olyan dalokat tartalmazott, amiket bárhol eljátszhatnánk.”

Ki készítette el a partitúrákat a szimfonikus zenekar számára?

„Ők maguk. Szabad kezet kaptak ebben, ez is a megállapodás része volt. Szerintem nagyon jó munkát végeztek, még arra is odafigyeltek, hogy ne legyen nehéz dolga a klasszikus zenészeknek, legalábbis így könnyebben el tudták játszani, mintha én csináltam volna.” (nevet)

Az imént arról beszéltél, hogy hangzásilag milyen nehéz összehangot teremteni egy rockzenekar és a szimfonikusok között. Ehhez képest a Con Orquesta felvétele gyönyörűen szöl...

„Nem mondanám, hogy tökéletes, de nem rossz, az biztos. A nyers felvételen még egy csomó háttérzaj volt hallható, de szerencsére a hangmérnökök tényleg remek munkát végeztek, s mindent eltüntettek, ami nem volt oda való.

Ezt az egész dolgot háromféleképpen lehet csinálni. Ahogy a Deep Purple tette 1970-ben. Felvitték Marshall-ládákat a színpadra, és levették a hangot minimálisra, s gyengéden játszottak a dobokon. Ezt egy kisebb zárt helyen tudod megtenni, de egy arénában, ahol mi játszottunk, nem. A metalrajongók azt akarják, hogy erőteljesen szólaljon meg a zene, dübörögjön a basszus.

A másik megoldás az lehetett volna, amit néhány zenekar csinált már. Neveket nem fogok mondani, de előre felveszik a klasszikus zenekari részeket, majd a koncerten gépről hozzákeverik a hangot a rockzenekarhoz, miközben a zenészek úgy tesznek, mintha valóban ott játszanának. A rajongók imádják ezt, hiszen minden arányosan szöl, minden hangszert tisztán lehet hallani, de ez csalás. Nincs annyi pénz a világon, amivel engem rá lehetett volna venni erre.

A harmadik az a stresszes megoldás, amiről már beszéltem neked. Itt is ragaszkodtam ehhez, és voltak is problémák, de ezekből szerencsére teljesen kimaradtam. A szimfonikus zenekarral való együttműködés viszont kellemes meglepetést okozott.

A romániai fellépésről borzalmas emlékeim vannak, ott a szimfonikus zenészeknek semmi motivációt nem láttam. Miskolc jobb volt, ott motiváltabb volt a zenekar, de még mindig lehetett látni, hogy számukra csak munkát jelentett a koncert, amit le akartak tudni. Mexikóban viszont igazi zenerajongók voltak, akik örültek neki, hogy csinálhatnak egy ilyen projektet velünk. Nemcsak eljátszottak valamit kottából, de ismerték is a dalainkat. A nap végére olyanok lettünk,

mint egy közös csapat. Bár a pénz miatt vállaltam el azt a koncertet, de végül nagyon boldog voltam, hogy megtettem.”

Ez jelentheti akár azt is, hogy egy ismétlés is szóba kerülhet?

„Ilyen nagyszabású projekt már biztosan nem. Ha valamilyen okból lesz rá alkalom, hogy szimfonikus zenekarral együtt lépnek fel, azt csak úgy csinálnám, ahogyan annak idején a Deep Purple. Azon a módon minden hangszert tisztán lehet hallani, bár azt a rajongók annyira nem fogják szeretni, mert nagyon halk lesz. Nem lesz visító gitár vagy dübörgő dob.” (nevet)

Néhány éve arról beszéltél, hogy az intenzív turnézással is felhagytok, és a jövőben csak kevesebb országban léptek fel. Ezt továbbra is így gondold?

„Igen, ez a terv. 2028-ban jön az új stúdióalbumunk, a rá következő pedig 2029-ben. A 2028-as albummal azonban nem fogunk turnézni, csak a kettővel együtt, talán 2029-ben. Az a tervem, hogy a jövőben minden második albummal fogunk turnézni, és az is nagyon rövid lesz. Európában maximum tíz koncertet vállalunk. Egyet Svájcban, egyet Hollandiában, a többi keleten. Sem Angliában, sem Franciaországban nem lépünk fel. Egy németországi koncert talán szóba jöhet, de még az sem biztos. A latin-amerikai turné is rövidebbre vesszük. Legutóbb 24 koncertünk volt Latin-Amerikában, az a terv, hogy ezt felezzük. Az öt kínai koncert helyett is csak egyet vállalunk, viszont Japánba szívesen elmennék, mert ott csak fesztiválokon játszottunk, önálló koncertünk még nem volt.

Ami egyelőre még kérdéses, az Oroszország. Majd meglátjuk, hogyan alakul az ottani háborús helyzet. Én lesz*rom a politikát, játszanék az ottani rajongók-

„Az első turnénk hat koncertből állt, a nézőink száma pedig 18 és 110 ember között mozgott.”

nak, de a zenekarban vannak mások is rajtam kívül. Olyanok is, akiket zavar az orosz politika. Miután nem akarok emiatt veszekedést, így ha ők azt mondják, hogy Oroszországba nem akarnak menni, akkor nem megyünk.”

Magyar koncert meghiúsulhat hasonló okok miatt? Nyugat-Európában sokan vannak, akik nem értenek egyet az orbáni politikával...

„Szerintem a Nyugat-Európában élő emberek nem tudhatják pontosan, hogy mi is a helyzet Magyarországon. Ha mindenkire hallgatnánk, akik rinyálnak, akkor nem játszhatnánk túl sok helyen.”

A Therion a death metal színtérről indult. Mi motivált arra, hogy aztán egy egészen másféle zenei irányzat felé mozdulj el?

„Nem volt tudatos döntés, csak lépésről lépésre haladtunk előre. Mi már az első albumunkon is használtunk billentyűs hangszert, ami akkor még egyáltalán nem volt jelen metalzenében, a death metalban pedig elképzelhetetlennek tűnt. Meg is kaptuk, hogy ennek itt nincs helye. (nevet) Aztán sorra jöttek az újdonságok a dalainkban. A második albumon (*Beyond Sanctorum*) még több billentyű volt, de megjelent a tiszta férfi énekhang, s mellé a női ének is, a harmadikon (*Symphony Masses – Ho Drakon Ho Magas*) pedig már ott volt a heavy metalos riffelés.

Bár akkor még mindig death metal zenekar voltunk, de a zenénkben már túl sok olyan elemet fedezhettél fel, ami azt mutatta, hogy hamarosan ki fogunk lépni abból a stílusból. A Lepaca Klifföth albummal meg is történt ez. Az a lemez már elővetítette a Therion későbbi stílusát, ott kezdtem el kísérletezni a hangokkal, hogy milyen lenne ez a zene tiszta énekkel.”

Amikor az első albumotok, a még tisztán death metalos *Of Darkness...* megjelent, gondoltál arra, hogy egyszer ilyen nagyszabású produkciókban veszel részt?

„Soha. A death metal mindig is nagyon szűk körű irányzat volt. Az első turnénk hat koncertből állt, a nézőink száma pedig 18 és 110 ember között mozgott. Stockholmban volt a legnagyobb koncertünk, 400 ember jött, de az hazai pálya volt, és három másik zenekar is fellépett, akiknek szintén megvolt a maguk tábora. Ha abban az időben valaki netán azt mondja nekünk, hogy lesz egy olyan koncertünk, ahol 11 ezer ember előtt játszunk, biztosan nem hiszem el neki.

Amikor a Therion indult, az emberek többsége még lenézte a metalosokat. Azt mondták ránk, hogy hülyék vagyunk, és semmi másra nem vagyunk alkalmasak, mint raktári munkára, cipekedni, pakolni. Ehhez képest a metalosok jelentős része nagyon intelligens, kifejezetten nagy tudású ember. Finnország előző minisztere például. Vannak úrhajósok, akik szintén metalt hallgatnak. Nemrég tudtam meg, hogy az egyik úrhajósok, aki egyenesen a mi rajongónk, a nemzetközi úrállomáson le fogják játszani az egyik koncertünk felvételét. Talán ez az egyik legmenőbb dolog, ami valaha is történt velem, pedig ha valaki annak idején azt mondta volna, hogy ki fogják küldeni az űrbe az egyik koncertünk felvételét, biztosan elmeorvost hívok hozzá.” (nevet) **U**

MEGADETH

MEGADETH
MEGADETH
MEGADETH
MEGADETH
MEGADETH

Dave Mustaine – és általa a Megadeth – egyike a metalvilág megkerülhetetlen neveinek. Úgy tűnik, a napokban megjelent albummal az életmű végére értünk. Ennek kapcsán álljon itt egy összegzés, megtűzdelve személyes véleményeinkkel.

SZÖVEG: KÁNYA FERENC

A Megadeth története valószínűleg nem egy zenekar története. Egy olyan emberé, aki képtelen volt nem alkotni. Dave Mustaine pályája egyszerre szól dühből született riffekről, megszállott technikai precizitásról, politikai frusztrációkról, személyes démonokról és arról a különös, makacs túlélő ösztönről, ami végigkísérte teljes pályáját. A Megadeth életműve nem egy lineáris fejlődéstörténet, hanem korszakok egymásra rakódó rétegei az ifjú indulattól a veterán bölcsességig. Minden korszakának megvan a maga sajátos hangulata, társadalmi és színtéri kontextusa, és ebben minden albuma egy-egy pillanatfelvétel arról, hogyan próbálta Mustaine újra és újra definiálni önmagát egy olyan műfajban, amelynek már a kialakulásában is kulcsszerpet játszott. Ez az írás ennek a több mint négy évtizedes útnak a rétegeit bontja ki: korszakokon, albumokon át, káosztól a kontrollig idézzük fel a Megadeth sztoriját.

1983–1988

A bosszú energiája

A nyolcvanas évek első felében a metalszínkép éppen átalakulóban volt. A brit heavy metal új hulláma kifutóban, a glam a csúcson. A háttérben már formálódott valami új, ami két teljesen külön világ legkarakteresebb elemeit gyúrja össze: a brit heavy metal technikás, dallamos, riffközpontú megközelítést és a hardcore punk nyers energiáját.

Az új műfaj evolúciója szinte robbanásszerű volt 1981 és 1983 között. Dave Mustaine 1982-ben került a Metallicába. Gyors, agresszív, technikás és precíz játékaival teljesen új irányba indította a csapatot és a formálódó műfajt egyaránt. Alig egy év múlva, 1983 áprilisában kirúgva, dühösen, sértetten és bosszúvágygal távozott a zenekarból. Hazafelé eldöntötte, hogy olyan zenekart fog alapítani, ami gyorsabb és technikásabb, mint a Metallica. Vagy a Slayer. Vagy az Exodus.

A Megadeth 1983 végén született meg, Mustaine és David Ellefson közös projektjeként, és már az első demókon hallatszott, hogy itt nem egyszerű gyors metalról van szó, hanem egy dühből, sértettségből és megszállottságból építkező, totálisan új irányról. A korai években a zenekar folyamatosan változó felállással, minimális költségvetéssel, de maximális ambícióval működött, miközben a thrash metal lassan globális jelenséggé vált olyan megjelenésekkel, mint a Kill 'em All, a Show No Mercy, a Fistful Of Metal, aztán a Ride The Lightning, a Bonded By Blood és a Hell Awaits.

A Megadeth ebben a forrongó közegben találta meg saját hangját: gyorsabb, agresszívebb és technikásabb akart lenni mindenkinél, és ez a bosszúenergiából táplálkozó, kontrollálatlan kreatív robbanás határozta meg a teljes első korszakot. Mustaine itt még nem a precíz zene-

szerző volt, hanem pengeéles riffekkel hadonászó túlélő, aki minden hanggal azt üzenete, hogy nemcsak visszatért, hanem gyorsabb, agresszív-ebb és veszélyesebb, mint bárki más.

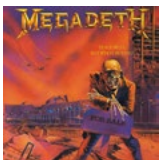
*„Ha van egy új módszer /
Én leszek a legelső a sorban / De akkor
működni kell” – Peace Sells*

KILLING IS MY BUSINESS... AND BUSINESS IS GOOD! (1985)

A Megadeth debütáló albuma olyan, mint egy szalag- rögzített idegösszeomlás. Egy kontrollálatlan dühki- törés. A Killing Is My Busi- ness nem szép, nem tiszta, nem is igazán fegyelmezett – de pont ettől működik. Mustaine, Ellefson, Chris Poland és Gar Samuelson olyan tempókat és olyan agressziót hoznak, ami akkoriban még a műfaj szélső értéke volt. Producer volt, de mégsem, a hangzás „csinálj magad!” jellegű, kaotikus, a Combat Records filléres költségveté- se miatt inkább emlékeztet egy garázsban fel- vett demóra, mint egy debütáló nagylemezre, de a dalokban feszülő energia tagadhatatlan. Tele van olyan riffekkel, amelyek még nyers formá- jukban is zseniálisak, és bár a produkciós hibák miatt sok részlet elvész, a dalok karaktere átüt mindenben. A Rattlehead és a Skull Beneath the Skin már előrevetíti azt a technikai precizitást, ami később a Megadeth védjegyévé válik. Ez az album megmutatja milyen, amikor egy zenekar még csak formálódik, de máris veszélyesebb, mint a legtöbb kész produkció.

PEACE SELLS... BUT WHO'S BUYING? (1986)

A Peace Sells az a pillanat, amikor a Megadeth nem- csak felzárkózik a thrash akkori élvonalához, de saját identitást is teremt, mind zenében, mind vizualitás- ban. Ed Repka ceruzájából megjelent Vic Rattlehead teljes alakos figurája, amint a Capitolium romjait árulja. Megszületett az ikon. A kaotikus debüt után a tisztább, fóku- száltabb hangzás már önmagában is hatalmas előrelépés. Ez Randy Burns munkája. Akkoriban Possessed-, Helstar-, Dark Angel-albumokon dolgozott, tehát a gyors, agresszív, nyers zené- hez értett – pontosan ez kellett a Peace Sells hangzásához.

Látványos a dalszerzés minőségi ugrása. A Wake Up Dead olyan nyitás, amely egyszerre mutatja meg Mustaine ritmusszámítás zsenialitását és azt a paranoiás, zaklatott energiát, ami a korszakot meghatározza. A címadó nemcsak a Megadeth egyik legnagyobb klasszikusa, hanem a thrash metal egyik legfontosabb politikai manifesztuma is. Ma is félelmetesen aktuális. A lemez tele van olyan pillanatokkal, amelyekben a zenekar technikai precizitása már a későbbi aranykort vetíti előre – a Good Mourning / Black Friday például egyszerre epi- kus és agresszív. Poland szőlőinek melodikája akkoriban teljesen egyedi volt. A ritmusszekció is sokat fejlődött: Samuelson jazzes játéka és Ellefson feszes basszusa olyan alapot ad, amely- re Mustaine végre nemcsak dühből, hanem tudatos szerzői szándékkal építkezik. A Peace Sells nemcsak jobb volt, mint a debüt, hanem egyenesen korszakalkotó: ez az album tette

a Megadethet a thrash metal második legfonto- sabb zenekarává, és ez az a pont, ahol Mustaine már nem feltétlenül bizonyítani akar, hanem elkezd alkotni.

„Nemcsak tökéletes Megadeth-album, hanem tökéletes metalalbum, klasszikus alapmű. Etalon, annak minden ízében és aspektusában: a dalok, a hangszerelés, a hangzás, Mustaine tökélyre fejlesztett, összetéveszthetetlen riffelése, a pazar ötletek, a váltások, a kőke- mény, sőt, súlyos, sötét zeneiség, a már-már eposzi grandiozitásúvá varázsolt thrash- irány, a hangszerek egymáshoz viszonyított arányossága, a frontember fogai között szűrt sorai, a baljós, sokszor death metalt megsze- gyenítően brutális szövegek (Black Friday), az album dalsorrendjének a megszerkesztettsége, a dinamikai váltások; az, hogy nincs két hason- ló dal sem, nemhogy egyforma, az Ellefson/ Samuelson (RIP) páros fíjkás ritmusai, a vészjósló lemezborító... Az egész mű abszolút hibátlan. A gyors részeknél olyan a riffelés, mintha kalapáccsal ütnének egy acélsínszálat – tokától bokáig metal. Kifinomult brutalitás, szofisztikált agresszivitás, metalmuzikalitás csúcsra járva. Olyan album, hogy vélhetően James Hetfield és Lars Ulrich is kényelmetlenül érezte magát, amikor annak idején először meghallották.” – Milán Péter

„A zenekar nagykiadás debütálása hallhatóan nem nagykiadás felvételnél íródott, ami a lemez erőnye is. A bevont szereplők egója pedig – a kelletténél is több kábitószert mellett – olyan időtlen dalokat eredményezett, amik még a crossover hardcore-ra is rányomták a bélyegüket. A szokatlan hangközök és dobjátékok jazzes skálázása, színezése mind- máig üdítő, az okosabb pillanatok pedig kellően feszes verzők fogják közre. Számomra megismételhetetlen ez a törekeny egységű, ami a Peace Sells dalait meghatározza. Ha a szívemre teszem a kezem, nem ez a lemez, ami '86 kapcsán elsőre eszembe jut, de a lefelé pengetős részeknél azért mindig felszedném tőle a parkettát.” – Bali Dávid

SO FAR, SO GOOD... SO WHAT! (1988)

A Megadeth korai korszak- kának háromfelvonásos drámájában ez a lemez a vihar előtti vihar: A düh még foryog, a fókusz pedig már veszélyesen ingadozik. A felállás instabil – Chris

Poland és Gar Samuelson távoztak, helyükre Jeff Young és Chuck Behler érkezett, akik technika- ilag éppen hozzák a szintet, de a kémia már nem az, ami a Peace Sells idején működött. A hangzás is ennek a káosz- nak a lenyomata: a produkció többször cserélt kezét, és végül még a Capitol által meghívott „problémakezelő”, Michael Wagener (Accept, Mötley Crüe, Dokken stb.) sem tudta megmenteni.

A lemezben ismét a nyers, punkos energi- ák dolgoznak. A Set the World Afire-t is ilyen energiák feszítik, Mustaine ritmusszámítás pengeéles, és már előrevetíti a későbbi techni- kai precizitást. Előrevetítés tekintetében a Mary Jane sötétebb, melodikusabb megoldásai is nagyszerű példák, az In My Darkest Hour pedig a korszak érzelmi csúcspontja: Mustaine egyik legősztintebb dala, amelyben a súlyok és a dalla- mok ritka egyensúlyban vannak.

A lemezt áthatja egyfajta „kreatív klauszt- rofóbia”, amely egyszerre teszi izgalmassá és

idegfejesítővé: hallani, hogy Mustaine fejében már ott van a következő szint, de a zenekar nem képes azt lekövetni. A So Far... azt mutatja meg, milyen az, amikor a zenekar egy önmagába roskadó fekete lyuk eseményhorizontján egyen- sülöz, de képes maradandó dalokat írni.

„Rust, Countdown, Peace, Killing, So Far sor- rendben ismertem meg a diszkográfiát 1992- ben, az évek alatt ez utóbbi érett abszolút favorittá. Biztosan nem menne át az album egy drog- vagy alkoholeszten, de ezzel együtt – vagy éppen ezért – a zenébe oltott indulat és energia egyik legszebb iskolapéldája. Nem tökéletes, de pont így tökéletes. Ugyanígy az MD.45 néven kiadott The Craving album is egy személyes kedvencem, amely a 2004-es újrakiadással lényegében egy Megadeth- sorlemezre avanszált.” – Posta János

1988–1992 – Kristálykorszak

A nyolcvanas évek végére a thrash metal már nem csupán egy underground mozgalom volt, hanem egy kiforrott műfaj, amelyet olyan albu- mok emeltek globális szintre, mint a Master of Puppets, a Reign in Blood vagy az Among the Living például. Ebben a mezőnyben a világlátó- tornyok között a Peace Sells volt az iránytű. A szintér ekkorra már pólusok köré rendező- dött: a Slayer a tempók, a Metallica az epika, az Anthrax pedig a crossover felé ment, míg a Megadeth intellektuális rifféptést, groove-os közép-tempót és játékos, jazzes basszusfuta- mokat hozott be. A Megadeth számára ez az időszak a káosz- ból való kilábalásról szól: a So Far, So Good... után Mustaine végre megalálta azt a felállást – Marty Friedman és Nick Menza érkezésével –, amely nemcsak stabilitást, hanem kreatív robbanást is hozott. A korszak hangula- ta egyszerre futurisztikus, technikus és precíz. A Megadeth ekkor vált igazán önmagává, és ekkor született meg az a kristálytisza, penge- éles thrash-hangzás, amelyet a műfaj egyik csúcspontjaként tartanak számon.

„Nagy nemzetek emelkedtek holtak csontjain, / sáron és szalmán, véren és verejtéken / Tudod, mennyit érsz, amikor az ellenségeid dicsérik, / ahogy az erőszakot építet” – Architecture of Aggression

RUST IN PEACE (1990)

A Rust in Peace az a pilla- nat, amikor a Megadeth megtalálja önmagát és egy új szintre emeli a thrash metal technikai és kom- pozíciós lehetőségeit. A felál- lás ismét erős – Mustaine, Ellefson, Marty Friedman és Nick Menza – és olyan tökéletes kémiai elegyet alkot, amely ritkán adatik meg egy zenekarnak. Menza feszes, mégis könnyed játéka, valamint Ellefson ritmikai horgonya nagyszerű ritmusszekciót ad, Friedman melodikus, keleti hatású szólói pedig úgy állnak Mustaine pengeéles riffjein, ahogy még nem láttuk soha. A producer Mike Clink, de mellette dolgozott Max Norman, aki a későbbi albumok munkáit felügyeli majd. A produkció- ban minden hangszer külön életet él, minden- nek saját tere van, mégis tökéletesen illeszkedik az atmoszférába.

A Holy Wars azonnal világhossá teszi, hogy itt valami egészen új történik. A Hangar 18 már-már progos szerkezete, a folyamatos

szólócsaták és a témavariációk a műfaj legikonikusabb pillanatai közé tartoznak. A Tornado of Souls Friedman szólójával a korszak thrash metaljának melodikus csúcspontja. A lemez egészét áthatja egyfajta futurisztikus paranoia, a hídegháború utolsó évi hangulatának karikatúrája. A Rust in Peace nemcsak a Megadeth életmű egyik csúcsa, hanem a thrash metal egyik legfontosabb, legjobban megkomponált albuma – egy olyan mű, amelyben a technika, a dalszerzés és a hangulat nagyon ritka transzcendenciát mutat.

„Engem a Megadeth ezzel az albummal kapott el, és sem az azelőtti, sem az azutáni anyagok nem találtak be annyira, részint azért, mert '93-ban a Metallica előtt adott koncertjük akkora csatlós volt (hiába nem a saját hibájukból). Sok helyen progmetalba hajló zenélés megy itt, és a sodrásnak, súlynak, dallamoknak olyan tökéletes elegyét adja a R.I.P., hogy máig elképeszt. 1990 kivételesen nagy éve volt a metalnak, és ez is a csúcselemezei közé tartozott.” – Uzseka Norbert

COUNTDOWN TO EXTINCTION (1992)

A Countdown To Extinction a Megadeth pályájának egyik legérdekesebb fordulópontja. Egy olyan album, amely egyszerre őrzi a Rust in Peace technikai precizitását, de már sokkal letisztultabb, groove-osabb, középtempós irányba mozdul. A felállás stabil, és ez hallatszik is: a zenekar olyan magabiztossággal játszik, mintha pontosan tudná, hogy elérkezték a mainstream kapujába. A produkció már Max Norman és Mustaine munkája, ezúttal is kristálytisza, de kevésbé hideg, mint a Rust in Peace esetében. A gitárok vastagabbak, a dobok súlyosabbak, a dalok pedig sokkal inkább építenek a refrénekre és a groove-okra.

A Symphony of Destruction azonnal klaszrikussá vált egyszerű, de zseniális riffjével. Azt mutatja, hogy Mustaine képes a komplexitást is háttérbe tolni, ha a dal azt kívánja. A Skin O' My Teeth és a High Speed Dirt még őrzi a thrash gyorsaságát, de már sokkal fegyelmezettebb formában. A címadó lassan építkező, súlyos, már-már groove metalos hangulata jól illik a korszak társadalmi feszültségeihez, a Foreclosure Of A Dream egyértelmű politikai töltetével és gyönyörű melodikus ívével pedig a Megadeth egyik legérettebb pillanata. A Countdown egészében egy rendkívül fókuszált, sokkal inkább dalcentrikus Megadeth képét rajzolja ki, amelyben a technika továbbra is jelen van, de már nem öncélú, hanem a dalok szolgálatában áll. A Megadeth ezzel az albummal úgy tudott kilépni a thrash keretei közül, hogy elveszítette volna az identitását.

„A Countdown az első Megadeth-album, amit a megjelenés évében vásároltam meg. 1992 fontos év volt a metalban, több kedvenc bandám is korszakváltó albummal jelentkezett: a Maiden, a Testament, a Sodom, az Exodus, a Kreator, a Pantera és a Megadeth is. Néhányan közülük meglepték a közönségüket a váltással, néhányan pedig olyan lemezt készítettek, ami csúcsra járatta azt, amiben a legjobbak. A Countdown To Extinction például ilyen. A Rust In Peace és a Dystopia mellett ma is az a Megadeth-album, amit ha felteszek, végig is hallgatom.” – Kánya Ferenc

„Az első négy albumot egyszerre szereztem meg anno a Rust in Peace idején, így azok

kicsit össze is folynak, annyit hallgattam őket egymás után, hogy a mai napig nem tudom, pontosan melyik dal melyik lemezen van, haha! Viszont a Countdown volt az első, amit hivatalos kiadásban, lemezbolthoz besétálva vettem meg, és ennek akkoriban még igen nagy súlya volt! A mai napig a kedvenc albumom tőlük – az meg, hogy a Symphonyt még a Nine Inch Nails is remixelte, már csak hab volt a tortán.” – György Zoltán

„24 éves vagyok. Mire megszülettem, a mára 17 stúdióalbumossá bővült Megadeth-életmű nagyobb része megjelent már, így azokkal a lemezekkel utólag ismerkedtem meg. A belépő zenét gyermekkoromban a gigasláger Symphony Of Destruction jelentette, majd az A Tout Le Monde ravasz dallamvezetése fogott meg. Nekik köszönhetően szorult, és a Countdown to Extinction és a Youthanasia dallamossága jelentette a Megadeth csúcsteljesítményét. Ezek mellé később a So Far, So Good... So What! ridegységé zárközött fel.” – Gyuricza Tamás Marcell

1993–1999

Radioaktívból rádióbarát

A kilencvenes évek közepére a metalszintér teljesen átrendeződött: a grunge letarolta a mainstreamet, a thrash háttérbe szorult, és a korábban domináns metalzenekaroknak újra kellett pozicionálniuk magukat egy olyan világban, ahol a rádiók és a zeneclatortörők már nem a sebesség és a technika keresték, hanem a dallamokat és a könnyebben befogadható dalokat. A Metallica a Black Album után már stadionrockban gondolkodott, a Pantera a groove metal új irányát vitte csúcsra, a Megadeth pedig a Countdown To Extinction sikerét követően egy olyan útra lépett, ahol a thrash energiája fokozatosan átalakult egy letisztult, dallamos és olykor-olykor rádióbarát muzsikává. Mustaine ekkor már nem a sebességgel és a technikával akart versenyezni, hanem a dalok erejével. Ebben az időszakban Vic is eltűnt a borítóról. Ez a korszak egyszerre hozott óriási sikereket és komoly megosztottságot a rajongók között. A Youthanasia, a Cryptic Writings és a Risk mind más-más arcát mutatja ennek az időszaknak: a kifinomult dalszerzőtől a kísérletező kedvű, pop-rock felé kikacsintó zenekariig.

„Nem vágyom bosszúra, / ez nem a megtorlás ideje. / Ez nem afféle leszámolás, / ez a számadás napja.” – Reckoning Day

YOUTHANASIA (1994)

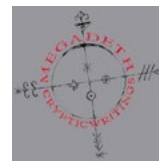

A Megadeth egyik legletisztultabb és legdallamosabb albuma, amelyen Mustaine végleg elengedi a gyors tempókat, és helyette a lassabb, nehezebb nótákra helyezi a hangsúlyt, a dalszerzés pedig rendkívül érett. A felállás változatlan – Mustaine, Ellefson, Friedman, Menza – és a zenekar olyan magabiztosan mozog ebben az új közegben is, mintha mindig erre készültek volna. A produkció ezúttal is Norman-Mustaine, a hangzás határozottan meleg, organikus, barátságos, a gitárok vastagok, a dobok teltek, a dalok a refrénekre és a melodikus ívekre

vannak kihegyezve. A Reckoning Day és a Train Of Consequences tökéletesen mutatják ezt az új irányt: feszes, középtempós riffek, erős dallamok, és egy olyan éret hangulat, amelyben Mustaine már nem akar mindenkit túljátszani. Az A Tout Le Monde a Megadeth egyik legszemélyesebb és legmelankolikusabb pillanata, a dallamok és a szöveg ritka harmóniában áll benne. A Youthanasia egyfajta sötét, felnőtt hangulatú anyag: a dalok témái a család, a társadalmi szétesés, a személyes felelősség és a kiégés körül forognak. Ez a komorság tökéletesen illik a kilencvenes évek közepének bizonytalan világához. A lemez az egyik legjobban megírt és legkoherensebb Megadeth-anyag, amelyben a zenekar bebizonyítja hogy technikai virtuozitás nélkül is képes erős identitást teremteni.

„A zene mint esztétikai élmény megélésében szerintem a dallamnak meghatározó szerepe van, dalok nélkül pedig nehezen tudok elképzelni jó albumot. Az önmagáért való zenélés kevésbé az én világom, még akkor sem, ha a virtuóz teljesítményeket rendszerint elismerem. Ezen szűrőn keresztül nézve a Megadeth-életműben nekem a Youthanasia a csúcspont, amit egyben a zenekar utolsó hibátlan albumának is tartok. Annak minőségével – bár több album is szóba jöhetne, de – csak a Rust in Peace vetekedhet.” – Gyuricza Ferenc

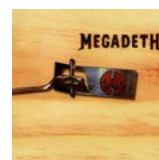
CRYPTIC WRITINGS (1997)

Az egyik legszínesebb és legkísérletezőbb album, amelyen Mustaine megpróbálja egyensúlyba hozni a rádióbarát dallamokat és a középtempókat azzal, ami a thrashból maradt.

A felállás továbbra is stabil, a zenekar így bátran mozog különböző stílusok között. A Trust például egy olyan himnikus, rádióbarát nyitány, amely megőrzi a Megadeth karakterét, míg a She-Wolf a korszak egyik legjobb thrash-visszatulása, Friedman zseniális szólójával. A produkció modern, tiszta és kifejezetten rádiócentrikus. A producer Dann Huff, a Nashville-i stúdióvilág egyik királya, aki korábban olyan nevekkel dolgozott, mint Whitney Houston, Michael Jackson vagy Madonna. Mustaine ekkor már tudatosan próbálja a zenekart a mainstream rock irányába terelni, miközben olyan dalokkal, mint a Vortex és a The Disintegrators, igyekszik megtartani a régi rajongókat is. Mustaine itt mintha egyszerre akarna megfelelni a rádióknak és a saját múltjának, és ez a feszültség a Cryptic Writings albumot különösen izgalmasá teszi. Bár a rajongók megosztottak voltak, a lemez kereskedelmileg sikeres lett, és több dala is komoly rádiós rotációt kapott. A Cryptic Writings nem félt kockázatot, és bár nem minden kísérlete talált célba, a zenekar kreatív bátorsága vitathatatlan.

RISK (1999)

A Risk talán a legvitatottabb album a Megadeth-től. Nem véletlenül: Mustaine itt olyan mértékben lép ki a metal keretei közül, amire korábban nem félt példra. A lemez inkább alternatív rock, pop-rock és elektronikus kísérletek keveréke, mint metal, és ez a rajongók egy részét teljesen elidegenítette. A felállításban Menza posztján Jimmy DeGrasso. A játék sokkal vissza-

fogottabb, a hangsúly a dalokon és a hangulaton van. A producer ismét Huff.

A Crush 'Em hangzásában is egy stadionrockos, popos refrénrel operáló dal, amelyet Mustaine kifejezetten sporteseményekre szánt, míg a Breadline egy rádióbarát, alternatív rockos darab. Teljesen eltávolodnak a Megadeth hagyományos hangzásától. A nóták többsége a Megadeth sötétebb, kísérletező kedvű oldalát mutatja, elektronikus textúrákkal és szokatlan dalszerkezettel, a produkció pedig modern, tiszta és kifejezetten mainstream orientált. Jól illik a korszak zenei trendjeihez, kevésbé a Megadeth identitásához.

A Risk egyfajta útkeresés: Mustaine próbálja újradefiniálni a zenekart egy olyan korszakban, amikor a metal háttérbe szorult. A lemez sok szempontból félresikerült, de fontos dokumentuma annak, hogy a Megadeth a Cryptic Writings után nagyobbra is mert kockáztatni. Mondjuk ez a dobás végül a zenekar egyik legmegosztóbb korszakát eredményezte.

2001–2009

Újjáépülés és útkeresés

A kétezres évek elején a metallszintér ismét átrendeződött. A nu uralta a mainstreamet, a klasszikus thrash zenekarok többsége vagy feloszlott, vagy radikálisan átalakult, és a műfaj egészének identitása bizonytalanná vált. A Megadeth számára ez az időszak különösen viharos volt. A Risk megosztó fogadtatása után Mustaine megpróbálta visszatérni a zenekart a metalosabb irányba, de 2002-ben egy súlyos idegsérülés miatt gyakorlatilag lebénult a bal keze, ami miatt a Megadeth hivatalosan fel is oszlott. A történet azonban nem ért véget: Mustaine a rehabilitációja során újra megtanult játszani, és 2004-től kezdve fokozatosan újjáépítette a zenekart, először vendégzenészekkel, majd egyre stabilabb felállással. A korszak hangulata kísérletező, sokszor bizonytalan, de tele van kreatív energiával: a The World Needs A Hero visszalépés a metal felé, a The System Has Failed egy Mustaine-szólólemezről lett Megadeth-újjászületés, a United Abominations és az Endgame pedig már egy modern, feszes, újra fókuszált Megadeth képét mutatják.

„Kírták, meg azt mondták »Kiszállók« / Aztán én mondtam, hogy »Elég volt, ennyi« / Csak egy utolsó koncertet akartam még, / mert legutóbb véget ért, mielőtt egyet pislogtam volna.” – Bodies

THE WORLD NEEDS A HERO (2001)

A The World Needs A Hero egyfajta visszakormányzás a Risk után: Mustaine itt már egyértelműen a metalosabb, riffközpontú irányt keresi. Vic is újra megszületik a véres borítón. A felállítás ismét átmeneti: még Jimmy DeGrasso hozza a feszes, modern ritmusokat, de a gitáros már új. Al Pitrelli sokoldalú, de kevésbé karakteres gitáros, inkább szolgálja a dalokat, mint meghatározza őket. A produkciót Mustaine egyedül vitte, a sávokon viszont egy egész hangmérnöki gárda dolgozott. Itt már nem a rádióbarátságra törekszik, és a dalok is sokkal inkább építenek a klasszikus Megadeth-elemekre: a Disconnect és a Moto Psycho például feszes, középtempós riffekkel nyitnak, már jelzik a visszatérést

a metalhoz. A Dread And The Fugitive Mind a lemez egyik csúcspontja, egy olyan dal, amelyben Mustaine dallamérzéke és ritmusgátározása újra egymásra talál. A Burning Bridges szólóalapjában mintha az „aranykori” Megadeth szólna. A Return To Hangar egyfajta nosztalgikus gesztus a Hangar 18 felé, de ez inkább tisztelgés, mint folytatás.

Ez a lemez is útkeresés: Mustaine keresi a régi energiát, de még nem találta meg, ahogy a megfelelő zenésztársakat és a megfelelő hangzást sem. A The World Needs A Hero fontos lépés a visszatérés felé, vannak jó pillanatok, van őszinteség és némi düh is, és sokkal meta-losabb, mint az elődje – akkoriban pontosan ez volt az, amire a Megadethnek szüksége volt.

THE SYSTEM HAS FAILED (2004)

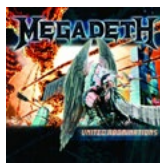

A The System Has Failed eredetileg szólólemeznek indult, és ez hallatszik is rajta: a dalok sokkal személyesebbek, fókuszáltabbak és érettebbek, mint a korábbi évek ingadozó anyagai.

A felállítás a szóló tervnek megfelelően gyakorlatilag vendégzenészekből áll, akik között ott volt Chris Poland is. Olyan szólókat hoz, amelyek egyszerre nosztalgikusak és frissek. A produkció Mustaine Jeff Baldinggal dolgozott, aki Dunn stúdiómérnöke volt a korábbi anyagokon. A gitárok harapnak, a dobok feszesek, a dalok szerkezete pedig kompakt, lényegretörő.

A Blackmail The Universe visszatér a politikai, paranoiás, gyors Megadethhez, míg a Die Dead Enough és az Of Mice And Men a dallamosabb, középtempós korszakot mutatják. A Kick The Chair az egyik legjobb modern darab, tele penge riffekkel és mérges, sziszegő vokállal. A lemez felszabadultnak tűnik. Mustaine újra élvezte a dalszerzést, és ez minden hangon érződik. A The System Has Failed nemcsak visszatérés, hanem újrakezdés is. Mustaine képes volt túlélni a sérülést, a feloszlást és a bizonytalanságot, újra megtalálta a banda lényegét. Ez a lemez a korszak egyik legfontosabb pillére, a modern Megadeth alapköve.

UNITED ABOMINATIONS (2007)

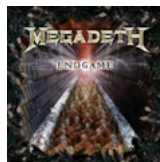

A Megadeth egyik legpolitikusabb és legagresszívebb albuma a kétezres évekből, amelyen Mustaine újra teljes zenekarral dolgozik. Mivel ebben az időszakban Mustaine és Ellefson között pereskedés és személyes konfliktusok álltak, a felállításban hosszú idő után új bögös, James LoMenzo játszik, gitáron és dobban a Drover testvérek. Friss energiák, összetartóbb dalok jellemzik a lemezt, a hangzás pedig erőteljesebb és modernebb, mint az előző kettőn. A főproduceri székben Andy Sneap, a világszerte elismert extrém metal producer. Mustaine vele és Baldinggal dolgozott a felvételeken. A produkció súlyos, vastag és kifejezetten modern.

A Sleepwalker a klasszikus Megadeth energiáját idézi, míg a Washington Is Next! a korszak egyik legjobb epikus felépítésű dala. A Gears of War a banda lassabb, sötétebb, atmoszféricusabb oldalát mutatja, míg a Never Walk Alone melodikusabb, himnikusabb irányba mozdul. A lemezt átható düh és társadalmi frusztráció valószínűleg a korszak geopolitikai hangulatának hozadéka. A United Abominations egy magabiztos és modern Megadeth-album,

amelyhez Mustaine újra képes volt zenekart összehozni és erős dalokat írni.

ENDGAME (2009)

A modern Megadeth egyik csúcspontja. Olyan album, amelyben a technika és a kétezres évek modern metal hangzása tökéletes egyensúlyban van. Glen Drover helyére

Chris Broderick érkezett, ami új szintre emelte a zenekar hangszeres teljesítményét: a szólók elképesztően precízek, melodikusak és technikásak, Mustaine riffjei pedig újra borotvaélesen szólnak. A produkció főnöke ismét Sneap, a hangzás ennek megfelelően korszerűen súlyos és tiszta.

A This Day We Fight! az egyik legagresszívebb Megadeth-dal a Rust in Peace óta. A 44 Minutes és a Endgame politikai-paranoiás hangulata is a klasszikus Megadeth-vonalat idézi, míg a Head Crusher brutális sebessége és intenzitása a zenekar thrash-gyökereit hozza vissza. A The Right to Go Insane egy fogós, de súlyos pillanat, amelyben a dallamok és az energikus riffelés olyasmí módon alkot egységet, mint a Countdown idején. Az Endgame olyan, mint egy újjászületés. Mintha Mustaine megtalálta volna azt az új hangzást és zenésztársat, amelyre a kétezres évek eleje óta vágyott. Nemcsak egy korszak csúcsa, hanem az egész Megadeth-életmű egyik legerősebb modern darabja.

2010–2016

Modern és reneszánsz

A 2010-es évek körül a metallszintéren a klasszikus thrash-zenekarok reneszánsza zajlott, a fiatalabb generációk pedig a metalcore és a modern groove metal felől érkeztek, így a régi nagyoknak újra meg kellett mutatniuk, hogy relevánsak. A Megadeth számára ez az időszak a stabilitásról és a profizzionalizmusról szólt: a Drover–Broderick felállítás technikailag az egyik legerősebb volt a zenekar történetében, Mustaine pedig újra fókuszáltan, tiszta kreatív energiával dolgozott. A korszak hangzása modern, feszes és precíz. A klasszikus Megathrash-elemek újra előtérbe kerültek, de már a kétezres évek technikai és produkciós eszközeivel megtámogatva. A Th1rt3en és a Super Collider két különböző arcát mutatja ennek a reneszánsznak: a nosztalgikus visszatekintéstől a kísérletezőbb, dallamosabb irányig, útban a modern thrash csúcsa felé.

„Tizenhárom voltam, mikor elindultam az úton, / düh hajtott, a zene volt a haragom / Évekig kapartam a soha nem gyógyuló sebeim.” – 13

TH1RT3EN (2011)

Egyfajta átmeneti album, amely egyszerre néz vissza a Megadeth múltjára és előre a modern thrash irányába. A felállítás ekkor régi-új, de stabil: visszatért Ellefson, mellette Broderick és Shawn Drover, és olyan technikai alapot biztosítanak, amelyre Mustaine újra magabiz-

tosan építhet. Sneap sajnos túl elfoglalt volt, így a Roadrunner ajánlott Mustaine-nek producer: Johnny K. korábban olyan mainstream rockprodukciókban dolgozott, mint a Disturbed, a 3 Doors Down vagy a Staind albumai. A lemez különlegessége, hogy több dal korábbi ötletekből, demókból vagy félkész témákból született, még a '90-es évek második feléből származó ötletek is előkerültek, mégis koherens egész.

A Sudden Death és a Public Enemy No. 1 azonnal jelzik, hogy a Megadeth újra a thrash és a dallamos metal határán mozog, míg a Deadly Nightshade és a Fast Lane a zenekar modernebb, groove-osabb oldalát mutatják. A New World Order és a Millennium of the Blind a régi demók újjászületése révén nosztalgikus hangulatot hoznak. Ez is egy felszabadult anyag. Nem a legagresszívabb Megadeth-album, de az egyik legkiegyensúlyozottabb. Híd a kétezres évek útkeresése és a thrash-renezánsz között.

SUPER COLLIDER (2013)

Megint egy megosztó album. Mint az olyanok, amelyeknek a borítóján nincs ott Vic. Mustaine a dallamosabb, hard rockosabb irány felé mozdul, miközben a zenekar technikai ereje továbbra is jelen van a háttérben. A producer ismét Johnny K. A produkció meleg, rádióbarát, kevésbé thrashorientált, ami sok rajongót meglepett a Th1rt3en után.

Van néhány érdekes pillanat az albumban. A nyitó Kingmaker például egy erős, klasszikus Megadeth-hangzású nóta. A Burn! és a Built for War modernebb, groove-os dalok, de korábban is, később is íródtak ilyenek. A címadó egy kifejezetten mainstream rockos darab, amelyben a dallamérzék van előtérben, viszont a legfurcsább kísérlet a The Blackest Crow. Countrys, akusztikus elemek elég szokatlanok, de jól illelnek a kísérletező hangulathoz. Fontos megállni a Dystopia felé: itt derül ki, hogy az teljesen másféle lesz.

2016–2026 Szép új világ

A 2010-es évek második felére a metalszín-
térén megjelent egy modern, groove-osabb,
djent-hatású generáció, amely teljesen más
ritmikai és produkciós világban gondolkodott.
A Megadethre ismét kreatív hullámvölgy és fel-
állásváltás várt, Mustaine-re pedig személyes
megpróbáltatások. A Dystopia viszont 2016-ban
újra a csúcra emelte a zenekart – technikailag,
hangzásban és dalszerzésben egyaránt. A kor-
szakot azonban nemcsak a kreatív újjászületés,
hanem Mustaine 2019-ben diagnosztizált
torokrákja is meghatározta, ami hónapokra leál-
lította a zenekart, és még a folytatást is bizony-
talaná tette. A The Sick, The Dying... And The
Dead! ennek a túlélésnek a dokumentuma: egy
sötétebb, komorabb, mégis erőteljesen foku-
szált album, ami megmutatja, hogy a Megadeth
a gyvenedik évéhez közeledve is képes relev-
vans, modern és súlyos zenét írni. A korszak
hangulata egyszerre apokaliptikus, introspektív
és technikás – egy kései, bölcs, de még mindig
harapós Megadeth.

„Amit nem tudsz – a legenda úgy tartja –
az nem fáj / Ha félelmben akarsz élni és
meghalni.” – Dystopia

DYSTOPIA (2016)

A Dystopia a modern Megadeth csúcspontja. Egy olyan album, amelyben Mustaine végre megtalálja azt a hangzást és felállást, amely egyszerre technikás és modern, ugyanakkor visszanyúl a klasszikus thrash gyökerekhez. A felállás gyakorlatilag csonka. 2014-ben Drover és Broderick kilépett. Kiko Loureiro gitáros érkezése új dimenziót nyit a zenekar számára: szólói melodikusak, kifinomultak és elképesztően technikásak, miközben tökéletesen illeszkednek Mustaine ritmusjátékához. A dobokat Chris Adler (Lamb of God) vendégként játszotta fel, a turnékon Dirk Verbeuren volt a beugró. Mustaine itt először dolgozott Chris Rakestraw producerrel, aki akkortájt Friedman, majd a Soulfly albumait is készítette. A produkció súlyos és futurisztikus, a hangzásterek egyszerűen kidolgozottak, a gitárok vastagok, de élesek, egyszerre idézik a Rust in Peace precizitását és a modern metal harapósságát.

A The Threat Is Real és a Dystopia azonnal jelzik, hogy a zenekar újra teljes erővel a maga thrash metaljában gondolkodik, míg a Fatal Illusion és a Post American World a klasszikus Megadeth politikai-paranoiás hangulatát hozzák vissza. A Poisonous Shadows epikus, filmzenei elemei új színt adnak a lemeznek, míg a Conquer Or Die! instrumentális nyitánya Loureiro virtuozitását emeli ki. A Dystopia egészét áthatja egyfajta újjászületés: Mustaine végre megtalálta azt a modern identitást, amire az évezred eleje óta vágyott. Nem véletlen, hogy a lemez Grammy-díjat hozott – ez a Megadeth egyik legerősebb, legkoherensebb modern albuma, amely méltó párja a klasszikus korszak csúcseinak.

„Nekem ez volt az első lemezem tőlük, amikor kijött, leesett az állam tizenkét évesen, imádtam a borítót, brutál jó a mix, és a szövegek is elég súlyosak. A klasszikus Metallica-albumok után ezzel a lemezzel léptem szintet a ritmusgitározásban, úgyhogy rongyosra lett hallgatva. Nekem Marty Friedman után Kiko illett leginkább a Megadeth-összhangzásba, és Mustaine hangját is jobban bírom itt, mint a korai albumokon.” – Valachi Samu

THE SICK, THE DYING... AND THE DEAD! (2022)

A The Sick, The Dying... And The Dead! Megadeth egyik legsötétebb és legérettebb albuma, amelyet Mustaine betegsége, a világvárvány és a korszak általános apokaliptikus hangulata egyaránt formált. A produkció ismét Rakestraw és Mustaine munkája. A hangzás modern, súlyos és kifejezetten komor, a dalok pedig sokkal inkább építenek a sötét atmoszférákra, mint korábban bármikor. Az album felvételei még Ellefsonnal kezdődtek, de 2021 májusában egy botrány miatt Mustaine azonnal eltávolította a zenekarból, a sávjait pedig törölte az anyagból. A basszust Steve DiGiorgio (Testament, ex-Death, ex-Sadus) játszotta újra, a turnékra pedig James LoMenzo tért vissza. Verbeuren itt már hivatalos tag. Kiko Loureiro továbbra is zseniális formában játszik, szólói melodikusak, technikásak és érzelmileg is gazdagok.

A címadó egy lassan építkező, epikus nyitány, amelyben a pestis történet, Mustaine betegséglélménye a háttérre zörgés. Azonnal megadja a lemez súlyos hangulatát. A Life In Hell és a Night Stalkers a korszak legagresszívabb, leggyorsabb thrash-pillanatai. A Dogs Of Chernobyl atmoszférikus, sötét, már-már filmzenei felépítése új teret ad a lemeznek, míg a Killing Time és a We'll Be Back a klasszikus Megadeth. A lemez átjárja a túlélés hangulatát: Mustaine minden dalban újra és újra megmutatja, hogy még mindig tud releváns, súlyos és technikás zenét írni. A The Sick, The Dying... And The Dead! mély és érzelmileg telített album – egy kései korszakbeli Megadeth-klasszikus. Nincs bizonyítási kényszer, csak elmondja, amit muszáj.

MEGADETH (2026)

A búcsúalbum, aminek voltak jelei, mégis váratlanul jött – borult ég villámcsapás. Egyszerre hat letisztultnak, összegzőnek és méltóságáteljesnek. Nem akarja túlvivőteni a klasszikusokat, csak végigjárja azt a zenei és személyes utat, amely negyven éven át meghatározta a zenekart. A produkció tiszta, fókuszált és sallangmentes, ugyanaz a modern hangzás jellemzi, amelyet Mustaine és Chris Rakestraw az elmúlt évtizedben közösen épített fel. Már az első dal, a Tipping Point is azt sugallja, hogy ez az album a Megadeth-identitás esszenciáját akarja rögzíteni. A felállásban ismét változások történtek: LoMenzo újra hivatalos tag lett, Loureiro helyére pedig Teemu Mäntysaari érkezett, így nemcsak egy olyan csapat jött létre, amely technikailag erős, de Mäntysaari és Verbeuren a dalszerzésben is aktív partnerek.

A dalok között vannak egyértelmű újkori klasszikusok – a Tipping Point, a Hey, God?!, a Made to Kill vagy az I Am War – amelyekben a '80-as évek agressziója, a '90-es évek dallamossága és a 2000-es évek technikai precizitása egyszerre jelenik meg. Más tételek, mint az I Don't Care vagy a Let There Be Shred, inkább a gyökerek felé kacsintanak vissza. A szövegek szinte mindenhol személyes önvallomások, de nem önidézgetések: Mustaine inkább visszabeszéli a saját életművéhez, mintsem montázsolná a múltat, és ez sokkal konstruktívabb, érettebb hangulatot ad az albumnak.

A borítóra a korábbi „cyberpunk” és „pestisdoktor” után visszatér a klasszikus Vic, hogy markáns, de elegáns búcsút vegyen. A lemez egyértelműen szánvetés: nem harsány, nem akar korszakot váltani, csak lezárni mindent.

**A Megadeth története valójában nem egy zenekar története. Egy olyan emberé, aki túlélt rengeteg felállásváltást, betegséget, kreatív hullámvölgyeket és a metalszín-
tér többzöri átalakulását. Negyven év: egy végigküzdött, végigjárt, végigélt élet-
mű. Minden korszak másképp szól, más-
képp lélegzett, de mindegyik ugyanabból
a makacs alkotói attitűdből táplálkozott,
hol dühből, hol dacból, hol tiszta szakmai
fókuszból. Egy olyan életmű zárul le, amely
nemcsak a thrash metal történetét formálta,
hanem generációk gondolkodását is. És ha
Mustaine egyszer mégis úgy döntene, hogy
van még egy fejezet, senki sem lepődne meg
– mert a Megadeth lényege mindig is az volt,
hogy ott is továbbmegy, ahol mások már
megálltak. ♡**

AXEL RUDI PELL
GHOST TOWN
TOUR 2026

SPECIAL GUEST:

NEVERLAND

2026. ÁPRILIS 3. DÜRER KERT 19:00

LIVESOUND.HU * AXEL-RUDI-PELL.DE

GEOFF TATE'S
OPERATION: mindcrime
the final chapter

SUPPORT

INNER
VITRIOL

2026. ÁPRILIS 15. 20:00 A38

GEOFFTATE.COM * LIVESOUND.HU

JOHN CORABI

PLUS SUPPORT:
THE GREAT ALONE

FROM
**MOTLEY
CRUE** **THE DEAD
DAISIES**
THE SCREAM

FEATURING ALL STAR BAND WITH MEMBERS OF:

ACE FRELHEY BAND • WINGER • TESLA • WHITESNAKE
MARTI FREDERIKSEN • TROY LUCKETTA • PAUL TAYLOR • JEREMY ASBROCK • MICHAEL DEVIN

2026. ÁPRILIS 30.

ANALOG MUSIC HALL 19:00

JOHNCORABI.COM * LIVESOUND.HU

HARDLINE
THE NEXT CHAPTER TOUR 2026

+ SUPPORT

2026. MÁJUS 2.

ANALOG MUSIC HALL, 19:00

WWW.HARDLINEROCKS.COM * WWW.LIVESOUND.HU

MEAN MISTREATER

MADE IN TEXAS

Tavalyi, második nagylemezével a Mean Mistreater az év egyik legerethetőbb kiadványával örvendeztette meg a tradicionális heavy metal szerelmeseit. A német Dying Victims gondozásában megjelent Do Or Die a maga tömörségében is egy szenvedélyes, analóg bájú kiadvány lett, amiben úgy jelenik meg a W.A.S.P vagy a Warlock hagyatéka, hogy közben a végeredmény sosem elégszik meg az utánérzéssel. A lemez fogadtatásáról és háttéréről, valamint a jövőről kérdeztük a texasi zenekart.

Lassan már egy éve, hogy megjelent a legutóbbi albumotok, a Do Or Die. Ennyi idő elteltével elégedett vagy a fogadtatással a kritikusok és a közönség részéről?

„A fenébe is, abszolút! Imádjuk ezt a lemezt, jó érzés volt kiadni. Számunkra ez a legfontosabb, hogy jól érezzük magunkat attól, amit létrehozunk. Az eddigi kritikák többsége nagyon pozitív volt, ráadásul sok év végi 'Az év albuma' listára is felkerültünk.”

Úgy érzed, hogy oda rakott benneteket ez a lemez a térképen, mint ahová elképzeltétek, mikor a próbateremben véglegesítettétek a dalokat?

„Azt hiszem, igen. Az első albumunkat mindössze egy évvel korábban még saját kiadásban jelentettük meg, és az, hogy ilyen gyorsan érkezett a folytatás, egyfajta szándéknyilatkozat volt. Ami igazán beindított mindent, az az európai turnéfelkérés volt. Nem akartunk úgy nekivágni, hogy csak egy lemez van

a kezünkben, úgyhogy beleálltunk, és három hónap alatt megírtuk a Do Or Die-t. Két hétvége alatt felvettük, majd egy hónap alatt kevertük és véglegesítettük. Az a nyomás, hogy jónak kell lennie, és gyorsan ki kell jönnie, olyan fókuszot kényszerített ki belőlünk, amelyet korábban nem tapasztaltunk magunkon.”

A lemez a Dying Victims gondozásában jelent meg, ahol olyan elképesztő, a hagyományörzésben egyaránt jeleskedő zenekarok mellé társulhattok be, mint a Cruel Force, a Pagan Altar vagy a Century. Honnan jött a kapcsolat, és elégedettek vagytok azzal, amilyen részt vállalt a sikerekben a kiadó?

„A Dying Victims elképesztő király! Florian egy zseni, rengeteget segített nekünk, és igazán jó arc. Minden jó kapcsolat kulcsa a kommunikáció, és ez kétségkívül az egyik nagy erőssége is. Nem sokkal a Razor Wire megjelenése után vettem fel vele a kapcsolatot. Csináltunk még magunk egy első nyomást

alacsony példányszámban, de Európából már annyi rendelés érkezett, hogy kezdett kezelhetetlenné válni a helyzet. Megkérdeztem Flót, érdekelné-e a Razor Wire újrakiadása a saját disztróján keresztül, ő pedig igent mondott azzal a feltétellel, hogy a második albumon már együtt dolgozzunk. Amikor személyesen is találkoztunk a houstoni Hell's Heroes fesztiválon, véglegessé vált a megállapodás."

2025-ben Európa-turnéra is indulhattatok, ahol elsődleges piacok meghatározó klubjaiban állhattatok színpadra. Milyen volt a fogadtatásotok, és hol volt a legnagyobb sikereitek?

„Le voltunk döbbenve! Egyetlen rossz buli sem volt azon a rövid körön. Nyilván a Dying Victims Attack! fesztivál volt a csúcspont, de rengeteg elképesztő kedves emberrel találkoztunk, és még haza sem értünk repülővel, már érkeztek az ajánlatok, hogy 2026-ban jöjjünk vissza."

A Do Or Die dalainak egyik legerősebb vonása maga a hangzás, amiben Jeff Henson (Clutch, Midnight) és a Grammy-díjas Alan Douches (High on Fire, Baroness) vállaltak szerepet. Volt konkrét elképzelésetek, vagy szabad kezet adtatok a bevont szakembereknek?

„A letisztult rock 'n' roll megközelítésünk továbbra is nagyon erősen jelen van a Do Or Die-on. Rövid, feszes dalok, gyorsan be, gyorsan ki. Jeff segített abban, hogy olyan kis intrókkal építsük fel a lemezt, mint a Walk With Fire vagy a Three Of Swords, hogy ne minden dal ugyanúgy induljon. Alan pedig a lehető legtisztábbá és legütősebbé tette az egészet. Bár gyorsan haladtunk a keveréssel és a masztereléssel, végig igyekeztünk aprólékos odafigyeléssel dolgozni."

A Mean Mistreater hangképében a dalok minőségén felül a hangzás is nagyon meghatározó. Sok teszt vezetett ahhoz, ahogy megtaláltátok a vágyott erősítőket és hangszereket, vagy olyan zenekar vagytok, amelyik folya-

matosan új kihívásokat támaszt maga elé a megszólalásban?

„A hangzásunk nekünk is folyamatosan alakul. Az alapjaink a klasszikus Marshall tónusban vannak, de manapság egyre inkább több gainre és masszívabb megszólalásra vágyunk. Az új anyag, amin dolgozunk, sötétebb és súlyosabb, így elkezdtünk az EVH és a Soldano irányába mozdulni."

Az album nemcsak gyorsan készült el folytatásként, hanem kellően tömör is. Voltak olyan ötletek, amik nem kerültek fel rá, és esetleg későbbi dalvázként támaszkodtok majd rá?

„Mindig vannak ötletek, amelyek elhalnak vagy a stúdió falai között maradnak, de mindannyian különböző háttérből jövünk, és folyamatosan változik az ízlésünk, így ritkán nyúlunk vissza be nem fejezett témákhoz. Amikor együtt írunk, általában gyorsan kiderül, hogy egy dal működik-e. Ha nem írja szinte magát, akkor többnyire egyből elengedjük."

A lemezborítót Edgar Regalado tervezte, aki tipikusan az önfenntartó szubkultúrákban ismert. Szabad kezet adtatok neki, vagy konkrét elképzeléssel kerestétek meg?

„Tudtuk, hogy valami nosztalgikusat szeretnének, ami ugyanakkor folytatása is az első borítónak. Dalszinten is úgy éreztük, hogy a Do or Die inkább a Razor Wire folytatása, ezért fontos volt az összhang a két anyag között. Az összképben, az elrendezésben és a tipográfiában pedig Alex Hagen segített. A Razor Wire-nél nagyobb szabadságot kapott, mert a Do Or Die esetében eleve több fotót akartunk használni."

Két nagylemezes és megannyi turné után hogy látjátok: a 21. századi, független kiadás terjeszkedés és a digitális átállás képes arra, hogy maradéktalanul tovább éltesse egy olyan műfajt, aminek az évtizedes alapműveit mindmáig nagykiadás terjesztik világszerte?

„Azt gondolom, hogy igen. Rengeteg új zene jelenik meg manapság, amelyek az előttünk járók legjobb hagyományaira építenek, miközben tovább is gondolkodnak azokat, és műfajokon átívelő mesterműveket hoznak létre. A következő albumunk biztosan nagyobb ugrás lesz, eltér majd az első két lemezünktől."

Van olyan bakancslistás régió, ahova még nem jutottatok el, de mindenképp szeretnétek ott is megmutatni a dalaitokat, és ha igen, mi az?

„Ha meghívtok, megyünk bárhová!"

Ismertek magyar heavy metal felvételeket (akár Pokolgép-, Ossian-, Stress-, Omen- vagy Metal Lady-lemezeket), és ha igen, melyikkel találkoztatok korábban?

„Hát, úgy tűnik, adtál nekünk egy kis házi feladatot, haha!"

Mi a következő lépés a zenekarotok életében, mire készültök 2026-ban?

„Márciusban visszatérünk Európába, és néhány új országba is ellátogatunk. Ezúttal Ausztria, Csehország, Lengyelország és Franciaország következik. A következő album nagyjából fele már meg van írva, és reméljük, hogy még idén stúdióba tudunk vonulni. A turné után Texasban játszottunk egy koncertet a Burning Witchesszel, és az év későbbi részére is készülnek még izgalmas fesztiválbejelentések." 🍷

ANGERSEED

Energia, brutalitás, agresszió

Az Angerseed és különösen a frontember, Mányák – Peter D. Maniak – Péter death metal iránti elkötelezettsége közmondásos hazai berkekben. A sok nehézség okán a 2008 óta létező debreceni zenekar csak most ért el a második album kiadásáig, de a Rapture Is Mine... Glory Is Ours intenzív, minőségi death metalja igazolja a sok befektetett munkát, energiát. Péter válaszolt a kérdéseinkre.

Tavaly nem jártam sok koncerten, de az Angerseed fellépését megnéztem az S8-ban év vége felé. Erőteljes, dinamikus volt a műsor, jó formában voltak mind a négyen. Alaposan összepróbáltátok a szettet? Azért kérdezem, mert a koncertfelállás és az új albumot rögzített tagság nem azonos.

„Meglátásom szerint nem voltunk igazán formában, hiszen az új dalokat még nem játszottuk túl sokszor – volt olyan, amit konkrétan ott játszottunk először. Szóval nem volt minden tökéletes így elsőre, de nagyon jól éreztük magunkat, és szerintem feelinges buli volt. A január 10-i debreceni lemezbemutatón már sokkal feszesebben mentek a dolgok. Ez a koncertfelállás már elég stabilnak mondható, az albumot viszont valóban más felállásban vettük fel.

A lemezt Losonczi Péter (*Radar, Crowhill Tales*) gitárossal dolgoztuk ki és vettük fel, ezenfelül az anyag profi demóit is ő csinálta és a legtöbb hangszert is ő rögzítette. Ezúton is hatalmas köszönet neki, hiszen rengeteget segített az album létrejöttében, nélküle ez ebben a formában biztos, hogy nem is jött volna össze. A koncerteken azonban nem játszik velünk, bár a debreceni lemezbemutatón feljött egy dalra.

Az élő felállás ritmusszekciója viszont részt vett a lemezkészítésben: Bilcsik Zoltán basszusgitáros, aki állandó tag és

a promóciós dolgok tervezését is ő viszi szinte teljes egészében, valamint Gáva József, aki 2019-ig állandó tag volt, most pedig stúdió- és koncertsession a zenekarban.”

Kilenc évvel a The Proclamation után jelent meg novemberben az Angerseed második albuma. Kérlek, foglald össze a két album közötti legfontosabb eseményeket.

„Határozott céloom volt, hogy egy teljesen új irányt szabjak az új anyagnak, az eddigi durván blastolós, és aprítós vonaltól szándékosan el akartam távolodni, főleg, hogy a zenekar kezdeti fázisában is inkább az old school death metal vonalon mozgott. Mivel nem voltak szinte soha (vagy túl rövid ideig voltak) olyan határozott tervekkel és elképzelésekkel rendelkező, kreatív gitárosaim, akik tudtak volna egy igazán izgalmas irányt szabni egy-egy új lemeznek, és végig is vinni azt, ezért már 2019-ben elterveztem, hogy egyedül rakom össze az új dalokat. Már a régi dalok szerkezeteit is nagyrészt én pofoztam össze, de az új dalok hajnalán a covid rá is kényszerített erre, hiszen próbálni sem tudtunk.

A kezdetekkor tudatosan elindultam egy befogadhatóbb, dalcentrikusabb irányba, ami egyben nagyon fogós részekkel is rendelkezik, de ugyanakkor szerettem volna azt elkerülni, hogy túl egyszerű és hamar unalmas legyen a végeredmény.

Tehát nagyon jó dalokat szerettem volna összerakni, és éreztem már menet közben, hogy azok lesznek, de azért nagyon meglepett, hogy milyen fogadtatása lett a lemeznek. Tudtam, hogy egy erős anyag van születőben, de a fogadtatás minden várakozást felülmúlt!

Tehát az új identitás megszabását félig tudatosan, félig ösztönösen végeztem, de persze ehhez kellett a jó ötletek is, amit két akkori, igen kreatív tag – Barabás Róbert és Dudás Attila – szállított le. Legalább egy egyéves folyamat volt, mire megszületett az első komolyabb demó, megírtam a szövegeket is, és kitaláltam az új koncepciót minden tekintetben.

A kidolgozás már nehezebb volt, vagy legalábbis ugyanolyan nehéz volt, mint maga az alkotás. Az egészet kontrollálni és irányítani pedig szintén örült nehéz volt, hiszen rengeteg területet kellett összehangolni, és rengeteg irányvonalat kellett egységesíteni ahhoz, hogy így össze tudjon állni ez a lemez. És mivel természetesen nem a zenélésből élünk, így jóval nehezebb volt haladni is, néha már szinte reménytelenül átláthatatlan és fásasztó volt az egész, de hál' Istennek sikerlett a projekt vége. Poénosan azt szoktam mondani, hogy a Guns tizenöt évén át készülő Chinese Democracy lemeze egy sétagalopp volt ehhez képest, annyi nehéz helyzet volt.” (nevet)

A Rapture Is Mine... igazán izmos, vérbő death metal anyag. A közelmúltban említetted, hogy a számok témáit, riffjeit az utóbbi évek természetéből válogattad össze. Ezt hogy kell elképzelni? Volt konkrét gitárosod, aki tagja volt az Angerseednek e témaválogatás közben? Hogy zajlott a dalszerzés/dalösszeállítás folyamata?

„Az egy nagyon különleges és speciális helyzet volt – mint ahogy említettem, egymagam raktam össze a dalok szerkezeteit, ez már régebben is legtöbbször így volt, a fent említett két régebbi tag témáit kezdtem el dalokká alakítani. Amikor már nem voltak a zenekarban, akkor megegyeztünk, hogy ezek a témák szerepelhetnek a lemezen, de persze még régebbi, vagy más irányokból érkezett témákat is beleszőttem a nótákba. Gyakorlatilag minden, ebben a zenekarban megszületett téma a fejemben van, és elő tudom kapni őket, ha kellenek. Régen elég nehezen alakultak a lemezek, az előző kérdésben taglaltak miatt, de innentől, hogy ezzel a lemezzel rátaláltam erre az alkotási folyamatra, és a helyes további műveletekre is, már valószínűleg sűrűbben fognak jönni a tervek szerint a lemezek. Én fogom most már összerakni mindig a dalokat, és például már a lemez megjelenése óta is annyi új ötlet van, hogy idén tavasszal neki is állok egy új anyagnak.

A demók elkészülte után több felállással is megpróbáltam nekiugrani a lemez kidolgozásának, de egyik próbálkozás sem volt túl sikeres. 2023 tavaszán döntöttem úgy, hogy nem várok tovább, ezért basszusgitárosommal, Zolival nekiálltunk session tagokat keresni a lemezhez. Így kértük fel régi ismerősünket, Losit, akit fentebb már bemutatam. Adta magát, hogy meghívjuk régebbi dobosunkat, Jocit is a lemezre, mivel ő azóta is együtt zenél Losival. Joci is belement a dologba, és utána a koncertekre is visszatért. Így négyen kezdtük el a demók alapos kidolgozását, online és élőben is. 2024-re nyerték el a dalok közel végső formájukat, részben közös ötletelés, részben egyéni munka által, amibe mindenki beletette a magáét.

Ez 'röviden' a lemez sztória, és a 2024–25-ös év során vetjük fel a hangszereket, illetve kevertettük és masztereltettük meg a lemezt a gyulai No Silence stúdióban, ahol egy nagyon profi munka eredményeként lett kész a lemez, innen is üdvözlés és köszönet a stúdió főnökének, Siminek! Az anyag végül novemberben jelent meg digitálisan és január 10-én CD-formátumban.

Bár az elején csak kevesen hittek az egészben, a végeredmény engem igazolt, soha egy lemezünknel sem kaptunk annyi dicséretet a dalok kerek mivoltára, mint ennél az újnál.

„Azt szoktam mondani, hogy a Guns tizenöt évén át készülő Chinese Democracy lemeze egy sétagalopp volt ehhez képest, annyi nehéz helyzet volt.”

A teljesen új megközelítést, illetve koncepciót is nagyon sokan megérezték, megértették, ez hatalmas öröm számomra.”

A zenei ízlésedbe elég sok minden belefér, mégis, mióta ismerem az énekesi tevékenységedet (a Carbon Cage Tükörkép demója óta), death metalban mozgatsz. Nyilván szereted a műfajt. Mi az a death metalban, ami a legkényelmesebb, legtermészetesebb számodra mint önkifejezési mód?

„Elég széles látókörűnek tartom magam, rengetegféle zenét hallgatok a legkülönbözőbb műfajokban, egészen a '60-as évek zenéitől kezdve a mai idők legborultabb dolgaival bezárólag. És annak, aki nem ismer közelebről, talán meglepő lesz, de nem death metalt vagy hasonló brutál műfajt hallgatok a legtöbbet – a műfaj aktív művelése mellett ez igen hamar kiegészítéshez vezetne. Viszont, mint önkifejezési formát, gyakorlatilag csak a death metalt tudom magamnak elképzelni, már csak az adottságaim és a beállítottságom miatt is. De ezeken felül, az az energia, erő, brutalitás és agresszió, amely árad a műfajból, természetesen magas szintű zenei tudással társulva, megfogott egy életre, ez nem kérdés. Valamiért egyszerűen ezt érzem a 'legkényelmesebbnek' és a 'legtermészetesebbnek' önmagam vonatkozásában, pedig előadni és játszani ezt minden, csak nem könnyű vagy kényelmes.

Ez egy szintiszta energiával operáló szigorú zenei műfaj, amivel viszont könnyen meg is lehet telni, így hozzáteszem, hogy otthon azért többet hallgatok könnyedebb, melodikusabb zenéket, mint a kegyetlen zúzást. Ez tartja az egyensúlyt, biztosítva azt, hogy sokáig tudjam művelni még ezt a zord műfajt.”

A death metalon belül melyek a legkedvesebb korszakaid, irányvonalaid?

„A legkedvesebb death metal érák természetesen a '80-as évek vége és a '90-es évek eleje, főleg az amerikai vonal. Fantasztikus időszak volt, egy örületes és misztikus robbanás-ként éltem meg a death mozgalmat. Naponta jöttek a később

„Nekem nagy szívfájdalmam, hogy a keményebb műfajok nem eléggé szövegcentrikusak, jobban szeretném, ha többen figyelnének a szövegekre és többen olvasnák el őket.”

klasszikussá váló anyagok, egy új világ tárult elénk, és az a durva, hogy a fiataloknak is az az időszak a legmeghatározóbb valamiért. Természetesen azóta is nagyon sok jó banda jött, de számomra a régi bandák a legnagyobbak a mai napig is. Amilyen löketet kaptam a nagy death hullámban anno, az megismételhetetlen, ehhez persze még az is hozzájárul, hogy akkor voltunk fiatalok. De nem ragadtam ám le ott, a mai napig követem az új vonulatokat, csak az egy olyan benyomás volt, ami szó szerint gyönyörű volt minden szempontból, egy életre szól, és számomra nem überelheti semmi. Persze a műfaj folyamatosan fejlődik, és soha nem fog eltűnni, mindig új szintekre lép, de az az érzésvilág egyszeri volt és teljesen csodálatos.”

Mi a hajtóerőd ennyi év után? És szerinted mi az oka annak, hogy Magyarországon nem könnyű megfelelő zenészeket találni az egyes posztokra? Melyek a legfőbb, leggyakoribb problémák?

„Tényleg nehéz panaszkodás, illetve negatív felhangok nélkül körbejárni ezt a kérdést... Kezdjük talán ott, hogy a '70-es és a '80-as évek igen aktív rock/metal időszaka után a '90-es évek elég jól pörgő underground élete elkezdett erőteljesen visszafejlődni. Megjegyzem, hogy ha a magyar rockzene a szocialista éra alatt maximálisan ki tudott volna jutni a nagyvilágba, szerintem minden máshogyan alakulhatott volna, de sajnos ez van. A másik, hogy elképesztő energiákat kell mozgósítani ahhoz, hogy egy igazi underground/death metal banda itthon életben maradjon, legyenek mindig tagok – ez sokszor ugye még kint sem könnyű ügy.

A sok tagcseréről lehet okoskodni a neten, de aki látja ezt belülről, az tudja, hogy mennyire nehéz tagokat szerezni egy-egy bandába, főleg, ha igazán jókat szeretne az ember, ez ezer dolgon múlik. Aki nagyon agilis, azt manapság már könnyen elviszi valami nagyobb külföldi banda, aki meg nem elég agilis, az sokszor nem mindig elég jó. Már az is egy örült nagy csoda, hogy eddig szinte szünet nélkül tudtunk működni, és mindig volt koncertező felállás. Az elmúlt 33 évben valahogy mindig megoldottam, ebben a bandában pedig 18 év alatt már rengeteg meredek helyzet volt, de sikerült orvosolni mindent, néha elképesztő áldozatok révén.

Úgy gondolom, hogy magyar szinten ez egy elég nagy dolog, és természetesen egy irtózatosan nehéz vállalás is, rengeteg akadály, nehézség, és emberi jellemferdülés- és torzulás és ebből kifolyólag rengeteg elképzelhetetlen, lehetetlen és hihetetlen helyzet volt már. A legtöbb probléma nyilván az emberi jellemekből fakad, az én korosztályom már régen kiégett, a fiatalok pedig nagy lelkesedéssel beleugranak a zenélésbe, de nem tudják, hogy mit vállalnak. Aztán egy-két-három év múlva jön az, hogy »jajj, megfáradtam és kiégtam«... Ez számomra elég vicces, ugyanis én csinálom/csináltam mindig is a háttér dolgok szinte teljes egészét, ami nagyon kemény, és amiből általában a zenekartagok nem sokat látnak, nem sokat éreznek. És a sok sz*r sem ők kapják a nyakukba, hanem én,

mégis ők égnék ki igen hamar.

Szóval ez egy rejtély számomra. Egyszerűen nincs megfelelő fanatizmus és kitartás a fiatalokban, én legalábbis soha nem éltem még meg egy olyan fix felállást, ahol tényleg ott lenne mindenki ezerrel minden téren, és feltenne erre baromi sok mindent. Pedig csakis így lehetne igazán komoly dolgokat elérni. Én egy speciális eset vagyok, mert nagyon extrémén rátettem erre gyakorlatilag az egész életemet, nekem mindig is a zene volt a legfontosabb, ettől tudok csak boldog lenni, a rengeteg nehézség ellenére is.

Magyarországon amúgy nagyon sok tehetséges zenész van, de amikor úgy igazán tenni kéne az ügy érdekében, meg bejönnek a nehéz szituk, akkor egyből elillan az a fene nagy lelkesedés. A másik probléma pedig az anyagiak – valóban nem könnyű amúgy ezt pénzeln, és munka, illetve a mai nehéz viszonyok mellett zenélni, de ez van, ezt csak szerelemből lehet csinálni. Amúgy sűrűn szoktam mondani, hogy külföldön ennyi energiával és ilyen fanatizmussal jó esetben már egy komolyabb underground karriert fel lehet építeni, és esetleg meg is lehet élni belőle. És ez nem kamuduma, valóban rengeteg energia ment kárba már, persze hozzáteszem, hogy sok szép eredmény is született belőle. De még sok minden fog történni sok területen, ezt megígérhetem.”

Úgy hírlík, az új album kapcsán elindult valami. Magam is látom, hogy reklámozzák a lemezt promós cégek, kapok e-maileket ezzel kapcsolatban. Beszélj a fejleményekről, kérlek.

„A 2024-es év folyamán házaltunk három új dal demójával, és kaptunk több igen komoly lemezszerződést, az egyik felettebb erős volt. Egy igazán komoly európai szintre tehetne volna a zenekart, viszont elég sok tényező miatt ez most nem jöhetett össze. Így maradtunk a Metal ÖR Die Recordsnál, de ez amúgy nem kényszermegoldás volt, hiszen nagyon szívesen dolgozunk a kiadóval, ez már a második közös lemezünk. A folyamat közben bejött a képbe a Pest Records, egy igen erős román kiadó, aminek akkor is nagyon örültünk, de utólag még jobban örülünk, ugyanis igen komoly promóciós munkát csináltak az új lemezzel kapcsolatban.

Tényleg meglepő, hogy rövid időn belül erre a lemeze több pozitív visszajelzés érkezett, illetve több interjúfelkérés és minden ezzel kapcsolatos dolog, mint az összes eddigi lemeze együttvéve.

Tehát nagyon elégedettek vagyunk a két kiadó munkájával, közvetlen a kapcsolat, és nem vagyunk semmilyen időhöz vagy megkötéshez láncolva – ami egy nagyobb kiadónál esetleg már fennállt volna. Nagyon jó a munkakapcsolat, és teljesen szabadon tudunk mozogni, illetve alkotni, és természetesen nagyon sok minden várható még a lemezzel kapcsolatban idén. Szóval valóban elindult valami elég komoly, eddig sem panaszkodtunk, elég szép sikereket értek el a lemezek, illetve szép dolgokat láttunk, de tényleg beindult valami sokkal komolyabb dolog ezzel a lemezzel. Reméljük, hogy a következő anyaggal ez folytatódni fog, arra amúgy már nem kell majd ennyit várni, mert durván három éven belül szeretnénk kijönni vele.”

A szövegeid általában a modern világ anomáliáiról szólnak, azonban, és ebben nyilván szervesen benne van a személyiséged, egyfajta dac, ellenállás is jellemzi a hozzáállásodat. Emellett mintha személyesebbek is lennének a gondolataid az új lemez alapján...

„Igen, központi téma nálam a világ jelenlegi mentális és erkölcsi állapotának az ostorozása, szeretek a világ jelenkori és mindenkori negatív állapotáról, folyamatairól írni. És nem a divatos, irányítottan bomlasztó, a világot felforgatni

és totálisan értéktelenné, uniformizálni, és végleg, minden szempontból tönkretenni készülő, hipnotizált rétegek szemszögéből fogalmazok, ugyanis szeretek az árral szemben úszni. A mai világ elképesztően deformált, a végzetünk felé mutató irányok fotellázadó támogatóival szemben én igyekszem reálisan és globálisan nézni a folyamatokat, egy relatíve sajátos és általában a többiekétől teljesen eltérő perspektíván keresztül, rengeteg személyes vonallal társítva. Igazából minden szövegem valami komoly lelki és/vagy társadalmi problémát jár körbe, és minden lemez igazából egy laza konceptlemez is egyben – bár ezt szerintem sokan nem veszik észre.

A The Proclamation lemez óta minden anyag egy koncepciót jár körbe, az említett lemez egy világrendszer, egy korszak felemelkedését követte végig az egyértelmű bukásig. Az előző, Forever Burning Hatred EP inkább egy dühös, kiábrándult, eléggé agresszív anyag volt, hiszen akkoriban elég sok negatív dolog történt személyesen velem, és a környezetemben is. Persze azóta is történt jó pár ilyen jellegű dolog, de az új nagylemez egy kicsit – ha lehet ilyet mondani – ezoterikusabb, spirituálisabb megközelítésű lett.

Természetesen a szokásos lelki indíttatásból elkövetett társadalomkritika ugyanúgy benne van, de elvontabb, általánosabb formában, melyben nagyon sok mindent bele lehet látni. Úgy gondolom, hogy mindenki azt hámozhat ki a szövegből, amit szeretne, vagy úgy lát bele jelentéstartalmakat, ahogy szeretne. Nekem nagy szívfájdalmam, hogy a keményebb műfajok nem eléggé szövegcentrikusak, jobban szeretném, ha többen figyelnének a szövegekre és többen olvasnák el őket. Bízom benne, hogy jó páran elolvassák az új lemez szövegeit, hiszen nagyon sokat dolgoztam rajtuk, akárcsak a zenén. És külön kiemelném a bónusztracket, ami ráadásul magyar nyelvű, bár szövegében egészen más, mint a többi dal.”

Olyan dalra nem is számítottam az Angerseedtől, mint az album említett zárótétele, az Epilógus / Számvetés 33. Milyen ötlettől vezérelve született?

„Mindig is szerettem volna egy teljesen magyar nyelvű dalt, főleg azóta, hogy a Forever... EP Fragile Patterns dalában a második nagyobb blokk magyar nyelven íródott. Ezt persze nagyon szeretik a koncerteken, illetve aki nem ismeri, az nagyon meglepődik, hogy ott átváltok magyar nyelvre és nyilván könnyebb is magyarul felvenni a fonalat. Rengeteg pozitív visszajelzés érkezett arra a dalra, így elhatároztam, hogy ezen a lemezen lesz egy teljesen magyar nyelvű dal, de még hogy milyen formában, na, azt még akkor nem tudtam. És egyszer csak hirtelen beugrott, hogy kellene az eddigi pályafutásomról egy dal, és akkor, 'ha már lúd, legyen kövér' alapon, legyen akusztikus dal szintis aláfestéssel. Valamint egy borongós, éteri hangulattal, és ehhez már tökéletesen passzolna a magyar szöveg és szövegmondás.

Egy régi barátom, Sós József írta meg a dalt és a szöveg nagy részét is. Ez az első szöveg, amit nem én írtam teljesen, eléggé elkapta az elsőre a fonalat zeneileg és szövegileg is, a szöveget persze eléggé átszabtam és tettem is hozzá elég sokat. Nem mellesleg egyszerű dalnak tűnik, de elég sok meló volt vele, és nagyon örülök neki, hogy olyanra sikerült, amelyet igazából szerettem volna.

Úgy gondolom, hogy egy death metal lemez befejezéséként nem általános dolog egy ilyen dal, de pontosan ezért is van helye a lemezen. Viszont mivel a nyolc dal olyan egységes lett, olyan tömör tömböt képzett, amit ez a dal megbontott volna, így bónusz trackként aposztrofáltuk. A szövegben pedig tényleg minden benne van, ami az eddigi 33 éves pályafutásomat jellemezte, csak tudni kell olvasni a sorok között. Illetve komoly easter eggok is vannak az egyes versszakok végén, már ha ezt valaki egyáltalán észreveszi.”

Főleg a régebbi lemezeket, zenekarokat, irányzatokat szereted a metalban, rockzenében. Van olyan jelen-

kori zenekar, produkció, ami megfogott mostanában, egyáltalán a 21. században? Műfajoktól függetlenül.

„Természetesen nagyon sok jó produkció van mostanában is minden műfajban, annak ellenére, hogy valóban a régebbi korokat favorizálom. A '70-es és '80-as évek hard rock, illetve heavy metal bandáit itthonról és külföldről, a '80-as évek német vonulatát a heavy/speed/power/thrash bandák által, és a '90-es évek – főleg – amerikai death metal bandáit. Természetesen ez így eléggé le van sarkítva, hiszen rengeteg műfajt szeretek, szinte minden metal műfajban megtalálom a kedvemre való zenéket, kivéve talán a metalcore és deathcore műfajokat, ezt a kettőt nem tudom befogadni sok tényező miatt, amellett, hogy profi bandák nyomják ezeket a zsanereket is. És igen, a 21. században is megfogott sok jó banda sok műfajból, de felsorolásba most nem kezdenék bele, mert elég sok név felkerülhetne a listára.”

Melyek az Angerseed pályájának már most látható következő állomásai?

„A lemezből igyekszünk a lehető legtöbbet kihozni, ezzel és más dolgokkal kapcsolatban is nagyon sok tennivaló van idénre, ez az év az új lemez promóciójának lesz szentelve. Időközben nyáron vagy legkésőbb ősszel már szeretném a következő album anyagát elkezdni próbálni. De tervezzük idénre több klipet és szöveges videót is még, a koncertek és fesztiválok mellett. Meglátjuk, mit hozhat még a következő pár év, egy komolyabb Európa-turnét már nagyon időszerű lenne összehozni, ugyanis ennyi év alatt még nem volt konkrétan ilyenben részem/részünk, ez igen nagyot dobna a történetünkön, akárcsak egy komoly booking cég. De nem szeretnék semmit elkiabálni előre, mert még képlékeny minden.” U

INDUCTION

FÁJDALOMRA HANGOLVA

A német heavy és power metalt játszó Induction zenekar gyorsan a műfaj egyik feltörekvő csapatává vált. Az újonnan megjelenő Love Kills! című albumukkal kapcsolatban a gitáros és dalszerző Tim Kanoa Hansen-nel beszélgettünk.

Az Induction 2014-es alakulása óta sok változás lezajlott a zenekarral kapcsolatban mind tagszerét, mind pedig kiadót tekintve. Tudnál mesélni arról, mi minden történt a csatlakozásod óta?

„Amikor csatlakoztam az Inductionhoz, majd később át is vettem az irányítást a zenekarban, hamar világossá vált számomra, hogy óriási lehetőség rejlik benne, ugyanakkor egy új fókuszra volt szükség. Az elmúlt években több tagsere is történt, aminek részben szervezési okai voltak, valamint volt, akit másfelé sodort az élet. Ugyanakkor a szakmai háttér is átalakult: új partnerek, új kiadó, új kapcsolatok lettek. Ma az Induction stabilabb és letisztultabb, mint valaha, erős célkitűzéssel és szilárd csapattal.”

Édesapád, Kai Hansen, több zenekarban is (Helloween, Gamma Ray) gitározik. Mennyire segítette a zenélésben, a technikák elsajátításában? Kaptál tőle valamilyen tanácsot, mielőtt a zenei színtérre léptél? Féltejt vagy inkább bátorított?

„A zene természetesen mindig jelen volt az életünkben, de ő sosem terelt semmilyen konkrét irányba. Rengeteget tanultam tőle technikailag, amikor hallgattam, láttam, ahogy gitározik. De ami ennél is fontosabb: hagyta, hogy a saját utamat járjam. Soha nem akartam csak a nevem miatt érvényesülni. Inkább bátorított, semmint aggódott, ugyanakkor mindig őszinte volt még akkor is, ha ez rosszul esett.”

A második albumotok (Born from Fire, 2022) nagy áttörést jelentett a zenekar életében. Németországban több díjat, elismerést kaptatok. Ezzel kapcsolatban miben látod a siker kulcsát?

„A második albummal teljesen kezembe vettem a zenekar irányítását, és magamra vállaltam a kreatív dolgok intézését is, ami az első albumnál még másképp volt. A Born From Fire ezzel szemben teljes mértékben a saját munkám. A dalok közvetlenebbek, fülbemészőbbek és fókuszáltabbak lettek, anélkül, hogy veszítettek volna a bennük rejlő energiából. Mindezzel párhuzamosan a produkció, az élő fellépések és a szervezés terén is professzionálisabbak lettünk – mindent magasabb szintre emeltünk. Azt hiszem, csak jól csináltunk valamit, ha az albumot ennyire jól fogadták. Nagyon hálás vagyok mindeztért.”

Azóta több neves zenekar előtt is felléptetek, mint a Stratovarius, Sonata Arctica, Battle Beast, Gamma Ray, Accept, Savatage stb., sőt tavaly a Wacken is részt vettetek. Hogyan éltétek meg mindezt ilyen fiatalon?

„Lebilincselő érzés volt, ugyanakkor nagyon is rávezetett minket, hogy két lábbal álljunk a földön. Egyrészt szürreális érzés több ezer ember előtt játszani, másrészt gyorsan rájön az ember, hogy mindezt ki kell érdemelni. Ezekkel a tapasztalatokkal a hátunk mögött nemhogy elkényelmesedtünk volna, inkább még többre vágyunk.”

Volt olyan koncert, ami különösen emlékezetes maradt a számotokra?

„A Wacken természetesen nagy mérföldkő volt számunkra. De személy szerint a Battle Beasttel közös koncertek álltak a legközelebb a szívemhez, mert a színpadról is érezni lehetett a közönség felől áradó energiákat, valamint a turnébuszon töltött idő is jó hangulatban telt. Nagyon jól éreztük magunkat azon a turnén, a stáb és a többi zenekar is nagyon a szívünk-höz nőtt.”

A korábbi két albumot összehasonlítva mennyire változott a zenei stílusotok?

„A különbség nagyon is érzékelhető. Az első album stílusa inkább a progresszív metalban gyökerezett, a dalok összetettebbek, játékosabbak és kevésbé fókuszáltak voltak. A második albumnál teljes mértékben átvettem a kreatív irányítást, és tudatosan a heavy és a power metal irányába mozdultam el. A hangsúlyt a fülbemészőbb dalokra, a tisztább dalszerkezetekre és a közvetlenebb hatásokra helyeztem, anélkül, hogy a zene igényessége és minősége változott volna.”

A napokban megjelenő Love Kills! dalai zeneileg elég vegyes stílust mutatnak. Hogyan írtátok le a zenéteket?

„Modern power metal, erősen dallamos és filmes fókusszal. A klasszikus metal elemeket modern hangzással, nagy refrénekekkel ötvözzük és érzelmi mélységgel töltjük meg. Számomra mindig az volt az elsődleges szempont, hogy egyszerűen élvezetes legyen hallgatni a zenéket. Úgy gondolom, lesznek rajta olyan dalok, amelyek mind a Born From Fire rajongóit, mind pedig a debütalbum kedvelőit is megszólítják.”

Mi adta a témákat az új album dalainak megírásához? Ki mennyit tett ehhez hozzá? Hogyan készültek a dalok?

„A dalok igazából több év alatt születtek meg, így sok időm volt arra, hogy átgondoljam őket. A témákhoz az eredeti szikra egy fájdalmas szakításból eredt, amin akkoriban keresztülmentem, és amit ezeken a dalokon keresztül próbáltam megfeldolgozni. A lemezen a központi téma a szeretet, annak minden formájában: a reménytől a megsemmisülésig. Általában egyedül dolgozom a stúdióban, amíg többé-kevésbé el nem készülnek a dalok, de észrevételeikkel és apró részletekkel a zenekar tagjai is egyértelműen hozzájárultak az album elkészüléséhez.”

A borítón ugyanaz a főalak szerepel, mint a korábbi borítók többségén, csak egy kicsit másként. Ez a mostani mi mindent sűrít egyetlen képbe?

„A fáraó a mi Eddie-nk. A kezdetektől fogva szerepelt az albumborítóinkon. A Love Kills! album borítóján több dolgot is elrejtettünk, amelyek a lemez dalaira utalnak, például a Steel And Thunder című számunkra, amellyel a Terminátor film előtt tisztelgünk, vagy a korábban megjelent Medusa kislemezünkre. Az új borítón a fáraó megtörtébbnek, ugyanakkor magabiztosabbnak is tűnik, akiből árad az erő és az energia.”

A Strangers To Love dalban a kalózkirálynő Clémentine Delauney (Visions of Atlantis énekesnője) is énekel. Honnan jött ez az ötlet?

„Ez a dal egy karakteres női vokált kívánt. Kezdetből fogva nagyon pontos elképzelésem volt arról, mit szeretnék hallani ebben a számban, és Clémentine pontosan azt az érzelmi mélységet és kifejezőerőt hozza, mint amire gondoltam. Nagyon gördülékenyen ment a közös munka vele is, és Gabrival (Gabriele Gozzi énekes) is, és ez az egész dalnak valami igazán különleges hangulatot adott.”

A Steel And Thunder című számotok iszonyat gyorsra sikeredett. Sőt egy klip is készült hozzá. Erről mit lehet tudni?

„A dal őszinte tisztelgés a Terminátor-filmek előtt. Ebből kifolyólag az erőnek, a sebességnek és az energiának mindenképpen jelen kellett lennie benne. A videóklip pontosan ezt hangsúlyozza: nyers erő, precizitás és dinamika. Mindig is nagy rajongója voltam ezeknek a filmeknek, ezért különösen örülök, hogy egy méltó tribute szám is helyet kapott az albumon.”

Idén februárban és márciusban turnéztok a Visions of Atlantis és a Warkings társaságában. Húsz európai nagyvárosban léptek fel, köztük Budapesten is. Koncertről koncertre változtattok valamennyit a setlisten?

„Az alapdallista ugyanaz marad, de meglátjuk, hogy alakul, és az adott koncerthez és a közönséghez igazodva változtattunk rajta. Magyarországon hihetetlenül lelkesek a rajongók a metalszíntéren, a Barba Negrában tartott koncertek számomra mindig fantasztikusak. Nagyon örülünk, hogy ismét nálatok játszhatunk.”

LAPTAPIR

Digitális lapszámainkat már a Laptapir rendszerében is olvashatod!

laptop / tablet / telefon
www.laptapir.hu

Google Play / App Store

UNDERWORLD.HU
FÜGGETLEN ZENEI MAGAZIN

Magazinunk nyomtatásban is megjelenik! Rendelési információk a honlapon!
www.underworld.hu

pozvakowski.

Jurtából a Zene Házába

A hazai underground egyik legizgalmasabb határfeszegető zenekara, a filmszerű élményt noise rockos atmoszférateremtéssel, monolitikusan ismétlődő témákkal és a kilencvenes évek posztrockjának hangulatkeltésével elegyítő Pozvakowski sokévi csendet tör meg új lemezével. Az album előzményeiről, a klubhelyzetről, egyben az elmúlt 25 évről kérdeztük a zenekart.

Január végétől már minden digitális felületen hallhatóvá vált az új lemezetek, a Rapid. Mi-lyenek az első visszajelzések, illetve jár-e még izgalommal a hetedik nagylemeznél, hogy a megjelenéskor mit fognak gondolni az emberek?

Sebestyén: „A visszajelzések nagy része eddig kivétel nélkül pozitív, ami természetesen nagyon jó dolog, de a kérdésben szereplő 'emberek' túl nagy minta ahhoz, hogy erre magabiztosan tudjunk válaszolni.”

Zsombor: „Ha izgalommal nem is tölt el a kérdés, de a magam részéről mindenképp kíváncsi vagyok a fogadtatásra.”

Ádám: „Számomra úgy általában nem igazán lényeges, hogy mit gondolnak az emberek.”

Ennyi évvel a hátatok mögött mi a Pozvakowski számára az igazi kihívás egy új album megírásában, hogy a határaitokat feszegezzétek, vagy hogy a már kialakított hangzásból a lehető legtöbbet hozzassátok ki abban a formanyelvben, amivel az emberek már azonosítanak benneteket?

Zs: „Szeretnék úgy gondolni az alkotási folyamatra, hogy az egy olyan játszótér, ahol képesek vagyunk kijebbe lépni a keretekből, mást csinálni, csavarokat beleszúrni a zenébe, kerülni a közhelyes kifejezési formákat, megoldásokat. Ugyanakkor kétségtelen, hogy megvan a Pozvakowski saját hangzása és hozzáállása a zenéhez. Beszélhetünk a kettő találkozásáról, bármit kipróbálhatunk, mert – ahogy Sebi szokta mondani – ha azt átengedjük a 'Pozva-szűrőn', akkor abból egy önazonos Pozvakowski-dal lesz, vagy lehet – legyen az valami lassú sújtás, kontrollálatlan zajolás, vagy épp egy ambient-úszás. A Rapid az eddigi ledinamikusabb lemezünk, ezeket a tempókat korábban soha nem használtuk – talán ez alól az egy Man or Astro-man?-feldolgozás, a Sferic Waves a kivétel. És ez a dinamikai váltás vagy kísérletezés is nagyon izgalmasnak bizonyult.”

Á: „Szomorú lenne, ha a zenekart innentől eleve a korával azonosítanák és ez ragadna ránk mint elsődleges meghatározó jelző. Szerintem nem határokat feszegetünk, csak dalokat írunk, úgy, ahogy épp jólesik. Aztán persze dobjuk ki, ha mégsem. A formanyelvünk pedig mindössze a hangszerhez való viszonyunk.”

S: „Az évek száma szerintem is irreleváns ebben a kontextusban (is). De bátran mondhatom, hogy maga az alkotás, mint a folyamat az, ami motiváló. A határok feszegetése pedig lényünkéből fakadóan magától értetődő.”

A Vomit Comet már single-ként megjelent hat éve, amit követett egy világvjárvány, és megannyi terhelt év: hogy éltétek meg alkotóközösségként a Rapid elkészüléséhez vezető utat?

Zs: „Nem könnyű visszaemlékezni, jellemzően a covid után kicsit összecúsúznak a dolgok, az évszámok. De az biztos, hogy 2016 és 2019 között sok minden történt velünk, jó passzban voltunk: Iterum, majd a Microdrone lemez, magyar turné, perihelionos Európa-turné. Aztán meg kellett állni, és ugyan folyamatosan kapcsolatban voltunk egymással, mi is begubóztunk kicsit. Ha jól emlékszem, abban a periódusban mindenki kertek épített otthon.”

Aztán mikor ki lehetett már mozdulni, nekiálltunk próbálni – akkor épp a Dürerben volt termünk, ami elég inspiráló közeg volt. Írtunk néhány dalt, amit játszottunk pár koncerten, de úgy tűnt, sablonok között rekedtünk, így ki is dobáltuk azokat a számokat. Utána jött a Vomit, ami adott egy lökést a kreativitásunknak. Ugyanakkor az is igaz, hogy a koncertek, de leginkább turnék terén egy-egy csúcspont kivételével nem tudtunk továbblépni, aminek rajtunk kívülálló okai voltak/vannak, hiszen a szándék meg a beletett energia nem változik.”

Azt már akkor is tudtátok, hogy lesz még bennetek egy újabb nagylemez, vagy hagyatkoztatok egymásra és a belső folyamatokra?

Zs: „Egy ideje már nem tervezgettünk ilyen távlatokban. A Vomitot tudatosan single-ként készítettük, aztán lassan született még egy dal, meg még egy, az idő telt, és valamikor 2025 év elején azt mondtuk, csináljunk lemezt. Így aztán elkezdtünk ebben gondolkodni, és mivel mindent mi magunk csinálunk a zenekar körül, ezen a ponton kellett, hogy bejőjön egy dátum, mert különben szétfolynak a dolgok. Ilyenkor elkezdünk visszafele számolni, egyrészt dalszerzés, másrészt logisztika tekintetében, majd leosztjuk egymás között a feladatokat és nekiállunk dolgozni. Nem egyszerű és időigényes folyamat, hiszen mindenkinek megvan a civil élete, és fizikailag is távol élünk egymástól.”

A Rapid szerintem olyan album lett, amit hallgatva azt is érezheti az ember, hogy visszatekintetek az eddigi utatokra, mintha összegeznétek mindazt, amit a Pozvakowski kapcsán bárki is gondolhat. Mi adja nektek azt a belső hatást és kifejezőerőt ennyi év után is, hogy újabb és újabb dalokat hívhassatok életre?

Zs: „Több ilyen visszajelzéssel találkoztunk a Rapid kapcsán, de ez egyáltalán nem volt tudatos a dalszerzés során. Így utólag visszanézve persze bennünk is előjött néhány korai hangulat, de inkább szerintem az új, eddig ki nem próbált motívumok vannak többségben a lemezen.”

Ugyan nincs mindenki ezzel így a zenekarban, én nagyon szeretem ezeket az alkotási folyamatokat. Fárasztó, néha úgy tűnik, hogy elfogytak a hangok a gitáron és már a pergő hangja is dögunalmas, de összességében mégis nagyon izgalmas periódus. Például nagyon jól szokott működni mikor hangszerek nélkül csak átbeszélgatjuk, hogy egy apró téma merre kellene, hogy guruljon, milyen legyen egy dal felépítése, dinamikája. Tehát van egy belső igényünk erre az egészre.”

Á: „Szóval nemcsak hátra, de előre is tekint a lemez.”

A zenétek nem pusztán a vizuális körítéssel van folyamatos összhangban, hanem a dalokban megszólaló vendégszövegekkel is. Ezeket mi alapján válogatjátok össze? Vannak olyan take-ek, amikben a folyamat során vendégszöveget cseréltek?

Zs: „Ezek a szövegek kezdetek óta a zene részét képezik, kb. olyan, mint egy hangszer. Ad a daloknak egy jellegzetes atmoszférát.”

„Néha úgy tűnik, hogy elfogytak a hangok a gitáron és már a pergő hangja is döngunalmas...”

Á: „Próbáltam visszaidézni, hogy mikor hallottam és gyakoroltam rá hatást először, hogy zenében szöveg sampling volt, és arra jutottam, hogy a legkorábbi ilyen élményem '92-ben volt, az első Brutal Truth-lemezzel... amikor azt gondold, hogy a hangulathoz, az extremitáshoz nem lehet hozzátenni, és dehogynem! Úgyhogy már a legelső dalunk is tele volt rakva szövegbetétekkel, ráadásul ezek nagyon jól erősítik a zenénk cinematikus jellegét is. Még a Vomit Comet felvételének idején kezdett érdekelni az a gondolatosság, hogy mit vártak a jövőtől (tehát a mi jelenünktől) a múlt században, technikailag, társadalmilag, és hogyan jelentek meg ezek a predikciók játékfilmekben, rádiójátékokban, dokumentum- vagy propagandafilmszettekben. Mára ezek akkor is nyomásztóan ható disztópikus dolgok, ha néha kicsit nevetségesnek is tűnnek.”

A Rapid dalait egy Szentés melletti tó partján, egy jurtában vettétek fel, de a fotókon az is látszik, hogy ágyak voltak a stúdióeszközök mellett. Ez azt jelenti, hogy ebben a zárt térben is éltetek a felvételek alatt, hogy ne érjen benneteket semmilyen külső hatás?

Zs: „Nem kell olyan nagy misztériumra gondolni ezekkel a külső hatásokkal kapcsolatban, de egyértelműen sokat segít, ha a felvételekkel töltött napokon együtt vagyunk és nem kell foglalkozni hétköznapi dolgokkal. Már egymás társasága is egy plusz, ilyenkor tényleg zárt közösséget alkotunk, ami megkönnyíti a munkát.

Az említett jurtában alvás természetesen be volt tervezve, de azért október végén már nem tűnt olyan komfortosnak a csípős éjszaka, meg ilyen-olyan állatok is elég gyakran benéztek hozzánk, szóval átengedtük nekik az ágyakat, mi meg a tó másik végén lévő házban pecóztunk.”

A lemezborító szerintem gyönyörűen kifejezi az albumot is átható mozgást – mit lehet tudni a tervezés háttéréről? Ádám víziója volt ez, vagy közösen beszéltek arról, hogy mi lenne igazán kifejező?

Á: „Valóban a mozgás, illetve a sebesség volt a központi elem, ezt járja körül a lemez, de ennek kibontása nem szorítkozik kizárólag a kézzelfogható fizikai térben való haladásra, vagy a dalok sebességére, ennél jóval absztraktabb síkokon értelmeződik. Idővel abban is biztos voltam, hogy fekete alapon kell megjeleníteni ezt, agaras gazdiként pedig nem volt kérdés, hogy mi legyen a főszereplő totemállat. Érdekes, hogy vizuális alkotás terén a rend és káosz tengerszintjén Szeredivel a spektrum két legszélső pontján állunk.

Ennek tudható be a borító mérnöki letisztult világa. A sáv – ha akarom – az első lemezünk borítójának egy motívumára is emlékeztethet, a vörös pedig könnyedén megfejtődik, ha valaki ellátogat egy koncertünkre.”

Zs: „Ádám asztala az arculat gondozása és ebbe mi többiek nagyon jól bele tudunk helyezkedni... Azt gondolom, hogy nem könnyű eltalálni vagy alátámasztani a borítóval egy lemez zenei hangulatát, de ez most tökéletesen sikerült. Szerintem a rapid egyik fő erőssége a zene és a vizuális koncepció közötti erős kapcsolat. Ugyanez vonatkozik a promóvideókra, teaserekre, amik a lemezhez, koncert-beharangozóhoz készültek – mindegyik Ádám munkája, ötlete, amire nagyon büszkék is vagyunk.”

Mióta kijött a legutóbbi nagylemezetek, jelentősen megváltozott a magyarországi klubhelyzet, és nem előnyére. Milyen út áll ebben előttetek: elmenni a megmaradt, működésükért küzdő kisebb helyekre, ahol a technikai lehetőségek kompromisszummal járnak, vagy olyan polcra tenni a Pozvakowskit, hogy csak pár koncertetek legyen, tipikusan olyan profilú helyeken, mint a Magyar Zene Háza, ahol a februári lemezbemutató is lesz?

Zs: „Ugyan valóban nehezebb mozogni, több napon keresztül koncertezni az országban vagy Európában, de a hozzáállásunk nem változik. Lehetőség szerint mindent kipróbálunk, a legkisebb, legfurább helyeket is, mert szeretjük és nagyon éljük ezeket a kihívásokat, amiket egy számmunkra még nem ismert helyszín vagy extrém körülmény adhat.”

Á: „Mindenhova elmegyünk, ahova hívnak bennünket – eddig is így volt, és ezután is így lesz. Nem kompromisszumként tekintünk a kisebb helyekre, hanem megoldandó kihívásként.”

Van most olyan feltörekvő magyar zenekar, aki szerintetek több figyelmet érdemelne, és aki inspirál benneteket is?

Á: „Gyáva, egyértelmű. Jönnek is velünk a Zene Házába február 4-én, nem volt kérdés, hogy ők is ott legyenek. Ugyanakkor még nem sikerült feldolgozni a Gustave Tiger megszűnését, bár így ők a 'feltörekvő' ellentéte igazából...” U

**DEF LEPPARD:
REJOICE (SINGLE, 2026)**

Sami Hinkka (rögtön az elején): „Mintha Rob Zombie lenne, vagy valami hasonló ipusztériális dolog. Kicsit rockos is, most éppen Nine Inch Nails-érzetem van.”

Chris Bay (a kórus részénél): „Ó, most pedig olyan, mintha Def Leppard lenne!”

SH: „Valóban, Def Leppard! Legendásak a kórusaik, azokról tényleg fel lehet őket ismerni. Nagyon durva, hogy mind a ketten valami ipusztériális előadónak gondoltuk. Legendás zenekar a Def Leppard, de élőben nem láttam őket. Egyike azon keveseknek, akiket ki kellett hagynom. Finnországban nem is nagyon lett volna rá lehetőségem, mert az én hazám olyan Európában, mint egy sziget, nem sok zenekar jut el oda.”

CB: „Én egy kis faluban élek Németország déli részén. Van a közelében egy híres koncerthelyszín, ahol rengeteg nagyon híres zenekar lépett fel. Képzeld el, másfél kilométerre az otthonomtól játszott a Kiss, a Metallica, az AC/DC, az Iron Maiden vagy a Judas Priest, és Def Leppard-koncert is volt ott, de sosem jártam ott. A dobosunk viszont gyakran megfordult azon a helyen. A Def Leppardot nagyon tisztellem azért, amit a dobosukkal tettek. Gyönyörű fejezete a zene történetének, hogy miután balesetben elvesztette az egyik karját, vele mentek tovább. A karrierjük csúcán voltak, s mégsem cserélték le!”

**MEGADETH:
LET THERE BE SHRED
(MEGADETH, 2026)**

CB: „Őrületes gitár van benne, és nagyon feszes zene. Egy pillanatra azt hittem, hogy dobgép. Nagyon sok energia van benne, szerintem valami fiatal zenekar lesz.”

SH (az első verze alatt): Itt mintha Dave Mustaine lenne. Tényleg ő az? Akkor ez az új Megadeth-album lesz, mert ezt a dalt még nem hallottam. A jellegzetes orrhang vezetett rá, senki másnak nincs ilyen hangja.” *(nevet)*

CB: „Ennyit arról, hogy fiatalok voltak.” *(nevet)*

SH: „Köszönöm, hogy megmutattad ezt a dalt, mert nagyon is érdekel az új albumuk, csak éppen elfeledkeztem róla, hogy már megjelent. Az a gitár tényleg nagyon feszes volt!”

CB: „Dave Mustaine-nel egyszer találkoztam, a Sweden Rock fesztiválon. Egy asztalnál vacsoráztunk. A volt gitárosát, Kikót viszont ismerem. Talán az első turnéim egyike volt, amikor az Edguy és

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

**SAMI HINKKA (ENSIFERUM)
CHRIS BAY (FREEDOM CALL)**

Az epikus folk metalt játszó finn Ensiferum basszusgitárosa, a mindig barátságos Sami Hinkka, valamint a power metal vonalról ismert német Freedom Call gitáros-énekes, az állandóan jókedvű Chris Bay a budapesti Barba Negrában adott koncertjeik előtt ültek le egy közel egyórás közös zenehallgatásra Gyuricza Tamás Marcellal.

Angra előtt léptünk fel, Kiko az utóbbiban játszott. Talán tíz közös koncertünk volt. Évekkel később, amikor a Sweden Rockon újra összefutottunk, megismert, és adajött hozzám beszélgetni.”

SH: „Mi Helsinkiben nyitottunk egyszer a Megadethnek, azt még a volt kiadónk tudta valahogyan megoldani. El kellett küldnünk az összes dalszövegünket nekik, hogy megnézzék, nincs-e benne valami sátánista dolog vagy ilyesmi. *(nevet)* Sajnos, csalódságot kellett okoznunk nekik, mert nálunk csak sárkányok és vikingek szerepelnek a dalokban. De van még egy kapcsolódási pontunk. A gitárosunk, Markus *(Toivonen)* együtt játszott a Megadeth mostani gitárosával, Teemuval *(Teemu Mantysaari)* a Wintersunban. Látod, ilyen kicsi hely ez a Finnország, mint egy nagy család. Nem is értem, miért kell egymással vetélkednünk. *(nevet)* Inkább örülni kellene a barátod zenekarának.”

**BLACK LABEL SOCIETY:
NAME IN BLOOD (SINGLE, 2026)**

CB (rögtön az elején): „Ez valami klasszikus lesz.”

SH: „Úgy kezdődött, mintha AC/DC lenne...”

CB: „Szerintem inkább Ozzyra hasonlít. Talán valami eddig még ki nem adott Black Sabbath-dal? Nem, várj csak, Ozzy gitárosa lesz az, Zakk Wylde!”

SH: „Igen, én is gondoltam rá, csak vártam azt a tipikus 'piiing' hangot, ahogy megcsípi a gitárt. Nagyon ikonikus gitáros, tavaly láttam a Panterával. A Paganfest turnéval voltunk Lengyelországban, s volt egy szabadnapunk, de már akkor megérkeztünk a másnapi koncert helyszínére. Leállt a turnébusz az aréna mellett,

s láttuk, hogy aznap a Pantera lép fel. A turnémenedzserünk rákérdezett, hogy kaphatnánk-e pár jegyet. Persze, szólt a válasz. Mennyi kellene? Hát, úgy ötven... *(nevet)* Így Pantera-koncert lett az aznap esti program.”

CB: „Én láttam egyszer Ozzyt Hollywoodban, a Sunset Strip fesztiválon, de akkor Gus G volt a gitáros. Zakk Wylde így eddig nekem kimaradt.”

SH: „Pedig nagyon sármos ember.” *(nevet)*

CB: „Igen, és milyen sokan akarják utánozni a színpadon, illetve azt is, ahogy kinéz. A haja, a szakállá.”

SH: „És milyen izmos is... Az amerikai zenészek más világban élnek. De kedvenc zenészeim egyike, Marko Hietala mondaná: »mindenkinek ugyanolyan büdös a sz*ra, és mindannyian homo sapiensek vagyunk.«”

**ROB ZOMBIE:
(I'M A) ROCK N' ROLLER
(SINGLE, 2026)**

SH: „Rob Zombie. Nagyon sok ipusztériális zenekart láttam, nagyon imádom ezt a zenét. Szeretem Marilyn Mansont és Rob Zombie-t is, de a Pain a kedvencem Svédországból. Teljesen megváltoztatta a nézetem. Olyan időben nőttem fel, amikor választanod kellett a hip-hop és a metal között, a kettőt együtt nem lehetett. *(nevet)* Én metalon nőttem fel, ezért egyértelmű volt a választás. Egy jó barátom viszont DJ volt, és sokszor segítettem neki a fényekkel. Valamikor a '90-es években nála hallottam Paint, és teljesen levett a lábamról.”

CB: „Fura, hogy a Paint hozod ide, mivel Rob Zombie jóval nagyobb sztár, bár én

is mondhattam volna a Rammsteint, az is hasonlít rá. A Pain nagyon speciális zenekar, jó döntés volt Peter (Tägtgren) részéről, hogy létrehozta, hiszen annak idején újdonságot jelentett az embereknek.”

SH: „Rob Zombie is remek ember, aki ennek az ipusztriális zenének egyik legelső képviselője, és mellette nagyon sok mindent csinál még, például filmeket is rendez.”

ALTER BRIDGE: PLAYING ACES (ALTER BRIDGE, 2026)

CB: „Tudom, ki ő, mindjárt mondom a nevét is, csak nem jut hirtelen az eszembe. Slash éneke. Megvan, Myles Kennedy, és valószínűleg az új Alter Bridge lesz. Nagyon tisztelem, amit Myles csinál, hiszen nagyon jó énekes, akinek egészen speciális technikája van. Olyan, mintha nő énekelne, talán nő lehetett az énektanára. Myles technikája tökéletes, nem tudom elképzelni, hogy valaha is lemondjon egy koncertet a hangja miatt. Úgy tűnik, mintha semmi sem tudna neki kárt okozni.”

SH: „Nem fogok úgy tenni, mintha ismerném, mert semmit sem tudok róla, de tényleg elég jónak tűnik. Utána fogok nézni ennek a srácnak, mert valóban nagyon jól énekel.”

CB: „Mint a ti billentyűsötök, Pekka (Montin). Nálatok van a világ egyik legjobb éneke, és billentyűzik. Irigykedem is miatta.” (nevet)

SH: „Képzeld el, hörögni is tud. Manowar és Judas Priest-dalokat énekel feldolgozásként. Bármint el tud énekelni, de nagyon keveset beszél. Mindig vigyáz a hangjára.”

CLAWFINGER: SCUM (BEFORE WE ALL DIE, 2025)

SH: „Elsőre azt hittem, hogy Mike Patton lesz az, a Faith No More-ból, de nem. Pedig ő az egyik kedvenc énekesem.”

CB: „A riff remek, de én sem tudom, mi ez. Clawfinger? A '90-es években hatalmasak voltak, mindenhol felléptek, de éppen mostanában láttam valami fesztivál line-up kapcsán a nevüket, és eléggé lent voltak.”

SH: „Sok zenekar járt így. A '90-es években nagyok voltak, de már nem. Az akkori húszévesek már sokkal idősebbek, már az ő gyerekeiket kell elérni, mert nem minden ötvenéves jár koncertekre. Szóval ez volt a Clawfinger? Hallottam a nevüket, de

nem ismertem őket. Szerintem egy kevés Pantera-beütése is van. Jó volt hallani, imádom, amikor nem tudod eldönteni, hogy hol kezdődik a gitár, és hol van a basszus vége.”

MAYHEM: LIFE IS A CORPSE YOU DRAG (LITURGY OF DEATH, 2026)

SH: „Behemoth lenne? Á, biztosan nem, az ének nem passzol. Sosem volt igazi nagy kedvencem a black metal, de el tudom hallgatni, szóval nem léptetem tovább, ha elem kerül, de nem tudom, mi ez.”

CB: „Billentyű miatt a Cradle Of Filthre gondolok. Nem? Én sem vagyok képen ebben a világban. Dimmu Borgir? Ó, Mayhem! Sok éve játszottunk velük együtt Olaszországban, egy fesztiválon, még a szállásunk is ugyanabban a hotelben volt. A koncertjük után a rendőrség kísérte vissza őket a szállodába. Kint ültünk a teraszon, amikor megérkeztek. A gitárosuk leült az egyik székre, de közben nagyon morcos képet vágott, s csak fintorgott. Talán az zavarhatta, hogy ott nevetgélünk pár asztallal odébb. Túl boldogok voltunk neki. Az énekesük, ha jól tudom, ő magyar, viszont odajött hozzánk dohányozni. Nagyon fura helyzet volt. A gitárosuk csak morgott, az énekes pedig velünk bulizott.” (nevet)

ROSES OF THIEVES: HYMN OF HELL (DEMONS ASCEND, 2025)

CB: „Popzene, torzított gitárral. Nagyon jól összerakott.”

SH: „Könnyen hallgatható zene, ha egy kicsit részeg vagy valami fesztiválon, akkor erre jót tudsz táncolni. Gyorsan elkap.”

CB: „Kíváncsi lennék rá, hogy milyen élőben. A felvételen jól hangzik, de kérdés, hogy tudják-e ezt élőben is.”

SH: „Ez ilyen 'kaputeória' is. Bár metal, de van benne egy kis popzene, ezért átjárást biztosít a két műfaj között. Ha a popzenét kedvelő gyerekek meghallják, és azt mondják rá, hogy ez nem rossz, talán idővel érdeklődni kezdenek a súlyosabb metal és a durvább ének iránt is, és szép lassan átjönnek hozzánk.”

CB: „Lehet, hogy eleve ez volt a cél. A metalhoz csábítani a fiatalokat. Szép az énekes?”

SH: (nevet) „Sajnos, a zeneipar már rég nem a zenéről szól, hanem a divatról. Az üzlet már ilyen, szépséggel bármit el lehet

adni. (Chris Bay felé fordulva) Ezért vagy te is itt még mindig.” (nevet)

CB: „Nem hátrány, ha jól nézel ki. Ha Sebastian Bach vagy Bon Jovi követ, csúnya srác lett volna, szerintem elértek volna ugyanolyan sikert?” (mindenki nevet)

FREEDOM CALL: HEAVY METAL HAPPYCORE (SINGLE, 2026)

CB: „Jöhet a következő!”

SH: „Ismerősnek hangzik. Nekem kimondottan tetszik benne a folk hatás, amiatt tökéletesen illik ide.”

CB: „Nem az első ilyen dalunk, de ezt akkor írtuk, amikor kiderült, hogy közös turné az Eniferummal. Ezt a dal tehát ide szántuk, viszont a 'happycore' a következő albumunk mottója is lesz egyben.”

SH: „Ez egy nagyon bátor lépés, mivel sosem tudhatod, hogy az emberek hogyan reagálnak egy albumra. Úgy látom, ez nem érdekel titeket, eldöntöttétek, hogy bármi is legyen, jól fogjátok érezni magatokat. »Hé, emberek, itt az új Freedom Call-dal, gyertek, énekeljétek velünk!«”

ENSIFERUM: WINTER STORM VIGILANTES (WINTER STORM, 2024)

SH (még mielőtt megszólal a dal): „Akkor most biztosan én következem. Ó, ez a Winter Storm Vigilantes, a legutolsó album nyitódala. Nem a legkönnyebb dal az albumon, de így, hogy már egy ideje kint van az album, egészen megkedvelték a rajongók, így a koncertjeinket is ezzel kezdjük. Nagyon jó érzés azt látni, hogy az emberek még mindig érdeklődnek az új dolgaink iránt.”

CB: „Az lenne az ideális, ha a rajongótáborod veled együtt tartana. Ahogy öregedsz, úgy változik a zeneszerzői vénád is. Szerencsés vagy, ha a régi rajongók szeretik az újabb dolgaidat is. Sokszor hallok, hogy a régi dalaid jobbak voltak, de ez nem mindig igaz. Sokan csak azért mondják ezt, mert akkor voltak fiatalok, könnyebben tudták élvezni a zenét. Aki húsz éve lett a rajongó, annak ma már sokkal több a felelőssége. Család, gyerek, ilyesmi. Persze, az a legjobb, ha elhozzák a gyerekeiket is a koncertjeidre.”

SH: „És egy idő után mi is többgenerációs zenekar leszünk, mint az Iron Maiden.”

Az öregkor szabadsága

Több mint 18 éve, 2007 nyarán jelent meg a svéd rap metal zenekar, a Clawfinger hetedik albuma, a Life Will Kill You, és sokáig úgy tűnt, hogy egyben az lesz a csapat utolsó nagylemeze is. Többek közt azért, mert 2013-ban a feloszlásukat is bejelentették, igaz, a következő évben már ott voltak egy ukrainai fesztiválon, majd szép lassan visszacsorogtak a köztudatba. Mindez olyan jól sikerült, hogy új dalokat is írtak, aminek eredménye egy nyolcadik nagylemez lett. Gyuricza Tamás Marcell a február 20-án megjelenő Before We All Die album kapcsán csípte el egy tartalmas beszélgetésre Zak Tell énekest.

Milyen érzés egy új albumról beszélni az újságírókkal?

„Ez egy jó kérdés. *(nevet)* Annak idején nagyon sok ilyet csináltam, de az tényleg elég régen volt. Mindig érdekes magadról és a zenekarodról beszélni, de ez is a folyamat része, ha zenekari tag vagy, s van új albumod. Én szeretem ezeket a beszélgetéseket, mert egy kicsit etetik az ember egóját. Egy ideje már hiányzott, jó, hogy újra részem lehet benne.” *(nevet)*

Iszonyú hosszú idő, 18 év telt el a legutóbbi album óta, amire az sem lehet magyarázat, hogy 2013 után rövid ideig inaktív volt a zenekar. Mi történt veletek a Life Will Kill You album után? Netán motivációját veszítette a zenekar?

„Nemcsak a motivációnkat, a zenélésre fordítható időnket is elvesztettük, mert teljesen megváltoztak a körülmények. Bár kiadtunk hét albumot, mégis egyre inkább azt kellett látnunk, hogy kezdünk kifogyni a pénzünkből. Mindez azt jelentette, hogy már nem tudtunk csak zenélésből megélni. Nem panaszkodhatom, hiszen vagy húsz éven át mindannyiunk számára a zene biztosította az egzisztenciát, de ennek vége lett. Hétköznapi munkát kellett találnunk, mint bárki másnak, és emiatt azt a szabadságot is elvesztettük, ami előtte lehetővé tette, hogy dalokat írjunk, albumokat készítsünk, koncerteket adjunk. Azzal, hogy civil állást kellett vállalnunk, eltűnt a zenélésre fordítható időnk. A többségünknek addigra már gyermeke is született, ezért a családjaikkal is több időt szerettünk volna tölteni, ami szintén a zenélés rovására ment.

A zeneipar is változott, egyre kevesebb lemezt vettek az emberek. A letöltés lett a divat, majd jött a streaming, amivel a zenekarok szintén nem jártak jól anyagilag. Hét album után, 2013-ra tényleg oda értünk, hogy elvesztettük a motivációnkat. Elhitettük magunkkal, hogy itt a vége, nincs értelme már folytatni. Ez persze nem volt így, de saját magunkat is becsaptuk. Hivatalosan négy évig nem működött a zenekar, valójában azonban ennél rövidebb ideig tartott a szünet.

A 2013-as feloszlás után egy évvel már kaptunk is egy meghívást egy fesztiválra. Nagyon jó ajánlat volt, ezért elfogadtuk. Úgy voltunk vele, hogy miért is ne, az az egy koncert nem fog megártani. Igen ám, de ha egy koncertet bevállalsz, már küldik is a többi ajánlatot. Az egy koncertből hirtelen három lett, majd jött a Deaf Dumb Blind album kiadásának 25 éves évfordulója, ami okán szerveztünk egy Deaf Dumb Blind tematikus turnét. Így szép lassan visszacsorogtunk.”

Az mikor, s ki által vetődött fel először, hogy írjátok új dalokat is?

„Talán 2017-ben volt egy találkozáson a menedzserünkkel, aki azzal az ötlettel állt elő, hogy kivenne pár szobát egy hotelben, ha vállalnánk, hogy írunk egy új dalt. Így született meg a Save Our Souls 24 óra alatt. Lehet, hogy nem ez a legjobb Clawfinger-dal, de nagyon gördülékenyen ment a munka, és jól is éreztük magunkat közben. Onnantól kezdve még több fesztiválfellépést vállaltunk, és közben folyamatosan írtuk a további dalokat is. Valamikor 2022–23 fordulóján volt egy Zoom-beszélgetésünk a menedzserünkkel, aki felvetette, hogy van már hat vagy hét új dalunk, s ha írnanék még hármat, akkor kiadhatnánk egy új albumot is, mielőtt mind meghalunk. Persze, jót nevtünk ezen, mert hülyeségnek tartottuk.”

Talán mégsem volt akkora hülyeség, hiszen megvalósult...

„Igen. Elkezdtünk agyalni rajta, hiszen megvoltak hozzá a dalaink, és úgy voltunk vele, hogy »hmm, mielőtt mind meghalunk?« Ez elég jó albumcím is lehetne. *(nevet)* Végül is mindannyian kezdünk már öregek lenni, s persze az egyetlen Földünket is pusztítjuk rendszeren. A címnek tehát kettős jelentése van, de lényegében viccként is értelmezhető.”

Az album meghallgatása során az volt az első gondolatom, hogy Zak Tell még mindig baromi dühös erre a világra. Azt gondolnám, egy 55 éves ember már mindent látott, mindent megtapasztalt, s nem lehet felidegesíteni. Tévednék?

„Olyan zenekarokon nőttem fel, amelyeknek volt mondanivalójuk a világról, s ez a gondolkodásomat is befolyásolta.”

„Ez alatt a 18 év alatt semmi sem lett jobb a világban. Túl sok szarság történt ahhoz, hogy elegendő düh legyen a rendszeremben. Bizonyos szempontból ez kedvez nekünk, mert a Clawfinger nem egy könnyed popzenekar, hanem az a banda, amelyik dühös gitáralapú zenét játszik súlyos dobokkal, és ehhez olyan dalszövegre van szükség, ez illik hozzá. De ettől még igazad van, még mindig dühös vagyok, legalább annyira, mint régen. Rengeteg dolog történt körülöttünk, és történik mostanában is, amin fel tudom húzni magam. Ez a dalokon is látszik, a Before We All Die albumon több az úgymond önelemző dal, mint a Clawfinger történetében bármikor. Szerintem ez is természetes dolog, hiszen ahogy öregszik az ember, egyre több ilyen gondolat jut eszébe.

A düh nem kimondottan csak a fiatalokra jellemző, de tegyük hozzá azt is, hogy nem érzem magam még ötvenötnek. Amikor egy zenekar tagja vagy, akkor lehet, hogy a tested öregszik, de gondolatban továbbra is húszévesnek érzed magad. Ha ott állok a színpadon, esetleg leülünk a sráccokkal ötletelni, akkor átkapcsol valami a fejemben, és már nem az az ember vagyok, aki egyre közelebb áll a nyugdíjhoz. Ilyenkor újra gyerekké válsz, teljesen elmerülsz a saját világodban, a saját buborékodban, s nem a valós életkorodnak megfelelően érzed magad.” *(nevet)*

Ezúttal is elég nyíltan, nyersen fogalmaztok, illetve mutattok rá olyan komoly problémákra, mint a korrupció, az erkölcs, a környezetvédelem vagy a szélsőséges politikai irányzatok. Ezek valóban foglalkoztatnak benneteket, vagy csak jó dalszövegtémáknak tartjátok őket?

„Ez azon múlik, hogy hogyan közelíted meg az adott témát. Nézzük a környezetvédelmet. Ez érdekel, mert ember vagyok, aki itt él a Földön, vagyis a saját otthonomról van szó. Tudok róla többet, mint bárki más? Nem, nem igazán. De van egy felületem, ahol tudok róla beszélni. Muszáj megtennem? Nem, de akkor is akarom, mert azt gondolom, hogy ez olyan téma, amivel mindenkinek muszáj lenne foglalkoznia.

Olyan zenekarokon nőttem fel, amelyeknek volt mondanivalójuk a világról, s ez a gondolkodásomat is befolyásolta. Szeretek olyan dalszöveget írni, amiben magamat adom. Hiszem, hogy a zene és a dalszöveg változásokat is képes generálni. Nem tartom magam prédikátornak, de akkor is fel kell hívnom a figyelmet bizonyos problémákra.

Sok zenekar van, akik nem mondanak semmit a világról, még ebben a nehéz helyzetben sem. Mintha félnének megszólalni. Attól tartanak, hogy ha mondanak valamit, azzal megbántanak másokat. Ez nemcsak a zenekarokra igaz, úgy általában az egész társadalomra. Eljutottunk arra a szintre, hogy az emberek félnek attól, hogy véleményük legyen. Szerintem viszont mindegy, hogy mit mondasz, ha őszinte vagy, és szívből jön a gondolatod, akkor nyugodtan mondd ki a véleményedet!”

„Én is jobban szeretek türelemmel és toleranciával mások felé fordulni, de van úgy, hogy kifogysz a szeretetből.”

egyetlen ember, aki ilyen. Azért őt választottuk, mert Donald Trumpot a világ minden pontján ismerik, és azt is tudják róla, hogy megtestesít mindent, ami rossz lehet egy emberi lényben. Azért is őt választottuk, mert mindig kimondja azt, amit csak akar. S ha ez így van, akkor mi miért ne mondhatnánk ki, hogy mekkora rohadék. Lehet, hogy nem eléggé cizellált ez a megfogalmazás, és én is jobban szeretek türelemmel és toleranciával mások felé fordulni, de van úgy, hogy kifogysz a szeretetből.”

Az albumborító azt akarja kifejezni, hogy egy időzített bombán ülünk?

„Pontosan ezt szimbolizálja. Utalás arra, ahogyan a Földet kezeljük. Szarul bánunk vele, akkor is, ha tudjuk, hogy ez az egyetlen bolygónk, ahol élni tudunk. A borítón látható láncsal az fejezzük ki, hogy ide vagyunk kötve, ám szép lassan mégis elpusztítjuk. Bombává alakítjuk át. Remélem, hogy nem az én időmben, és nem is a fiam idejében jön el a robbanás, de abban is biztos vagyok, hogy nem mi leszünk az utolsó faj a Földön.”

Magyarországon jelenleg a háború az egyik legrelevánsabb téma, mivel Ukrajna szomszédos velünk. El tudod képzelni, hogy a te éledben háború legyen Európában?

„Nem akarom elképzelni, mert azt senki sem akarhatja, hogy háború törjön ki, de már semmi sem tud meglepni ebben a világban. Szerencsések vagyunk, hogy Skandináviában élünk, hiszen Európa más térségeihez képest itt kevesebb háború dúlt. Sajnos azt látom, hogy a nemzetközi helyzet valóban eszkalálódik, és Trump (*Donald T, amerikai elnök*) megválasztása nem segített azon, hogy a konfliktusok megoldódjanak. Ezek alapján azt kell, hogy mondjam: igen, sajnos el tudom képzelni, hogy mielőtt meghalnék, lesz valamilyen háború Európában.”

Az új album nyitódala, a Scum egyenesen Trumpról szól. Ezek szerint nem nézed jó szemmel az intézkedéseit, ténykedéseit...

„A Scum szövege nem direktben szól Trumpról, inkább szimbólumként használjuk. Ő az az egyéniség, aki remek szimbóluma lehet mindannak, ami rossz. Nárcisztikus, egoista és törtető. Mindent alárendel annak, hogy mindig ő nyerjen, ezért nincsenek moráljai. Korrumpált és arrogáns, egy kártékony személyiség. Az emberek mégis szeretik, amit mond, mivel az szavak szintjén jól hangzik. Néha én is úgy gondolom, be kell rúgni az ajtót, ha nincs más lehetőség, de Trump minden esetben ezt teszi, amivel lerombolja a társadalmunk morálját. De nemcsak ezzel, az ígéreteinek be nem tartásával is. A trumpi politika lényegét az üres szavak és mondatok jelentik, amik jól hangzanak, de semmi máshoz nem vezetnek, csak több fájdalomhoz, szenvedéshez, korrupcióhoz.

Mint mondtam, a Scum inkább egy szimbólum, szólhatna rengeteg másik korrump vezetőről is. Nem akarok név szerint utalni senkire, de sajnos nem ő az

Politika, korrupció, környezetvédelem, ezek olyan témák, amik a mai tizenévesek látókörén kívül esnek. Ők remekül elvannak a saját közösségi médiás buborékukban, semmi más nem érdekli őket. Azt a generációt nem állt szándékotokban megszólítani?

„Nem tudom, hogyan tehetném meg. A Clawfinger sosem volt olyan zenekar, ahol mindent előre kiterveltünk. Sodortak bennünket az események, és ha eszünkbe jutott valami, hát megcsináltuk. Zeneileg és dalszövegileg is. Mindig olyan zenét íruink, amit szeretünk, s amit mi magunk is élvezünk.

Ezért a tizenéves generációval úgy vagyunk, hogy ha valaki ránk talál, és tetszik neki, amit csinálunk, az remek, de nem dolgozunk tudatosan azon, hogy eljuttassuk hozzájuk a zenénket. Most sem terveztük tudatosan, hogy megszólítjuk a tizenéves korosztályt, de a Big Brother című dalunk így is róluk szól. Azokról a fiatalabb generációról, amelynek a tagjai mind csak arra vágnak, hogy minden ok és minden teljesítmény nélkül híresek, ismertek legyenek. Akik azt gondolják, ha szerepelnek a tévében, a közösségi médiában, és ezért valahol felismerik őket, akkor elérték valamit, és sikeresek.

Mi is voltunk fiatalok, s mi is átéljük ezt. Hittük, hogy csakis rólunk szól minden. A gyermekkor egyik szépsége, hogy nem érted a következményeket, és nem veszel tudomást arról, hogy amit mondasz vagy csinálsz, az hogyan érint másokat. A felnőtté válással ez előbb-utóbb átalakul egóvá. Mindenkinek megvan a maga egója. A különbség csupán annyi, hogy nekünk, mint zenekarnak, van egy felületünk, ahol meg tudjuk osztani, hogy mekkora egónk van. (*nevet*)

Ha jól tudom, egy iskolában dolgozol. A diákok tudják, hogy nap mint nap egy rockszóttárral találkozhatnak?

„Igen, ott dolgozom, de ezt nem igazán tudják rólam. Az iskolában nem Zak vagyok a Clawfingerből, hanem Zak, aki a junior klubot vezeti, festi a szobákat, meg egy csomó más dolgot is csinál az iskola körül. Az minden tanévkezdéskor előfordul, hogy a szülők felismernek, majd el is mondják a gyerekeiknek, hogy ki vagyok. Ők meg gyorsan rákeresnek az interneten, és a Youtube-on van is fenn egy csomó furcsa dolog rólam. Például amikor Ukrajnában egy alsónadrágban beugrom a színpadról a vízbe. Erre mindig rá is kérdeznak, hogy miért csak egy szál alsónadrágban vagyok a színpadon. (nevet)

Szerencsére a koncentrációs képességük alacsony, mindössze 10-20 másodpercig tudnak egy dologra figyelni, s utána már mással foglalkoznak. Ezt általában nem szeretem bennük, de amikor én vagyok a célpont, akkor már nem bánom annyira. (nevet) Nincs bajom azzal, ha előkerül, hogy Zak vagyok a Clawfingerből, de az egyáltalán nem mindegy, hogy milyen összefüggésben. Ha valaki pozitív módon viszonyul hozzám, az rendben van, de ha valaki negatív kicsengéssel hozza fel, arra természetesen én is úgy reagálok.

Büszke vagyok arra, amit elértünk, még akkor is, ha ma már nem vagyunk olyan nagyok vagy ismertek, mint a '90-es években voltunk. Nem csinálók belőle presztízs-kérdést, mert sokkal fontosabb számunkra, hogy jól érezzük magunkat. Már jóval nyugodtabbak vagyunk, mint régebben. Akkor nagyon kemények akartunk lenni, de ma már leszárjuk. Ez nem atomfizika, s nem is agysebészet, csak egy rockzenekar. Nincs semmi más célunk, mint jó koncertet csinálni.

Már az sem érdekel, ha elb*szunk valamit. Attól nem jön el a világvége. Elesek a színpadon? Na és, mi van akkor? Ez csak egy koncert. Most, hogy idősebb vagyok, már rájöttem, hogy a fontos mondandót is lehet jókedvvel ötvözni. Amikor fiatalabb voltam, azt hittem, muszáj komolyan lennem akkor, ha komoly dolgokról beszélek. Ma már tudom, hogy ez egyáltalán nem igaz.”

Amikor a kilencvenes évek első felében megjelentek az első albumaitok, nagyon friss és újszerű volt a zenétek. Változott a zeneszerzői módszerek?

„Ma már nem együtt írjuk a dalokat, hanem mindenki egyedül dolgozik. Fájlokat osztunk meg egymás között. Mindenkinek van otthon saját stúdiója, egy kicsi digitális műhelye, így sokkal könnyebb dolgozni. Csak össze kell rakni a puzzle-darabokat, és nincs szükség arra, hogy mind egy helyen legyünk, mint régen. A stúdióbérlés ráadásul nagyon drága is. Ez fontos változás.

Mi amúgy mindig igyekeztünk a technikai lehetőségeket kihasználni. A Deaf Dumb Blind album például teljes mértékben dobgéppel készült. Jocke (Skog), a billentyűsünk csinálta. Nem tudom, hányan tudtak róla, de a dob minden albumunkon ilyen. Nem használtunk soha semmilyen gitárerősítőt, a gitárt mindig közvetlenül a keverőhöz csatlakoztattuk, és szoftveren oldottuk meg a hangzást. S persze, sosem voltunk az a zenekar, amelynek tagjai nagy Marshall-hangfalakkal a hátuk mögött órákon át próbáltak egy-egy turnét vagy lemezfelvételt megelőzően.

Utóbbi most sem változott. Az viszont igen, hogy bátrabban nyúlunk a különböző stílusokhoz. Régen nagyon sok irratlan szabályunk volt. Elhatároztuk, hogy nem lesz olyan dalunk, ami bluesos. A rockzenében ugyanis nagyon sok blues van, ezért mi direkt távol akartuk tartani magunkat mindentől, ami úgy

hangzott. És nem akartunk túlzott hiphophangzást sem. Ilyen megkötések már nincsenek. Ha bármi jól hangzik, és mosolygunk, miközben írjuk, akkor befejezzük a dalt. És az sem érdekel bennünket, ha az embereknek nem tetszik. A lényeg az, hogy mi jól érezzük magunkat. Ez már az öregkor szabadsága.” (nevet)

Az utóbbi években csak fesztivállépéseitek voltak, Magyarországra is így jutottatok el tavaly nyáron. Az új album megjelenése után sem lesz hagyományos lemezbemutató turné?

„Ez attól függ, hogy mit értesz hagyományos turné alatt. Azt nem gondolnám, nyolc héten át összezárva egy buszba körbeutaznánk Európát. Ennek több indoka is van. Az első, hogy van munkahelyünk, és onnan nem hiányozhatunk ennyit. A második, hogy 54 és 64 év közöttiek vagyunk, nem akarunk már ennyi idősen ilyen hosszan turnézni. A harmadik indok, hogy azt az életmódot, amivel a turnézás jár, már nem is tudnánk hosszan felvállalni. Két hetet még átvészelnhetők tartunk, így október-novemberben lesz egy kététhetes körút, s valamikor talán lesz majd egy második kététhetes szakasz is. Emellett a nyárra nyolc lekötött fesztivállépésünk is van már, amihez valószínűleg jöhet még egy-két további. Egyelőre ennyi, de soha ne mondd, hogy soha.”

A Before We All Die után várhatóak még újabb Clawfinger-nagylemezek?

„Egyelőre nem beszéltünk róla, hiszen még a Before We All Die sem jelent meg, de azt kell, hogy mondjam, most sokkal nagyobb esély van rá, mint bármikor az elmúlt 19 évben. Újra benne vagyunk a folyamatban, egyre több fesztiválon vagyunk jelen, újra koncerteket adunk, és rájöttünk, hogy tényleg nagyon hiányzott ez az egész. Emiatt elég jó esély van rá, de semmi konkrét terv nincs még vele kapcsolatban. Mondanám, hogy szerintem lesz, de ez a saját véleményem, vagy inkább tippem, a többiekkel még nem beszéltünk róla. A zsigereimben érzem, hogy lesznek még további albumok.” ♣

„Már jóval nyugodtabbak vagyunk, mint régebben. Akkor nagyon kemények akartunk lenni, de ma már lesz*rjuk.”

A MŰLT
ZENÉJE

PROPAGANDHI

TODAY'S EMPIRES, TOMORROW'S ASHES

A kanadai Propagandhi mindig is különutas volt a hardcore/punk színtéren, második nagylemezének megjelenése pedig nem várt fordulópontot hozott a zenekar életében. A Fat Wreckhez igazolt zenekar a Less Talk, More Rock (1996) dalaiban már kendőzetlenül nyúlt olyan témákhoz, melyekben a Dead Kennedystől megörökölt önironikus szövegírás nem fedte el a feminista vagy állatjogi témakörök megénekelését.

Ugyanakkor ez az állásfoglalás kéz a kézben járt a zenekar koncertjein elhangzó átkötő szövegekkel is. Nem véletlen a címváltás sem: a skate punk célközönség több dalt és kevesebb szövegelszólást várt, viszont a Propagandhi – annak ellenére, hogy élvezhette a Fat Wreck nyújtotta előnyöket a nemzetközi turnézással és terjesztéssel is – nem akart belemenni abba a játékba, hogy vélt rajongói igényeket elégítsen ki az önkifejezés helyett, ez pedig belső konfliktusokhoz vezetett. A zenekarból így kiszállt John K. Samson basszusgitáros, hogy új zenekarára, a The Weakerthans dalaira összpontosíthasson, amiket aztán a Propagandhi saját kiadója, a frissen alapított G7 Welcoming Committee adhatott ki, így a kapcsolat fennmaradt, csupán a személyes súrlódásokból nem kérték már a felek.

Az ő helyére érkezett Todd Kowalski nemcsak új lendületet, hanem friss hangzásbeli ötleteket is hozott a zenekarba. Így igazából a 2000 őszére, de 2001 februárjában meg-

jelenő Today's Empires, Tomorrow's Ashes már mindent magában hordoz, amivel napjaink Propagandhiját azonosítjuk. Nemcsak hangzásban, komplex dalszerkezetekben és a társadalmi felelősségvállalásban (amit kiegészítő tanulmányok is követtek a zenekar honlapján, ideértve egy kilencven oldalas áttekintést az FBI túlkapasáiról a Fekete Párducok polgárjogi mozgalmával szemben), hanem abban a gesztusban is, ahogy egy festmény kaphat új kontextust a lemez részeként, ami aztán védjegyévé vált a manitobai triónak. Ugyanakkor a Today's Empires dalai ha lassan is íródtak, életszerű kihívásaik is akadtak: bár a lemez szerkezetére 1999-re nagyjából el is készült, a Propagandhi azért szelektív módon koncertezett (kicsit eltávolodva a Fat Wreck istállótól), de az érdemi felvételek csak 2000 tavaszán kezdődhettek, amit így is félbeszakított a zenekar próbatermének teljes beázása, valamint a dobos Jord Samolesky nem várt sérülései. A folytonos újratervezés aztán a stúdiózássra is rányomta a bélyegét. Egyfelől a dalok komorabbak lettek, mint eredetileg tervezték, másfelől a hangzás kikísérletezésére nem maradt elegendő idő, így a lemez nyers ereje később megosztó kritikák ösztüzében találta magát.

Mindentől függetlenül a lemez nemcsak korszakos állásfoglalás, hanem a definíciója is mindannak, amivé a Propagandhi mindig is válni szeretett volna. Ahogy a gitáros Chris Hannah nyilatkozta egy chicagói lapnak, „ez volt az első lemez, amire igazán büszke lehet-

tett” (2001), és a Today's Empires dalainak rétegzettsége tényleg minden pillanatban egy eltökélt, szenvedélyes zenekart tükröz, amely a sejtetés helyett végérvényesen kijelentő módra vált. Miközben a dalok nyomasztó légköréhez hozzájárulnak a sűrű váltások és a ritmikai megoldások közötti váratlan átjárások is, eltolva az arányokat a punk rocktól a hardcore/punk felé, rendhagyó pengetési rendekkel és akkordbontásokkal kiegészítve, úgy a Propagandhi kifejezőbbé vált, mint valaha.

A dalszövegekben megjelenik a Crass hagyatéka, és miközben Chomsky gondolatisága felemészti a punk rock ironikus hangvételét, az antikapalista, baloldali, a fogyasztói társadalmat és az egyéni felelősséget kritizáló hangok jobban felerősödnek, mint valaha. A kizsákmányoláson felül fontos – és a korszakban bátor – gondolat volt, hogy az államot az erőszak fenntartó intézményeként azonosítsa egy ekkora zenekar, viszont amíg a Bad Religion vagy más, meghatározó punkzenekarok a korszakban a retorikai kérdésekben letek biztosságra, a Propagandhi lebontott minden falat, amivel tompítania kellett volna saját állásfoglalását.

A lemez megjelenés ugyan ki lett tolvaj – 2000 novemberében jött az első kedvcsináló –, de a tavaszi turné már igazolta, hogy az embereket mennyire letaglózta a Propagandhi váltása, ha úgy tetszik, kiteljesedése. A teljes turnét a 9/11 eseményei miatt nem tudták befejezni, ugyanakkor a Propagandhi hatása, ha úgy tetszik, a zenekar által felállított mérce jóformán azonnal megjelent a tengerentúli hardcore/punkban. Olyan, mára alapvetésnek számító zenekarok hivatkoztak rájuk, mint a Strike Anywhere, az A Wilhelm Scream vagy épp a Comeback Kid, de a Boysetsfire és a Rise Against katalógusán is nyomot hagyott a Propagandhi zenei és szövegbeli határvesztése, ami ugyan nem indított el mainstream hullámot, de legbelül mindmáig formálja a szubkultúra önazonossági kérdéseit. **U**

Megjelenés dátuma: 2001. február 6.

Kiadó: Fat Wreck Chords (Kanadában: G7 Welcoming Committee Records)

Producer: Ryan Greene

Felvételek: 2001. május–augusztus, Motor (San Francisco) és Mid-Can (Winnipeg)

A borítókép – The Unfinished Flag of the United States (Az Egyesült Államok befejezetlen zászlaja) – Lawrence Ferlinghetti alkotása.

Propagandhi 2001

Chris Hannah – gitár, ének

Jord Samolesky – dobok

Todd Kowalski – basszusgitár, ének

A HÓNAP ALBUMAI

BALI
DÁVID

GYÖRGY
ZOLTÁN

GYURICZA
FERENC

GYURICZA
TAMÁS MARCELL

KÁNYA
FERENC

KISS
DANIELLA

MILÁN
PÉTER

POSTA
JÁNOS

SCHMIDT
PÉTER

UZSEKA
NORBERT

UNDERWORLD
KLUB

MEGADETH: MEGADETH

8,25

6 8 9 9 9 9 7 7 9 8 9

ALTER BRIDGE: ALTER BRIDGE

7,83

7 8 9 7 9 10 6 7 8 8 8

PONTE DEL DIAVOLO: DE VENOM NATURA

7,73

8 6 6 8 9 7 8 9 8 9 7

MAYHEM: LITURGY OF DEATH

7,64

6 6 8 7 10 8 8 6 8 9 8

CLAWFINGER: BEFORE WE ALL DIE

7,64

7 10 8 8 8 8 5 8 7 7 8

SYLOSIS: THE NEW FLESH

7,64

7 7 8 8 9 8 7 8 7 7 8

KARNIVOOL: IN VERSES

7,45

7 7 7 8 8 8 7 8 7 8 7

SOEN: RELIANCE

7,45

6 7 8 8 8 8 6 7 8 8 8

WORM: NECROPALACE

7,27

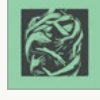
8 6 7 7 9 7 7 7 8 7 7

TAILGUNNER: MIDNIGHT BLITZ

7,18

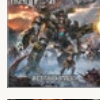
6 7 7 8 8 8 7 7 8 6 7

MØL: DREAMCRUSH

7,09

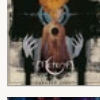
5 8 7 7 8 7 7 9 6 7 7

DEATH DEALER: REIGN OF STEEL

6,90

— 5 7 7 8 7 6 6 8 8 7

METEORA: DARKEST LIGHT

6,64

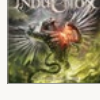
6 7 7 7 7 6 6 6 8 7 6

TEMPLE BALLS: TEMPLE BALLS

6,64

5 7 7 7 8 8 5 6 7 6 7

INDUCTION: LOVE KILLS!

5,45

3 4 7 7 7 5 5 5 5 6 6

A klubtagok pontjai egészre átlagolva számítanak bele a teljes átlagba. A klubtagság ingyenes, az egyéni azonosítótad kérd a klub@underworld.hu címen!

” Nem harsány, nem akarja túlvölteni a klasszikusokat, csak teszi a dolgát, ahogy mindig is tette.

MEGADETH

Megadeth

KIADÓ: BLKIBLK/FRONTIERS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A mikor Dave tavaly augusztusban Vic személyében bejelentette, hogy idén érkezik a Megadeth tizenhetedik albuma, valószínűleg mindenki – rajongó és nem-rajongó egyaránt – pontosan tudta, hogy mire lehet, érdemes vagy kell majd számítani majd ettől az anyagtól. Arra viszont biztosan nem volt felkészülve a világ, hogy ez az utolsó Megadeth-album lesz. Én legalábbis nem, még annak fényében sem, hogy Mustaine korábban – valóban súlyos egészségproblémákkal küzdve – többször is kontextusba helyezte a visszavonulás gondolatát.

Nem voltak különösebb elképzeléseim, vágyaim, hogy milyen búcsúalbumot szeretnék hallani a Megadeth-től. Abban biztos voltam, hogy Dave ismét Chris Rakestraw-val fog dolgozni az új anyagon, mert minden alkalommal nagyon pozitívan nyilatkozott róla, abszolút bizalmi kapcsolat alakult ki köztük. Ő az új Max Norman. Normannel ugyan fontosabb albumok készültek (Rust, Countdown, Youthanasia), viszont Rakestraw-val hosszabb ideje dolgozik, több mint egy évtizede. Együtt rögzítették a Dystopia és a The Sick albumokat is. Tiszta, fókuszált, sallangmentes produkció ez is, a korszak folytatása. Egyértelmű az anyagok között a hangzásbeli rokonság, viszont korábban nem is vettem észre, nem volt ennyire nyilvánvaló, hogy ez a sound mennyire Mustaine gitárja köré van felépítve – itt az első dal, a nagyszerű Tipping Point rögtön adja ezt az érzést.

A felállás tekintetében is különleges ez az utolsó album. Egyrészt az első, amelyen Teemu Mäntysaari gitáros játszik, másrészt hosszú idő után újra James LoMenzo basszuszozik, akivel a Megadeth modern korszakának első két albuma is készült. A dobok mögött pedig ismét Dirk Verbeuren. Ez az első olyan Megadeth-felállás, ahol technikailag mindenki csúcskategória és mindenki tudja, mitől működik a Megadeth. Teemu és Dirk zeneszerzésben is aktív partnerek voltak. Mustaine szerint ez a legerősebb felállás, amivel valaha dolgozott.

A zenei anyag... nos, számomra itt voltak kisebb ellentmondások. Az első kislemez a Tipping Pointtal nagyon ígéretes volt, egy igazi újkori Megadeth-klasszikus, akár a Dystopia lemezen is lehetett volna. Aztán a punkos I Don't Care összességében nem tetszett. Tudom, a dal funkciója itt az ősgyökök felidézése, de nem szerettem a Liart sem például. A Let There Be Shred amolyan Holy Wars- vagy The Conjuring-féle nóta, számtalan rokona van a későbbi Megadeth-katalógusban is (pl. Head Crusher, Sudden Death), és talán azért íródott, mert Teemunak ez a játéka a kisujjában van. A szövegtematika viszont Megadeth-viszonylatban elég furcsa: eddig példa nélküli volt az ilyen „heroikus önmitológia”, talán a Victory volt ilyen, bár ötlet tekintetében a Let There-ben sokkal több van, mégsem talált rajtam fogást ez a dal sem. A Puppet Parade... talán.

Nehezebb ezzel az anyaggal barátkozni, mint a legutóbbi kettővel. Pedig a dalok szerkezete itt sem akar többet vagy nagyot mondani, csak azt mutatja, hogy Mustaine még mindig pontosan tudja, hogyan kell egy témát felépíteni, elengedni, majd visszahozni. Ez sem akarja újraírni

sem a saját, sem a thrash történetét – de nem is hátrá ki egyikből sem. Teljes mértékben átjön, hogy a fókusz itt a Megadeth-identitás összegzésén van: benne van a '80-as évek agressziója, a '90-es évek dallamossága, a 2000-es évek technikai precizitása és a modern éra feszessége. Természetesen azokban a nótákban is vannak zenei prafrázisek, amik számomra nagyon adták a Megadeth-érzést: Tipping Point, Hey, God?!, Made to Kill, I Am War, The Last Note. Szimbolikusan megidézik a múltat, hol hangokkal, hol hangulatokkal.

Szöveg tekintetében szinte mindenhol személyes önvalomásokkal találkozunk, viszont nincs olyan intertextuális montázsolás, mint a Victoryban mondjuk. Mustaine inkább „visszabeszél” a saját életéhez, életművéhez, mint idézgeti magát, és ez nagyon pozitív, konstruktívabb megoldás. Ez a képzeletbeli zenei életpálya-bejárás persze azzal jár, hogy a tematika erős, stílus tekintetében viszont nagyobb a szórás, mint a Rust In Peace-en például és lazább a fegyelem, mint mondjuk a Dystopián – na bumm, ez van, nem megy a minőség rovására.

A Metallica Ride The Lightningjának sebészi pontosságú feldolgozása elsőre nem feltétlenül érthető. Mustaine úgy kívánt emléket állítani ennek az időszaknak, hogy eljátszik és elénekel egy olyan Metallica-dalt, amelynek maga is szerzője volt. Ez hivatalosan hat számot jelent. Ezek közül a The Call Of Ktulu instru, tehát nem játszik. A The Four Horsemen „eredetijét” Mechanix címmel már kiadta. A Phantom Lord, a Metal Militia és a Jump In The Fire szövegvilága ma már nehezen lenne összeegyeztethető a Megadeth aktuális karakterével. Maradt tehát a Ride The Lightning – egyértelmű Wake Up Dead-rokon, ráadásul pontosan az a tematikus és zenei tér, ahol a Megadeth otthonosan mozog, így ez a feldolgozás nem kilóg, hanem szerves része az életmű összegzésének. Roppant tudatosan felépített dolog ez az egész.

Ahogy a cím és a borító is például. Eponim album, minimalista megjelenés. Általában korszakváltást, újradzést jelent az ilyesmi. Itt viszont egyértelműen a búcsút támasztja alá a borító szimbolikája. A Megadeth sosem volt vizuálisan szégyenlős, most viszont egy lényegre csupaszított ikonográfiát kapunk. Vic még a legutóbbi kislemez borítóján is üzent, itt viszont már nem harcol, nem pózol, nem vált világot – csak megigazítja a nyakkendőjét, miközben lángol. A tűzben is összeszedett John Wick-i szimbolikus státuszmozdulat. A színpalak mögötti, intim, emberi gesztus. Mintha azt mondaná: „Rendben. Akkor... elegánsan, méltósággal.” Ez a fajta visszafogottság is ritka a Megadeth világában, de... működik.

Jó ez az album? Igen, kétségtelenül jó. Nosztalgikus? Talán. Bár azt érzem, hogy inkább egy számvetés – önkritika-filozófia –, megérkezés utat jár be ez az anyag. Nem harsány, nem akarja túlvölteni a klasszikusokat, csak teszi a dolgát, ahogy mindig is tette. Ha ez az életmű befejezése, akkor méltó, de ha esetleg Mustaine mégsem végleg húzta le a rolót, akkor bármikor képes überelni ezt is – ezt már számtalanszor bizonyította.

„Biztonsági játék, annak viszont hibátlan. Semmi meglepő, váratlan húzás – hacsak a briliáns Let There Be Shred dal nem tekintjük annak –, viszont végig minőségi produkció, még a Ride The Lightning Mustaine-esített verziójával is. Ha valóban ez a hatyúdál, akkor méltó a búcsúszóhoz.”

Gyuricza Ferenc / 9 pont

„Az utóbbi pár, vadabb-thrashesebb anyag után itt most újra hangsúlyosabbak a dallamok és a tradicionális metal hatásai – ami egyúttal a Countdown/Youthanasia-éra hangulatait is visszahozza némiképp. A magam részéről ennek örülök, mint ahogy annak is, hogy (állítólagos) utolsó album mivolta ellenére az összhátás inkább felszabadult, semmint búcsúzkodós. A Metallica-nóta totál felesleges bolygatását leszámítva nem teszik, amit hallok.”

Schmidt Péter / 9 pont

„Ha ez tényleg a búcsú, akkor méltó lezárása az életműnek. Ha meg nem bír Dave a seggén ülni, és csak egy búcsúra felkészítő teszt jellegű teaser, akkor meg jöhet még pár ilyen. :)”

György Zoltán / 8 pont

„Most ez nagyon retro akar lenni, vagy vala- mit nem értek? Akárhogy is, inkább nosztalgikusnak ható album, nem tör új utakat, mint tette Mustaine oly' sokszor korábban.”

Uzseka Norbert / 8 pont

„A Megadeth Peace/So Far/Rust-alapvetései a metal klasszikusai közé tartoznak, sokat hallgattam őket, de a Youthanasiaét követően elváltak útjaik. A 21. században Mustaine kiadott néhány jobb lemezt a zenekarral, s bár ezen a karrierzáró albumon is van néhány jobb riff, a régi varázs ezer éve elköltözött. A Ride The Lightning feldolgozását pedig hogy lehetne másképp értelmezni, minthogy az öregedő Dave soha nem tudta feldolgozni, hogy kirúgták a valaha létezett legnépszerűbb metalzenekarból?”

Milán Péter / 7 pont

„Vannak rajta emlékezetes dalok és pillanatok, de ha a szívemre teszem a kezem, nem emiatt és nem így fogok emlékezni a Megadethre. Számomra ez is az újkori lemezek egyike, amin Mustaine-nek hallhatóan nincs artisztikus kontrollja a zenekaron belül, és aki ezt így, vagy ennek ellenére szereti, az pontosan tudja, mire számíthat most is.”

Bali Dávid / 6 pont

„Ez a Let Them Be Shred eléggé odab.sz! A 'Temuu-s' Marty Friedman rendesen pirít benne. :)”

Kovács Bedlam Péter / 8 pont

„Így kell ebben a korban búcsúzni (értve ezalatt Mustaine korát és 2026-ot egyaránt). Nem találok rajta fogást, és ugyan lehetne keresgélni hangárokat és szimfóniákat, de nem ez a lényeg. Köszönjük!”

BZ 847 / 9 pont

„Nehéz elhinni, hogy game over van. (Szerintem nincs, minimum egy koncertanyag biztos lesz.) Ez valóban nem egy csúcspont, de nem is annak szánták. Vannak gyengébb pillanatok és erősebbek is, összességében egy korrekt, könnyen hallgatható lemez lett, egy halálfejes zsebkendő, amivel Dave int búcsút nekünk.”

RockSolid 102 / 9 pont

ARCHVILE KING Aux Heures Désepérées

KIADÓ: LES ACTEURS DE L'OMBRE PRODUCTIONS

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

Az Archville King 2019-ben alakult Nantes városában, Baurus személyében egyetlen tagot számlál. Vile címmel 2020-ban jelent meg az első anyag, egy EP, majd a debütalbum Á la Ruine címmel 2022-ben. A Simulacre nevű, szintén francia bandával készült egy split ugyanabban az évben, amely a Vile EP anyagát tartalmazta Archville King részről, s éveig nagy csönd.

Egy nagylemez elkészítése nem két hét – hacsak nem összecsapott fércműről van szó –, főleg, ha az adott zenész csaknem egyedül végez minden munkafolyamatot. Bár lehet, hogy nem helytálló a „csaknem” kifejezés használata, ugyanis az Aux Heures Désepérées albumon Bauros végezte a keverés és a maszterizálás teendőit is. Nem kell tízezredesre is leírni, melyek a nehézségek egy egyszemélyes formáció esetén, mindenesetre ezen új album akár teljes zenekar produkciója is lehetne; nem egydimenziós, nem viseli magán a csömlátás bélyegeit.

Az Archville King black metal, amely valamelyest a thrash jegyeit is felmutatja. Kisebb mértékben hallható thrash-elemek az Aux Heures Désepérées, mint a korábbi anyagokon, de egy-egy részlet black thrashként is aposztrofálható. Két fő attribútuma van az új lemezeknek: egyik a nyersség, ami összefonódik a műfajból eredő zsigeriséggel, vadsággal, másrészt a dallamosság. Utóbbi tényező markánsan jelen van a francia black metalban – a BM-nak van egy francia ága, amely sok olyan csapatot vonultat fel, ahol a gitárokkal előadott dallamoknak oroszlánszerep jut. Ezen a lemezen ilyen dal a címadó, melyben a durva részek között sok melodikus dallamot játszik Bauros. Ezekben van egy emelkedettség, himnikusság, egyszersmind visszavezethetők a népi örökségre.

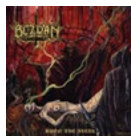
A lemezanyag elég masszív, a kellően érdes hangzás révén tömörnek is hat, ugyanakkor Bauros rendre elhelyezett néhány kisebb zenei részletet, effektet, betétet, amelyek a mogorvaság közepette felvillantják a muzikalitást jelenlétét. Kis billentyűs részek a Sépulture-ban, lassú merengések, dallamok, váltások az Á Ces Batailles Abandonnées-ben – kis áldozatok a változatosság, zeneiség oltárán. Viszont az ének terén nem finomkodik Bauros: szinte végig agresszív, dühöd blackthrash-vicsorgást hallunk.

Akadnak klisék, elcsépelet témák, ám összességében élvezetes, jól összerakott mű az új Archville King.

BEZDAN Upon The Altar

KIADÓ: I HATE RECORDS

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 6

Az ember nem gondolná, hogy van kiadó, amely 2025/26-ban még gyárt papírtokos promó-CD-ket, de a svéd I Hate Records ezek közé tartozik – ha van még rajtuk kívül ilyen. A Horvátországból származó Bezdán 2012-ben alakult, de pár nappal ezelőttig a létezésükről sem tudtam. Nem meglepő, mivel korábban csak egy EP készült, ami érdemleges, emellett kidobtak pár kisebb kiadványt (vicces a Satanska Kurva című feldolgozásanyag). Az Upon The Altar debütalbum tavaly novemberben jelent meg. Aki ismeri az I Hate Records kiadói politikáját, tudja, hogy 49,99%-ban thrash, 50,01%-ban doom metal lehet a horvátok zenéje, mivel az I Hate ezt a két műfajt kedveli. A Bezdán esetében az előbbi lenne a helyes tipp.

Mondani sem kell, hogy a Bezdán lemezén semmilyen kortárs metalelem nincs, nulla „modern” hatás érvényesül. A thrashet mind a zenekar, mind a kiadó maga pőre simaságában szereti, ezért is találtak egymásra. Ha valaki némi blackes tónust is „belehall” az anyagba, akár igaz is lehet, de ettől az Upon The Altar maximális thrash-támadás. Felsorolhatnám a '80-as években alakult valamennyi nagy thrash-csapatot, amelyek nyomot hagytak a tagok zenei szocializációján, de nem érdemes. A riffelés, „reszelés” teljes egészében erre a műfajra jellemző, talán annyit érdemes elmondani, hogy a zene hangulata, valamint az agresszor énekstílus inkább a komorabb európai thrashereket idézi, nem a Bay Areát, melynek kifinomultabb zeneiségéből ezen a lemezen nem sok van. Nem is ez a lényege. Az album a maga nemében elfogadható, aki kedveli a régi vonalas thrash, nyilván morzsát sem hagyott belőle, úgy felfalta az anyagot, számomra viszont nem sokat mond. Parázs a riffelés, ám sok a klisé, nem elég izgalmas a végeredmény.

” Nemcsak egy újabb fejezet a zenekar diszkográfiájában, hanem magabiztos összegzése is annak, amit húsz év alatt felépítettek.

ALTER BRIDGE

Alter Bridge

KIADÓ: NAPALM RECORDS / ÍRTA: VALACHI SAMU / 9

Az amerikai hard rock egyik legerősebb mai képviselője, az Alter Bridge visszatért nyolcadik, találón „self-titled” albumával. A Myles Kennedy (ének, gitár), Mark Tremonti (ének, gitár), Brian Marshall (basszusgitár) és Scott Phillips (dob) alkotta zenekar több mint húsz évvel megalakulása után is képes pályafutása egyik legjobb lemezével előállni. A hard rock és a metal pengeélén táncoló csapat mára tökélyre fejlesztette saját formuláját, és azt állítják, az album főként lustaságból kapta az Alter Bridge címet, ezt bőven igazolja a végeredmény: egy valóban kvintesszenciális Alter Bridge-lemez született.

A zenekar formuláját legjobban a titáni erejű, brutális riffek és az elképesztően fülbemászó, melodikus dallamok kettőssége írja le. A Kennedy-Tremonti páros mindkét tagja világklasszis énekes, gitáros és dalszerző, kettejük dinamikája döntő szerepet játszott az Alter Bridge egyedi identitásának kialakításában. Munkájukat Marshall és Phillips ritmusszekciója egészíti ki, akik betonstabil groove-val teszik teljessé az összképet.

Mára a banda „ötödik tagjaként” emlegetett producer, Michael „Elvis” Baskette a 2007-es Blackbird óta dolgozik a zenekarral, és a 2013-as Fortress albumtól kezdve monumentális hangzást adott az Alter Bridge-nek. A pre-production és a dobfelvételek a legendás Van Halen ’5150’ stúdióban készültek; a zenekar több interjúban is áradozott az ott szerzett inspirációról, és ez valóban visszaköszön a zenében is.

Harmóniailag és szövegileg is zord, komor albumról van szó, az Alter Bridge-től már megszokott gyönyörű, reményteli pillanatokkal megtörve. A lemez központi témái az introspekció köré épülnek: a szaporán felbukkanó külső konfliktusok, és az azoktól való tudatos eltávolodás, valamint a drámai helyzetek elengedése és a kikapcsolódás visszatérő motívumok. Lélelemelő végigolvasni a szöve-

geket és hallani, ahogy Kennedy és Tremonti hangján érett személyiség szólal meg, a mai világban szükséges és fontos mondanivalóval.

A tizenkét trackből álló, egyórás albumon több rádióbarát dal is helyet kapott. Ilyen a klasszikus rock ’n’ roll riffel berobbanó nyitány a Silent Divide, valamint a drámai pókerjátszmát megidéző Playing Aces. Most két számon váltja egymást a mikrofonnál Kennedy és Tremonti: elsőként a Trust In Me-ben, majd a Tremonti szólóprojektből eredő, Sevendust ihlette Tested and Able-ben, amely feltűnés nélkül illeszkedik az Alter Bridge-hangzástudományba. Helyet kapott továbbá egy ballada is: a Hang By a Thread „open G” hangolású gitárintrója a Watch Over You-t és a Wonderful Life-ot idézi meg, és nem lenne meglepő, ha élőben az akusztikus szekció részeként is felbukkanna. Budapesten majd január 28-án tudjuk meg...

Emellett kísérletezőbb darabok is helyet kaptak, mint személyes kedvencem az albumról, az erősen Alice in Chains beütésű Disregarded, valamint a zenekar eddigi talán legambiciózusabb szerzeménye, a kilencperces, technológiaszkeptikus Slave To Master. Már a 2022-es Pawns and Kings lemezen is lenyűgöző volt a több mint nyolcperces Fable of the Silent Son, de itt még egy nagy és sikeres lépést tettek a progresszív zene világába, amit személy szerint nagyon biztató iránynak látok. A számot záró, kétperces gitárszólo pedig hab a tortán, az album egyik fénypontja.

Az Alter Bridge nemcsak egy újabb fejezet a zenekar diszkográfiájában, hanem magabiztos összegzése is annak, amit húsz év alatt felépítettek. Egy érett, súlyos album, ami egyszerre szól a régi rajongókhoz és bizonyítéka annak, hogy a banda továbbra is a modern hard rock élvonalába tartozik.

„Erőteljesebb, harapósabb, zsigeribb a korábbi albumokhoz képest, miközben az összes markáns Alter Bridge stílusjegyet felvonultatja, mégsem önismétlő. Tremonti egyedi játékmódja erre az albumra is rányomja bélyegét, Myles pedig úgy briliáns, ahogy van.”

Gyuricza Ferenc / 9 pont

„Sok hatáson érett erőteljes és fogós modern amerikai hard rock – pontosan az a muzsika, amit a Kennedy-Tremonti párostól várunk. A zenei kapcsolat ebben a kreatív magban majdnem olyan, mint a kovalens kötés: stabil, viszont az aktivitás és a reakcióképesség megvan, az energiaszint pedig magas. Értjük? Nem? Egyes. Ez meg kilences.”

Kánya Ferenc / 9 pont

„Egy piszok erős album, talán a szokásosnál is brutálisabb sounddal, de hát Tremontitól nem is vártunk mást. Kennedyhez nekem továbbra is kell egy kis tolerancia, de talán sosem állt hozzá ilyen közel, hogy valóban megkedveljem.”

György Zoltán / 8 pont

„Nálam a Blackbird / Fortress / The Last Hero hármas jelenti az AB velejét – a friss nekifutással ezt a léceket ugyan nem ugorják meg, de a lemez ettől még jó, hallgattatja magát és tartalmasan szórakoztat. Igazi újdonságokat nem mutatnak vele, a hangszeres játék és a hangszerelés viszont még mindig minőségi, és jók a szövegek is. A záró Slave To Master nagyon nagy, Tremonti itt különösen remek!”

Schmidt Péter / 8 pont

„Mintha kissé metalosabb lenne, mint általában. Ezzel együtt ugyanúgy vagyok vele, mint mindig: érzem, hogy tők jó, remek minden, egy ponton túl mégis kihagy a figyelmem és elvesztem a fonalat.”

Uzseka Norbert / 8 pont

„Bár nem én vagyok a célközönsége ennek a produkciónak, nagyon értékelem bennük, hogy még ennyi év után sem elégszenek meg a közép-szerrel és önmaguk ismétlésével. Simán beérhették volna azzal, hogy átlendüljenek a zenitjükön, de közben meg egy csomó olyan ötlet és hangzásbeli finomság van a lemezen, ami alapján az Alter Bridge továbbra is joggal tekint előre. Másképp talán nem is érdemes 2026-ban hard rockot játszani. Viszont a borító az méltatlan ezekhez a dalokhoz.”

Bali Dávid / 7 pont

„Nekem ez meglehetősen középutas zene. Jött és ment.”

Milán Péter / 6 pont

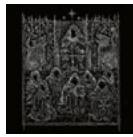
„Valahogy úgy vagyok az AB-vel, mint Norbi. Egyszerűen nem köt le. Szuper, hogy most kicsit fémesebb a hangzás, de nekem nem maradnak meg a dalok. Ha egy országúti cirkálóval szelném át az USA-t, akkor biztos élném, ahogy döngtet, de a magyar ugaron nem áll össze nekem. A Slave To Master amúgy kilóg felfelé tényleg. Ez az epikus oldal kimondottan jól áll nekik, ugyanakkor nem értem, hogy miért írnak ötperces rádiósnak szánt slágereket. De biztos velem van a baj.”

Kovács Bedlam Péter / 7 pont

BIZARREKULT Alt Som Finnes

KIADÓ: SEASON OF MIST

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

Kemény helyről, Szibériából származik Roman V, a Bizarrekult nevű formáció vezető alakja. Mint hírlík, már Norvégiában él, azon a helyen, ahol az általa kedvelt műfaj forrásvidéke található.

A black metalról van szó. Bizarrekult név alatt 2006-ban készült egy demó, majd egy split, semmi érdemleges, és csak 2019-ben érkezett egy tapogatózó EP (Join The Kult!!!), s az első komoly lépés, a 2021-es Vi Overlevede debütalbum. Ezt követte 2023-ban a Den Tapte Krigen, majd idén a harmadik teljes hosszúságú mű, amely február második felében érkezik.

Mint annyi zenekarról és irányvonalról elmondható, a Bizarrekultra is érvényes, hogy a korábbi évtizedek, meghatározó korszakok és színterek mint inspirációs források felől közeledik, de az alkotási folyamatra a jelenkor süti rá a meghatározó bélyeget. A norvég lakhely nem is lehetne beszédesebb ebből a szempontból, ugyanakkor az Alt Som Finnes semmi esetre sem másolata a norvég csapatoknak.

A nyolcszámos album magán hordozza a jó black metal számos ismérvét, olyan vonásokat, amelyek valójában mindig is jellemezték a műfaj törzsanyagát. Black metalra jellemző kettősségek mutatkoznak a Bizarrekult anyagán: megvan benne a Darkthrone-os zsigeri nyersség, éles, kompromisszummentes vadság, ugyanakkor az atmoszferikus jelleg is. A másik ellentétpár a kis részletekben, zenei feltételekben megjelölő terjeszkedési kedv és a black metal alapját képező extrém talapat vonatkozásában határozható meg. Ezek a dualitások – ha nem erős ez a kifejezés – egy-egy dalon belül is megfigyelhetők, így például a Drøm tétel durva élel bír, ugyanakkor a rücskös, szálkával borított, kezeletlen deszkához hasonlítható rétegek mellett van egy kifinomultabb fele is, ami a lágy női énekben jelenik meg. A Blikket Hennesben nem kisebb egyéniség markáns hangját hallgathatjuk meg, mint a Dødheimsgard vezéralakja, Yusaf „Vicotnik” Parvezét.

CASSIDY PARIS

A gitártémák között megtaláljuk az „örök” black metalos riffeket, amelyek egy része épp a Darkthrone révén vált ismertté, de dallamosabb, „szélvészszerűbb” tremoló-játék is hallható, ezen túlmenően pedig extra színezékek, elemek. Roman a nyers éneket képviseli a lemezen – természetesen ez van túlsúlyban –, de a fentebb elmondottak alátámasztják, hogy nem akart egydimenziós anyagot legyártani. Komor, melankolikus hangvételű, ám vérbő, erőteljes hangzású album az Alt Som Finnes, és ha nem is borítja fel a black metalt, igényes mű. Van benne munka, koncepció.

CASSIDY PARIS Bittersweet

KIADÓ: FRONTIERS MUSIC

ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 7

Férfiasan bevallom elkerült eddig Cassidy Paris munkássága. Ami mégis felkeltette az érdeklődésem, az az volt, mikor utána olvastam, hogy az ausztrál hölgyet tizenegy éves korától mentorálta az a Paul Laine aki többek között a Danger Dangler tor-tor-tor-tor volt a 2000-es években, és az olasz Frontiers kiadó is a nagy reménységei között tarja számon.

Parisnak immáron ez a második albuma a Frontiersnél (az első a 2023-as New Sensation volt) és pont azt hozza, amit a mentor (Laine dalszerzőként is jegyzi az albumot) és a kiadó neve sejtet: egy modern hangzású, de mégis a '80-as, korai '90-es évek rockzenéjén alapuló albumot.

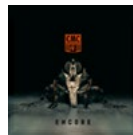
Ha csak egy referencia pontot kellene megadnom, az a Vixen lenne. Bár egy fokkal dallamosabb és persze modernebb, de nekem azt a hangulatot hozza az album, mint anno Janet Gardnerék első két lemeze. Persze fel-felsejlik Lita Ford (Finish What We Started), Joan Jett (Give Me Your Love), Avril Lavigne (Wannabe, Turn Around And Kiss Me) sőt még a The Corrs is a lírai Can't Let Go-ban, de ezek nem koppintások, egyszerűen ezek a stílus adottságai. Nehéz ilyen elődök mellett újat alkotni, és ez Parisnak sem sikerült, viszont a leckét tökéletesen megtanulta, és egy nagyon kellemes rádióbarát rockalbumot tett le az asztalra.

Karcosabb és érettebb, mint az első lemez, és Parisban abszolút van potenciál. Elég csak meghallgatni az album záró Strongert, ami talán a lemez legjobb dala, megkoronázása ennek a tizenhárom dalnak. A stílus rajongói mindenképp tegyenek egy próbát, lehet új kedvencet fognak avatni.

CMC Encore

KIADÓ: WCA RECORDS

ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 9

Sose felejttem el mikor '93 környékén egy barátom, aki tudta, hogy imádom az industrial, EBM, stb zenéket, kezembe adott egy kazettát, mondván ez tuti be fog nekem jönni. Az egyik oldalon a Plasma Pool első lemeze, a másikon pedig a Cro-Magnoni Cola Halálmorze c. anyaga volt. Emlékszem mekkora revelációnak éreztem, hogy nálunk ilyen zene, ilyen minőségben létezik! És kb. pont ez az érzés kerített hatalmába most is, mikor az új CMC-albumot hallgatom.

Szász György 2020 környékén közel 30 év szünet után indította újra a CMC motorját, és azóta ez már a negyedik lemezük. Míg a visszatérő album inkább a régi, a szünetben készült dalok tárháza volt, mára

” Van itt bőven sötét, okkult atmoszféra, gyakran van szó halálról, elmúlásról, de valami kis szépség is beszüremlik.

PONTE DEL DIAVOLO De Venom Natura

KIADÓ: SEASON OF MIST / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

Talán korai még olyat kijelenteni, hogy valamiféle underground-forradalom zajlik Olaszországban, de tény, hogy a Messa múlt évi meglepetése után most hasonló élményt ad a torinói Ponte Del Diavolo második albuma. Mindkét csapatban erős, karakteres hangú énekesnő dalol, és mindkét csapat számos zenei irányzattól merítve alkot valami eléggé sajátos, egyedi muzsikát.

Aki hallotta a torinóiak első, Fire Blades from the Tomb című albumát, az bizonyára nincs úgy meglepve, mint én most, bár így utólag meghallgatva, annak punkos nyerssége lehet, hogy elsőre elriasztott volna. Pedig a De Venom Natura számos erénye már azon is megvolt, de tény, hogy ez az új anyag letisztultabban szólal meg. Attól még a kettes Ördög Hídja-anyag is számtalan különféle elemet olvaszt egybe. A '80-as évek new és dark wave zenéitől a pszichedelikus témákon (a Δ9 (161)-ban van a legtöbb, keress rá, hogy delta 9, és megérted, miért) és doom metalon át a blackig csomó mindent, s ehhez néha némi „egzotikus” is hozzátesz. Mint amilyen a Spirit, Blood, Poison, Ferment! dalban hirtelen felharsanó harsona (az Ottone Pesante egyik fúvósa, Francesco Bucci tehet róla), amitől végképp olaszos, felvonulós hangulatot kap a nóta. Persze az olasz hangulat amiatt is meglenne, hogy egyes dalokat anyanyelvén énekel Erba del Diavolo (de pl. a Lunga vita alla necrosi a Tribulationnek is becsületére válna), és az olaszos temperamentum, szenvedély is megjelenik a zenében.

Mely amúgy meglehetősen nyersen szól még ezen az albumon is, és sokszor olyan erős a kontraszt a szárnyaló vagy melankólikusan lebegő ének és a blackbe hajló csapkodás között (okkal emlegeti a promószöveg a hatásai között a Darkthrone-t), hogy azt sok hallgatás alatt sem tudtam teljesen megszokni. Néha az is felmerül bennem, mennyire nehéz lehet ilyen énekdallamokat kitalálni ilyen muzsikára, és azt sem bánám, ha több lenne az emléke-

zetes melódia. Erre főleg a záró In the Flat Field kapcsán jöttem rá, mely egy 1980-as Bauhaus-dal feldolgozása (ld. még Nevermore/Warrel Dane). Ők, bár nem annyira közismertek, mint a gothic vonal sikeresebb zenekarai, mint a The Cure vagy a Sisters Of Mercy, szintén zseniális dolgokat írtak, köztük megjegyezhető énekdallamokat.

Mégis adok kilenc pontot az anyagra, mert ha nem is adja könnyen magát, annyira erős, átható a hangulata, hogy már az első hallgatáskor magával ragadott. Van itt bőven sötét, okkult atmoszféra, gyakran van szó halálról, elmúlásról, de valami kis szépség is beszüremlik.

A Fekete Zaj fesztiválon láthatjuk majd őket élőben. Alig várom!

„Nyers, sötét, rituális hangulatú posztakármí. Alapjaiban doom-black, de végeredményben teljesen mindegy minek hívják. Merészen hangszerelt, atmoszférában gazdag, hullámzó, hipnotikus zene. Második albumnak méregerős, meg kell hallgatnom az elsőt is.”

Kánya Ferenc / 9 pont

„Olasz posztblackrock? Jöhet! Szeretem az ilyen meglepetéseket. Azt meg főleg, hogy nyáron a Zajon is fellépnek. :)”

Posta János / 9 pont

„Eklektikus muzsika black metal, dark rock, doom, posztrock, sőt – érzés szintjén – punk elemekből összegyúrva, sodró erejű, hipnotikus női énekkel megfelve. A furmányosan megtekert dalokban nagyon sok minden történik, de mégis kompakt, átgondolt

összhatást kelt az egész – ez az, amit a MÖL albumáról hiányolok. Izgalmas, érdekfeszítő próbálkozás!”

Schmidt Péter / 8 pont

„Üdítő élmény ez az album: elsőre úgy éreztem, mintha az Amesoeurs és a Stolen Babies szerelemgyermeké volna, de aztán rájöttem, hogy igazságtalan ilyen párhuzamot állítani. Sokszínű, végig magas színvonalú, nem akar megfelelni semmilyen vélt igénynek, és közben magával ragad.”

Bali Dávid / 8 pont

„Élőssel elővezetett 21. századi fúzió, amiben a black metal, a dark rock, a dallamos és hisztérikus női ének, valamint nem elhanyagolható kísérletező kedv alkot egy szép egységet. Fontos, hogy a hangzás organikus, van tere, alja, mélysége. Érezni a tüzet...”

Milán Péter / 8 pont

„Érdekes zenei megoldásokkal (pl. fúvósok!) tarkított olasz black/doom zene egy sokszor alter/punk hangzású női énekkel. Igazi ínyencfalat, bár nem biztos hogy bármikor elővenném.”

György Zoltán / 6 pont

„Elég különleges és sajátos, mondhatni egyedi album a De Venom Natura, a basszusgitár használata például egészen izgalmas. Az már régen eldőlt, hogy a XXI. század zenéje a stílusok keveredéséről szól, s úgy tűnik, ennek tárháza kimeríthetetlen. Az olasz Ponte Del Diavolo egészen bátran ötvöz, de ettől még nem feltétlenül jó. Az viszont tény, hogy érdekes.”

Gyuricza Ferenc / 6 pont

„Szeretem az olyan zenei kinyilatkoztatásokat, amelyek felkavarják a posványos állóvizet! Ez az album pontosan ilyen! Rendesen levett a lábamról! Eshelyes arra, hogy fizikai formátumban is beszerezzem!”

Dimmortal 953 / 10 pont

„Az olasz Napoleon Boulevard – metalos változatban. Ilyen az, amikor Júlia a föld alatt akar jární.”

Tóth Tamás 132 / 7 pont

„Valamiért a svéd Diablo Swing Orchestra ugrott be róla kapásból az eklektikus, out of context megközelítés miatt, de amíg az említett banda inkább a totál bohém irányból közelít, az olaszok a sötétebb végéről faggják meg a dolgokat. Érdekes és egyedi cucc, de nálam ez fixen csak bizonyos hangulatomban működne.”

dzi 238 / 7 pont

eljutottunk oda, hogy az Encore csupa friss szerzeményt tartalmaz, és micsoda dalok ezek! A CMC legfőbb stílusjegye volt mindig a filmzeneszerűség, az erős teatrális hatás. A monoton, szintetikus dallamok, az ipari zörejek és Szász narrációra emlékeztető sutogó éneke, versbe illő dalszövegeivel minden dalhoz egy-egy kis képzeletbeli filmet indít el. Nincs ez most sem másként, de megkockáztatom, hogy a visszatérés óta készült albumok ívében, soha nem volt ilyen színes a CMC zenéje.

Az imént említett filmzenei hatásra kitűnő példa, az albumnyitó A hatodik napon. Már-már félelmet keltő nyitó szeánsz ez a dal, hirdelen az Agony című videójáték pokla jutott eszembe róla. De a Komp is jó példa, ahol nem kell sok fantázia, hogy az ismert gyermekmondókára épülő (Komáromi kisleány) és egy rövid rádió hírrrel kiegészített dalba belegondoljunk egy remek slasher horrort. Viszont amiért az eddigi legérettebb, legsokrétűbb albumunknak tartom az Encore-t, az az, hogy Szász és csapata (Horváth Barnabás Botond és Gáspár Csaba) nem félt kilépni a stílus által behatárolt körből, nem félt új hatásokat behozni. Pl. a God Visit Hell egy erősen keleti hatású világzenei témára épülő dal, vagy a Static Gravity, amiben le se lehetne tagadni a post-punk/new wave hatásokat, a Lovesong pedig egy gyönyörű synthwave-ballada. A tempón is többször fokoznak a megszokottnál, a legkülső kör bezárul például biztos vagyok benne, hogy az EBM-bulik nagy kedvence lesz a táncparketten.

A hangzásra sem lehet panaszkodni, ezen a szinten is az eddigi legerősebb lett az anyag, hisz a keverést Londonban a Cryonica Audio Mastering stúdiójában nem kisebb név véglegesítette, mint a Killing Joke-ból is ismert Reza Udhin.

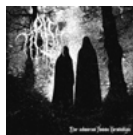
Minden összevetve ez a gyönyörű borítóval megáldott súlyosan sötét, de mégis sokrétű album már most a megjelenésekor, nem csak a zenekar, de a hazai electro-industrial stílus egyik legkiemelkedőbb alkotása lett.

ERNTE

Der schwarzen Flamme Vermächtnis

KIADÓ: PURITY THROUGH FIRE

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A 2020-ban alakult svájci Ernte az undergroundban már évek óta aktív hölgy, Nadine Lehtinen nevéhez fűződik, aki ebben a csapatban Askahex művésznévén szerepel. Korábban megfordult a Shever nevű doom-bandában, s az Ashtar nevű atmoszferikus black/doom-formációval is kiadott négy albumot. Az Ernte teljesen más hangzásvilággal rendelkezik, mint az Ashtar. Egyébként ez egy duó, a másik zenész V Noir, a hangszerek zömét ő kezeli.

A duónak nincsenek nagyon nagyraötörő tervei ez Ernte működtetésével. Nagy vonalakban az old school black metal életben tartása, zászlajának magasba emelése a cél. Nem rémlik, hogy az előző három lemezt hallottam volna, valószínűleg a Der schwarzen Flamme Vermächtnis az első találkozásom a svájciakkal. Az északi, ezen belül is főleg a norvég irányvonal lebeg az Ernte tagságának szemei előtt, de nyilván nem így kimondva, ugyanakkor a '90-es évek derekának norvég black metalja, a Darkthrone, a Burzum, a Dødheimsgard hatása, a törekvés, hogy ezekhez hasonló hangulatot építsenek ki, aligha kérdéses.

A zenéhez szervesen illeszkedik a keretet adó produkció, ami ugyan tisztább a példaképek lemezeinek hangzásánál, de rendelkezik az elérni kívánt nyerse-

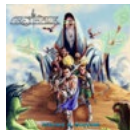
séggel. A riffek, a tremolójáték tipikusnak mondható, hallunk kellemesen duruzsoló dallamokat, melyekre Askahex dühödten acsarog. A rendelkezésre álló északi BM-anyagból dolgozik az Ernte, de van tűz a csapatban.

GREYHAWK

Warriors Of Greyhawk

KIADÓ: CRUZ DEL SUR MUSIC

ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

A Nevermore, a Metal Church, a Queensryche és a grunge szülővárosában, azaz Seattle-ben épp egy évtizeddel ezelőtt alakult meg a harmadik albumához érkezett Greyhawk.

A szemfülesebbek a kiadó neve alapján már sejthetik, hogy a formáció nagy vonalakban miféle muzsikában utazhat: igen, itt bizony epikus felhangokkal is bír tradícionális heavy metalról van szó. A mesekönyvek hangulatát idéző frontborító kissé félreveheti a gyanútlan próbálkozót, ezért hamar le kell szögezni: még véletlenül sem az agyoncsépelet, sokszor giccsbe hajló happy eurometal vonalat viszi a csapat, azzal együtt sem, hogy szárnyaló dallamokban és alkalmasint vágatózó kétlábados tempókban éppenséggel ők sem szenvednek hiányt. Összességében mégis inkább egyfajta neoklasszikus-epikus heavy/power metallként definiálnám az itt hallhatóakat – a hármas sorszámú Take A Stand például elég jól demonstrálja ezt a meghatározást.

A klasszikus Malmsteen- és Dio-anyagok például esélyes, hogy komoly hatással voltak a brigád tagjaira, mint ahogy a Crimson Glory vagy éppen a Blind Guardian munkásságával is tisztában lehetnek. Megközelítés tekintetében valahol félúton van nálam a Greyhawk a Judicator és az Infidel Rising világa között – nem melleleg utóbbi formáció adja a Crimson Glory új énekesét, akivel a régóta várt visszatérő album készül.

Anthony Corso személyében egyébként új frontembere van a Greyhawk-nak, a zenei irányt illetően azonban ez nem hozott változást a korábbiakhoz képest. A fickónak kellemesen hajlékony, tiszta hangja meg nagy hangterjedelme van, és elég jó dallamérzékkel is bír, amiknek ezekben a nótákban jobbára egész ügyesen veszi hasznát. A hangszeres játék alapvetően izléses, ahol kell némiképp virtuóz is, de túltolva-túljátvsza szerencsére semmi sincs, marad a csapat az emészthetőség határain belül.

GREYHAWK

” Hangzás és zene, hangulat és egyfajta „világevő” hozzáállás összeforr a mai Mayhemben.

MAYHEM

Liturgy Of Death

KIADÓ: CENTURY MEDIA / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Van valami mélységesen szürreális és nehezen magyarázható a mai black metalban, ezen belül is a Mayhemben, abban a jelenségkomplexumban, amit egyrészt a valaha létezett tán legextrémebb műfaj és annak leghírhedtebb zenekara megjelenít. Eszemben sincs leírni a Mayhem történetét, az új albumhoz fűződő hosszú promószövegből is csak egyetlen elemet emelnék ki: „a Mayhem Dubajban koncertezik”. Kicsit ízelegessük ezt a kis információmorzsát. Adott egy zenekar, egy alulról építkező, minden ízében a káoszt, a fiatalos energiákat, a megannyi frusztrációt, lelki indulatot magában hordozó, lázadást megélni próbáló, sőt, annak új utakat robbantó, formabontó zenét játszó galeri, a Mayhem, ami ugyanakkor a jóléttel, anyagi biztonsággal vastagon kibélelt nyugati társadalom terméke, másrészt ugyanennek a nyugati, vagy elnyugati-asodott, elvilágiasodott (ez esetben keleti reprezentánsa) modern világnak a kicsúcsosodása, minden giccsnek és pazarlásnak, fényűző ürességnek a legnagyobb emlékműve, a nihil megtestesülése, egy álvilág eleven mementója: Dubaj. És egy ponton, a huszonegyedik század harmadik évtizedében ez a látszólag két egymástól távolabb nem is állható dolog találkozik egymással. Mayhem és Dubaj. Ugyanakkor, ha egy pillanatra elgondolkozunk, a dolog talán annyira nem is furcsa, hiszen mindkettő a romok tetején ül, és úgy tesz, mintha, ami körülötte lenne, még élne.

Annak idején, amilyen kaotikus, szervezetlen, ötletszerű csoportosulás volt a norvég Mayhem, az utóbbi évtizedekre olyan olajozott gépezetté vált, ami a turnéokra, lemezmegjelenésekre egyaránt vonatkozik. Bele se merek gondolni, mekkora gépezet mozgathatja a csapatot, ami szintén elképesztő, ismerve a zenekar múltját. S mindeközben, ha csak a lemezekből indulunk ki, a Mayhem soha nem adta,

hazudtolta meg önmagát, nem kötött kompromisszumot. Ha a Mayhemnek ma óriási összegeket adnak egy-egy fellépésért, ha ma elfogadottabbak, mint 30-35 évvel ezelőtt, az nem azért van, mert a zenészek változtak, hanem azért, mert a világ változott: a „közeg”, az ízlés szokott hozzá ahhoz, hogy minden egyre extrémebb lett és lesz is folyamatosan. Mayhem és Dubaj...

A zenekar ugyan csak a hetedik albumnál tart, azonban közben töménytelen sok egyéb kiadvány is született, és a hatásuk, jelentőségük túlmutat a pusztá sorlemezeken. Pályafutásukat nem csupán az extrém zenei területek tágitása, hanem a folyamatos kísérletezés is jellemezte. A 2007-es Ordo ad Chao az experimentális törekvéseket kétségkívül elvitte egy végpontig, s utána csak kvázi visszahátrálni lehetett, vagy más utat választani. A legutóbbi album, a Daemon egy önértelmező anyagként is felfogható, ami részben visszanyúlt a klasszikusokhoz (Deathcrush, De Mysteriis...), részben újrafogalmazta azt az intenzitást és egyenesebb vonalú fogalmazást, ami a Mayhem-féle black metal első időszakát jellemezte. Ilyen értelemben a Liturgy Of Death a Daemon folytatása.

Az új album megszólalása úgy letisztult, hogy súlyos, komor és kaotikus is, másrészt hangulatos és birtokolja azt a sodrást, ami mind a Mayhemnek, mind a norvég black metalnak az egyik alapattribútuma. Hangzás és zene, hangulat és egyfajta „világevő” hozzáállás összeforr a mai Mayhemben, és ez különösen jellemző az új albumra. Nem is boncolgatnám a számokat, mert egyrészt az összkép olyan, ahogyan az imént lefestettem, másrészt talán nem is annyira markánsak az egyes tételek, mint a Daemon számai.

Ha hasonló is az út, a Liturgy Of Death ismét tett egy lépést a szövevényesebb fogalmazás felé. Hellhammer és Necrobutcher mint egy motor, amely az idők végezetéig kíván működni, úgy mennydörög, Teloch és Ghul pedig e rémálom-szcenárió húsát-vérét-témáit-lidércdallamiat szállítja. Az összedőlő-félben lévő világmonstrum karmestere, Attila, túl sokadik mimikrijén, alakváltozásán, most is előveszi delejező tiszta énekét, úgy tűnik, ma is elemében van. Félelmetes hangja a Mayhem rémsziluettjének egyik legfontosabb eleme.

A bevezetőben azt a képet használtam jelen helyzet illusztrálására, hogy a világ abszurditásának két látszólagos szélsősége úgy viselkedik, mintha még élő lenne az a halott színpad, amelyen egzisztálnak. Egy egész világ romjai ezek, amelyeket a Mayhem is, és Dubaj is a maga módján fejez ki. Az előbbiben még mindig sokkal több az őszinteség, mert legalább van benne alkotás, a pusztítva teremtés, teremtve pusztítás határokön átszáguldó aktusa méltó záróakkordja egy világ végjátékának, a tűz özönében való elsüllyedésnek. Míg Dubaj annak a végletes önbecsapásnak a mindennél elevelebb jelképe, amely azt hiszi, a pompa, a hedonizmus végletekig, paródiáig való kinyújtása révén túl tudja élni önnön nihilizmusát. Téved. Annyi sem fog utána maradni, mint a Mayhem zenéjéből...

„A Mayhem nem a múltját ismétli, hanem a saját árnyékát növeszti tovább. A Liturgy of Death a Mayhem eddigi legösszeszedettebb, legkegyetlenebb modern korszakbeli anyaga. Jéghideg atmoszférájú, gyors, agresszív és sötét black metal, amelyben a gyász nem érzélem, hanem maga a gravitáció, amely mindent magához húz. Aged fine.”

Kánya Ferenc / 10 pont

„Voltak kísérletezőbb anyagaik, de ez meg annyira egyben van, olyan méltóságos, annyi erő, sodrás, réteg és mélység van benne, ami így is pártját ritkítja. Nyilván egészen mást jelent ma a Mayhem, mint a korai időszakban, de ugyanolyan jelentős.”

Uzseka Norbert / 9 pont

„A Mayhem régen maga mögött tudhatja már létezésének legfőbb értelmét, egy újabb De Mysteriis Dom Sathanas szintű trendformáló mesterművet badarság volna elvárni tőlük. Elégedjünk meg azzal, hogy ezúttal (is) egy nagyon összeszedett, tudatosan felépített, kellően felkavaró/felzaklató albumot tettek le az asztalra, ami szintén elismerésre méltó teljesítmény.”

Gyuricza Ferenc / 8 pont

„A De Mysteriis / Grand Declaration / Chimera albumtrió íve jelenti számomra a Mayhem csúcstét, illetve még az Ordo Ad Chao elvetemült lepusztultsága is bejött annak idején. A további anyagaikkal ugyancsak a black metal elit ligájában maradtak, de igazi döbbenet nekem már nem tudtak okozni. Erre az új lemezükre is ez áll: minőség, kellőképpen gonosz és agresszív, a maga baljós-démoni hangulata is megvan, de igazi meglepődést nem generál bennem. Ám ettől még erős cucc ez a maga vonalán.”

Schmidt Péter / 8 pont

„Hiszem, hogy a Mayhem arcvetítés nélkül öregszik, és a zenéje még mindig kellően baljós, de már nem célja, hogy fenyegetsen is. Ezzel pedig nincs semmi baj, a Daemonhoz hasonlóan a Liturgy of Death is megbízható anyag lett, csak nekem a saját határait feszegető, kiszámíthatatlan Mayhem marad a személyes etalon, és nem az, amelyik a megütendő színvonalat jelöli ki.”

Bali Dávid / 6 pont

U

„Nekem az Esoteric Warfare-t adja most kicsit vissza, aminek elképesztően örülök, mert óriási kedvencem (bár ott azért valamivel jellegzetesebb dalok voltak). De szerencsére jól leszedte Blasphemer progresszívabb gitározását Teloch meg Ghul a Grand Declarationról meg a szétszátánolást a Chimeráról. Féltem behallgatni, mert top kedvencek és a Daemon kissé biztonsági játék volt, de ez most nagyszerű. Köszönöm szépen. Attila meg hozza a hozandót, hogy csúnyákat álmodjunk.”

dzsi 238 / 10 pont

„2026-ot frunk és ez a Bestia még mindig szabadon garázdálkodik (értsd alkot). Belekóstolva a Weep For Nothing és a Despair dalokba, sikerült a legutóbb kiadott Daemon album színvonalát is megfajlítani. Beteges, hipnotikus ének, lázálmot okozó riffmassza áradat, az örület határáig fokozott istentelen dobtempó... ez Mayhem! A borítót most nem sikerült eltálatni, de ez legyen a legkevesebb. Hála a mostani, stabil felállásnak, a zenekar erősebb, mint valaha. Ez maradhatna is így!”

Varga Balázs 635 / 9 pont

Ezzel együtt azért az ötven percnyi 11 saját szerzeménybe be-becsúsztak kevésbé emlékezetes, átlagosabb momentumok is, mint ahogy egészen klassz dalok ugyancsak akadnak itt. Utóbbira jó példa a már említett Take A Stand mellett a címadó darab, vagy a hetedikként hallható Chosen, amiben talán a legkoncentráltabb formában öltenek testet a zenekar kvalitásai. De a harapós power metal riffelésű Embers Rise sem rossz éppenséggel. A produkciót illetően a metal részéről némileg több koszt, karcosságot azért elviselnék, az én ízlésemnek kissé túl szép, túl csilingelős ez a sound – de ez guszthus dolga, elismerem.

Összességében elmondható, hogy ez egy korrekt, becsületes, jó szándékkal készített dallamos tradicionális metalanyag – a tengerentúli zenei közegben ez full underground muzsika, úgyhogy a csapat bátorsága legalábbis mindenképpen elismerést érdemel. De egyébként sincs miért szégyenkezniük.

GALIBOT Euch'Mau Noir Bis

KIADÓ: LES ACTEURS DE L'OMBRE PRODUCTIONS

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A black metalban a 21. századra már nem feltétlenül kötelező sátánkodásba bonyolódni, a műfaj évtizedek óta számos témát felölel, s akadnak bandák, amelyek élénkítség fantáziával rendelkeznek ezen a téren. A „mélység” mint analógia kapcsán tudunk olyan csapatról, amely a csatornák bűzös világába merül el a lemezein, és már nem először találkozom olyan formációval, amely a bányák hasonlóan sötét birodalmába kalauzolja el a hallgatót. A francia Galibot az észak-francia, konkrétan Wallers-Arenberg-i bányászati régió történetébe száll alá. A zenekar innen származik, itt alakult, nyilván számos szállal kötődnek ehhez a nehéz tematikumhoz.

Az Euch'Mau Noir Bis elvileg a második album lenne, valójában a 2024-es Euch'Manu Noir-debüt új változata a LADLO kiadó számára. Az előző verziót nem hallottam, ám ez az új CD felettébb kompakt anyag, nehéz lenne olyan pontra lelni, ahonnan kikezdehető. Egy rövid, zajos bevezetőt követően veszi kezdetét a zenei mélyfúrás, az öttagú társaság roppant bős, kompromisszummentes black metallal igyekszik alátámasztani a szénbányák világának rémséges világát, megannyi tragédiáját, az eme iparágban dolgozók életének sivárságát, kilátástalanságát.

Tömör, masszív a Galibot albuma, mindössze 32 perc, azonban nem is igényel nagyobb terjedelmet, mivel nem a zenei nüanszokról, kifinomult megoldásokról szól. Olyan jellegű kortárs black metalt hallunk az Euch'Mau Noir Bis albumon, amely természetszerűleg a skandináv black metalig nyúlik vissza, azonban a rettentően nyers alapanyagot szinte tökéletesen kerekre gyúrta a Galibot tagsága. Furcsa belegondolni, hogy a '90-es évek alapzenekarait alkotó zenészek zöme már közelebb van az ötvenhez, mint a negyvenhez, és egy új generáció alakítja tovább azt a sűrű materiát, amit ha teljesen át nem is adtak amazok, de a receptet elsajátították a „fiatalok”. A Galibot is ebből főzi a maga kátrányízű feketelevest, szénporos bányászmetalt.

A dalokra bontásnak nincs relevanciája, az egész lemez egyetlen forrongó katlan, s érdekesség, hogy a zenekar élén egy lány (Diffaime) ordít, kerreg, süvölt. A CD kiállítása a LADLO-tól megszokott módon igényes: a füzetben fotókat láthatunk a lélekölő bányászati iparág üzemegeiről, gépezetiről. Nehéz zene, de még mindig jóval könnyebb, mint naponta alászállni a földi pokolba.

HÉR Monochrome

KIADÓ: SEASON OF MIST

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

A „Hér” kifejezés izlandi nyelven azt jelenti: „itt”. A jelenlétre, az itt-és-most megtapasztalására, ez esetben az e művészi megnyilvánulásban való részvételre utal. Bár a tematika az északi hagyomány körül forog, a zenekar Lengyelországban, Gdańskban alakult.

Amikor elindítottam a lemezt, a Chant című nyitószám alapján elkönyveltem, hogy a hullám meglovaglása okán egy újabb Heilung/Wardrunaklónnal hozott össze a sors, de szerencsére a második daltól fogva szerte-foszlott a kezdeti impresszió. Nyilván benyomásról, megézésről beszélek, de számomra a Hér albuma valahogy autentikusabbnak, őszintébbnek, sőt,

” Mintha nem is telt volna el közel két évtized, ott folytatták, ahol abbahagyták.

CLAWFINGER Before We All Die

KIADÓ: RPM PERCEPTION / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 10

Egyszerűen megőrültem '90-es években a Clawfingerért! Ők voltak számomra a hiányzó láncszem a Faith No More és a RATM között, az akkoriban csúcson levő rap metal stílusba egy olyan friss egyedi ízt tudtak hozni, ami azonnal a kedvenceim közé repítette őket. Köszönhető ez elsősorban Zak Tell hangjának ill. énekstílusának és az elektronika finoman domináns használatának – emlékezzünk csak a negyedik album drum 'n' bass kika-csintásaira! Aztán ahogy a világ és ezzel a zenei trendek is változtak, úgy múlt el a rap metal dicsőséges kora is. Hiába lett a Clawfinger zenéje is kicsit dühösebb és zúzóssabb az utolsó két albumra, a korai sikereiknek már a közelébe sem tudtak jutni, így 2013-ban fel is oszlottak.

Persze egy ilyen energiabomba mint a zenekar nem tudott sokáig a fenekén ülni, pár év pihenő után újra összeálltak, és bár távolról sem voltak olyan aktívak, mint fénykorukban, azért néha egy-egy új dal vagy fesztiválléletpés már bejárt. Aztán 19 év után úgy gondolták, hogy „Mielőtt még mind meghalunk” (Before We All Die) kell nekünk egy új Clawfinger-album, és mintha nem is telt volna el közel két évtized, ott folytatták, ahol abbahagyták.

Már az első dal – ami egyben az albumot felvezető kislemez is volt –, a Scum megadja az alaphangot, és elégedetten konstatálod, hogy itt bizony tényleg nem változott semmi, ez az a Clawfinger, amit ismersz és szeretsz, és ez így van jól! Talán egy kicsit harapósabb, dögösebb a gitár, vastagabb a sound, de tényleg ez a maximum különbség, amit el lehet mondani a régi anyagokhoz képest. Nem a fejlődés hiánya ez, Bård Torstensen és Jocke Skog még mindig annyira bru-

tálsan jó dalokat tud írni, hogy a bevált recepten nem érdemes változtatni. Ehhez társul Zak hangja, ami alig kopott valamit, pont olyan dühösen fröcsögi társadalomkritikus szövegeit a mikrofonba, mint régen. Továbbra sem rejti véka alá véleményét a világról, továbbra sincs megelégedve azzal, amit maga körül lát.

Ez egy kerek üresjáratok nélküli album, tele jobbnál jobb dalokkal. Ha mégis meg kéne nevezni egy-két kedvcencet, akkor az talán a már említett Scum lenne, aminek olyan húzósa a témája, hogy hallatán azonnal ugranál egy circle pitbe. Vagy a Tear You Down, ami tökéletesen idézi az első album hangulatát. Vagy a Big Brother, amiben Skog pont azt a finom elektronikát hozza, amit a bevezetőben említettem. Vagy a A Perfect Day, ami esküszöm bármely Ganxsta Zolee-albumra felférne, persze a végén egy olyan zenei csavarral, ami miatt ez mégis csak ízig-vérig Clawfinger marad. Vagy a Going Down (Like A Titanic), ami kapcsán az ugrott be, hogy ilyen lett volna, ha a banda is felkerül anno a Judgement Night filmzene-albumra, mondjuk a House of Painnel közösen. Vagy a Kill The Dream amiben a harmadik album keleti témái köszönnek vissza. Vagy... De nem sorolom tovább, így is kiemeltem az album felét, pedig tényleg nem akartam, mert hangsúlyozom, ezen a lemezen komolyan nincs tölteték dal.

Az előzetes trackek alapján úgy gondoltam, hogy ez egy erős 8-9 pontos visszatérő album lesz, de nem. Ez sokkal több annál, ez bizony A hónap albuma nálam, és bár még csak január van, de biztos vagyok benne, hogy az éves listámra is fel fog kerülni.

„Energiabombát vártam tőlük, s ez részben teljesült is, vagy csak részben teljesült, de ez nézőpont kérdése. Szinte az első másodperctől beazonosíthatóan Clawfinger, s nagyjából egész végig az is marad, vagyis hozza mindazt, ami mindig is jellemezte a zenekart, csupán a visszafogottabb, nyugodtabb hangulatú daloknál fogalmazódott meg bennem némi hiányérzet.”

Gyuricza Ferenc / 8 pont

„A Deaf Dumb Blind után nem követtem őket, szóval nekem nem 18 év maradt ki. A Before We All Die a bandától megszokott módon egyszerre protestlemez, terápia és középső ujj a világnak – és úgy tűnik, semmit nem veszítettek a harapásukból!”

Kánya Ferenc / 8 pont

„A '90-es évek klasszikusai valahogy nem érintettek meg, viszont később a Whole Lot Of Nothing elképesztően sokat forgott a lejátszóban. Aztán

megint teljes rádiócsend. De ez egy teljesen korrekt visszatérés, lehet hogy itt az alkalom újra napi rotációba tenni a zenekart. :)”

Posta János / 8 pont

„Ez tényleg egy pofátlan album lett. A Clawfingeren nem fog az idő, és a lemez egésze is abszolút a jelenre reflektál szövegeiben és hangzásában egyaránt. Ha eddig sem szeretted, most sem fogod, ha pedig vártad a lemezt, akkor nem lesz előle menekvés. Méltóságtelejes lett.”

Bali Dávid / 7 pont

„Az első két albumot jó párszor hallgattam annak idején – de hát az baromi régen volt. Aztán valahogy kikoptunk egymás mellől, bejött nálam rengeteg más zene, ami többet adott és fontosabbá vált. Így évtizedek után ez az új nótadózis most tők nosztalgikus, és a maga módján egész jól el is szórakoztat. Nagyon másnak vagy többnek nem érzem a

korai cuccokhoz képest, de ez nem is feltétlenül baj.”

Schmidt Péter / 7 pont

„A groove metal nálam majdhogynem szitokszó, ennek ellenére ezen a lemezen hallottam néhány jobb riffet. Viszont ettől az énekstílustól mindig kivert a víz. Konklúzió: régen nem hozzám szólt, most sem hozzám szól.”

Milán Péter / 5 pont

„Mivel követem a csapat billentyűsét a közösségi médiában már hallottam hangokat a gépházból egy ideje, de az eddig hallott dalok elég meggyőzőek. Van releváns mondanivalójuk, megjegyezhetőek a refrének, és a tömörök. És semmi gond nincs azzal, hogy 19 évig nem adtak ki lemezt. Sokkal jobb lenne a világnak, ha akkor adnának ki zenekarok lemezeket, amikor úgy érzik, hogy jók a dalok.”

Kovács Bedlam Péter / 9 pont

„1993-ban, egy nyári napnak alkonyulatánál érkezett meg hozzám egy 90 perces TDK kazetta B oldalán a Clawfinger debütalbuma – méltó párja volt az A oldalon megszólaló Judgement Night filmzenének. Akkor még nem sejtettem, hogy irányukba hosszú évekre megmarad majd a lelkesedésem. Jó hallani, hogy ez – a kisebb-nagyobb szünetek ellenére – belőlük sem veszett ki.”

Tóth Tamás 132 / 10 pont

„Ettől az albumtól kicsit fáztam, ugyan mit akarhat a CF majd 20 év után?... Hát ezt. Sokat ugyan nem változtak azóta, de az legalább elég régen volt. Kellemes meglepetés.”

BGY 103 / 9 pont

„Mindig azt hiszem, hogy a Clawfinger nem az én zeném. Aztán beránt, és a lehető legjobb értelemben örülök meg. Nem tőle vagy miatta, hanem érte.”

BZ 847 / 9 pont

valamiképpen archaikusabbnak tűnik, mint az utóbbi idők legtöbb északi folk-ihlette zenekara, amelyek a Wardruna sikereinek farvizén, egy kis hullám taraján szeretnének lovagolni. A Hér tagságában az tetszik, hogy a zenekar sokkal bátrabban mer saját hangot megütni, legalábbis az első dal kivételével szerencsére nem azzal szembesülök, hogy ismét az említett norvég és dán csapat hangzásának egy következő másolatát kell hallanom.

Kedvelem az említett két neves csapatot, de a Hér Monochrome albuma egészen más. Nehéz a hatásokat egy csapat kapcsán megszólítani, amelyekkel lehet, hogy maguk az alkotók sincsenek tisztában. Márpedig a Monochrome pontosan az az album, amely alapján elhiszem, hogy minden hang spontán, természetes módon fakadt fel a zenészek kreatív forrásaiból. Mondhatom, hogy a Needless And Bark hallatán eszembe jutott King Dude borzító hangja és minimál-dalszerzői világa, az a nyegle-vagány stílus, amivel kiéneklí a rossz szellemeket a kivilágítatlan sarkokból, vagy éppen cigivel a szája sarkában dalolja el, hogy éppen mi nyomja a szívét. A rokonság zeneileg pár percig fennáll, de a Hér hamar továbbáll...

A Going Down még furcsább dal: ebben is megvan az amerikai ízü dalszerzői mélabú, a furamód europaizált country melankolikus himnikussága, s ezen túlmenően sejtelmes ürességvízió. Kiüresedettségs-érzés, dacára a hangszerelésnek, a vonósok használatának, a férfikántálásoknak, a torokénekek változatosságának, összetett zeneiségének. A Patience In Observation újabb nehezen kategorizálható darab: trip folk? Necro pop? Kortárs fúzió? Nem tudni, de ha egy pillanatra le tudjuk törni a kategorizálás minduntalan ránk tekeredő bilincseit, kiderül, hogy ez is remek zene. Vidámnak nem vidám, azonban a dalkos(nak is felfogható) férfiének gondolatok, hangulatok felébresztésére kitűnően alkalmas. Olyan mű, amely nyomot hagy az emberben. Talán nem ez az a zene, amiről a viking világ és Valhalla jutna eszembe, mint hírlík a koncepció, azonban a zene transzcendens világokra nyit kaput, ahol koncepciók, ideák mosódnak össze, s válnak szét újrastrukturálódva – miként az éberben álmódó hallgató megalkotja.

Nem elemzem végig a lemez valamennyi dalát, számomra a Hér és a Monochrome kellemes meglepetés, amelyben sok olyan zenei irányvonal, hangulat, érzésvilág ömlik össze, amelyeket inspirálóknak, gondolatébresztőnek, hirtlefakasztóknak tartok. Könnyen lehet, hogy társá válik.

JOURS PÂLES Résonances

LES ACTEURS DE L'OMBRE PRODUCTIONS

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A Jours Pâles előző albuma, a 2024-ben kiadott Dissolution elnyerte tetszésem, s ugyan a húszas listámra nem nyert felvételt, az év kiemelkedő teljesítményei között tartom számon. A Les Acteurs

De L'Ombre színvonalas kiadó, bizonyos más cégekkel szemben – nem akarok neveket mondani – itt van minőségi szűrő, s erre valójában bármelyik kiadványuk felhozható példaként. A LADLO nem ad ki igénytelenégeket. Lehetnek fenntartásaink az egyszemélyes projektek irányában, azonban egy olyan formáció, mint a Jours Pâles, komolyabb, mint sok teljes felállással rendelkező alakulat. A Jours Pâles papíron a black metal felől érkezik, de már a Dissolution albumon is feszegettek annak határait, másképpen fogalmazva: tágan kell értelmezni a műfajt, hogy a Jours Pâlest odasoroljuk. Ez

még inkább érvényes a Résonances anyagára. A közel egyórás lemezt jó néhányszor át kell rágni ahhoz, hogy az ember átlássa, mi is történik. Nem feltétlenül azért, mert olyan nehéz a zene, inkább arról van szó, hogy a tíz tételben sok minden „történik”. Spellbound a főnök, aki emellett az Aorlhac énekeseként is tevékenykedik. A Jours Pâles lemezein Spellbound írja a zenét, valamint ellátja a frontemberi teendőket, a hangszeres posztokat pedig „kiadja” más zenészeknek (pl. a két gitáros Alexis és Steph). A játék alapján egyértelműen kiderül, hogy Spellbound nem szenvedett ötletlenségben. Ezt az is jelzi, hogy három instrumentális számot is hallhatunk.

Úgy fogalmaznék, hogy a Résonances anyaga black metalból kiinduló metal, ami ugyanakkor nem nevezhető annak egyértelműen, mert a tiszta produkció, a hangulat és a témák nem ritkán tapasztalható szövevényessége és jellege erős elmozdulást jelez a black metaltól. Természetesen ezzel semmilyen probléma nincs, inkább Spellbound kreativitására mutat rá; arra, hogy a Jours Pâles vezényletével a saját zenei útját járja. A Résonances az az album, ami minden egyes hallgatással ad valami újat, ami nem meglepő, hiszen a meglehetősen összetett tételek megkövetelik a figyelmet. Külön pozitívum, hogy a témák többsége igencsak erős, nem fullad unalomba a lemezhallgatás. Izgalmas részek, gitártémák, dallamok váltják egymást, ugyanakkor sehol sem érzem az esetleges görcsösséget, hogy most feltétlenül valami újat kell feltalálni. Egyszerűen ilyen az, ha az ötletroham lecsapja a szelepszapkát, és áradnak a jobbnál jobb dallamok, megoldások.

Spellbound akusztikus részleteket, hangulatfestő betéteket is beiktatott a zenébe, s ezek jót tesznek a meglehetősen tömöny anyagnak. A francia nyelven megszólaló, sokszor elég hisztérikus, a hallgatónak kihívást jelentő ének vonatkozásában a veterán Misanthrope neve jutott eszembe, mely csapat a dalamos death metal felől közelítve találkozik a Jours Pâles zenéjével, hozzátevé, hogy elég rég volt, hogy egy Misanthrope-album megfogott volna. Mindenesetre a franciásan zaklatott kisugárzás közös pont. A Résonances kitűnő album, még akkor is, ha néha soknak tűnik a közel egyórás tartam.

KOLDBRANN/TILINTETGJORT Den Klandestine Kjerne/Eons In Oblivion

KIADÓ: DARK ESSENCE

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

Új, 7 inches kislemezzel jelentkezett két norvég black metal zenekar, a Koldbrann és a Tilintetgjort. Az A oldalon található a Drammen városában 25 évvel ezelőtt alakult Koldbrann felvétele. A Den

Klandestine Kjerne eredetileg a 2024-ben megjelent Ingen Skånsel albumhoz íródott, de később úgy döntöttek, hogy inkább egy speciális kiadványon kap helyet. Nyers, éles, durva black metalról van szó, amely tovább öregbíti a csapat hírnevét.

A Tilintetgjort frissebb név a műfaj palettáján. A sorában szintén tapasztalt zenészeket tömörítő (a Den Saakaldte, a Troll, a Curse, a Dold Verde Ens Navn tagjai) oslói zenekar 2023-ben mutatkozott be az In Death I Shall Arise albummal, amely egy felettébb jól sikerült anyag. Az Eons Of Oblivion a társzenekar tételéhez hasonlóan masszív és agresszív zöngemény, s a nagylemezhez hasonló csavarokkal prezentálja a hamisítatlan norvég black metalt. Gyűjtőknek való darab két erős szerzeménnyel, amelyek a norvég black metalt annak szín-válójában mutatják be.

” Nem egy egyszerű új fejezet, inkább olyan átalakulás, amelyben a Sylosis újradefiniálja saját testét és szellemét.

SYLOSIS

The New Flesh

KIADÓ: NUCLEAR BLAST / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

Alex Bailey gitáros '24-ben történt kilépése után a Sylosis a tagcserét megoldotta „házon belül”: Conor Marshall – aki a '19-es újraindulás óta volt a zenekar bőgőse, de korábbi bandájában gitározott – most hathúrosra váltott, az ő posztját pedig az a Ben Thomas vette át, aki '23 óta beugrós bőgős volt a bandában, egyébként pedig a jelenleg inaktív Venom Prison gitárosa. Ez a belső átrendezés tulajdonképp logikus, ha megértjük a Sylosis kreatív kémiaját. Marshall technikás zenész és régebbi tag – jobban érti Middleton zenei gondolkodását. Az ő helyére Thomas azért volt kézenfekvő választás, mert szintén gitáros háttérű, gitáros szemléletű basszer – ez jól bevált Marshall esetében is –, ugyanakkor ő sem újonc. A zenekar így rövid időn belül egy stabil és technikailag erős felállást kapott, ahol mindenki olyan hangszerre került, amelyen a legtöbbet tudja hozzátenni Middleton víziójához.

Ezt az új felállást szilárdítja meg a The New Flesh. A dalok identitása persze továbbra is Middleton köré szerveződik, az album viszont mintha tudatosan építene arra, hogy a Sylosis már nem „egy ember projektje”, hanem egy összeszokott, érett zenekar. A riffek ugyan továbbra is Middleton kézjegyét hordozzák, de a dalok szerkezete, a ritmikái játéka, a dallamvezetések és a harmóniak is organikusabbnak hatnak, mint korábban. A lemez tizenegy nótája alapján

olyan ív rajzolódik ki, amelyben a Sylosis egyszerre akar visszanyúlni az Edge of the Earth grandiózusabb, epikusabb megoldásaihoz és megtartani azt a modern, letisztult brutalitást, amely a legutóbbi anyagaikat jellemezte. Rövidebb, célratosabb dalok, több fókusz és feszesség.

A Sylosis zenéje mindig egy speciális konkáv sokszög volt a brit mezőnyben, de akár a globálisban is. Vannak thrash, melodikus death metal, metalcore és modern groove gyökereik is, mégsem fekdtek fel igazán sehová sem, mindig voltak olyan pontok a zenéjükben, amelyeket nem lehetett „belül” összekötni. Ezáltal egy nagyon sajátos, modern hibrid zónába ért a muzsikájuk: a riffek szerkezete és a tempóváltások továbbra is thrash-gyökerűek, a ritmika groove-orientált, szikár, ütős, kevesebb a túlbonyolított, progresszív kitérő, a melódika göteborgi, de a svéd romantikát nélkülöző rideg, funkcionális, feszültségépítő, a hangzás pedig feszes, precíz, élő.

Már a nyitó Beneath the Surface, aztán később a nyaktörő tempókra építő Spared From the Guillotine és a mechanikus, törött ritmusokon álló Circle of Swords is ad egy-egy jól sikerült közeli képet erről a kíméráról, mind más oldalról. Nem minden dal mozog viszont ebben közegben. A címadó inkább egy egyenesebb, offenzív modern thrash-nóta, míg a sötét, nagyobb atmoszférájú Adorn My Throne-ban inkább a melodeath domborodik ki, az akusztikát, nyitott húros hangulatokat használó Everywhere at Once-ban pedig a metalcore emocionálisabb oldala, az Abandon-meg Quiescent-szerű melankólia. Ez is hozzátartozik a Middletonisághoz.

A produkció külön figyelmet érdemel. A hangzás nem akar túltelített lenni, inkább a precizitásra épít, ahol minden pengetésnek, minden dobütésnek saját helye van. A Sylosis jó ideje erős abban, hogy a technikát nem öncélúan, hanem dramaturgiai eszközként használja – és ez most is így van. A The New Flesh nem egy egyszerű új fejezet, inkább olyan átalakulás, amelyben a Sylosis újradefiniálja saját testét és szellemét – és ezzel meghatározó pontjává válik a 2026-os modern metal mezőnynek.

„Voltam az Architects-koncerten, onnan hiányzott Josh Middleton, itt viszont nagyon is érzem jelenlétét. A Sylosis új albuma tehát kárpótol, de nemcsak azért, mert hozzám közelebb áll ez a brutális, modern metalcore-al felbruttósított groovy thrash szörnyeteg, hanem azért is, mert ezt a zenekart sokkal organikusabbnak, természetesebbnek érzem.”
Gyuricza Ferenc / 8 pont

„Hatalmas utat járt be a Sylosis a karrierje során, és ahogy 2010 környékén már ki tudtak lépni a Trivium árnyékából, úgy izzig-vérig kortárs metalzenekarrá válhattak. A The New Flesh hallatán továbbra is megérte a dalszerző Josh Middletonnak kiszállnia az Architectsből, a lemez

felszabadult és tudatosan komponált. Újdonságot ne várj tőle, de élvezhető perceket igen. Jó, hogy végül nem oszlottak fel.”
Bali Dávid / 7 pont

„Finom modern thrash a Machine Head vonalán, kár hogy néha egy csipet metalcore is belekeveredik.”
György Zoltán / 7 pont

„Rémlík, hogy már hallottam korábban valamelyik Sylosis-lemezt, de az új anyag fényében ez nem sokat segített. Elvileg ez metalcore lenne, az első szám után mégis reménykedtem, hogy a tipikusan nyálas metalcore-ének nem fog eljönni. Hiába. Ha a metalcore-elemek eltűnnének, a The New Flesh egészen erős kortárs thrash-

album lenne. A riffelés így sem rossz, és az elég steril hangzás ellenére a dinamizmus is jelen van.”
Milán Péter / 7 pont

„Zömmel a '90-es évek extrém/poszt-thrash metaljából táplálkozik a brit Sylosis, ehhez adagolnak fűszer gyanánt metalcore-os elemeket – ez így önmagában nem sokat mond, viszont a lemezt meghallgatva el kell ismerni, hogy az arcom valószínűleg tényleg élük ezt a vonalat, nem csak felvett póz náluk ez az egész. A lehetőségekhez képest egész változatos, fordulatos anyag a The New Flesh, egyaránt van benne kraft és fantázia. Nem világmegváltás, de becsületes munka.”
Schmidt Péter / 7 pont

„Érdekes kevercs ez, még ha a '90-es éveket idéző száraz hangzás meghatározza is az anyag zömét. Nem mondom, hogy kimagasló, ha nagynéha előkerül egy dallam, sem azt, hogy bármi igazán újat mutat fel a csapat, mégis van annyi változatosság meg ötlet ebben a cuccban, hogy simán végig tudtam hallgatni anélkül, hogy meg akarjam nyomni a stop gombot.”
Uzseka Norbert / 7 pont

„Örültem jó gitársound, szétszaggató ének, feszes ritmusjáték. A Gojira ősi erejével, a Whitechapel dallamos kérelhetetlenségével megáldott, zsigeri, ösztönmély zene.”
Tóth Tamás 132 / 10 pont

KONTROLLZÉ

Esse Sine Lumine

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS

ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 8

A karcagi Kontrollzé 2004-ben alakult, még trióként, de 2021 óta duóban zenél Kutrás Csaba (basszusgitar, programok, szintik, szövegek) és Nagy Ferenc Attila (ének, akusztikus gitár, szövegek). Zenéjüket ők maguk alterpopnak nevezik, és magam sem próbálnám más skatulyába tuszkolni. Ez nem kimonodtan az én zeném, de a kb. 24 perces új EP szép lassan egészen megkedveltette magát velem.

Az Esse Sine Lumine (magyarul Fény nélküli lét) az Ócska idő című dallal kezdődik, az meg úgy, hogy akár Cseh Tamás szám is lehetne – aztán ugrunk úgy egy évtizedet, és kiderül, hogy a duó inkább merít a '80-as és főleg a '90-es évek honi alternatív zenéiből. Mondhatni, hogy az F.O. Systemtól az Árnyakon, Bonanza Banzai-on (Közeleg c. dal!) és Nulladik Változaton át a Quimbyig van itt csomó minden, de a Kontrollzé zenéje se nem másolat (akkor ugye Kontrollcékontrollvé lenne a nevük, bocsi), se nem a hatásaik ötletszerűen összedobált recirkulálása. Kerek, korrekt dalokat írtak, melyek történetesen elég változatosak és érdekesek ahhoz, hogy még az én alapból metalhoz szokott fülem is meglegeljen bennük a jót. Még úgy is, hogy van pár pillanat, amikor annyira '80-as évekbeli Casio-hangzást hoznak a szintin, hogy az már rémisztő.

Nekem nyilván nosztalgikus ez az anyag, de a később érkezettek bizonyára rácsodálkoznak majd a hol költői, hol szocreálba hajlón rideg szövegekre, a hol táncolható, hol befordulós témákra. Minden dalban van valami kis extra érdekesség, ami pont annyit színesít, hogy ne forduljon dark unalomba vagy túl szimplába az adott nóta. A legkirívóbb ezek közül amúgy az egyben legmetalosabb téma: a klipes Zászlókban ugyanis van egy rész, amiben Mulicz Ferenc (Vale Of Tears) üvölt, s alatta szinte blastbeatbe csapó death/black őrlés megy.

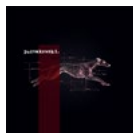
A legslágeresebb dal viszont a Mi a terv – simán el tudnám képzelni egy tipikus magyar film betétdalaként is. De mondom, a többi is rendben van.

POZVAKOWSKI

Rapid

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS

ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

A Pozvakowski 2000-ben alakult, de új albumuk semmivel sem kevésbé izgalmas és sajátos, mint a korábbiak, pedig az évek során sok különféle irányba elkalandoztak. Azért az általuk használt experimentális noise rock meghatározás most is helytálló.

A bő félórás Rapid anyagot egy Szentés közeli hangásztó mellett felépített jurtában rögzítették, teljesen élőben, ami korábban is jellemző volt rájuk. A felvételeknél Vasvári Gyula Perihelion-főnök volt segítségükre, és valóban baromi élő, lélegző, egyúttal nyers, valóságos hangzást sikerült összehozniuk. Nyilván koncerten jobbára jóval hangosabb bármely zenekar (hacsak nincs olyan hangcuccod, amit 11-re tekerve a falat is lebontod), de szóval itt nincs kérdés, hogy azt hallod-e, amit koncerten is hallanál. Igaz, pont a Pozvakowski-koncerteknek fontos szereplője a zenekar három muzikusán (Darvas Ádám – gitár, Szombat helyi Sebestyén – basszusgitar, Bánáti Zsombor – dob)

túli, negyedik tagja, Szeredi Csaba, aki improvizatív vetítésekkel tesz hozzá rengeteget a hangulathoz – ez itt nyilván max. a borító ill. a klipek képi anyagában jelenik meg.

Az Orbital Breakneck wave-esen nyitja az anyagot, és akad benne némi beszéd-sampler, de máskülönben maradt a csapat instrumentális. Egy ponton aztán bejön egy szinte doom/gothic-súlyú riff, de aztán noise-őrlés is érkezik, és az érzés, hogy ez a zenekar bő negyedszázadosan is olyan irtatlan erejű és sodrású muzsikát játszik, amihez hasonlót nagyon kevesen.

A Redshiftben is akad zajmassza, doomos riff, de csaknem ambient rész is. Majd az anyag leghosszabb tétele, a bő nyolcperces Thorazine Sunrise újabb csavarokat hoz az összképhez. Itt az egyik főtéma lassú középtempóra épül és bődületes húzása van, de hömpölygős, egyszerre félelmetes és hangulatos rész is került bele. Ezek után szinte felszabadítóan hat a The Backmarker szintén ambient jellegű, utaztatóbb négy perce.

A lemez végi Vomit Comet szinte keretezi az anyagot, hiszen a nyitónótához hasonlóan magával ragadó, főleg a vadóc eleje, mert aztán szinte dagályosba vált, majd egyre masszívabb zúzdává fokozzák.

Ugyanakkor azt tapasztalom, hogy minél többet hallgatom a Rapidot, annál inkább el tudok veszni benne. Minden nyers, zajos durvasága mellett is rétegzett, sűrű és lebilincselő anyag ez. Nyilván nem szokványos „könnyűzene”, de az ének, a magától értetődő dallamok helyett olyat ad, ami pont azért értékes és érdekes, mert nem hétköznapi.

PUSCIFER

Normal Isn't

KIADÓ: BERTELSMANN MUSIC GROUP

ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 8

A Puscifer számomra mindig is egy állatorvosi ló volt, csak épp fordítva, a kifejezés pozitív értelemben, már ha egyáltalán létezik ilyen. Maynard James Keenan fog mindent, ami nem fér bele a másik két zenekara (Tool, A Perfect Circle) stílusába, vagy egyáltalán a rock/metal zene kategóriájába és azt itt megvalósítja. Legyen az noise, industrial, elektronikus, dark, new wave, trip-hop, tribal, ambient... vagy bármilyen téma, az itt jöhet, nincsenek rossz ötletek, csak jó dalok.

Nincs ez másként ezen az új lemezen sem, amire, ha nem számoljuk a koncert, remix- és filmzenealbumokat bő öt éve várunk. MJK több interjúban is leszögezte, hogy ezúttal visszanyúlnak a punk és goth gyökereikhez, ebből építkeznek, és már első meghallgatásra is kitűnik, hogy nem a levegőbe beszélt. Kevesebb az elektronika mint elődjén a 2020-as Existentia Reckoningon, előtérbe kerülnek a noise-os gitárok, sötétebb, kicsit nehezebben befogadható lett az új album.

Az első track, a Thrust törzsi dobjai és kísérteties gitártémája azonnal behúz ebbe az új világba, és nem is enged 55 percen keresztül. Nem háttérzene ez, oda kell figyelni rá, de nem is vártam mást Keenanéktól. A végig lüktető basszus és Maynard és Carina kettőse egy olyan utazásra visz, ami egyre ritkább manapság az egyszerűhasználatos zenék világában. Mintha PJ Harvey jammelne a Tribe After Tribe-bal vagy Laurie Anderson a King Crimsonnal..., de ezek csak hangulatok, viszonyítási pontok.

Személyes kedvencem a címadó Normal Isn't a shoegaze-es, már-már trance-be hajló lezárásával,

” A kijózanodás utáni reményvesztett tompaság, és a szabadulni vágyó tudat elképesztő zenei lenyomata.

KARNIVOOL

In Verses

KIADÓ: CYMATIC RECORDS / ÍRTA: VALACHI SAMU / 9

Valójában nem változtunk, csupán hosszú időbe telt, mire újra rátaláltunk a kreatív irányunkra” – fogalmaz Ian Kenny arra utalva, miért kellett közel tizenhárom évet várni a Karnivool negyedik stúdióalbumára. Az In Verses zeneileg visszakanyarodik a Sound Awake világához. A 2009-es Sound Awake az előző két lemez gondolatiságát viszi tovább.

Az emberi elme vonzódik a szimmetriához, mert így a dolgok rendezetnek és érthetőnek tűnnek. A valóság és maga az ember viszont sokszor kaotikus, kiszámíthatatlan és összetett. Az In Verses a zenekar tizenhét éve tartó, önreflexív kibontakozásának kulminációjaként is értelmezhető. A 2009-es Sound Awake az emberi lét illúzióinak felismeréséből fakadó paranoiáját képviselte, a 2013-as Asymmetry az ezt követő, félelemből táplálkozó pszichózist vizsgálja. Az In Verses ezzel szemben a kijózanodás utáni reményvesztett tompaság, és a szabadulni vágyó tudat elképesztő zenei lenyomata.

„Nézz a megfeketedett napba / és lásd, mivé lettünk mindannyian / mert már nem érzünk semmit / pont úgy, mint bármelyik másik nap.” – éneklí Kenny az albumot nyitó Ghostban. Hasonló hangvétellel folytatódik a következő két szám, de itt megjelenik a kiút keresésének motívuma: a Drone-ban hallhatjuk – „Ne hallgasd tovább, inkább vonulj ki belőle, és innentől csak tetsess mindent”, majd az Aozora a „végső menekülés” líráját mantrázza. Az Animation és a Conversations is ugyanígy kapcsolódik, viszont dinamikájában sajnos mind zeneileg, mind szövegileg kicsit túl sűrűvé, repetitívvé is válik itt az album.

Az izolált pihenőhelyként szolgáló Reanimationhöz vendégként – kellemes meglepetésemre – Guthrie Govan társult, pályafutása egyik legbársonyosabb szólójával. A számot záró akusztikus gitár, madárcsicsergés, és az ismétlődő „rendben vagyunk” egy nyugodt, feloldó sóhaj zenei megfelelője. Ezután következik a 2021-ben már kiadott, klasszikus Karnivool hangzású All It Takes, ami a Goliath mellett is megállja a helyét.

A lemez katartikus csúcspontja és kedvenc számom, a Salva: keserű búcsút véve az élettől, beletörődve, mindenkitől távol, a tengerben talál menedéket a narratíva. Gyönyörű, végtelenül bánatos és csendes. Aztán megszólal a skót dudával vegyített szintetizátor. Nálam betalált, könnyekkel küzdve hallgattam ahogy lecsengenek az utolsó sorok: „Hadd mosson el mindent a tenger / hogy újra lélegezhessek / megtöltve a tüdőmet, készen a futásra / mérföldeken át, mérföldeken át, mérföldeken át / örökké futva...”

Maguk a zenészek is tükrözik a szövegben rejlő elvezettségét. Zeneileg folyamatos a játék a disszonancia és a harmónia közti feszültséggel, egyensúllyal. Drew Goddard és Mark Hosking gitárosok néhol párbajozó, texturális játéka néhol érdekesen elkalandozik, egymás körül forognak a szólamok, majd találkoznak, aztán mintha ugyanolyan gyorsan széteszlana a harmónia, de minden motívum logikusan felépítve visszatér. Steve Judd dobos az Asymmetrytől eltérően most eggyel konzekvensebb alapot ad, és Jon Stockman basszusgitáros sincs úgy a középpontban, mint az előző két lemezen, inkább az összhangzást szolgálja. A feszült, ritmikus kavalkádót, a káosz felett lebegve, Ian Kenny lágy dallamai simítják ki.

Az albumborító tökéletesen összegzi az In Verses tematikai világát. A fekete-fehér képi világ kontrasztja, a pusztaság fatörzsmaradékai, és az elszigetelten álló, elharta fátoredezett formái és üres terei a kiürültség és az elmúlás jelképei, a háttérben látható Hold pedig a tudatalatti, belső világ rejtett rétegeit mutatja.

Az In Verses előzeteseivel ismertem meg a Karnivoolt, és csak az előző három album végighallgatása után vettem bele magam ebbe a lemezbe. Összegezve kijelenthető, hogy ez méltó folytatás, minden progresszív metal rajongónak ajánlom – én új kedvencre találtam.

„KarniTOOL meg A Perfect Verses, de nekem ez az áthallásokkal együtt is simán bejön. Kicsit talán hosszú.”

Posta János / 8 pont

„Produkciós szinten kifogástalan, a hangzás mélyen és többszörösen rétegzett, minden tökéletesen kontrollált, szinte laboratóriumi lebegés. Ez a modern progrock nem az én világom, de szerintem nem Tool, inkább Cog meg egy kicsit Caligula's Horse az In Verses.”

Kánya Ferenc / 8 pont

„Alapvetően szép, progos zene, és érzem, ahogy apránként megkedveltem magam vele. De továbbra sem értem az őket övező hype-ot, bár ha csak az itt és mostra koncentrálok,

jobbban dereng. Ha viszont távlatokban nézem, akkor nyilván ott vannak az elődök, akik már így vagy úgy, de megcsinálták ugyanezt.”

Uzseka Norbert / 8 pont

„Inkább A Perfect Circle mint Tool, de van annyi jó dal a lemezen, hogy az összehasonlításon túl is megállja a helyét.”

György Zoltán / 7 pont

„Sok-sok éven át kellett várni erre az albumra, de azt gondolom, hogy maradéktalanul megérte. Az ezredforduló progrockja elmesélhetetlen lenne a Karnivool nélkül, és az In Verses alapján nem pusztán múltja van az ausztrál zenekarnak. Üdítő visszatérés.”

Bali Dávid / 7 pont

„Nagyon átgondolt, nagyon rétegzett, nagyon kifinomult zene, s briliánsan megszólaló produkció, 13 év szünet után minimum ilyen kell lenni a polcra. Kissé mégis lagymatagnak tűnik.”

Gyuricza Ferenc / 7 pont

„Anno a Bp. Parkban nagyon tetszetek, és az addigi lemezeik is bejöttek. Valamiért ez az új viszont annyira nem kapott el, mint vártam – talán a hosszú kihagyás táplált bennem túlzott reményeket. Minden stílusjegyük a helyén van pedig, objektíve nem tudok mibe belekötni, de mégis inkább csak kellemesnek érzem, semmint igazán megindítóknak.”

Schmidt Péter / 7 pont

„Az ének egyáltalán nem az esetem, de már az első dal hallatán megállapítottam, hogy igényes anyag.”

Milán Péter / 7 pont

„Kiváló elegy arra, hogy elmerüljek benne fejbűbig és lélekcsúcsig. Postzprog- és érzéshegyek.”

BZ 847 / 9 pont

„Most meg kellett nézzem, hogy a Themata mikor jött ki, amit rongyosra hallgattunk a teljes haveri körrel. 2005. Jó rég volt. Most ezt megint rongyosra hallgatom, hídba maradt ki az összes többi azóta.”

dzi 238 / 9 pont

a The Quiet Parts, ami talán a legközelebb áll ahhoz, hogy az album „slágere” legyen, a Gary Numant idéző Pendulum és a Seven One, melyben a spoken word részt Ian Ross, Atticus Ross (Nine Inch Nails) édesapja olvassa fel.

A zenekar gerincét továbbra is Maynard James Keenan, Mat Mitchell és Carina Round triója adja, de vendégként feltűnik pl. a legendás King Crimson basszerosa Tony Levin is, így máris érthető a fent említett párhuzam.

Nehezen adja meg magát a Normal Isn't, több nekifutás is kell hozzá, de ha befogadó vagy és elkapod a hangulatot, egy remek albummal leszel gazdagabb.

REBEL Keselyűk birodalma EP

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS

ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A budapesti Rebel idén a tizenötödik évébe lépve több meglepetéssel is készül a rajongói számára. Lesz egy erősebb koncertsorozat és egy új nagylemez is például, de legelőször egy négydalos EP-vel jelentkeztek. A Keselyűk birodalmának már az első dalánál egyértelművé vált, hogy ez nem egy egyszerű „köztes kiadvány”, mint például a Recipe Ferrum volt 2020-ban. Az első perctől azt mutatja, hogy a zenekar megtalálta azt a hangzást és dalszerzői fókuszot, amelyben igazán erős.

Már az ugyanezzel a felállással készült Fényhozó vektorai is ebbe az irányba mutattak, a Keselyűk birodalma viszont határozottan megmutatja, milyen, amikor minden elem egyszerre talál be. Négy roppant karakteres heavy metal nótát kapunk az anyaggal, amelyek a '80-as évek európai heavy/power metal iskolájára építenek, de nincs se por, se nosztalgia, inkább modern, lendületes és feszes a megközelítés. A klasszikus harmóniák és a fogós refrének a svéd, a feszetség a német vonalat idézi, ugyanakkor nagyon hazai karakterű metal mind a négy dal. A produkció is

sokat tesz az anyaghoz: meleg, organikus, mégis erőteljes a hangzás, amelyben minden arányos és mindennek megvan a tere.

Tavalyelőtt azt írtam a Fényhozóval kapcsolatban, hogy „játsszunk el egy pillanatra a gondolattal, mekkorát szólna és mekkorát emelne az anyag presztízsén, ha úgy szólna...” – na, most pontosan úgy szól! A háromgitáros felállás végére tényleg értelmet nyer: a harmóniák szépen rétegzettek, a ritmusok vastagok, Jurinka Peti szólói pedig különösen kiemelkednek – melodikusak, ízesek, karakteresek, és pont azt a pluszt adják, amittől a dalok igazán megnyílnak. Peti szerzőként is jegyzi a dalokat. Másik bandájával, a thrash metalos Noize Blade-del kapcsolatban is meg kellett dicsérenem nemrég, a dalszerzés és a szólómunka okán is. Most ismét.

Devil hozza, amiért szeretjük: irodalmi nyelvű szövegek és utánozhatatlan hang, ami epikus, mesélő, drámai és heroikus – az a fajta előadásmód, amelyet ma sokan talán mulatságosnak tartanak, pedig ez a heavy metal egyik alapvető identitáseleme. A metal mindig is nagy történeteket mesélt, például hősről, csatákról, bukásokról, belső démonokról, társadalmi feszültségekről... Ez Devil világa, amelyben a saját mitológia mögött, úgy érzem, ott van a jelenkor történelme is.

A dalok közül a Villámok ura és a Fekete angyal a legerősebbek: előbbiben ott a klasszikus heavy metal dinamizmusa, utóbbiban pedig egy sötétebb tónusú melodikusság és a kiváló gitármunka. Ezek a tételek mutatják meg legjobban, mire képes ez a zenekar, amikor minden a helyére kerül. Ha a készülő nagylemez is ebbe az irányba megy tovább, zeneileg és produkcióban egyaránt, akkor a Rebel előtt nagyon jó év áll. Legyen úgy!

ROB MORATTI Sovereign

KIADÓ: FRONTIERS MUSIC SRL

ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 8

A kanadai Rob Moratti neve nem cseng ismeretlenül az öreg rockerek körében, hisz évekig koptatta a mikrofont a legendás Saga soraiban. Onnan kiválváló szülői karrierbe kezdett, és azóta is megbízhatóan gyártja a jobbnál jobb AOR-albumokat.

Ez az a stílus, ami 30-40 éve még stadionokat töltött, milliós lemezadásokat produkált, mára viszont némiképp megkopott egykori fénye. Sokszor már-már megmosolyogtató, pedig nem egyszer virtuóz hangszeres játékra és frenetikus dallamokra bukkanhatunk egy-egy albumon. Nincs ez másként Moratti új lemezén sem, ami megkockáztatom karrierjének egyik legjobbja lett.

Moratti hozza a tőle megszokott nagy ívű dallamokat, hangja remekül mozog a magasabb hangfekvésben, zenészei között pedig olyanokra ismerhetnek a stílus szerelmesei, mint Joel Hoekstra (Night Ranger, Whitesnake) vagy Tony Franklin (Blue Murder). Már az ő nevük is garancia egy minőségi albumra!

Már maga a nyitó kislemez dal, a Don't Give Up On Love több dallamot felvonultat, mint más zenekar egy albumon keresztül és ez a lendület meg is marad. Kiemelhetném pl. a Waitinget, a The Callingot vagy korai Bon Jovit idéző I'll Never Break Your Heartot, de felesleges, egyszerűen nincs az albumon töltelék szám vagy üresjárat. Még a lassú dalok sem törnek meg lendületet, végig egy nagyon egységes, pozitív, életigenlő albumot kapunk.

Zeneileg persze lépten-nyomon visszaköszön a Journey, a Boston vagy a Foreigner, de végig az járt

” Habár mostanra eléggé kiismerhetővé vált a Soen receptkönyve, sem a minőséget, sem az őszinteséget, sem pedig a hitelességet nem vitatnám el a zenekartól.

SOEN Reliance

KIADÓ: SILVER LINING RECORDS / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Engem a 2017-es, hármaskorú Lykaia albummal talált meg (és el) a Soen, olyannyira, hogy előzményei és folytatások ismeretében is a mai napig ez a munkájuk áll legközelebb a szívemhez. Valahol egyébként egyfajta híd volt az első két lemez megtekert, progos világa és a későbbiekben beérett, direkt, letisztultabb irányja között – ami a lényeg, hogy az arányokat az én ízlésemhez legközelebbi módon a Lykaia dalaiban találták el. Szerettem persze a Lotusszal kezdődő, és lényegében máig tartó, kissé áramvonalasabb korszakukat is – amiben azért kevésbé hangsúlyosan bár, de még mindig jelen vannak a korábbi idők bizonyos vonásai, jellegzetességei. Habár mostanra

eléggé kiismerhetővé vált a Soen receptkönyve (a Reliance lényegében már a negyedik hasonló megközelítéssel íródott albumuk), sem a minőséget, sem az őszinteséget, sem pedig a hitelességet nem vitatnám el a zenekartól, ami mindenképpen mellettük és a tevékenységük mellett szól. Élőben pedig ezidáig még sosem okoztak csalódást.

Ami konkrétan a Reliance-t illeti, a felütést jelentő Primalban rögtön elég fajsúlyosan dörrennek meg a Metallicát idéző harapós riffek, amiket aztán szellősebb harmóniamenetek és dallamos-melankolikus énektémák oldanak fel. Ez a fajta, a fém hangvételű riffelést progos-elszállós témázgatásokkal és énekdallamokkal váltogató nótaszerkesztési metódus aztán a lemezanyag nagy részén végigvonul – nagy újdonság ebben náluk már nincs. Mondjuk a Discordiában hallható djentes súlyozás eléggé atipikus húzás tőlük, ez viszont szerintem némileg testidegenül hat itt.

Összességében van egy sajátos, azonnal felismerhető karaktere a Soen muzsikájának, ami – túl Joel Ekelőf jellegzetes énekdallamain – nagyrészt pont abból eredeztethető, ahogy az egymástól meglehetősen távoli zenei hatásait a dalaikban összegyűrják. Van itt ugye riffelős metal, katatonias-opethes finom elszállások, modern hangszelvényes trükkök, némi klasszikus progrock meg Pink Floyd, sőt a magam részéről még az Alice In Chainst is kihallom náhol (a sokat emlegetett Toolt viszont nem nagyon, az inkább a korai időkben volt jellemző.)

Kisebbségi szerkesztési hibának érzem, hogy a két leginkább melankolikus darab, az Indifferent és a záró Vellichor az album utolsó harmadában kaptak helyet, kicsit leültetve ezzel a végére a lendületet. Mint dal, kiváló mindkettő, csak én egymástól távolabbra pakoltam volna őket a korongon. Más egyebet viszont igazából nem nagyon tudnék a Reliance rovására írni – Ekelőf szövegei pedig ismét nagyon mélyre hatóak és szívbe markolóak, ez is fontos információ. Jöhetnek megint erre felé.

„Ahogy az Alter Bridge esetében, itt is történt némi elmozdulás egy – saját magukhoz képest – súlyosabb irányba, s ez nem áll szemben az ízléssel. Ami viszont nem változott: a zene sokszínűsége, összetettsége, rétegzettség és rafináltsága, s persze a szövegek lírai mivolta.”

Gyuricza Ferenc / 8 pont

„Érdekes csapat, mindig tudnak újat mutatni, de ez az album sem ránt be annyira, ahogy sok ismerősömet. Vannak pillanatok, amik olyanok, ahová a Katatonianak kellett volna fejlődnie, de ez csak egy szelet a nagyon változatos egész képből. Talán épp ez a

bajom, hogy annyira sokrétű és annyi mindenből merít. Egyszer majd tán én is meglátom az egyéniségüket.”

Uzseka Norbert / 8 pont

„Cirka a Lotus/Imperial óta tart a Soen ebbe a direkt, letisztultabb irányba. Ez is egy feszes, metalos lemez rövid, letisztult dalokkal, sok dallammal és súllyal, de a magjában ott a progos, befelé forduló Soen, ennek a vonalnak a rajongói se írják le őket!”

Kánya Ferenc / 8 pont

„A Soent hallgatva nálam mindig is 6 és 10 között ugrált a mutató, ezúttal sincs ez másképp. A Discordia viszont

akkora libabőr, hogy önmagában egy pontot emel az albumon.”

Posta János / 7 pont

„Kellemesen melankolikus poszt-prog metal, de nem tudok elvonatkoztatni tőle, hogy néha olyan mintha valaki átkapcsolna egy Nickelback-lemezre.”

György Zoltán / 7 pont

„Nem lehet kompromisszum nélkül elérni olyan hatást, aminek egyszerre legyen mélysége, de közben széles célközönségre is lőhessen azzal a szándékkal, hogy egy produkció még nagyobb és elismertebb legyen. Nagyon szeretem Martin Lópezt, mint

zenészt, de a Soen nekem mindig identitászavaros produkció marad, és amikor már pont berántana, mindig jön valami testidegen elem (egy hatásvadász refrén, egy minimalista groove), ami egyből kizökkent.”

Bali Dávid / 6 pont

„Számomra ez a zene eléggé színtelen-szagtalan. Nem játszanak rosszul, de olyan ártalmatlan, hogy még felidegesíteni sem tudott.”

Milán Péter / 6 pont

a fejében, hogy ilyen lett volna az, ha anno Desmond Child ír egy szólólemezt Richie Samborának.

Mit lehet még elmondani 2026-ban egy AOR-albumról? Hogy dallamos, nagy ívű és romantikus? Ez mind igaz esetünkben is. Ha valaha egy romantikus filmet forgatnék, biztos, hogy egy Moratti-dalt használnék a kötelező montázs jelenet alá! Néha ilyen is kell!

S.O.O.T. Bennem s köröttem

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS

ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

A S.O.O.T. Kollár Ádám gitáros-dalszerző sajátos projektje, melyben Ádám mindent is csinál, mindazonáltal kb. mindegyik dalában vannak vendégek. A Bennem s köröttem című új nótát azonban csaknem teljes egészében egymaga játszotta fel, ehhez csupán egy gitárszólót tett hozzá másvalaki, méghozzá Rigó Tamás, aki valaha rég a méltatlanul elfeledett, remek magyar heavy metal bandában, a Sámánban is pengetett, bár alighanem többen ismerik a népi rockot toló Palmettából. Hanem az a szóló nem egy „csupán” szóló!

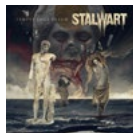
Ádámnak megvan a maga jellegzetes stílusa, iszonyatosan ért a megtekert gitártémákhoz, a groove-okhoz, de emlékezetes refrénekért sem kell a szomszédba mennie. Sokat merít a '90-es évek különféle úttörő zenekaraitól (mondjuk az Alice In Chainstól a Toolon át Deftonesig), de frissebb hatások is vannak a zenéjében. Épp úgy képes kő metal riffelésre (ahogy ez a dal is kezdődik), mint teljesen agyament témákra, de valahogy mindenütt jelen van valami megfoghatatlan sajátos melódikuság is. Ebben a számban mondjuk van bőven üvöltés is, konkrétan a refrén le is tépi az ember fejét. De még letépett fejjel is rácsodálkozik a hallgató a szöveg költőiségére – ami szintén Kollár-jellegzetesség.

Ezt az alapvetően groove-os, magával ragadó dalt pedig szinte kifordítja, áttranszformálja Rigó Tamás gitárszólója, mely amolyan villantós, modernebb gitárhősös megfejtés, de közben lebegős és színes is.

STALWART Tempvs Edax Rervm

KIADÓ: WORMHOLEDEATH

ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

Nagyon rég találkoztam ennek az orosz csapatnak a nevével, ami azért lehet, mert épp tíz éve nem adtak ki lemezt.

A legutolsó album, a Tectonic még hazai kiadónál jelent meg, a Tempvs Edax Rervm albumot viszont már a nemzetközi viszonylatban is terjesztő WormHoleDeathtől kaptam magam is. A Stalwart nagyobb műltra visszatekintő banda, a gyökereik egész az ezredforduló előttig visszanyúlnak. Az akkoriban még altos groove metalban utazó bandát Leonid Verman gitáros és Dmitry Ivanov bőgős alapította.

A Stalwart pályafutása során a súlyos zenék számos irányzatát bejárta. A mag mindig a groove-orientált modern thrash-death volt, különböző mélységű elektronikus textúrákkal kiegészítve. A Dive to Nowhere például a feszes, groove-centrikus alapokat melodikus refrénekekkel és szimfonikus hangszínekkel ötvözte. Az Abyss Ahead ezen a vonalon továbbhaladva a szélsőségek felé nyitott: sötét, gépies, atmoszférius death metal sok technikával és filmzenés szintikkel. Az Annihilation Begins jóval szárazabb és extrémebb lett: agresszív, mechanikus, technikás modern groove-

death metal. A Manifest of Refusal dalszerkezetei már mélyen progresszívek, a death metal dominál, az elektronika pedig kifejezetten ipari jellegű. A Tectonic idejére a prog-hatások háttérbe szorultak, az előtérbe pedig a feszes, precíz középtempók és a hideg, de vastag industrial groove került. Ez az album a 2010-es évek közepén egyértelműen a Stalwart csúcsteljesítménye volt.

A Tempvs Edax Rervm anyagának bőven volt ideje érlelődni. A Tectonic óta eltelt hosszú idővel az akkori irány ma már kevésbé lenne releváns, ezért a zenekar más úton folytatta. Egy sötétebb, még technikásabb, még modernebb és még inkább death metal-orientált területre léptek, ahol már a blackened death hatások is hangsúlyosan jelen vannak. Az ipari és groove-os alapok megmaradtak, de inkább háttérben működő rétegekként. Mondhatni, bizonyos értelemben visszakanyarodtak az Annihilation világához, de itt több a komplexitás, több a diszsonancia, a kaotikus energia és az apokaliptikus hangulat. Olyan, mintha egy hideg, futurisztikus, atmoszférius hangzású, helyenként progba hajló Zyklont hallanánk. Nehéz, barátságtalan hallgatnivaló – nem azért, mert rossz, hanem mert egyáltalán nem a hallgató kényelmét keresi. A célja nem a befogadhatóság, hanem a rideg, ellenséges, embertelen hangzásvilág megteremtése, amelyet csak ritkán oldanak fel fényesebb vagy kevésbé túltelített részek: kóruszerű textúrák, lassan mozgó ambient rétegek, szintifolyamok, intrók, szólók vagy egy-egy ütemkihagyás. Zeneileg és produkciós szempontból is erős és átgondolt anyag, amely ugyan komoly fókuszot kíván, de cserébe markáns és talán emlékezetes élményt ad.

THE FUNERAL PORTRAIT Live From Suffocate City

KIADÓ: BETTER NOISE MUSIC

ÍRTA: POSTA JÁNOS / 9

A novemberi számunkban interjút adó Lee Jennings által vezetett, az emo pop és az alternatív rock metszetében alkotó zenekar Suffocate City korszakának megkoronázása ez a koncertfelvétel.

A hazai, atlantai közönség előtt – még a 2024. novemberi lemezbemutatón – rögzített tizennégy dal a legjobb formában mutatja a sráccokat. A műsor nagy része az akkor frissen megjelent albumról lett összeválogatva, nyilván itt vannak a nagy himnuszok, a Voodoo Doll,

” Kétségtelenül európai gyökerű, mi több, az egész felépítményt az óvilág sötét hangulatú alapzenekarainak a fundamentumára húzták fel.

WORM Necropalace

KIADÓ: CENTURY MEDIA / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A 2012-ben alakult Worm tipikus 21. századi metal-jelenség. Újat egyáltalán nem hoz a palettára, de valahogy, érdekes módon, s néha zavarba ejtően, mégis úgy tűnik, hogy a sorok, hangok között mintha lenne benne valami, ami ugyanebben a formában nem született volna meg a '90-es években. A Worm az amerikai Phantom Slaughter „gyermeke”, a zenei részt ő hozza kezdetűl fogva, s csak egy-egy kisegítő zenész szolgálatait vette igénybe ének, egyebek terén. 2021-ben azonban komoly taggal bővült a Worm egyszemélyes formációja: a kanadai gitármágus, Philippe Tougas csatlakozott Phantom Slaughterhez, aki ebben a fantasy metal-világban a Wroth Septentrion művésznevet vette fel. A Foreverglade albumtól kezdődően minden anyagot ketten jegyeznék, de vendégzenészek továbbra is színesítik a kiadványokat. Utoljára a Dream Unendinggel közös Starpath split jelent meg, idén év elején pedig a negyedik album, a Necropalace.

A Worm első kiadványai a mainál jóval nyersebb, durvább zenét kínáltak, amelyben a black metalé volt a főszerep, de a doom és a death metal is jelen volt bizonyos összetételben. Az utóbbi lemezekon viszont erőteljes változáson ment keresztül a pár éve duóként funkcionáló Worm. Ha ránézünk a Necropalace borítójára, meghallgatjuk a zenét, hallhatjuk, hogy a csapat masszívan az európai metalban gyökeredzik; valójában a Worm minden csápjja az óceán e partja felé nyújtózkodik. Alig szólt néhány másodpercig a Gates To The Shadowzone intrója, kimondtam a Dimmu Borgir nevét. Úgy fogalmaznék, hogy a Worm az új albumon a Dimmu Borgir/Old Man's Child-féle black metalt értelmezi újra, amiben valamennyire tán az elsőlemezes Satyricon világa (Dark Medieval Times) is felsejlik. Azonba ezt Phantom Slaughter alaposan kidíszíti ornamentikákkal, barokkos elemekkel, cirádákkal.

Nagyon fontos elem Wroth Septentrion gitár- ezen belül is szólójátéka, ami extra dimenzióval ruházza fel a komplett produkciót. Tougas izzó gitárszólói, neoklasszikus futamai sokat hozzáadnak a romantikus rémregénybe illő zenei miliőhöz, s ez a faktor mind hangulatilag, mind a parázs szólójáték terén King Diamond hatását is erőteljesen fel-

villantja. A Worm zenéje kétségtelenül európai gyökerű, mi több, az egész felépítményt az óvilág sötét hangulatú alapzenekarainak a fundamentumára húzta fel a két alkotó.

Érdekes módon a hangzás a kifinomultnak tetsző zene ellenére kifejezetten nyers: a gitárok, az alapok egyaránt érdesen, „koszosan” szólnak, ami valószínűleg a koncepció része, bár az is lehet, hogy a pénzihiány is szerepet játszott, mert ugyan az összképből nem hiányzik bizonyos mérvű epikus jelleg, a hangszerek arányát szebben is meg lehetett volna valószínűsíteni. A billentyűs hangszerek, tipikusan mondható futamok, kórusok néha kissé halknak tűnnek, emellett a ritmusgitár elveszik a zajfüggöny alatt, másutt viszont a gitárszólók nyomnak el minden egyebet. Phantom Slaughter hangja mint afféle sírontúli narráció, jól funkcionál.

Összességében élvezetes móka a Worm új lemeze, nekem, aki mind King Diamond, mind a '90-es évek black metaljának korpuszát ismerem, érdekes múltfelidézés a Necropalace-album. Hallom, hogy a duó milyen zenei világot, témákat, dallamokat, ötleteket sorakoztat fel az európai underground metal eszköztárából, s noha a végeredményt jólesik hallgatni, a hangzás és a konkrét szerzemények szempontjából még lett volna itt csiszolni való.

„Black-death-doom alapokra épülő, epikus-gótikus-szimfonikus hangulatú album grandiózus atmoszférákkal és virtuóz-melodikus gitárszólókkal – egyet Marty Friedman is játszik. Megdöbbentően jó anyag, de ez a sötét, ködös '90-es évekbeli sound inkább a klasszikus Worm, mint ez a produkció.”

Kánya Ferenc / 9 pont

„Az eddigi Worm-megjelenéseket is nagyon szerettem, de valószínűleg a Necropalace lesz az, amit csúcsmunkának tartok, dacára annak a fordulatnak, amit ezek a dalok képviselnek az eddigi katalógushoz képest.

A Stormkeep debütalbuma óta nem örültem ennyire hasonló megjelenésnek, soha rosszabb évkezdést.”

Bali Dávid / 8 pont

„Meglehetősen tekervényes, melodikus black/death némileg nosztalgikus, a '90-es évek derekát, második felét idéző hangzással és hangulatokkal, Andreas Marschall borítójával. A dallamos szólókra több helyütt felkaptam a fejem, de úgy összességében is megvan itt a kellő szíritusz és atmoszféra. Egy jóindulatú nyolcast ez most nálam mégér.”

Schmidt Péter / 8 pont

„Tipikus példája annak, amikor egy izgalmasan induló, szépreményű zenekar fejlődni szeretne – próbálna előbbre jutni a ranglétrán –, s közben nem veszi észre, hogy éppen ezzel teszi magát középszerűvé.”

Gyuricza Ferenc / 7 pont

„Szimfo black, néhány jobb témával, de összességében túl terjengős és kevésbé izgalmas.”

Uzeka Norbert / 7 pont

„Dallamos black/death, de a sokszor poweros gitártémák miatt akár még egy bedurvított King Diamond is lehetne.”

György Zoltán / 6 pont

„A Dissection és a Dimmu Borgir hatása elvitatathatlan az egyébként egészen jó black/death/doom stílusú zenét toló banda dalait illetően! Egyszer fene, meghallgatom a korábbi anyagaikat is!”

Dimmortal 953 / 8 pont

„Melodikus doom/death/black metal sodor, amiben a legkiemelkedőbb pillanatokot a gitárszólóknak lehet köszönni. Unofficial kiadvány a 'Mesék a kriptából' sorozathoz.”

Tóth Tamás 132 / 7 pont

az Alien, a Dark Thoughts – míg a korábbi anyagok közül csak a Paper Mache Man, a The Crash, a Flowers In The Attic és Casanova került elő. Az átvezető szövegek hiánya kicsit elvesz ugyan a varázsból, némileg válogatásjelleggel kölcsönöz a lemezeknek, de egyébként megvan az élő hangzás, az egész produkció karcosabb, szigorúbb, jó hallgatni. Máris bánom, hogy nem jutottam el a novemberi budapesti koncertre...

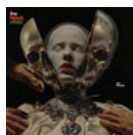
Caleb Freihaut gitáros ugyan éppen kilépett a zenekarból, és tavasszal ismét turnéra indul a banda, de bízom benne, hogy nem hagyják veszni a pillanatot, és még a nyári fesztiválok előtt megírják/felveszik az új dalokat, ősszel pedig jön az új lemez. Addig kihúzzuk valahogy ezzel a remek válogatással.

THE HIRSCH EFFEKT

Der Brauch

KIADÓ: LONG BRANCH RECORDS

ÍRTA: POSTA JÁNOS / 9

A progmetalosok lépjenek előre egyet. A Leprous-rajongók lépjenek előre még egyet. Ki az, aki szerint mindez érdekes lehet német nyelven is? Jó, te gyere velem, a többiek hazamehetnek.

Szóval van ez a hannoveri trió, és ez voltaképpen már a nyolcadik albumuk. Nem tagadom, eddig nem hallottam róluk, pedig tavaly előtt játszottak Budapesten is. Te ott voltál esetleg? Nem? Nem baj. Fogod ezt a lemezt, aztán amikor van szűk egy órád egyedül, szépen leülsz vele és végighallgatsz. Közben lehet mondjuk rajzolni, festeni, kirakózni, esetleg legózni – de halkan.

Elsőre még az is lehet, hogy kényelmetlen lesz, hogy azt gondold: „hát kellett ez nekem?” vagy „le kellett volna tagadni a németes részt”, de én bízom benne, hogy van elég rutinod az úgynevezett nehéz zenék feldolgozásában. Meglátod, ha nem is rögtön, de visszavágysz majd, újra és újra előveszed egészen addig a pontig, amikor az mondog: „a csudába is, igaza volt!”, és feljegyzed az év végi toplistához.

Akkor (de csak akkor!) fogod magad, leírod mindezt, és elküldöd tíz ismerősödnek. Most menj!

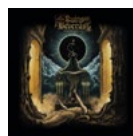
THE RUINS OF BEVERAST

THE RUINS OF BEVERAST

Tempelschlaf

VÁN RECORDS

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 9

Négy-öt évente érkezik új album az egyszemélyes The Ruins Of Beverast műhelyéből – a zene változatossága, rétegzettsége, kimunkáltsága, nagyszabású mivolta okán nem lehetne várni,

hogy Alexander von Meilenwald sűrűbben adjon életjelt zenei perszónájáról. Öt éve jelent meg a The Thule Grimoires, kiváló mű, mint valamennyi elődje, s a Tempelschlaf hasonlóan komoly vállalatnak tűnik.

A The Ruins Of Beverast mindig erőteljesen kísérleti karakterű black metalt játszott, de a sokak által riasztónak tűnő „kísérleti” kifejezést Meilenwald sajátos művészete kapcsán úgy kell érteni, hogy az atmoszferikus részek, a „nem egyértelműen metal”-elemek nemhogy elnehezítenék, áthatolhatatlanná tennék, netán megbontanák a koncepciót, de a művészi/zenei panoráma, amit egy-egy nagylélegzetű album feltár, éppen ezen összetevők által válik azzá, ami. Ez az egyik tényező, ami oly izgalmassá teszi a The Ruins Of Beverast zenéjébe való belemerülést. Mert szó szerint fejest kell ugrani a terjedelmes szerzeményekbe. Felületesen semmi értelme egy ilyen zenével foglalkozni. Kb. olyan, mintha egy klasszikus nagyregénybe, vagy esszéketbe a közepén csapnánk bele. Ez esetben el sem kell kezdeni.

Még nem hallgattam túl sokat a Tempelschlaf című hetedik albumot, de már körvonalazódnak bizonyos irányok az anyag kapcsán. Egyrészt most is adott az epikus kompozíciós módszer, amivel Meilenwald dolgozik, másrészt mintha a korábbi lemezekhez képest könnyebben lehetne megragadni egyes részleteket. Értem ez alatt azt, hogy vannak egészen konvencionálisnak tűnő metalos tempók és dalszövegek – pl. a Day Of The Poacher elején -, melyek mint fonalak, megfogható ötletek, talán elősegíthetik a mű többi részéhez való kapcsolódást. Most épp próbálok „objektív” lenni, ezért is említettem meg, hogy a Cathedral Of Bleeding Statues a közepén tartalmaz egy szép doomos riff-kibomlást, hogy aztán szinte észrevétlenül folyjon át a dal a The Ruins Of Beverast-féle atmoszféra-áradatba.

Meilenwald és a The Ruins Of Beverast zenéje úgy mutat mindig kicsit más képet egy-egy új albumon, olyképpen eszközöl kis változtatásokat, színesíti a palettát, hogy közben az ismert jegyek mindig felvonulnak – és soha nem úgy, hogy felmerülhetne az önismétlés fásultsága. Erről szó sem eshet. A gazdag hangzásvilág egyik elemét képezik Meilenwald kvázi-akusztikus gitártémái, amelyek sokat hozzátesznek a zene hangulatához. Védjegy. De legalább ennyire markánsak a gyors black metalos részek, nem különben Meilenwald doomos témái. Hangjának durva oldala úgyszintén egyedi, de dallamos hangját is elég gyakran előveszi. Egyre merészebben alkalmazza a tiszta ének-les adta lehetőségeket.

Ugyan manapság sokszor elhangzik, hogy „ma már mindent eljátszottak”, és hogy ma csak a korábban létrehozott anyagokból él minden művész, nekem úgy tűnik, hogy ez a német művész szemernyit sem foglalkozik ezekkel a dolgokkal. Örülök, hogy komoly underground alkotással kezdődik az év.

” *Fiatalos lendülettel elővezetett, kulturált gitárjátékkal operáló, dallamos brit heavy metalt tolnak a nagy elődök nyomdokain.*

TAILGUNNER

Midnight Blitz

KIADÓ: NAPALM RECORDS / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

FOTÓ: TUNDE VALISZKA

Az album produceri teendőit ellátó KK Downing (a Judas Priest egykori és a KK's Priest jelenlegi gitárosa) az előzetes nyilatkozatokban az egekbe dicsérte a fiatal brit banda új anyagát, amit a debütkorong ismeretében némi óvatos szkepticizmussal nyugtáztam. A két és fél évvel ezelőtti keltezésű Guns For Hire bár alapból nem volt egy rossz lemez, de azért azt a pluszt a legkevésbé sem éreztem benne, amivel például az Enforcer vagy a Skull Fist bemutatkozása meg tudott lepni annak idején.

Nos, nem tudom, KK közreműködése adott-e szárnyakat a csapatnak, vagy szimplán csak mostanra rázódtak náluk a helyükre a részletek, de tény: komoly előrelépést produkált a brigád a második koronggal. Pedig stílárisan nem csinálnak igazából mást most sem, mint a múltkor: fiatalos lendülettel elővezetett, kulturált gitárjátékkal operáló, dallamos brit heavy metalt tolnak a nagy elődök nyomdokain, hagyománytisztelő módon, ám cseppet sem öregesen. Sőt, mi több. Amiben egyértelműen erősebb most a mutatvány a múltkoriakhoz képest, az két dolog: egyrészt a produkció minősége (az öreg KK értő módon tette oda magát, meglepően jól szól már a lebutított promó is), másrészt pedig maguk a dalok hatékonyabbak és kompaktabbak ezúttal.

Habár egyértelműen brit metal a játék neve, azért egy csiptnyi amerikásság mégis van abban, ahogy a vaskos, dallamos vokálok megtámogatják az amúgy baromi jó hangú Craig Cairns énektemáit, meg ahogy a leheletfinom billentyűs aláfestések belesimulnak az intenzív riffelésbe. (Itt említendő meg, hogy a gitárpáros egyik feleként Rhea Thompson személyében egy hölgyet tisztelhetünk.) Nem mondom, hogy a háromnegyed órányi tíz nóta mindegyike faltól-falig hibátlan, van azért egy-két alapjáratosabb darab, de az album zöme tényleg tök jó, különös tekintettel az olyan szerzeményekre, mint a nyitó címadó, a király dallamvilágú Barren Lands And Seas, a power-lírai War In Heaven, a tempós-harapós Blood Sacrifice vagy a záró, eurometalosan vágózós Eulogy.

Úgy tűnik, a Tailgunner meghálálta a Napalm beléjük vetett bizalmát – és én is úgy gondolom, a britek joggal kaptak most egy komolyabb lehetőséget. A többi innentől rajtuk áll.

„A brit heavy metal hagyományait viszik tovább, csak épp a '90-es évek nagy metalreneszánszának energiájával. Leginkább a Maiden és a Priest elegyét hallom benne, a címadóban például Murray és Downing urak játékszának váltott szót. Kis zsigeriséget meg karcot hiányoltam, de egyébként tök rendben van.”

Kánya Ferenc / 8 pont

„Egészen jó heavy metal. Az Iron Maidenről biztosan hallottak.”

Milán Péter / 7 pont

„Egyelőre még csak aranyos kópiája a klasszikus brit heavy metal

monolitoknak. Majd ha tudnak olyan albumot készíteni, ahol nem eszembe minden egyes dalukról egy-egy példaképük neve, azaz kilépnek az árnyékból, akkor beszéljük róluk újra...”

Gyuricza Ferenc / 7 pont

„Ilyen egy patikamérligen kimért NWOBHM-album 2026-ban. Minden a helyén, hatalmas dallamok, dögös sound, mégis lehet pont ezért nekem picit steril.”

György Zoltán / 7 pont

„»Ritkán hallgatok klasszikus heavy metalt, de ha igen, akkor a szomszédaim is!« :)”

Posta János / 7 pont

„Ez a lemez szinte mindent tud a második polcos megjelenések között, amit tudnia kell. Persze, hatásvadász, és összeolvasztja negyven év hagyatékát különösebb karakter nélkül, de a refrének ülnek, az álló basszusnak nem lehet ellenállni, a borító csodálatos, szóval ha olyan heavy metalra vágyasz, amitől önigazolásra lelsz, aligha tudsz majd elkapcsolni róla.”

Bali Dávid / 6 pont

„Nem azzal van bajom, hogy jelmez-bálnak érződik, mert simán lehet, hogy élnek a bőr-szegecs vonalat. Hanem azzal, hogy nem kimagasló. Nem kell mindenáron újat adni a

meglévőhöz, amit az ősök sokkal jobban megcsináltak, de legalább legyen tényleg jó. Ez nem rossz, de nem is elég jó.”

Uzseka Norbert / 6 pont

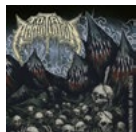
„Hogy mondják, hogy még újabb klasszikus brit metal? :) Picit néha didaktikus, de közben érezni, hogy baromira élnek azt a stílust, ami akkor virágzott, amikor ők még meg se születtek. Néha megmosolygom, de közben meg inkább velük vigyorgok, az jó, nem?”

BZ 847 / 8 pont

TOTAL ANNIHILATION Mountains of Madness

KIADÓ: TESTIMONY RECORDS

ÍRTA: KÁNYA FERENC / 8

A svájci Total Annihilation nem fiatal banda már, húsz éve működik. Negyedik nagylemezük, a Mountains of Madness pontosan erre az évfordulóra érkezett. A címben szereplő Lovecraft-utalás (At the Mountains of Madness, 1936) nem pusztán dísz: bár az album nem konceptlemez, és nem követi a novella cselekményét, a dalcímek és a szövegek jó része ugyanazt a hideg, régész-horror hangulatot idézi meg, ami a mű alapja. A lemez egészét áthatja ez a fagyott, föld alatti, klausztrófóbb atmoszféra – különösen a hangzás révén.

A Mountains of Madness azt a könyörtelenül őszinte thrash-death elegyet hozza, amelyet a Total Annihilation eddig is megbízhatóan szállított, de most egy fokkal sötétebb, komorabb tónusba mártva. A hatások egyértelműen európai gyökereik: a Sodom, a Morgoth és a Protector neve szinte magától ugrik be, még a hangzás karaktere is ezt a vonalat követi. A dalokban ennek megfelelően nincs semmi felesleges sallang – csak brutálisan vaskos, groove-os thrash-alapok, rajtuk németes death metal morajlás és rekedt, dühös, de végig érthető hörgés. Semmi öncélú csicsa. Gleccser szakad, millió éves kőzet gyalulódik. Nyers, fagyott földszagú halál.

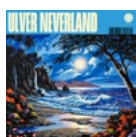
A lemez első kétharmada egyfajta hideg, hipnotikus, „megállt idő” érzetet épít, ami tökéletesen illik a lovecrafti tematikához. Éppen ezért hat kissé idegenül, amikor a Beneath the Cross, az Invisible Conflagration és a Lost Forever környékén megjelennek a narratív elemek, a zongorabetét és a movie sample. Ezek a dolgok nem teszik tönkre az összképet, de szükségtelennek és anakronisztikusnak érződnek a Mountains puritán, archaizált hangzásvilágában.

Ez az album pont attól tűnt izgalmasnak, hogy nem akarja újra kitalálni a death metalt, csak hozza ezt a kompromisszummentes formát: sűrű, erős, tempós, sötét atmoszférájú anyag, amelyben ott lüktet egy csiptnyi lovecrafti hidegglélés is. Nem vártam különösebb meglepetést, igazából nem is jött — de lekötött.

ULVER Neverland

KIADÓ: HOUSE OF MYTHOLOGY

ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A közelmúltban nehéz időszakon ment át az Ulver, ugyanis 2024 augusztusában önkézevel vett véget életének Tore Ylwizaker, aki több mint huszonöt évig volt tagja a zenekarnak. Feltételezem, hogy azóta valamelyest túltették magukat a traumán, amire egy zenész esetében mi lehet a legjobb gyógyír magánál a zenénél.

Igyekszem nyomon követni az Ulver tevékenységét, bár az igazat megvallva utoljára igazán a 2017-es The Assassination Of Julius Caesar tetszett a veterán csapat diszkográfiájából. Nem tudom, hány olyan ember van e sártekén, vagy akárcsak nálunk, aki a Bergtatt

debütalbum óta szereti és a mai napig kedveli az Ulvert, értem ezalatt természetesen azt, hogy az új megjelenéseket is szívesen hallgatja, de nem tennék rá nagy összeget, hogy sok ilyen zenehallgató létezik. Az Ulver teljességgel, száz százalékosan formabontó, kísérleti zenekar, amely azok közé a csapatok közé tartozik, akik csak a maguk szája íze szerint alkotnak. Legalábbis a kacsakaringós pálya, a nehezen megjósolható irányok, melyek felé elfordulnak a norvégok, erre utalnak. Én magam mindig jólesően veszem egy-egy újabb kiadványukat, nagy előzetes várakozások nélkül, s kiderül, hogy van-e közös jövőnk, avagy nincs. Ezt a Neverland című új nagylemez kapcsán még nem tudtam eldönteni.

A lemezhez mellékelt promólap szerint a Neverland a tizennegyedik, a Metal Archives szerint a tizenkilencedik album. A zenekar/kiadó szerint minden bizonynyal nem mindegyik kiadvány sorlemez, amit a Metal Archives akként tüntet fel. Sebaj. A lemezborító első látásra megtetszett, jó érzést kelt a megnyugvást sugalló, a hegyek mögött lemenő napot ábrázoló illusztráció. Amiről, mellest, látszik, hogy nem észak-európai táj. Amikor azt olvastam a lemezről, hogy jellemzi bizonyos „punk”-attitűd, kissé megijedtem, de a végighallgatása eloszlatta a baljós fellegeteket. Ez a megjegyzés valószínűleg arra utal, hogy Kristoffer Rygg és társai egyszerűbb felfogással álltak hozzá a lemezhez – ami egyben új megközelítést hordoz.

A Neverland majdnem teljes egészében instrumentális anyag, tehát ne számítson senki szárnyaló Garm-dallamokra. Semmilyen énekdallam nincs. Más a terep, más a vízió, máshol tart az Ulver-organizmus. Ambient/elektronikus kísérleteket hallunk tizenegy nem hosszú tételben, amelyek nyomokban tán emlékeztetnek egyes korábbi lemezekre – Svidd Neger, Lyckantropen Themes, Metamorphosis, Perdition City stb. – összességében, a Neverland látképét tekintve mégis más jellegűek. Én a felsoroltakat mind nagyon szeretem – a Metamorphosist tán kevésbé, ugyanakkor a Shadows Of The Sun az egyik kedvencem –, ezeket valahol az fűzi össze az én olvasatomban, hogy északi zenék. A Lyckantropen Themes főleg. A Neverland

” Egy rendkívül érett, következetes, gyönyörűen felépített album, egy zenei Szépség és Szörnyeteg.

MØL Dreamcrush

KIADÓ: NUCLEAR BLAST / ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN / 8

Elég sok shoegaze-zenét hallgatok, így akarva akaratlanul belebotlottam már a blackgaze-be is, de kezdetben valahogy nem volt számomra összhangban a sok delay és a légies zene a black metalos énekkel. Kövezzetek meg, nem ez az én világom. Persze felfedeztem, hogy vannak itt más, finomabb dolgok is – mint az Alcest vagy a Sylvaine. Ezekből meg egyenes út vezetett az olyan finomságokig, mint pl. a Sadness, így kezdtem mégis ráérezni a stílusra.

Amiért szükségesnek éreztem ezt a bevezetőt, hogy pont ez volt a bajom kezdetben a dán Møllal is. Nem jött be az ének, viszont így is nagyon sokat hallgattam az első két lemezüket... instrumentálisan. Talán ők is érezték a zenéjükben lévő potenciált, hogy meg tudnak szólítani szélesebb köröket is, így eddigi mindkét albumuk megjelent énekkel és ének nélkül is.

És most itt a harmadik album, a Dreamcrush, egyelőre még csak énekes verzióban, de ezt kezdem egyre kevésbé bánni. Kim Song Sternkopf soha ennyit nem hozott még ki a hangjából – hörög, hisztérikusan kárál, de ha kell, gyönyörű tiszta baritonon is énekel. Jó példa erre az előzetes kislemez, a Garland, ami megadja az új album irányvonalát is. Nem félnek újítani, nem félnek slágeresedni, ami kifejezetten jót tett az anyagnak. Némelyik téma már-már a U2-t (Dream) vagy a Smashing Pumpkinst (Dissonance) idézi, persze csak finoman, jelzés értékkel. Egy pillanatra sem tér le a Møl a megkezdett útról, csak halad rajta, új hatásokat épít be. Akik pedig az első album vadabb témáira vágynak, megtalálják a számításukat a Youngban vagy a Mimicben. A lemez keverésére sem lehet panasz, tisztább, erőteljesebb, mint az eddigi albumok, így a shoegaze és az erőteljes blast beatekkel megtámogatott modern black metal még egészségesebb koherenciát alkot.

Összességében egy rendkívül érett, következetes, gyönyörűen felépített album a Dreamcrush, egy zenei Szépség és Szörnyeteg – minél többször hallgatom, annál kevésbé ereszt. És a végére az énekkel is megbarátkoztam.

„Sokrétű, kifinomult, hangulatos és érett shoegaze/posztblack/alrock zene. Finom és modern hangzás, tudatosan épített, jól rétegzett dalok, a már-már slágeres dallamosságtól sem riadnak vissza. Egész jónak tűnik. Nem fogok elmélyedni ebben a műfajban, de a lányomnak megmutattam.”
Kánya Ferenc / 8 pont

„Shoegazebe oltott extreme metal, érdekes anyag. Az ének nekem kicsit még mindig ront az összképen, de maguk a dalok nagyon bejönnek!”
György Zoltán / 8 pont

„A blackgaze jó húsz éve még izgalmas kísérletnek tűnt, mára azonban Dunát lehetne rekeszteni a stílushoz

tartozó kiadványokkal, s számomra ettől a vonzereje is csorbult. A MØL szerintem sosem tartozott a műfaj krémjéhez, ezzel az albummal sem fog. Ahhoz túl sablonos, így hamar érdektelenné válik.”
Gyuricza Ferenc / 7 pont

„Blackgaze metal. Ilyesmiben nem szenved hiányt a 21. század, s ugyan nem vág új utat ebben a zenei világban, helyenként ötletes, hangulatos.”
Milán Péter / 7 pont

„Annymira sokrétű, de közben semmilyen. Vannak jó témák, nem érdektelen, de rendre elkalandozik a figyelmem.”
Uzseka Norbert / 7 pont

„Nekem ez néhol Göteborg, néhol black metal, néhol meg alterba hajló melankolikus modern rock. Amivel önmagában még nem lenne baj, de számomra valahogy nem áll össze koherens egészzé ez a stíluskevercs.”
Schmidt Péter / 6 pont

„Harmadik albumára már el kell fogadnom, hogy a MØL első lemeze, a Jord mindmáig egy délibáb: olyan ígéret volt, ami aztán nem valósult meg. Ez a kommersz, sok célközönség-re lövő, eklektikus hangzás számomra nem hihető, és fel is hergel, mert nem mélységet érzek benne, hanem felvett attitűdöt. Sajnos én körön kívül maradtam.”
Bali Dávid / 5 pont

”
„HALO! Előkerültek az In Flames mélybe rekedt melódiai, az elveszett asztal fiókjába került tételek. A régi egység nyomán haladva tovább megírhatták volna lánglelkű kedvenceim is 2026-ra ezeket a dalokat, de helyettük a MØL tette meg.”
Tóth Tamás 132 / 10 pont

„A dánok legutóbbi anyaga roppant tetszett, hallani hogy ezúttal a gitárok még dallamosabb díszítésekkel dobják fel a sodró tempót. kellemesen hallgattatja magát az anyag, ugyanakkor sosem zavaró, nem vonja el a figyelmet.”
adamskij 149 / 8 pont

viszont nálam nem ekképpen csapódik le. Valójában még sehogy sem csapódott le, mivel a sok kluttyogást, kelepelést, furcsa hangot még nem tudtam kellőképpen transzformálni. Főleg, hogy hallok egészen esetlenül csengő-bongó hangot is, mi több, az „idétlen” kifejezést is megkockáztatom egyes részletekre, de senki kedvét nem akarom elvenni a legújabb kori Ulver meghallgatásától.

Ha a promólapon azt írják, hogy a hozzáállás „punkos” volt, akkor bár én elhiszem, hogy ez egy punk munkamódszerrel készült ambient-anyag, ez az én fülemben nem válik el élesen a precízebben kivitelezett ambienttől. Végül is ez tökéletesen mindegy. A lényeg az, hogy az utóbbi idők/évek énekesebb, poposabb Ulvere után a Neverland ismét elhozta az experimentális Ulvert, amely telis-tele van bizarr hangkísérletekkel. Fogódzó gyanánt helyenként lefülelhetjük az Ulver egy-egy ismert hangszínét, ámbátor ez nem feltétlenül fogja megkönnyíteni a befogadást. Én próbálom, de egyelőre nem érzem magam olyan otthonosan, mint más ambient-szerelvényeken.

WOLFHANT Echoes Of A Time Once Past

KIADÓ: REAPER ENTERTAINMENT
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 5

A német Wolfchant neve számtalanszor jött már szembe velem az elmúlt évek-évtizedek során, de ezidáig egy árva hangot nem hallottam tőlük. Mostanáig. Az iméntiek miatt a zenekar korábbi albumait illetően nem vagyok képben, a friss opuszt a régebbiekkel összevetni tehát nem tudom. Az Echoes – ami egyébként a brigád nyolcadik sorlemeze – mindenestre meglehetősen karcos-durva pagan metalt tartalmaz, amely azonban melodeathes, folkos és európai power metalos elemeket is tartalmaz. A csujogatós-sőrlocsolós iránytól szerencsére viszonylag egészséges távolságban ügyködik a hat bajor úriember, egyértelműen a horzsolóbbik oldaláról fogják meg a dolgokat, ami alapvetően szimpatikus a számomra. Ugyanakkor a germános darabosság nagyon bennük van, sokszor kifejezetten kocka hatást kelt a muzsika meg a hol hörgős-kiabálós-károgós, hol dallamosabb énektémák prozódíája. Hasonlatként elsőre az jutott eszembe, hogy olyan összbnyomást kelt a dolog, mintha a korai Ensiferumot és a Grave Diggert egy nagy adag piával együtt zárták volna össze egy pajtában, hogy némi kortyolgotós ihletmerítések után így hozzanak össze egy albumnyi új nótát. Ezek alapján talán nagyjából sejtheted, mire számíthatsz az Echoes kilenc szerzeményétől.

A szűk háromnegyed órányi lemezanyag megszólalása amúgy egészségesen ráspolyos, a hangszeres szekción pedig hallatszik a bő két évtizedes összezsírozottság. A dobos figura kimondottan ügyesen kalapál, és a húros szekciónak szintén vannak egész kellemes megmozdulásai. Ugyanakkor a már említett, gyakran kifejezetten kellemetlen darabosság mellett nem tudok szó nélkül elmenni – úgy sejtem, hogy náluk ez szándékolt koncepció lehet (nem az egyetlen német zenekar lennének ezzel), de engem meglehetősen zavar a dolog. Főként azért bosszantó jelenség ez, mert amúgy hall-

hatóan nincs híján bizonyos talantomoknak a tagság, szerintem tudnának ők ennél gördülékenyebb dalokat is írni, ha akarnának. Így sajnos – időnkénti jobb pillanatai ellenére – nálam belesüllyed a produkció a jellegtelen közepszerűség szürke masszájába. Kár érte.

WODE Uncrossing The Keys

KIADÓ: 20 BUCK SPIN
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 7

A Wode albuma a tavalyi ősz terméséhez tartozik, ám érdemes szólni róla néhány szót. A 2011-ben alakult angol brigád a negyedik nagylemeznél tart, az Uncrossing The Keys a legutóbbi teljes mű a sorban. Papíron black/death metal a játék neve, de ez általános megjelölés, önmagában nem sokat mond. A csapat ugyan operál gyors részekkel, nem ez a rájuk leginkább jellemző vonás. Vehetjük alapként a deathes, blackes metalt, ám ez egyéb hatásoknak van kitéve. A számok zömében van némi metalos rock'n'roll-íz/jelleg, ami enyhíti a zene vaskosságát. Ez a rockos vonás a riffekben, szólókban, az összhangulatban egyaránt benne van.

Néha olyan a zene, mintha egy sokkal érdekesebb, gorombább Tribulation szólna, de a 21. századi bandák sokaságára jellemző módon egy egész sor zenekar és hangzás hagyta rajta a kézjegyét a Wode albumán. Van, ahol a Voivod inspirálta a csapatot (Saturn Shadow eleje), másutt a sludge metal súlyossága és játékfelfogása sejlik fel. Ezek mellett olykor thrashes lendület is megtalálható egyik-másik dalban (Prisoner Of The Moon), ahol a gitárharmóniakról a Paradise Lost is eszembe jutott. Az ének természetesen durva hangszálreszelés.

Nem állítanám, hogy határozott karakterrel bír a Wode zenéje, azonban a dark/death/rock/black-elegyek kedvelői kipróbálhatják.

„Jobbára feszes, kétlábdobos tempókra felhúzott mániákus power metalt hallhatunk.

DEATH DEALER

Reign Of Steel

KIADÓ: MASSACRE RECORDS / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

A molyan underground szupergruppként 2012-ben alakult meg a szikár, póre power metalban utazó amerikai Death Dealer, soraiban olyan arckokkal, mint Ross The Boss gitáros és Rhino dobos (mindketten ex-Manowar), míg a mikrofont a Cage éléről ismerős, gyilkos torkú Sean Peck ragadta magához. (Ő ugye a The Three Tremors projektben is felbukkant úgy fél évtizeddel később.) Rhino aztán hamar lekoccolt, az ő helyét a szintén sokat látott Steve Bolognese vette át, a bőgős posztra pedig 2020-ban az a Mike LePond érkezett, akit legtöbben a Symphony X soraiból ismerhetnek. A kissé még kaotikus debütalbum, a 2013-as War Master után a kettes Hallowed Ground már egy összeszedettebb csapatot mutatott, és tulajdonképpen azóta is megbízható minőségben szállítja a brigád a mániákus, sűrű US powert. Stilárisan Sean anyazenekarához, a Cage-hez áll viszonylag közel a Death Dealer világa, ha őket kedveled, akkor ezzel a brigáddal sem fogsz mellényúlni.

Ami konkrétan a Reign Of Steelt illeti, ez az album a zenekar negyedik teljes nagylemeze, ami hat évvel követi elődjét, és öttel a covid-éra sűrűjében amolyan életjel gyanánt kiadott Fuel Injected Suicide Machine EP-t. Mint olyan, tempóit és dallamvilágát illetően talán ez az eddigi legváltozatosabb Death Dealer anyag – elég csak meghallgatni a középtájon megbúvó Bloodbath/Raging Wild And Free kettőst. Előbbi nótá lényegében inkább már pofonszerű thrash, míg utóbbi egy egészen melodikus power ballada, remek énektémákkal és gitárharmóniákkal. E két véglet közt pedig jobbára olyasfajta, feszes, kétlábdobos tempókra felhúzott mániákus power metalt hallhatunk, aminek eredője nagyjából a Judas Priest Painkiller albuma környékén keresendő. Annak a zenei és hangulati világnak egy megvadított, felturbózott verzióját kínálja a Death Dealer, aminek Sean Peck hasító éneke és a Ross The Boss/Stu Marshall gitárpáros gyilkos hangszeres játéka adja a tulajdonképpeni velejét.

Egyébiránt megértem, ha valakinek esetleg itt már túl sok a kétlábdob meg a velótrázó sikoly, de a magam részéről speciel zsigerileg bírom ezt a fajta kissé eszehagyott megközelítést – pláne, hogy közben azért egyáltalán nem írt rossz dalokat az öt fickó. A nyitó Assemble egyből szépen összefoglalja a lényegét, mint ahogy tők jó az imént citált nótapáros éppen úgy, amiként tetszetős a középtempós headbanger Riding On The Wings vagy az önmagukhoz képest már-már doomosan megfogalmazott Sleeping Prophet is.

Nem mondom, hogy ilyen jó power metal anyag még nem született a 21. században, ez egyértelmű túlzás volna, de ha bírod a zsánert, akkor ettől még okozhat kellemes perceket a Reign Of Steel.

„Manowar meets Judas Priest – izom és vas! Klasszikus kardozós US power modern, agresszív előadásban. A felállás roppant impozáns, de pont az a bajom vele, hogy ezeknek az arckoknak együtt 12/10 pontos albumot igen-csak illene összekalapálni...”

Kánya Ferenc / 8 pont

„Ők sem újítják meg a heavy metalt, de legalább megmutatják, milyen az, ha tényleg van benne erő, nem csak heroikus pózolás és jelmezball. Avagy ez egy korrekt, ha nem is kiemelkedő amerikai power metal anyag.”

Uzseka Norbert / 8 pont

„Gyilkos power metal, a műfaj minden kötelező kellékével, s olyan hiteles arckokkal, akiknek a múltja önmagában is tiszteletre méltó. Szórakoztató, hallgatható, album, a zene evolúciójához viszont semmit nem tesz hozzá.”

Gyuricza Ferenc / 7 pont

„Ezt a lemezt 1987-88 körül már hallottam. Hirtelen nem jut eszembe a címe.”

Milán Péter / 6 pont

„Lehet ezért megkövezték, de Sean Pecket mindig fáj hallgatnom. Kévszemből tudom tolerálni ezt a fejhanganon visítóaszt, sőt pl. a Raging Wildben esküszöm még hamis is!

Nehéz King Diamond vagy Rob Halford nyomába lépni, pedig Ross the Bossék most is odateszik magukat, nem rajtuk múlt.”

György Zoltán / 5 pont

„Mivel én a műfaj szerelmese vagyok, kissé elfogult a pontszám részemről. Ezt a zúzós US powert egyre kevesebben művelik sajna. Talán kicsit homogénre sikerült a lemez (ezért nem 10-es), de azért bőven van mibe kapaszkodni. Egy Viciuos Rumors, Agent Steel mellé simán odafér.”

RockSolid 102 / 9 pont

„Kliségyűjtemény, fejhanganon. De a hangzás és a hangszeres szekció azért ott van.”

BGY 103 / 7 pont

„Nem rossz, a Priest persze letagadhatatlan, de kicsit túl hősködős és túlzó itt-ott. Hallgatni oké, aztán valahogy utána eltűnik az agyból.”

BZ 847 / 6 pont

„Szerencsére benne van a US power tőkesebb megközelítése a produkcióban, de ettől a tagságtól azért kissé alibizés.”

dzi 238 / 6 pont

METEORA

Darkest Light

KIADÓ: H-MUSIC / ÍRTA: GYURICZA FERENC / 7

Kissé ösztövé megoldásnak tűnik a 2010-ben alakult, azaz immár több, mint 15 éve működő szimfonikus metalos Meteora egy hete megjelent Darkest Light című albumát a zenekar negyedik nagylemezének nevezni, lévén arról van szó, hogy a csapat az elmúlt hónapok – egyenként négy-négy dalos – digitális EP-it (a megjelenés sorrendjében: In This Silence, Broken Mind, Dissonance) fűzte egybe, kiegészítve az önálló dalnak nem nevezhető instrumentális Lacrimosával. A történet attól válik még bonyolultabbá, hogy az említett EP-k közül az utolsó hivatalosan már ugyanazon a napon jelent meg, mint a Darkest Light.

A Meteora a szimfonikus metal fikikásabb, erőteljesebb és extrémebb változata mellett kötelezte el magát, így kevésbé negédes, mint a műfaj jól ismert, s kereskedelmileg sikeres nemzetközi képviselői, másrészt emiatt aztán úgy félkőznek be stílusidegen elemek a dalokba, hogy azokat természetes velejáráóiként értelmezzük a lassan hőmpölygő melankolikus, vagy éppen erőteljesen őrlő zenefolyamnak. A Meteora zenéje azonban nemcsak ettől válik fikikássá, a dallamokban rejlő szolid diszsonancia ugyancsak ezt az érzetet erősíti. Hogy ez jó-e vagy rossz, az egyéni ízlés kérdése is, mindenesetre érdekes. Mint ahogy az is, ahogy a tiszta és hörgő férfi, valamint a szenvedélyes női énekhangok milyen kontrasztot képesek teremteni. A Meteora zenéjét itt például egyértelmű tudatosság jellemzi, ami alapfeltétele annak, hogy előbbre tudjanak lépni a dalszerzői munka terén.

Hasonló tudatosság érződik a zene rétegzettségében, illetve részletgazdagságában, viszont ellentmond neki, hogy olykor gyermeketesen szolid énekdallamot használ a zenekar.

Izgalmas megoldásnak tűnik – még akkor is, ha nem kaptunk magyarázatot miéértjére – a dalok sorrendjének megvariálása. Az album nem követ időrendet, de egyértelmű tematikát sem, ugyanakkor ez a nüansznyi kis változás éppen azok számára teheti érdekessé a Darkest Light albumot, akik már ismerik az első két EP dalait, s a fennmaradó négy tétellel nem egy újabb digitális kiadvány, hanem az új nagylemez révén próbálnak barátkozni.

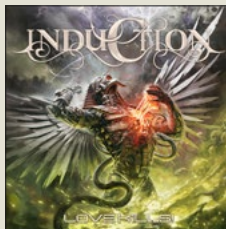
× × ×

„Sok 'szépség és szörnyeteg' koncepciójú zenekar csúszott/csúszik át előbb-utóbb popos-slágeres felszínességbe – többek között ezért is sokalltam be mostanra ebből az irányból. Ez az album viszont szerencsére nagyon nem ilyen, kifejezetten izgalmas és részletgazdag megoldásokkal vannak tele a nóták, amik ugyanakkor minden rétegzettségük mellett is kerek, kompakt Dalok tudtak maradni. Komoly teljesítmény, ami háttérzenének és gyorsforgyaszásra viszont nem ajánlott.”

Schmidt Péter / 8 pont

„Elsőre azt hinné az ember, hogy újabb tipikus énekesnős szimfonikus metal lesz, de nem, jóval sűrűbb, érdekesebb az átlagnál. Itt-ott még a megboldogult Without Face is eszembe jut róla. Viszont a hangzás lehetne erősebb.”

Uzseka Norbert / 7 pont

INDUCTION

Love Kills!

KIADÓ: RPM / ÍRTA: GYURICZA FERENC / 7

A szimfonikus power metal szintéren bő tíz éve jelen lévő, két közepesen izgalmas albumot leszállító, három budapesti koncertet is maga mögött tudó Induction fő vonzerejét sokak szemében a gitáros Tim Hansen jelenti. Igen, a név árulkodó, az egy ideje már euro-powernek nevezett klasszikus power és speed metal műfajának koronázott királya, Kai Hansen fiáról beszélünk.

Azt, hogy az ifjú Hansen milyen vénát örökölt híres apjától, azt az évtizedes zenei múltja már szemléletesen megmutatta. Hangszeren (hát persze, hogy gitáron) egészen megbízhatóan játszik az ifjú titán, mint ahogy a dalszerzés módszertanát is kitanulta. Azt azonban már az első két album is jelezte, hogy az Induction közel sem az a trendformáló zenekar, mint ami a Helloween volt.

E tekintetben a harmadik nagylemez, a Love Kills! sem hozott változást, sőt. Míg a bemutatkozó albumuk néhány egyedi ízt mutató dalt is tartalmazott, addig a Love Kills! jobbára már olyanokat vonultat fel, amelyek hallatán nagyon erős Beast In Black, illetve olykor Powerwolf, Warkings, Bloodbound (I Am Evil, de nem az az I'm Evil), vagy éppen Accept (Empress) szintű deja vu érzése támad a hallgatóknak, néha a nyolcvanas éveket idéző hangulatokkal. Ez persze nem feltétlenül baj, csak egy más liga, mint amiben apuka focizik.

Az Induction harmadik albuma ezzel együtt sem rossz. A zene kellemesen dallamos, helyenként kissé még epikus is, a tempó többnyire gyors, de a dalaik ezzel együtt is változatosak. Olyannyira, hogy az erőteljes power metal himnuszról (Steel and Thunder) egy amplitúdójával egészen a popzene határáig kikacsintó duett (Strangers to Love a Visions Of Atlantisból ismert énekesnő, Clémentine Delauney közreműködésével). A billentyűk szépen színezik a jellemzően gitáralapú zenét, a tempó többnyire gyors, a refrének pedig szinte azonnal a fülbe ragadnak, vagyis minden adott ahhoz, hogy az Induction a maga szintjén, s ennek a komoly bázissal bíró műfajnak a rajongói körében sikeres legyen. Ennek érdekében egy fontos lépésre is rászánták magukat, a legutóbbi album óta három posztion is változott a felállás, ebből az igazán meghatározó jelentőségű a többek közt a Temperance koncertjeiről ismert Gabriele Gozzi leigazolása volt, az ő karakteresebb hangja némi plusz töltetet azért adott az Induction új dalainak.

× × ×

„Rossznak semmiképp nem nevezném ezt a cuccot, de lehet érdekesebb lenne, ha a 'Kishansen' összeállna a Boltendahl meg a Schirmer gyerekekkel, Sven Dirkschneider meg beülne dobolni.”

Kánya Ferenc / 7 pont

„Kai Hansen fiában ott a power metal vér, csak nem áramlik jól. Vannak jó témák az albumon, de nekem valahogy nem állt össze egy egésze. Néha olyan érzésem volt mintha vissza tekergetnék dalok közt.”

György Zoltán / 4 pont

ALTER BRIDGE

BP., BARBA NEGRA

Szöveg és fotó: Valachi Samu

Régóta nagy rajongója vagyok az Alter Bridge-nek, és a 2026-os európai turnéhoz remekül időzített új lemez is nagyon erősre sikerült, ami csak még jobban meghozta a kedvem, hogy ellátogassak a Barba Negrába egy emlékezetesnek ígérkező estére. Előzenekarként a Sevendust és a Daughtry érkezett, a közel négyórás koncert pedig összességében lehengerlő volt, így hát nagy örömmel áldoztam fel hátam és hangszálim épségét.

Elsőként a Sevendust lépett színpadra – egy bő félórás, hat dalból álló műsorral adtak ízelítőt klasszikusaikból, kiegészítve legfrissebb single-jükkel, az Is This The Real You-val. Őket a Daughtry követte egy nagyjából kétszer ilyen hosszú szettel. Ízlése válogatja: hozzám az ők elektronikus modern hard rockja nem áll közel és kicsit sablonosan hat, viszont élőben, nyersebb kontextusban sokkal jobban működött.

Kellemes meglepetésemre a kezdetileg szellős küzdőtéren a szünetekben és a performanszok közben folyamatosan nőtt a tömeg, és mire a főműsor kezdetét

vette már nehezen lehetett mozdulni. Azon túl, hogy meghozta a közönséget és megalapozta a hangulatot, szükséges is volt a két előzenekar, hogy a Barba akusztikájához hozzá szokjon az ember füle – eleinte a dob túl hangos volt, a gitár túl halk, a vokál pedig elveszett a hangkásában. Szerencsére az Alter Bridge-nél kiköszörülték a problémákat: Myles Kennedy amúgy is éles hangja kristálytisztán szólt, a szólók teljesen kivethetőek voltak, és a mix összességében sokkal kiegyenlített-bb lett.

Az új albumról a Silent Divide vette át a nyitány szerepét, majd újonnan hallhattuk a What Lies Withint és a Tested and Able-t is. Természetesen megkaptuk a nagy slágereket, mint az Addicted to Pain, az Open Your Eyes, a Rise Today, a Broken Wings és a pankrációrajongó-favorit Metalingus. Ezeket kisebb-nagyobb sikerrel, de töretlen lelkesedéssel végigüvöltötte a közönség ahogy Myles büszkén kitartotta a mikrofont. A Pawns and Kingsről a Silver Tongue-ot és a Sin After Sint játszották el, előbbi tökéletesen passzolt a műsorba, utóbbit hanyagolhatónak mondanám. A mindig elképesztő akusztikus blokkban a Wonderful Life rövidített verziója, majd a Watch Over You egész zenekaros hangszerelésben szerepelt.

Végül stílusosan egy kifogástalan fináléval zárult az este. A ráadásban kapott helyett a banda nyolcperces opusza, a Blackbird. Kétségkívül az Alter Bridge-diszkográfia csúcsa és a koncert fénypontja is ez a szám volt. Kennedy legkísértetesebb énekteljesítménye, a zenekar repertoárjának legikonikusabb riffjei, és a 21. század egyik legjobb gitárszólópárosa mind egy számban kaptak helyet. Búcsúzóul a mára szintúgy klasszikussá érett Isolation és egy végső hatalmas tapsvihar után berekedve, fájó háttal, de eksztatikus elégedettséggel baktattam haza.

Egy szó mint száz: mindhárom zenekar rutinos profizmussal, teljes beleéléssel, hibátlanul játszott, mindközben folyamatos párbeszédben voltak a közönséggel. És bár ez volt az első Alter Bridge-koncertem, nagyon remélem, hogy nem az utolsó...

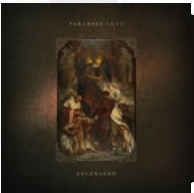

Bali Dávid
DEFTONES
Private Music

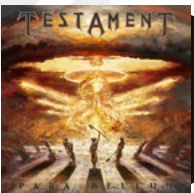
György Zoltán
Nine Inch Nails
TRON: Ares (Soundtrack)

Gyuricza Ferenc
PARADISE LOST
Ascension

Gyuricza Tamás
Marcell
GHOST
Skeletá

Kánya Ferenc
TESTAMENT
Para Bellum

Kiss Daniella
HALESTORM
Everest

TOP 2025

Az éves toplista! Az évzárás kötelező feladata, amikor nem túl komolyan véve, de közben mégis vért izzadva megpróbáljuk előbb csak összegyűjteni, majd határozott, végleges és megkérdőjelezhetetlen sorrendbe rakni az éves kedvenceinket. Idén is bőven volt miből válogatnunk.

SZERKESZTŐSÉG TOP 20

1. CORONER: Dissonance Theory
2. TESTAMENT: Para Bellum
3. DEFTONES: Private Music
4. PARADISE LOST: Ascension
5. CRADLE OF FILTH: The Screaming Of The Valkyries
6. WALL OF SLEEP: Kingdom
7. AMORPHIS: Borderland
8. AVATARIUM: Between You, God, The Devil And The Dead
9. A-Z: A2Z²
10. HELLOWEEN: Giants & Monsters
11. GHOST: Skeletá
12. VOLBEAT: God Of Angels Trust
13. HALESTORM: Everest
14. THE HALO EFFECT: March Of The Unheard
15. WOLVENNEST: Procession
16. HEXVESSEL: Nocturne
17. BLUT AUS NORD: Ethereal Horizons
18. EVOKEN: Mendacium
19. LANDMVRKS: The Darkest Place I've Ever Been
20. ORBIT CULTURE: Death Above Life

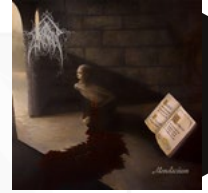
UNDERWORLD KLUB TOP 20

1. PARADISE LOST: Ascension
2. DREAM THEATER: Paranormal
3. HELLOWEEN: Giants & Monsters
4. CORONER: Dissonance Theory
5. EPICA: Aspirel
6. A-Z: A2Z²
7. MESSA: The Spin
8. GLENN HUGHES: Chosen
9. WALL OF SLEEP: Kingdom
10. AVATARIUM: Between You, God, The Devil And The Dead
11. SIGN OF THE WOLF: Sign Of The Wolf
12. TESTAMENT: Para Bellum
13. VOLBEAT: God Of Angels Trust
14. GHOST: Skeletá
15. THE HALO EFFECT: March of the Unheard
16. WHITECHAPEL: Hymns in Dissonance
17. GREEN CARNATION: A Dark Poem, Pt. I
18. HAREM SCAREM: Chasing Euphoria
19. DEFTONES: Private Music
20. STEVEN WILSON: The Overview

A teljes egyéni listák a honlapon és az Underworld Klub felületén!

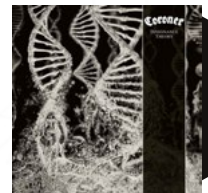
Kovács Bedlam Péter
WALL OF SLEEP
Kingdom

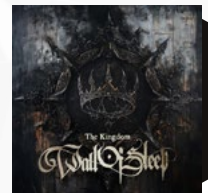
Milán Péter
EVOKEN
Mendacium

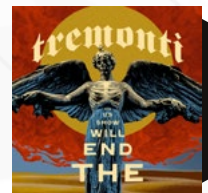
Posta János
LANDMVRKS
The Darkest Place
I've Ever Been

Schmidt Péter
CORONER
Dissonance Theory

Uzseka Norbert
WALL OF SLEEP
Kingdom

Valachi Samu
TREMONTI
The End Will
Show Us How

JACK SUAREZ

TURNÉMENEDZSER ÉS HANGMÉRNÖK
(HOLLYWOOD UNDEAD)

Turnéarcok rovatunkban közelebb hozzuk azokat, akik nélkül egyetlen koncert sem jöhetne létre. A háttérben dolgozó stábtagnak őszintén mesélnek szakmájukról, a turnézás kihívásairól és legjobb pillanatairól, valamint arról az életről, ami a színpalak mögött zajlik.

Először is mesélnél magadról, és arról, mivel foglalkozol a zeneiparban?

„Jack Suarez vagyok, és turnémenedzserként, valamint nézőtéri hangmérnökként dolgozom. Turnémenedzserként a turné teljes logisztikai oldala hozzám tartozik: a szállásfoglalásoktól és az utazások megszervezésétől kezdve a zenekar kényelméről való gondoskodáson át egészen a napi pénzügyek kezeléséig. Emellett én felelek a Hollywood Undead koncertjeinek hangzásáért is, hogy az élő produkció minden este pontosan úgy szóljon, ahogy kell.”

Milyen egy átlagos napod turnén?

„Egy tipikus nap általában akkor indul, amikor a busz megérkezik a helyszínre, reggel 8 és 9 óra között – attól függően, hogy főzenekarként vagy előzenekarként lépünk fel. Ha mi vagyunk a headlinerek, a nap korán kezdődik: ellenőrzöm, hogy a busz megfelelően parkol-e, elintézem a sofőr dolgait, majd a runner *(helyszíni mindenes)* segítségével elküldöm őt a hotelbe. Innen

egyenesen az irodába megyek, felállítom a munkaállomásomat – laptopomat, a nyomtatót, mindent, amire aznap szükségem lesz –, majd egyeztetek a helyszín producerével, hogy technikai és logisztikai szempontból minden rendben legyen. Mire a zenekar felébred, gondoskodom róla, hogy az öltözők teljesen készen álljanak. A banda általában 10–11 körül kel fel, elmennek edzeni, majd ebédelni, ezalatt én a produkció feladataira koncentrálok. Szorosan együtt dolgozom a monitoros hangmérnökkel és a stage menedzserrel: véglegesítjük a színpadképet, egyeztetünk a helyi stábbal, és felkészülünk a hangbeállásra, amit a Hollywood Undead gyakran virtuálisan csinál, ezután pedig az előzenekarok következnek. A nap későbbi részében jönnek a meet & greetek, általában nagyjából egy órával a kapunyitás előtt.

Amint kinyílnak a kapuk, minden felpörög: rajongói problémák, last minute kérdések, és az ilyenkor megszokott káosz egyszerre zúdul ránk. A koncert előtt még jut idő egy gyors vacsorára, majd jön a show.

A fellépés után zuhany, pakolás, aztán várjuk a buszhívást, hogy indulhassunk a következő városba. Másnap pedig minden kezdődik előlről.”

Hogyan kerültél ebbe a világba?

„1997 óta dolgozom az élő zene világában. Legelőször backline-technikusként kezdtem, vagyis a hangszerparkért – dobokért, gitárokért, basszusgitárokért és billentyűkért – voltam felelős. Az első turném Paul Ankával volt, ami elképesztő belépő volt ebbe a közegbe. Teljesen más világ volt: klasszikus, kifinomult, kaszinós koncertek nagyzenekarral, több kamionnal, minden a legmagasabb szinten szervezve. Fegyelmezett, formális és rendkívül profi környezet volt, ami nagyon stabil alapot adott ahhoz, hogy megtanuljam, hogyan működik a turnézás a csúskategóriában.

Azt a lehetőséget egy barátomnak köszönhetem, aki stage-menedzserként dolgozott. Éppen akkoriban fejeztem be az ohioi hangmérnöki iskolát, majd Las Vegasba költöztem, ahol helyi klubokban dolgoztam, és minden élő munkát elvállaltam, amit csak lehetett. Amikor megüresedett a backline pozíció azon a turnén, megkérdezte, érdekel-e. Egy pillanatig sem haboztam – tudtam, hogy turnézni akarok, úgyhogy azonnal igent mondtam, és gyorsan beletanultam a munkába.

Körülbelül két és fél évig maradtam ebben a körben, ami rengeteget segített abban, hogy rutint szerezzek. Ezt követően elkezdtem különböző stílusok és szerepek felé nyitni. Az egyik nagy mérföldkő az Unwritten Law volt, ahol először vállaltam turnémenedzseri feladatokat. Nem úgy érkeztem, hogy mindent tudtam, de a punk rock tökéletes terep a tanulásra, hiszen ott menet közben jössz rá dolgokra. Amíg a zenekar tudja, hol alszik, hogyan jut el a koncertre, és mikor lép színpadra, addig jól végzed a munkád.

Innen gyorsan felpörögtek az események: nagyobb turnék, front of house munkák, majd a Warped Tour, ami önmagában is egy külön kategória – egy vándorló circusz rengeteg zenekarral, brutális tempóval és füledt, meleg napokkal. Kimerítő, de megtanít arra, hogyan élj túl bármit az úton.

A Hollywood Undeadhez pedig a korábban kiépített kapcsolataimon keresztül kerültem. Már ismertem a monitoros hangmérnököket, és amikor új emberre volt szükségük, ő keresett meg. Egy ilyen zenekarnál kulcsfontosságú a bizalom és a kommunikáció a mérnökök között, hiszen rengeteg minden történik a színpadon. Korábban már dolgoztam a stáb több tagjával is, így természetesnek tűnt az együttműködés. Körülbelül tíz éve csatlakoztam hozzájuk, és azóta is velük dolgozom.”

Melyek a munkád legjobb és legnehezebb részei?

„Ahogy minden munkának, ennek is megvannak a fantasztikus részei és a nehéz pillanatai, és sok múlik azon, mennyire vagy

SZÖVEG: KISS DANIELLA · FOTÓ: MAGÁNARCHÍVUM

összeszedett. Vannak könnyebb és nehezebb napok, és persze a magánéletedben zajló történések is befolyásolhatják, hogyan alakul egy napod az úton. A turnézás során ráadásul olyan tényezőkkel is szembe kell nézned, amiket egyszerűen nem tudsz kontrollálni: a város, a koncerthelyszín, vagy váratlan változások napközben. Meg kell tanulnod nem a lelkedre venni ezeket, hanem túllépni rajtuk. Este, amikor felszálls a buszra, arra gondolsz: »Oké, túl vagyunk rajta«, és készülsz a következő napra. A dühöngés nem segít; néha elég pár perc, hogy lenyugodj, aztán mérs. tovább.

Számomra a legjobb részt a koncertek jelentik. Kifejezetten szeretem a fesztiválokat, mert ott a legnagyobb az intenzitás és a nyomás. Turnén, főzenekarként vagy előzenekarként, több a kontroll, de fesztiválon gyakran alig van idő a beállásra; nincs rendes beállítás, néha alig jut át a lábod a PA-rendszeren, mielőtt elkezdődik a show. Ilyenkor bíznod kell abban, hogy minden előkészület jól sikerült. Ha a fesztivál hangmérnöke is jól végzi a dolgát, már az első percben kiderül, hogy jó koncert lesz-e. Ha minden rendben van, a technikus bólint, hátralép, és onnantól kezdve szabadon dolgozhatsz.

Turnémenedzseri szempontból azonban a fesztiválok komoly kihívást jelentenek. A főzenekar határozza meg a nap ritmusát, és a dolgok folyamatosan változhatnak: csúszhatnak az időpontok, változhatnak a tervek, technikai problémák merülhetnek fel, gyakran az utolsó pillanatban. Reggel mondasz valamit a zenekarnak, a show idejére viszont már teljesen más a helyzet. Gyorsan kell gondolkodni, türelmesnek maradni és alkalmazkodni. Rengeteg a változó tényező, de tudod, hogy minden rendben lesz. Megjelenél, így az idődet kifizetik, akár játszol, akár nem. A türelem a munka fontos része, de amikor összeállnak a dolgok, az élmény minden nehézséget megér."

Van valamilyen vicces vagy emlékezetes történeted valamelyik turnéről, amit meg tudsz osztani?

„Az egyik, ami mindig eszembe jut, 2018-ban történt, amikor a Rock am Ring fesztiválra utaztunk, és két srác a bandából lekéste az európai járatot. New Yorkban ültek a bárban, nem hallották a beszállást, a gép pedig elindult nélkülik. Felhívott az egyik énekes: »Nem fogsz örülni.« Már tudtam, mi következik. Aztán jött a csavar: nemcsak a járatot késték le, de az egyikük útlevele csak két hónapig volt még érvényes, miközben Európába minimum hat hónap kell.

Valahogy mégis sikerült csodát tennünk. Az utazási ügynökünk ismert valakit, aki egy éjszaka alatt el tudta intézni az új útlevelet. Az illető végigrohanta Los Angeleset, elintézte a papírokat, és másnap reggel az új útlevéllel várta őt a reptéren. Lefoglaltuk újra a járatot, becsekkolt... majd a bárban ülve ismét lekéste a beszállást. Ekkor már tudtuk, hogy nélküle kell fellépniük a fesztiválon. A probléma az volt, hogy ő

énekelte a dalok nagy részét, és gitáron, valamint basszusgitáron is játszott több számban. A backstage-ben teljes káosz volt: dalokat húztunk ki, újraosztottuk a részeket, és a srácok próbálták fejben tartani a szövegeit. Közben a koncert alatt jöttek az üzenetek: »Leszállt.« »Úton van.« Végül körülbelül fél órával a fellépés után érkezett meg. Totális örület volt – és így indult az egyik európai turnénk. *(nevet)*

Ezután szigorítottunk a szabályokon. Összegyűjtöm mindenki útlevelét, figyelem a lejáratú dátumokat, és hónapokkal előre szólok, ha meg kell őket újítani. Minden decemberben teljes útlevél-ellenőrzést tartunk. Nincsenek meglepetések, nincsenek kifogások."

Mi a legnagyobb rémálmod turnémenedzserként?

„Kétségtelenül az, ha elveszítesz valakit a bandából. Pár karácsonnyal ezelőtt Frankfurtban volt szabadnapunk, és a zenekar a vásárokat járta. Akkoriban a városban több véletlenszerű késelés történt az ünnepek alatt, így a rendőrség fokozott készültségben volt. Egyszer csak kaptam egy üzenetet az egyik sráctól: »Hé, most tartóztattak le.« Konkrétan megállt a szívem.

Kiderült, hogy a rendőrök megállították, mert egy kés volt a zsebében – olyasmi, amit mindig magánál hordott, gondolkodás nélkül –, csak hogy az a típus ott illegális. Mivel az előzmények miatt példát akartak statuálni, az ügy bíróságra került. Ott elmagyaráztuk, hogy amerikai, valóban nem ismerte a törvényt, és betartotta volna, ha tud róla. Szerencsére a bíró megértette a helyzetet, és ejtette az ügyet.

Ez minden turnémenedzser rémálma: idegen országban vagy, ahol mindenkiért te felelsz, és egy váratlan esemény pillanatok alatt elszabadulhat."

Mi az, amit szerínted sokan nem értenek meg igazán a munkáddal kapcsolatban?

„Az utazás messze a legnehezebb része az egésznek, és szerintem ezt nagyon alábecsülik az emberek. Gyakorlatilag koporsókban alszunk – tizenkét ember egy buszon, minimális hellyel –, szóval muszáj tiszteletben tartani egymás személyes terét, különben egyszerűen nem működik. És ez már egyáltalán nem a '80-as évek, a backstage nem egy folyamatos buli. A legtöbb srácnak felesége és gyerekei vannak, és sokuk számára a legnehezebb ebben a munkában, hogy távol kell lenniük a családjuktól."

Milyen tanácsot adnál annak, aki hasonló munkáról álmodik?

„Sokan még mindig álommelónak látják ezt, és bizonyos szempontból valóban az. Ha tényleg ezt szeretnéd csinálni, a tanácsom mindig ugyanaz: minél fiatalabban kezdész bele, annál jobb. Tizennyolc-tizenkilenc évesen még nem igazán zavar, ha kihagysz születésnapokat vagy esküvőket. Ahogy idősebb leszel, egyre nehezebb, mert

nincs igazán átmenet – vagy úton vagy, vagy otthon. Rengeteg mindent fel kell adnod; szerintem több mint harminc éve nem voltam családi összejövetelen vagy esküvőn. Kimaradnak a születésnapok, mérföldkövek, fontos pillanatok. Ez egyszerűen a szakma velejárója.

Ugyanakkor óriási előnyei is vannak. Ez a munka lehetővé teszi, hogy úgy lásd a világot, ahogy a legtöbbben soha nem fogják. Az utazás fizetett, a szállások első osztályúak, és olyan helyekre jutsz el, amelyekre sosem számítottál volna – például koncertezel a katonáknak Guantánamón vagy Kuvaitban. Ezek elképesztő élmények. Végso soron persze kemény munka ez is, de ha igazán szereted, elfogadod a nehéz részeit, és mérs. tovább."

Ha a világ bármelyik zenekarával turnézhatnál, melyik lenne az?

„Nagyon szerencsés vagyok, mert rengeteg fantasztikus előadóval dolgozhattam már. 2019–2020 környékén például körülbelül két hónapot töltöttem Prince-szel, ami teljesen szürreális élmény volt. Maximalista volt a legjobb értelemben: a hangbeállítások napi négy-öt órán át tartottak, és amikor minden a helyére került, megállás nélkül próbált. Egyszerűen imádott játszani, és mindig a maximumot várta el, így neked is mindig a legjobbat kellett nyújtani. Gitárosként és előadóként is hibátlan volt.

Persze még mindig van pár álomzenekar, akikkel szívesen dolgoznék. A Rolling Stonesszal például hihetetlen lenne turnézni, még ha nem is vagyok a legnagyobb rajongójuk. Az AC/DC is brutál lenne, főleg hangmérnöki pozícióban, mert a zenéjük hangos, agresszív, és szó szerint gyomron vág. Mindig is imádtam a gitárokat, és ha egy zenekar erős riffekre épül, benne vagyok a buliban.

A Rammstein egy másik nagy álmom – elképesztő zenekar, óriási show-val, pirotechnikával és látványvilággal, ráadásul a tagok nagyszerű emberek. Amikor elkezdtem dolgozni a Hollywood Undeaddal, pár koncertet adtunk a hollywoodi Roxy klubban, és a Rammstein mindkét gitárosa eljött megnézni minket. A két zenekar kölcsönösen rajong egymásért, ami nagyon jó érzés. Ha most egyetlen álomturnét kellene választanom, valószínűleg a Rammstein lenne az."

Végezetül, mi a következő lépés a Hollywood Undead számára?

„Június elején visszatérünk Európába a fesztiválszezonra. A Rock am Ringgel indítunk, ami mindig nagyszerű. Egy rövid szünet után az Egyesült Államokba és Kanadába megyünk, majd valószínűleg az év végén ismét Európa következik. A nagyszínpados fesztiválok a kedvenceim: lenyűgöző közönség, új rajongók, akik ott fedezik fel a zenekart, és backstage-találkozások barátokkal, akiket évek óta nem láttam. A banda mindig odateszi magát élőben, szóval mindenképp nézzétek meg őket idén nyáron!" **U**

Köhler Ágnes

AZ ÁRNYÉK FÉNYE – A LÉLEK ÁRNYAI

Galéria rovatunkban a lemezborítókért, a pólómintákért, a látványért felelős művészekkel beszélgetünk munkájuk (szenvedélyük!) örömeiről, nehézségeiről és persze személyes háttérükről.

A ki egy kicsit is odafigyel a magyar metaléletre, biztosan találkozott már általad készített lemezborítókkal. Melyek a kedvenceid, mikre vagy a legbüszkébb a műveid közül?

„Több mint száz lemezborítót készítettem már, inkább a frissebbek közül emelnék ki néhányat, amik különösen közel állnak a szívemhez. Wall Of Sleep: The Kingdom, Asphalt Horsemen: Never Forget és Nevergreen: Harag és Remény. A Roses of Thievesnek pedig egy különleges Dürer-metszet stílusú borítót sikerült megalkotnom, ami nagy kedvenc lett, nemcsak a hanghordozón, hanem a merch és egyéb vizuál termékeken is.”

Volt olyan munkád, ami bármely szempontból különleges volt – akár különlegesen nehéz vagy könnyű, fárasztó vagy lelkesítő...?

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT

Köhler Ágnes
Fotó: Hunyás Kata

„Mindegyik munkám folyamata különleges, és még ha fárasztó is, mindent megteszek, hogy a legszebbet hozzuk ki belőle. Sokszor összetett az alkotói folyamat, nem mindig csak egy borítótervezés a feladat, hanem egy adott kiadvány és zenekar komplett vizuáljának a megtervezése. Én ilyenkor megpróbálok átlényegülni, magamba szívni a zenét és a hangulatot, megálmodni azt a stílust, ami a legjobban passzol a hanganyaghoz és a zenekar profiljához, és hab a tortán, beletenni picit magamat is.”

Ha van egyáltalán olyan, hogy általában... Általában mennyire van szabad kezud, avagy mennyire kell követned ez adott előadó elképzeléseit?

„Legtöbbször az előadó elképzeléseit kell követni, de sokszor a legvégén egészen máshova lyukadunk ki, mint ami az eredeti koncepció volt. Persze vannak kivételek. Próbálok megfelelni, de volt már olyan, hogy az eredeti elképzelésbe nem tudtam belehelyezkedni, és egy merőben más koncepció lett a befutó. A tervezésen kívül sok olyan kiadvány van, ami régi lemezek újrakiadása. Ott egészen más a feladat, az archív anyagokból kell újraépíteni a kiadványt vagy más formátumba öltöztetni. Imádom azt is, mert szeretek az archívumban turkálni. (nevet) Legutóbb a Junkies 1995-ös albuma kapott egy gyönyörű bakelit köntöst. Heteken keresztül nézegettük az akkori fotókat, anyagokat. Egy rajongó küldött pár régi beszkenelt fotót, és felismertem, hogy ez anno a gödöllői Trafóban készült, ahol én is ott voltam. Ezek az élmények számomra nagyon sokat jelentenek. Tavaly az egyik legkedvesebb magyar zenei album újrakiadásán is dolgozhattam, a Moby Dick: Golgota is megjelent bakeliten.”

Magam először az Inseason énekesnőjeként találkoztam veled. De melyik volt előbb, a zene vagy a grafika?

„Talán a grafika. Egész korán, körülbelül másfél éves koromtól a mindenem volt a rajzolás. Már az oviban is zenészek portréit rajzoltam, és később komoly sikereket értem el iskolai és országos rajzversenyeken. Mindig is azt éreztem, hogy nekem a képi kifejezés az első, a vizuális kommunikáció a legfontosabb. A zenével is egész korán szerelembe estem. Anyukám Queent, Pink Floydot, és Eddát hallgatott nagyon sokat a '80-as években. Apukám volt a gödöllői mozi vezetője, titokban beszöktem A Fal vetítésére, máig bennem él az az élmény, hogy a zene és a vizualitás ilyen hatással volt rám, pedig a sztorit akkor még nem értettem.

Aztán a '90-es években, amikor először meghallottam az Anathema, My Dying Bride, Amorphis, Paradise Lost stb. zenéjét, onnantól nem volt megállás. A lelkemig hatoltak ezek a zenék, mintha nekem írták volna. (nevet) A rajzolást is folytattam, közben elkezdtem fotózni kis filmes gépeken. Kitanultam a rajzfilmrajzolást, kis ideig dolgoztam is a szakmában, olyan emberekkel, akik még a Vukban animátorok voltak. Később jött a digitális grafika, az egrí fősulin film- és médiaszakon tanultam, közben főállású munkatárs lettem a Hammernél.”

Hogy lett belőled grafikus, tanultad-e bárhol?

„A legtöbbet tapasztalatból tanultam, de a kreatív tervezés részét szerintem nem lehet tanulni.”

És hogy lett belőled fotós? Azon a téren mik voltak az eddigi legemlékezetesebb élmények?

„A családom több tagja is fotós volt, vagy komolyabban fotózott még a '70-es, '80-as években, hatalmas családi fotóarchívumunk van, kezdve a 20. század elejétől. Mindig is lenyűgöztek a régi képek. Régen még filmre fotóztam, aztán a digitális korszakkal én is megpróbáltam felvenni a fonalt, több-kevesebb sikerrel. Az áttörést az hozta, amikor meg-

*Acid Empire promó
Csihar Attila, Mayhem
promó
Selfportrait
Fotó: Köhler Ágnes*

vehettem az első profi gépemet, ami úgy látott, ahogy én. Lelke volt. Rengeteg élményem van a fotózással. A legelső talán a 2004-es Wacken, ahol árokból és a színpadról is fotózhattam. A legintenzívebbek a koncertfotózások voltak mindig is, de imádom portrékat készíteni, imádom elmesélni a modellek történetét képekben. Azokat a fotózásokat szeretem, ahol inkább kivülállóként vagyok jelen.”

Február 13-án nyílik Rákoshelyen portrékiállításod Az Árnyék fénye – A Lélek árnyai címmel. Mire lehet számítani, és meddig lehet megnézni?

„Csak portrék lesznek kiállítva. Ez egy olyan anyag, ami kicsit egy önreflexió, az önismeretnek állítottam öt stációt, öt blokkot, amikbe beválogattam az oda illeszkedő képeket. Ahogy belépünk a sötétségbe, magunkra ismerünk, befogadjuk az árnyékokat, és ezzel elkezd megszületni a fény. Nem egy vidám képsorozat, de azt remélem, hogy a néző bele tud ebbe illeszkedni, és be tudja fogadni a néha nehéz és nyomasztó képeket, és a végén feloldódik a fényben. Március elejéig lehet megtekinteni. Szeretettel várok mindenkit, akit érdekelnek az ilyen jellegű, kicsit sötétebb hangulatú portrék. A megnyitón Lőrincz Karcsi (*Asphalt Horsemen*) és felesége, Varga Lilla fognak énekelni Vidák Robi (*Kowalsky meg a Vega*) és Megyesi Balázs (*Asphalt Horsemen*) kíséretével.”

Nem ez az első kiállításod, milyen(ek) volt(ak) a korábbi(ak)?

„2014-ben Csinkov Barbara szervezésében az LA Communications irodájában volt az első és ez idáig egyetlen önálló kiállításom. Ott válogatott képek voltak kiállítva, az addigi munkásságom legkedvesebb képei. Hihetetlenül sokan eljöttek, és olyan megható volt a megnyitó, hogy azóta is elérzékenyülök, ha visszagondolok.”

Van olyan felfogás a fotózás kapcsán, hogy a képen az látszik, ahogy a fotós látja az adott alanyt, témát. Ez rád mennyire jellemző?

„Ezt nem biztos, hogy tudom ítélni objektíven, de a visszajelzések alapján szinte mindig benne vagyok én is. Érzelemből fotózok, nem vagyok profi, talán ezért is.”

A portrézás, amennyire én látom, rendkívül nehéz terep, merthogy a fotó alanyának egyáltalán nem biztos, hogy tetszik, amit lát. Te hogy oldod meg ezt? Úgy a problémákat, az esetleges nemtetszést, mint általában az emberekkel való kommunikációt.

„Számomra az emberekkel való kommunikáció a legnehezebb. Introvertált vagyok, ezért is szeretek úgy fotózni, hogy kívülállóként, szinte lesben fotózom, és úgy látom az embereket, hogy saját természetességükben vannak. Nem szeretek beállítani, próbálom a pillanatot, a hangulatot elkapni, és az sem baj, ha például homályos vagy becsillan, ha az éppen hozzáad. Akkor kapom el a legjobban a fonalat, ha nem is figyelnek rám, ha megszűnik minden körülöttük. Szerintem ez a történetmesélés lényege, és ezt be lehet illeszteni a családi portrékba, a koncertfotózásba, akár még a divatfotókba is. Pár éve jutottam el odáig, hogy már csak olyan fotózásaim vannak, ahol a megrendelő – vagy modell – tudja, hogy én ezt a stílust képviselem, tudja hogy érzelemből fotózom, és nem profi steril képeket vár el tőlem.”

Túl a kiállításon, miket dolgozol, mikkel foglalkozol manapság?

„Ami viszonylag új volt mostanában, az a klipforgatóskon való részvétel, mint werkfotós. Imádom, mert a zenekar már alaptól felfűtött hangulatban van, akár beöltözve, kisminkelve, szól a zene, nem csak rám figyelnek. ...és mint sminkes és világitó is becsigiztem. Ezenkívül sok más munkám is van. Például dolgozom egy gödöllői gyerektábor vizuálján már évek óta, az igazi mesevilág.”

Az Inseason első demója idején még nagyon nem volt általános, hogy nők énekeljenek metacapatokban, pláne nem, hogy hörögjenek. Hogy jött ez az irány? Hogy élted meg akkoriban a zenekarosdit, és hogy látod manapság? Mesélj, kérlek, a zenei pályafutásodról is!

„Az Inseason előtt volt egy bandánk, amiben ketten voltak énekesek. Akkoriban még javában virágzott a klubélet, sok helyen játszottunk vidéken is. Valahogy az ezredforduló környékén felléptünk a Deicide előtt, volt egy Arch Enemy-feldolgozás, amit végighörögtem. Annyira tetszett a közönségnek, azt hitték, külföldi banda vagyunk. Utána az Inseasonben már csakis hörögtem. Akkortájt nem nagyon voltak női hörögősök itthon, és mindezt indusztriál sampler elemekkel tetőztük, hamar népszerűek lettünk, ma már mondhatom, hogy kult lett a zenekar.”

Esetleg számíthatunk rá, hogy újra színpadra állj?

„Betaláltál ezzel a kérdéssel. Még szoktam erről álmodni, de egyre inkább csak a háttérben alkotó személy szeretnék lenni. Stúdiófelvétel jöhet, de a színpad már talán sok lenne. Kezdek öregedni!” (nevet)

Főleg az Arch Enemynek köszönhetően ma már gyakorta látni hörögős énekesnőt. Te hogy látod a mai zenei kínálatot? Vannak új kedvencek, és a régiekkel mennyire vagy elégedett?

„Van pár új kedvencem is, de ez nem kapcsolódik a hörögéshez vagy az ének stílusához. A régi nagy kedvenceim megmaradtak, akár nő, akár férfi az énekes. Mindig is szerettem például az operaéneket vagy a folkot, de ugyanígy a gyomorból jövő hörögést, káromást vagy a szinte már médiumi magasságokig törő Lisa Gerrard hangját. Én mindig minden zenében a mélységet és a katarzist keresem, stílustól függetlenül. Bevallom, ahogy telnek az évek, egyre kevesebb ilyen van.”

Közhely, hogy a metal egy férfias közeg, te pedig régóta fontos szereplője vagy a színtérnek. Meg kellett küzdened az elfogadásért, netán voltak rossz élmények?

„Soha nem volt rossz élményem ezzel kapcsolatban, mindig is tudtam, hogy ez egy maszkulin közeg, én is kicsit az vagyok.”

És hogy látod, mi az, amit te nőként hozol ebbe a közegbe, olyasmis, amit a férfiak nem tudnak?

„Talán az érzelmek kifejezése. Azt az utat megtalálni, hogy ebben a kemény, erős közegben hogyan kommunikálhatunk az érzelmek nyelvén.” U

A KÁTAI-AKTA II.

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT

FOTÓ: MAGÁNARCHÍVUM

Kátai Tamás nevéhez fűződik minden idők egyik nemzetközileg is legismertebb magyar zenekara, a Thy Catafalque, mely amúgy sok-sok éven át csak szoba-projekt volt, és maga Tamás sem hitte volna, hogy valaha koncertezni fog a dalokkal. Ez alkalommal személyesebb témákról kérdeztük őt.

(Az interjú első része a 2025. decemberi számunkban olvasható!)

Az íráshoz mi kell? Van-e kedvenc hely, eszköz, akármí?

„Nem, semmi ilyesmi. Most az volt, hogy befejeztük az új lemez felvételét szeptemberben, de még rengeteg dolog van ezzel, a keveréssel kezdve, és nem akarok bármi újba belekezdeni, míg ez véget nem ért. Koncertek lesznek, klipeken gondolkodni... De a napokban már éreztem, hogy kedvem lenne megint egy kicsit zenét írni. De ez nem függ semmilyen helyzettől, egyszerűen csak jön egy ilyen vágy, hogy jó lenne csinálni valamit, ami nem a napi rutin, nem a materiális dolgok. Ami miatt ez az egész van. Alkotni valami újat a semmiből. És ez néha előjön, és ha sokáig és sokszor, akkor leülök és írok valamit. Mindig így van, hogy ahogy vége van a nagy projektnek, a lemezfelvételnek, utána pár hónapig nincs semmi, üres vagyok, és aztán szépen lassan visszakúszik a vágy.”

Itt kellene megkérdeznem, hogy és akkor milyen lesz az új lemez?

„Talán komolyabb lesz, mint az előző volt. Szomorúnak érzem. Az előző nem volt kifejezetten az. Lehet, hogy melankolikus volt egy picit, de mind az, és ez az új kifejezetten szomorú lett. Nem volt szándékos, de azt vettem észre, amikor az utolsó dalokat írtam, hogy mindegyik dal az elmúlásról szól így vagy úgy, még az is, ami látszólag nem. Nem örülök annyira neki, hogy ilyen, és arra is gondoltam, hogy nem tudom, hogy kinek van erre egyáltalán szüksége. De majd a végén, ha kész a keverés, meglátjuk. Ebben a fázisban még tudnak változni az árnyalatok. Egyetlen dal van rajta, ami kifejezetten gyors, súlyos, hagyományos értelemben.”

Sok dalodban vannak valláshoz, hithez kapcsolódó részletek. Te magad hogy vagy ezekkel? Akár a Bibliával?

„Úgy érzem, az utóbbi években jobban vonzódok a szakrális dolgokhoz. Foglalkoztat a szakralitás maga, a tisztaság. Valószínűleg azért, mert amit a világban tapasztalunk, az sokszor ennek az ellentéte. De azt hiszem, hogy ez mindig így volt.”

Hol találsz olyat?

„Például ezt érzem bizonyos templomi terekben. Leginkább az északi protestáns templomokban, a fehérre meszelt falakkal. Finnországban egyszer jártam Porvoo-ban egy kis templomban az utca végén, az a hangulat nagyon megmaradt bennem. A fehérre meszelt fal számomra a tisztasághoz kötődik. És ez ott van a régi parasztházakban is, lehet, hogy onnan is jön ez nekem. Az ük- és dédszüleim, például az ükanyám, akiről csak fotót láttam persze, ezek az asszonyok klasszikus fekete ruhás, fekete kendős parasztasszonyok voltak a fehérre meszelt parasztházak mellett a fotókon a pusztában, mint amilyet a klasszikus Jancsó Miklós-filmekben látni, mint a Szegénylegényekben, vagy a Szomjas György-féle Talpuk alatt füttyül a szélben. Ez az a közeg, az Alföld, ahonnan az én őseim származnak, legalábbis az egyik irányból. Valamiért vonzódok ehhez, pedig szerintem egy hét alatt éhen halnék egy tanyán. És náluk is ott volt az évente, tavasszal lemeszelt fehér fal, a tisztaság, ami foglalkoztat.”

Egy korábbi interjúban mondtad viccből, hogy előző életedben tán masiniszta voltál. Mi lennél legközelebb?

„Pedig a vasúthoz semmi közöm, senkim nem volt masiniszta, most már Makón vasútvonal sincs. Nem gondolkodom ilyenén. Ha van lélekvándorlás, akkor legyen már valami meglepetés. Ha lehet kérni, akkor egy vöcsök szeretnék lenni legközelebb.”

Mi az élet értelme?

„Ezt sem tudom. Nem kell mindent megmagyarázni, meg kombinálni. Ezt csak azért mondom, mert én ezt a kérdést nem tudom agyban átnyalábolni!”

Meddig fogsz vajon zenélni?

„Azt látjuk, hogy az emberek, akik zenélnek, egy idő után abbahagyják, mert már fizikailag vagy mentálisan elfáradnak, már nem bírják. Vagy csak elmondták mindent, amit el akartak. És ez bennem van, hogy előfordulhat, hogy egyszer csak rájövök, hogy elmondtam mindent, amit akartam. Meglehet, hogy már tényleg el is mondtam, csak még nem vettem észre. Oda kell figyelnie az embernek, hogy ne ugyanazokban a jól bevált, kényelmes toposzokban gondolkodjon folyamatosan, amik azért mindenkinek megvannak, nekem is. Nem olyan nagy univerzum, amit én kialakítottam, és ennek van vége, van határa. Meg tényleg, már a tizenharmadik lemez után, elég sok mindent írtam, és ahhoz képest, hogy sosem akartam annyira nagyon mondani semmit se, ez már tetemes.”

Nem tervezek előre. Vannak ezek a kérdések, hogy hol látod magad öt vagy tíz év múlva, de ezekre egyáltalán nem tudok válaszolni, nem látom sehol, rövidlátó vagyok. De most van zenekar és vannak koncertek, ahol viszont muszáj előre gondolkodnunk és tervezni, de ezt szerencsére nem csak nekem kell.”

De mégiscsak rajtad múlik, te vagy az origó.

„Ott mindenki origó.”

Róluk és a TC koncertfelállás többi tagja kapcsán mit mondanál?

„Azt tudom mondani, hogy nélkük nem lenne zenekar. Összesen tizenketten dolgozunk a TC koncertjein: Nyolcan zenélünk, Varga Balázs és Adorján Balázs a szervezők, és a hangosítóink, Csobánczi Péter és Czírók Dávid, akik mindig jönnek velünk, miattuk tud megszólalni a zene, és miattuk halljuk magunkat a színpadon. És vannak még vendégeink, akik szoktak jönni, és Zolcsi, ha tud, akkor segít. Nélkük az életem egyáltalán nem így nézne ki, mint ahogy most kinéz. Iszonyatosan hálás vagyok nekik, és nem tudom elégszer kihangsúlyozni, hogy mennyire fontos, hogy vannak. Nagyon szeretem őket, és nagyon örülök, hogy ilyen közegbe kerültem, amiről nem gondoltam, hogy ez lesz. Ezért nem is erőltettem a koncertezést több mint húsz évig. Aztán kiderült, hogy lehetséges, tud működni, és nagy szerencsém van, hogy ennyi idő után – mert most már lassan négy éve megvan ez a formáció – nem volt még változás. Bármilyen lesz még, nagyon hálás vagyok az eddigiekért.”

Koncertek, fesztiválok kapcsán csomó zenész-szel találkozhattál, volt, akivel számottevő volt?

„Ami nekünk nagy izgalom volt, például mikor Brutal Assaultra mentünk, ami az első külföldi koncertünk volt, és egyben a második TC-koncert, a hotel várójában ott járkált a fél Paradise Lost meg a Katatonia. Nyilván az ember nem megy oda, mit mondjal nekik? Csak az ilyen fura élmény volt, hogy nem gondoltam volna, hogy ez meg fog történni. Bár most, hogy belegondolok, a Katatoniával játszottunk is 2006-ban a Gire-ral Szegeden, szóval már megtörtént.”

És olyan sem volt, hogy egy számodra fontos zenész neked mondta, vagy mástól hallottad, hogy azt mondta, hogy tetszett neki a zenetek?

„Én nem tudok erről. Mondjuk Ihsahn végignézte a Hellfesten a beállításunkat, mert ők játszottak utánunk, de nem közölte, hogy le volt nyűgözve.”

Van olyan zenész, akivel még nagyon szeretnél zenélni?

„Nem, sosem voltak ilyen vágyaim. Pont jó így.”

Unplugged, szimfonikus, akármi egyéb speciális koncert?

„Ilyen nagyszabású szimfonikus metal oratóriumban én nem szeretnék átmenni, de egy emberibb léptékű kamarazenekari felállás izgalmas lenne négy vonóssal és semmi mással.”

Szó volt valamikor arról is, hogy a Fiumei úti temetőben koncerteznétek.

„Azt nagyon szívesen megcsinálnánk, remélem, összejön egyszer. Fellépett ott már a Törzs és Iamyank is, mind a kettő nagyszerű volt, szóval játszanak ott hasonló mentalitású előadók.”

És más helyszín, ami jó volna?

„A Magyar Zene Házát nagyon szerettem, oda szívesen visszamennénk. A Hajó mindig jó, a Dürert is szeretjük. A MüPa és a Fiumei úti sírkert. Az érdekel, ha különleges a helyszín, a hagyományos metalfesztiválok nem annyira foglalkoztatnak. Most Magyarországról beszélek, mert nyilván ha elhívnak a Hellfestre vagy a Brutal Assaultra, boldogan megyünk, az egy másik dimenzió, és óriási élmény. De ha itthon játszunk fesztiválokon, a Fekete Zaj alap, azt mondhatjuk, hogy a bölcsője ennek a zenekarnak. De az is izgalmas, amikor te vagy az egyetlen metal fellépő az egész rendezvényen, mint a Fishing on Orfűn, és ugyanilyen jó játszani nagyon extrém death/black metal fesztiválokon is, mint a Dark Easter Metal Meeting Münchenben, ahol mindenki sokkal trübb zenét tolt, mint mi, és akkor meg azért volt jó játszani, mert a másik irányból lógott ki a zenekar.”

Legjobb és legrosszabb turné-, ill. koncert-élmények?

„Próbálok a rosszra gondolni, de a TC-vel rossz koncertélményem nem volt. A Gire-ral volt. Tótkomlóst tudnám megemlíteni. Először is, az volt az a fesztivál, ahol azt mondták, hogy nem tudnak fizetni, csak babgulyással. De mire odaértünk, az előttünk lévő zenekar megette az összeset, úgyhogy semmi nem volt az égegyadta világon, csak egy üres bogrács. A hangosító ember annyira ittas volt, hogy amikor feljött a színpadra beállítás alatt, elbotlott egy kábelben, és nem bírta felkelni. A közönség is valahogy tele volt skinheadekkel, nem tudom, mi volt még ott aznap, de eléggé kilógtunk, hamar haza is értünk.”

Az előzenekarokat hogy választod ki? Mert voltak már meglepőek...

„Mi vendégzenekarként gondolunk rájuk, így is szoktuk ez kommunikálni is, erre odafigyelünk, és tényleg örülünk nekik, és itt is igyekszünk kicsit

más irányból megközelíteni a helyzetet. A márciusi dupla dürekes koncertek egyikén Oláh Annamari lesz előttünk az egykori Meszecsinkából, aki szerepel is majd az új lemezen. Fura fiatal zenekarokat is szeretünk hívni, akiknek egyrészt tudunk adni egy kis lökést, másrészt számunkra is izgalmas, amit csinálnak. Ilyen volt például a Shum, illetve a Boru, amik tényleg nehéz, de értékes zenék, és kell nekik a nagyobb platform. Nekünk is jó, hogy a fiatalabbak is el tudnak jönni ránk. A mi közönségünk középkorú. Néha ránézek Spotifyon a statisztikára, és 18 év alatt kimutathatatlan százalék hallgatónk van. 65 év fölött ellenben 3 százalék. De ez talán az egész metalműfajra ugyanúgy jellemző most már.”

Dragomán György, Kiss Tibor Noé, Veres Attila – néhány író, akik szeretik a zenét, és ennek hangot is adnak. Velük valami együttműködés?

„Kiss Tibor Noénak most jelent meg az Olvadás című új könyve, és ennek kapcsán megkért, másokkal együtt, hogy írjak hozzá zenét, bárme-

lyik szabadon választott jelenet kapcsán és ez majd fel is kerül Spotira. Szóval vele már dolgoztam így valamilyen szinten. Dragomán Gyurit is ismerem, szoktunk néha találkozni. Vele az a kapcsolódás, és onnan is ismerem, hogy amikor a Máglyát írta, végig a Holdkompot hallgatta. Kaptam is tőle egy könyvet utána, és nagyon örültem neki, pedig már megvolt, mivel amúgy is szerettem, pedig nem tudtam, hogy egyáltalán ismeri a zenekart. Veres Attila egyik regényéből készült egy film, amihez a zenét írtam volna, de ez végül nem jött össze, de nem veszett kárba a munka, mert a téma rajta lesz az új lemezen. Egy mozgalmi dal jellegű számról lett volna szó, és bár nem valósult meg abban a formában, továbbgondoltam, és ez hallható is lesz majd, sőt az egyik fontos dala lett a következő lemeznek.”

Ha jól rémlik, valamikor szó volt gyerek-lemezről...

„Volt róla szó, gondoltam erre is, igen, hogy lehetne csinálni egy olyat. De olyasmiben gondolkodnék, ami instrumentális, mint mondjuk a Mikrokozmosz Bartóktól, ami nem is gyereklemez. Abban a Kaláka az abszolút legjobb, és messze nem csak gyereklemezeket írnak, sőt az életművük nagyobb része nem az. Nemrég láttam őket ismét, a Marczibányi téri művházban, és fantasztikusak voltak. Akkorra élményt adott, annyira inspiratív volt az is, hogy nulla hangosítással játszottak, csak ének volt és akusztikus hangszerek, egy mikrofon se volt a színpadon. Nem volt HD-ről éneksáv meg lábdob. Egész életükben olyan színvonalas munkákat tettek le egymás után, a magyar kultúrának olyan sokat adtak, azzal is, hogy olyan verseket dolgoztak fel, olyanokat vettek elő, amik nem voltak annyira homloktérben, de miattuk sokan megismerték ezeket a jól rejtett kincseket is, hogy tényleg csak köszönetet érdemelnek. Csak értéket adtak a közös kultúránknak, és ez nincs eléggé elismerve, nincs eléggé kimondva.”

Megnősülsz valaha?

„Szeretnék.”

Néhány kérdés a kedvenceidről. Játék?

„Sajnos társasjátékozni egyáltalán nem szoktam, de sakkozni szeretek.”

Könyvek, írók?

„Szerintem egy idő után az ember nem mond ilyet, hogy kedvenc könyve, kedvenc zenéje.”

Akkor az, hogy mi volt, ami legutóbb nagyon tetszett?

„Mostanában újra elkezdett érdekelni a 20. századi magyar emberek sorsa, a Vasgár is ilyen irányból jött, és nemrég beleakadtam a Makrába Kertész Ákostól, amit a hetvenes évek elején írt egy gyári munkásról. De a legutóbbi, ami nagyon tetszett, a Hullámzó Balaton című novellagyűjtemény volt Parti Nagy Lajostól. Szellemes, vicces, groteszk az egész. Már olvastam évekkkel ezelőtt, de most megint megy. Meg megkaptam Kobza Vajktól Szilágy István Kő hull apadó kútba című regényét, az lesz a következő. Pilinszky verseit is szoktam olvasni mostanában és Nagy Lászlót, meg elhoztam otthonról egy Szabó Lőrincet, pont a Kaláka miatt. De például a tényirodalom is elkezdett érdekelni az utóbbi időben.

Amikor Skóciában járok, el szoktam menni a régi munkahelyemre, az egyetemi könyvtárba, ami egyébként pont a már említett Meadows melletti épület, és ott a második emeleten vannak a történelmi témájú munkák. És ott van egy nagy sorozat a brit diplomácia levélváltásairól mindenféle kommentár nélkül a második világháború kitörése előtti évektől a háború végéig. Fogalmam sincs, ki kicsoda, de ha visszamegyek, ott el szoktam tölteni pár órát ezzel. Már régen is rájártam arra a sorra munkaidőben.”

Filmek?

„Azt mondom, amit utoljára láttam és tetszett, az a Nosferatu Robert Eggerstől, de neki minden munkáját megnézem, csak a Northman (*Az Északi*) nem csúszott.”

Képzőművészek vagy művek?

„Nagyon szeretem például a 20. századi minimalizmust. De voltunk a Munkácsy-kiállításon, és lehengerlőek élőben a nagy művei. Csontváry, Gulácsy. Azért mondom ezeket, mert ezek a kiállítások voltak a közelmúltban a városban és egész más hatásuk van a képeknek a valóságban, sokkal inkább megérti az ember. Legutóbb a szecessziós plakátkiállításom voltam a várban, ami szintén nagyon érdekes volt. Az art nouveau-t és szecessziót nagyon szeretem az építészetben is, és az egy pluszpont Budapest mellett, hogy itt sok ilyen épület maradt fenn ebből a korszakból. Vagy Kós Károlyt is megemlíteném, a már elhangzott szakralitás kapcsán. Érdekes, mert az art nouveau-ban semmi szakrális nincs, nihilistább, a szecesszió főleg. De mégis abban is van, ami érdekes számomra.

Nagyon szeretem a klasszikus romantikus festészetet is, a 18-19. századi művészetet globálisan, mindenben. Vagy a preraffaelitákat, az is egy nagyon izgalmas ág volt. Érdekel a művészettörténet, szűkebben pedig az európai kultúra.”

Fotósok?

„Nem vagyok annyira kiművelt ebben a témában, de például Balla Demeter képeit nagyon szeretem.”

Helyek?

„Skócia és Makó. Skócián belül a Felföld és Edinburgh. Nem jártam annyit a Bordersnél, ami Anglia és Skócia között van, és sokkal lágyabb vidék, de az is nagyon szép. Minél északabbra megy az ember, annál vadabb a táj.”

Ruhadarab, használati tárgy?

„Nincs ilyen, nem nagyon kötődöm tárgyakhoz. Mondjuk az első gitáromat, az Ibanezt, amin feljártam az első tíz lemezt, azt hazavittem Makóra, mert már nem használom, van helyette másik, de semmiképpen nem is adnám el. Egyébként hangszerekhez sem kötődöm, bár nincs sok. Ez azért lehet, mert nem vagyok igazi zenész. Ez is rá a bizonyíték.”

Mese?

„Amit senki sem szeret: Varjúdombi mesék. Könyvben is megvan.”

Nekem az egyik legnagyobb kedvencem. Ott van bennük a vidéki élet...

„Meg a halál.”

A TÖKÉLETES SZIMBIÓZIS

Hat évvel a legutóbbi stúdióalbuma után újabb nagylemezzel rukkol elő a Puscifer, a nemzetközi rockzenei színtér egyik legkülönlegesebb zenekara. A grandiózus Tool frontembere, Maynard James Keenan szólóprojektjének indult, majd később a gitáros, basszusgitáros és billentyűs hangszereken játszó Mat Mitchell, valamint az énekes-gitáros-billentyűs Carina Round csatlakozásával zenekarrá bővült művészeti társulat február 6-án adja ki a Normal Isn't című ötödik albumát, miközben karrierjük során számos remix- és koncertalbumot, illetve EP-t is megjelentettek. Gyuricza Tamás Marcell kérdéseire Carina Round válaszolt.

A Puscifer sokak számára – ahogy az én értelmezésemben is – sokkal több, mint egy zenekar. Olyan alkotóközösség, amely elsősorban zenében gondolkodik, de a vizuális kultúra és a dalszövegekbe csomagolt üzenet is nagyon fontos szereppel bír a művészetében, s amely nagyon komoly hatást gyakorol a közönségére. Ezek alapján mi az első gondolatod, ami eszedbe jut a Normal Isn't album kapcsán?

„Hmm, mit is mondhatnék erre?”

Nagyon imádom ezt a kib*szott zenekart, és nagyon szeretek együtt dolgozni ezzel a két remek emberrel. Ahogy Maynard, úgy Mat is nagyon inspiráló személyiség, akiknek művészete nagyon nagy hatást gyakorolt rám. Szerintem nagyszerű dolgokat hozunk létre közösen, így az új Puscifer-album is remek lett. Megint sikerült feljebb jutnunk egy lépéssel, s mindannyian nagyon sokat dolgoztunk ezért. A Normal Isn't zeneileg nagyon vonzó, a dalszövegeit tekintve pedig igen

mély tartalommal bír. Úgy gondolom, hogy kifejezetten izgalmas lesz majd élőben előadni ezeket a dalokat.”

Előzetesen azt mondtátok az új albumról, hogy sötétebb, illetve gitárcentrikusabb is lesz, mint a korábbi Puscifer-albumok. Tartod magad ehhez az állásponthez?

„Igen, bár eltelt egy kis idő azóta a kijelentés óta, de én továbbra is így gondolom. A Normal Isn't albumon több olyan dal akad, amiket egyértelműen gitárcentrikusabbnak mondanék. Kissé rockosabbak, mint amit általában megszokott tőlünk a közönségünk. Vannak olyanok is, amik inkább elektronikusak, de azokat is sötét hangulat uralja. A gitár mindig nagyon fontos szerepet játszott a Puscifer zenei világában, minden albumunkon meghatározó módon van jelen, így szerintem eddig is gitárcentrikus zenét játszottunk. Mat gitározása nagyon különleges, egészen különleges módon játszik, ez alapvetően rányomja bélyegét a dalok

hangulatára. Tudod, ő nem az a gitáros, akinél csak a shred technika számít, néha egészen visszafogottan penget, szinte nem is érzed, hogy jelen van az adott dalban, de egyszer csak markánsan felbukkan a háttérből. Felragyog, mint amikor a nap sugarai áttörnek a felhőket. Amikor a gitáré a főszerep egy Puscifer-dalban, az mindig nagyon erős szokott lenni.”

Az új albumról elsőként bemutatott dal a Self Evident volt, ami tavaly jelent meg. Ebben valóban sokkal markánsabb a gitár. Azért választották ezt első kislemezznek?

„Szerintem azért lett a Self Evident az első kislemezzdal, mert egy nagyon bátor állásfoglalás. Stílusát és hangulatát tekintve is a lehető legtávolabb áll az előző albumtól. Azt gondolom, nagyon egyedi módon Puscifer, lényegben senki más nem csinált volna ilyet. Egy merész kinyilatkoztatás, de amikor hallod, egyáltalán nem tudod kitalálni, hogy mire számíts az új albumtól.”

A januárban megjelenő lemezeket a gyors tempójú dalaival iszonyat erővel zúdul a hallgatóra. Avass be, hogyan készült.

„A legutóbbi albumunk, az On Chains Of Doom után minden tekintetben szeretnénk volna magasabbra tenni a léceket. Még gonoszabbak, még gyorsabbak és még agresszívebbek akartunk lenni, mint korábban. Sok időt szántunk a dalok megírására, mivel a legapróbb részletekig ki akartuk dolgozni mindet. A dalokat az Iguana Stúdióban vettük fel, Christoph Brandes közreműködésével, valamint a keverésnél és a maszterelésnél szintén volt segítségünk. A dalokat a svéd Ronnie Björnström csiszolta végső formájukra. Nagyon elégedettek vagyunk a kész albummal. A munkálatok időszaka nagyon fárasztó, ugyanakkor izgalmas is volt számunkra. Úgy gondoljuk, a végeredmény önmagáért beszél.”

Tavaly már bemutattatok egy előzetes dalt. Mi szolgáltatotta a The Art of Torture témáját?

„A dal témájához az ihlet abból a kíváncsiságból fakadt, hogy vajon az embereket mi készítette arra, hogy olyan eszközöket, módszereket találjanak ki, amelyekkel másoknak szenvedést okozhatnak. Félelmetesen lenyűgöző, milyen leleményesek tudnak lenni egyesek, ha arról van szó, hogy másoknak ártsanak. Úgy gondolom, ez a jelen korunkra is igaz, ha jól megnézzük, mi történik a világban.”

SZÖVEG: V.A. · FOTÓ: NICOLAS GYSIN

AZ ÖRÜLET HEGYEIN IS TÚL

A thrash/death metal színtéren két évtizede jelen lévő svájci Total Annihilation zenekar a napokban hozta ki legújabb lemezét, a Mountains of Madnesst. Az albummal kapcsolatban Daniel Altwegg énekesnek tehetjük fel a kérdéseinket.

„A sötétségben gyakran rejtőzik valami baljós vagy gonosz, részben ezért sem kellene talán mindent felkutatni és felfedezni.”

A dalszövegeitek témája mindig fontos kérdéseket feszeget. Milyen témák kerültek terítékre a mostani lemez dalainál?

„Minden olyan elutasítása, ami valakit vagy valamit megpróbál elnyomni. A vallás napjaink egyik legnagyobb fenyegetése. A hit nevében rengeteg rossz dolgot magyaráztak és magyaráznak meg, vagy bagatellizálnak. Sokkal egyszerűbb azt mondani: »Az én Istenem erre utasított«, mint önállóan gondolkodni és józanul cselekedni. Véleményem szerint a vallásos emberek így nagyon könnyen elsiklanak a súlyos dolgok felett, vagy akár meg is védik azokat azzal, hogy »hiszen ez Isten akarata«.

Az albumon azonban olyan szövegek is helyet kaptak, amelyek a belső démonokról szólnak, amelyekkel sok ember nap mint nap küzd. Az ismeretlen és a sötétség, amely mélyen legbelül rejtőzhet, pusztító hatással lehet az életre.”

A Mountains of Madness (Az örület hegyei) H. P. Lovecraft egyik kisregényének címe. A borító is ennek alapján készült? Kí készítette?

„A borítót Bruno Gonzalez készítette, ahogy annak idején a 2023-as Raging Death című kislemezünk borítóját is. És igen, a kép Lovecraft írása nyomán készült. Az egész sztorit áthatja valami misztikus és fenyegető hangulat. A regényben szereplő expedíció történetére rányomja a bélyegét a bizonytalanság, a sötétség és a tisztánlátás utáni vágy. Úgy gondoltuk, hogy mindezt jó lenne megjeleníteni a borítónkon, és szerintünk remekül sikerült is.”

Mennyire szól a címadó dal a valóságról vagy a képzeletről?

„A címet kétféleképpen is lehet értelmezni. Egyrészt – és nagyrészt – H. P. Lovecraft kisregényének történetére utal, másrészt viszont a mindennapok során felhalmozódó, már hegyeket alkotó örületre. Az ember újra és újra próbál feljutni a csúcsra, hogy átlássa a helyzetet, de gyakran kudarcot vall amiatt, mert újabb akadályokat gördítenek elé. Az emberiség mindig is a tudásra és a tisztánlátásra törekedett. A sötétségben azonban gyakran rejtőzik valami baljós vagy gonosz, részben ezért sem kellene talán mindent felkutatni és felfedezni. Annak lehetősége hatott rám inspirációként szövegírás közben, hogy tükröt tarthatok a mai társadalom számára.”

A legutóbbi klipet dalotok, a Beneath The Cross mondanivalója keményen bírálja a keresztény vallást. Azt gondolhatná az ember, hogy aki templomba jár, az csak jó lehet; aki keresztet visel a nyakában, az nélkülöz minden negatívumot. Mit gondolsz erről?

„Gyakran valójában éppen azok az emberek romlottak és gonoszak, akik annyira vallásosnak mutatják magukat. Bár a dal témája kifejezetten a kereszténységgel foglalkozik, a halál utáni élet vágyának vagy lehetőségének gondolata számos más vallásban is megtalálható. Ennek azonban mindig az a feltétele,

hogy az ember a vallás előírásai szerint éljen és cselekedjen. Aki nem így tesz, azt örök kárhozát fenyegeti.

A vallás mindig is arra szolgált, hogy irányítsa és engedelmességre bírja az embereket. Elkeserítő, hogy még manapság is milyen sokan keresnek menedéket benne pusztán azért, hogy aztán mentséget találjanak a saját tetteikre.”

Szerinted melyik a rosszabb: a magány vagy a hamis közösség?

„Ez egy nagyon érdekes kérdés. Ezen így még sosem gondolkodtam. Úgy gondolom, ha valaki elég erős, akkor az egyedüllét önmagában kevésbé rossz. Egy közösségben viszont fennáll a veszélye, hogy külső hatások miatt az ember elbizonytalanodik, megkérdőjelezi a tetteit és a döntéseit, vagy akár egy egészségtelen szemléletmód felé tart.”

A zenekari dolgokhoz visszatérve, 2025-ben tagcsere is történt nálatok. Mi vezetett ehhez a lépéshez?

„Sajnos adódnak néha olyan váratlan helyzetek az életben, amelyek miatt valami már nem folytatható tovább, akármennyire is szeretnénk. Emellett egészségügyi és személyes okok is közrejátszottak abban, hogy a basszusgitárosunk és a gitárosunk úgy döntött, kilép a Total Annihilationból. Nagyon hálásak vagyunk nekik az együtt töltött időért és a közös munkáért. Csak a legjobbakat kívánjuk nekik a jövőben.”

Mit terveztek az idei évre?

„Most új tagokat keresünk a zenekarba, a dalok betanulása után pedig elsősorban a koncertezésre fogunk koncentrálni. Szeretnénk bemutatni az új albumot, és minél több koncerten és fesztiválon fellépni. 2026-ban ünnepeljük a zenekar fennállásának huszadik évfordulóját, amivel kapcsolatban különleges jubileumi show is tervben van. Érdeemes lesz várni!

Köszönjük szépen az interjút és az érdeklődést az új albumunk iránt! Reméljük, hamarosan eljutunk Magyarországra is egy koncert erejéig!”

Pokolgép

KORSZAKOS KONCERTEK

December 30-án a Barba Negrában került sor a Pokolgép szokásos évzáró koncertjére, melynek koncepciója most némiképpen eltért az évtizedek óta hagyományosnak mondható recepttől. A délutáni beállítás után erről, illetve a zenekar körüli frissebb hírekről és a közeljövő terveiről is szó esett a gitáros-zenekarvezető Kukovecz Gáborral folytatott beszélgetés során.

Több évtizedes hagyomány a decemberi, évzáró budapesti Pokolgép-koncertek megrendezése, azonban mindezidáig erre minden esetben egy-egy estén került sor. Honnan jött a gondolat, hogy most két, programját tekintve markánsan különböző koncertet tartsatok, az eredeti tervek szerint december 30-án és 31-én?

„Egyszerűen bőven van már annyi dal a zenekar tarsolyában, hogy most megpróbálkozzunk egy ilyen korszakos felosztású, kétetéses eseménnyel is. Ugye a mai alkalommal az 1990-ig tartó időszak lesz a középpontban, az első négy album dalaira koncentrálva, míg a második koncert – ami végül február 28-án lesz megtartva – az 1991-től, tehát az Adj új erőt! lemeztől kezdődő és a mai napig tartó időszakra fókuszál majd. A két koncert előbb említett korszakolásával kapcsolatban viszont még annyit hadd jegyezzek meg, hogy egy kis időbeli átfedés mégiscsak lesz, hiszen például ma este is eljátszunk azért néhány későbbi dalt, például egyet a legutóbbi lemezünkről – ez azonban inkább csak jelzésszerű dolog, az időbeli felosztás a nóták túlnyomó része esetében valóban az lesz, amit az előbb mondtam.”

A magam részéről nagyon örülök, hogy külön estét szenteltek a kilencvenes és kétezres évek dalainak – én nagyon szeretem ezt a későbbi korszakot is, arról nem is beszélve, hogy ez eleve egy jóval hosszabb és több nagylemezt termő korszaka a Pokolgépnek, mint a nyolcvanas évek korai érája volt.

„Igen, sokan vannak ezzel így, szerencsére elég népes tábora van a későbbi időszaknak is. Én magam is éppen úgy szeretem ezeket, mint a régi dalokat. Mindezek alapján azt gondolom, hogy az a február 28-i koncert is telt házas lesz majd, és remélhetőleg mindenki nagyon jól fogja érezni magát, aki eljön, mindenkit szeretettel várunk február 28-án is!”

Külföldi zenekaroknál az utóbbi években szokássá vált olyan tematikus koncerteket vagy turnékat lebonyolítani, ahol egy az egyben játsszák el bizonyos nagylemezek teljes anyagait, akár az eredeti dalsorrendet is megtartva. Ti nem terveztek esetleg ilyesmit, mondjuk valamelyik albumotok jubileuma kapcsán?

„Egyelőre nincs ilyen tervünk, mivel ezenkívül is nagyon sok ötlet merül fel a zenekarban évről évre, hogy mivel tegyük egyedibbé az aktuális évzáró koncertjeinket. Például adósak vagyunk még a már eddig elkészült vagy készülõben lévő dalok kiadásával is, amit nyilván majd élõben is szeretnénk bemutatni.”

Ricsivel jómagam a 2024-es alsóörsi koncerten láttam először a Pokolgépet, nem sokkal a csatlakozása után, legutóbb pedig a közelmúltban Székesfehérváron, ahol a Lord társaságában játszottatok. A hangja engem elsőre meggyőzött, teljesen magabiztos a színpadon, ügyesen vezényeli le a koncertet.

„Úgy érezzük és gondoljuk, hogy szakmailag is, emberileg is közénk való. Mi is nagyon jó frontembernek tartjuk, teljesen megegyezik Ricsi és a zenekar tagjainak gondolatisága, amit a konferá-

„A zenekar nagyon jól egyben van, nem csak zeneileg, de emberi tekintetben is.”

lásaiban is hallhattál. Semmi nincs előre a szájába rágyva egyébként, ezért is érdekes hallgatni, ahogy a maga több generációval fiatalabb fejével értelmezi a dalok mondanivalóját, hiszen – többek között – ezért jött létre ez a dupla koncert is.”

Valami Ricsivel készült élő anyag – koncert-lemez, esetleg DVD – megjelentetését nem tervezték a közeljövőben?

„Ezt a következő beszélgetésünk alkalmával elmeséljük majd!”

Jelen pillanatban mit lehet tudni a következő soralbumról? Illetve régóta szó van egy verses feldolgozáslemez megjelenéséről is.

„A verses lemezt fogjuk kihozni először, ehhez már nagyon régen összeállt az anyag. Lesznek olyan költemények is, amiket korábban még nem dolgoztunk fel és részben olyan feldolgozás-szerzemény is van szó, amiket a Pokolgép korábban már elkészített – így lesz majd egész ez a verses, feldolgozásos új stúdióanyag. Kiadónk, a Grund Records javaslatára, LP-, CD- és kazetta-formában. A következő soralbum pedig ezt követően kerül majd terítékre.”

2006-ban egy jól sikerült akusztikus, részben klasszikus hangszerelésű anyagotok is megjelent, Oblatio címmel. Ennek várható esetleg egy hasonló koncepciójú folytatása valamikor?

„Nem lenne rossz, a magam részéről szívesen megcsinálnám, de egyelőre a fent említett terveket teljesítjük.”

A Pokolgép mellett a zene az életedben más formában is jelen van, hiszen civilben ének-zene szakos tanárként tevékenykedsz...

„Igen, így van. Nagyon szép hivatásnak tartom és nagyon élvezem.”

Most, az év utolsó előtti napján adja magát a kérdés: mit sikerült megvalósítani mindabból, amit tavaly ilyenkor célként tűztél ki 2025-öt illetően?

„Gyakorlatilag mindent. Kiemelném, hogy bárhová megyünk koncertezni, mindenhol szívesen és nagy szeretettel fogad minket a PokolNép és a szervezők is. Ezúton is köszönet mindenkinek mindenért!”

Gondolom, a 2026-os Pokolgép-menetrend is szépen alakul.

„Mondhatjuk, igen. Szerencsére fesztiválokra, motoros találkozókra, városi vagy falunapokra éppen úgy hívnak minket, mint ahogy önálló, saját koncerteket is tudunk szervezni, nem panaszkodhatunk. Hála Istennek, a Pokolgép zenekar nagyon jól egyben van, nemcsak zeneileg, de emberi tekintetben is. Pinyóvel idestova 30 éve húzzuk már együtt, Zalán is 15 éve van velünk, Márk pedig ugyancsak tíz év fölött jár. Ricsi ugyan csak 2024 óta tag, de kiválóan beilleszkedett, jól érzi magát velünk. Nagyon egy irányba húzunk, és nem is akarunk mást vagy máshogyan játszani.” ♪

SZÖVEG: V. A. · FOTÓ: FREAKSHOT

THE HIRSCH EFFEKT

SZOKÁSOK ÁRNYÉKÁBAN

A Hannoverből indult trió zenéjét nemcsak hallgatni kell, hanem átélni is: egyszerre rituális és szélsőséges. Az új Der Brauch című albumukkal kapcsolatban Nils Wittrock énekes-gitárost faggattuk ki.

A Der Brauch című új albumotok a hónap végén jelenik meg. Az előzetest hallgatva meglehetősen változatosak a dalok, sőt egy-egy számon belül is eljuttok a melankolikus nyugalomtól az őrületig. Az összkép meglehetősen egyedi. Zeneileg ti hová sorolnátok magatokat? Kinek ajánljátok a zenéteket?

„Hát igen, itt kezdődnek a problémák. (nevet) A korábbi albumokról még azt mondtam volna, hogy összességében valahogy még metal volt, de ezt erről az albumról már nem igazán lehet állítani. Ahhoz, hogy valaki élvezhesse a zenénket, mindenképpen nyitottabbnak kell lennie a keményebb hangzásokra is, de ez nem egy tipikus, végig zúzó album. Talán azoknak jön be és ajánljuk a zenénket, akik szeretik a progresszív rockot. Már ha van ilyen, hogy bárkit is zenehallgatásra kellene buzdítani.” (nevet)

Mikor kezdtetek dolgozni az új lemezen? Hogyan zajlott és mennyi időt vett igénybe a lemez megírása? Nálatok folyamatos a dalszerzés?

„Nem folyamatos a dalszerzés, nálunk ez egyértelműen ciklusokban működik. Éppen az album promóciójának és a turné előkészítésének fázisában vagyunk, így jelenleg nem foglalkozom dalírással. Hamarosan talán ismét nekiláthatok. A Der Brauch album dalai 2024 szeptemberétől 2025 februárjáig készültek.

Csak az utolsó szám munkálatai tartottak egy kicsit tovább, mert tavasszal volt egy újabb turnénk.”

Az összetett zene mellé ismét egyszerű, tömör dalcímek társulnak. Szándékos ez a kontraszt? Mi adja az album dalainak témáját? Van közös koncepció? Mi az a szokás/hagyomány, amire a lemezcímmel és a fotókon is utaltok?

„A korábbi albumoktól eltérően a mostani album dalcímei olyan német szavak, amelyek jelentése alapján a legtöbb hallgatónk számára azonnal érthetővé válik, miről szól a dal. Az előző hat albumon játszottunk a dalcímekkel: sok cím afféle rejtvény volt, a hallgatóknak kellett kibogoznia a kapcsolatot a dal és a cím között. Most ahhoz volt kedvem, hogy letisztultabban fogalmazzak, és ezt a 'Der Brauch' koncepciójához is illőnek éreztem. Az albumhoz kapcsolódó promóciós fotókon vizuálisan is egy régi, vagy ha úgy tetszik, 'német' szokás elevenedik meg. És ezek a fogalmak a hozzájuk tartozó névelőkkel egyszerűen így passzolnak jól.

Az album címe úgy is értelmezhető, hogy arról a szokásról szól, amelyet mi magunk alakítottunk ki a zenekar immár tizennyolc éves fennállása alatt.

A szokások és hagyományok egyrészt kapaszkodók lehetnek az életünkben, másrészt viszont azt is okozhatják, hogy azért ismétlünk dolgokat, mert nem ismerünk mást, vagy mert »mindig is így csináltuk« – a zenekar esetében legalábbis már nagyon régóta így csináljuk. Ezt a kérdést tettük fel magunknak a zenekarral közösen az alkotói folyamat elején: »Miért csináljuk egyáltalán ezt még mindig?«

Érdekes szimbolikája van a borítóképek. A fejbábrázolás egyébként is visszatérő elem a borítóitokon. Ez mennyire kapcsolódik szorosan az albumhoz vagy egy dalhoz?

„Igen, én is látom, valóban érdekes. A borítót egy San Franciscó-i művész, Alejandro Chavetta készítette. Igazából nem adtunk neki semmilyen konkrét utasítást ezzel kapcsolatban, csak elküldtük neki, hogy miről szól egy-egy dal, és ezek alapján valósította meg a saját ötletét. Így én csak a saját értelmezéssel szolgálhatok: számomra a borító az előző albumunkon, az Urianon szereplő lény és a Holon: Anemnesis albumunkon látható nő tökéletes keveréke. Szerintem nagyon találó lett. Úgy gondolom, az új lemezünk hangzása olyan, mintha visszatértünk volna a Holon: Anemnesis albumhoz, amikor még választhattunk, milyen más zenei irányba kanyarodunk, mielőtt beleváltunk ebbe a matematikai/technológiai vonalba.”

A zenekar sok évvel ezelőtt alakult, de a nevetek még mindig nagyon szokatlan. Kapcsolódik a természethez (szarvas), vagy inkább Rahel Hirschhez? Miért pont ezt a nevet választottátok?

„Ha akkor tudtam volna, hogy a névre ennyi évvel később még mindig ilyen sokszor rákérdeznek, talán valami jobbat találtunk volna ki. (nevet) A név az akkori dobosunk spontán ötlete volt. Az viszont már a kezdetől fogva tetszett mindannyiunknak, hogy a név egy kicsit félrevezeti az embert – ahogy te is mondtad, a szarvasra mint állatra asszociál –, miközben valójában egy orvosi jelenségre utal.”

Mik a terveitek turnézás, koncertek terén az idei évben? Két éve már jártatok Budapesten, várható, hogy hamarosan visszatértek?

„Ó, az valóban szuper lenne! Szép emlékeim vannak az Analog Music Hallban adott koncertről. A Caligula's Horse előtt játszottunk. Egyelőre csak egy nagyobb németországi turnét terveztünk be, aztán meglátjuk, hogyan alakulnak a dolgok. De nem adjuk fel a reményt, hogy az albumot Németországon kívül is bemutassuk majd élőben!” U

EGY ÖRDÖGI ÁLARCOSBÁL

*A texasi Helstar egy igazi kultikus underground power metal legenda, akik kilencéves szünet után jelentkeztek újra teljes nagylemezzel a remekül sikerült *The Devil's Masquerade* képében. A négy és fél évtizeddel ezelőtt alakult zenekar részéről az alapító gitárost, Larry Barragánt sikerült kifaggatni a közelmúlt aktuális fejleményeiről, amik mellett természetesen régebbi, sőt egészen korai történések is szóba kerültek.*

Nemrégiben fejeztetek be egy rövid Európa-turnét, amivel már az új albumot népszerűsítettétek. Hogy sikerült a körút, milyen volt a koncertek látogatottsága és a közönség reakciói?

„Őszintén szólva ez volt az egyik legjobb turnénk, amit valaha csináltunk. Minden koncert nagyszerűen sikerült! Azt hiszem, nagyrészt mindenkinek tetszett is a műsor, amit összeállítottunk és játszottunk. Persze mindig vannak olyan keményvonalas rajongók, akik több különleges, ritka nótát akarnak, de egy bizonyos szinten túl ez azt jelentené, hogy azokból a dalokból kellene többet kihagyni, amiket pedig kötelezően el kell nyomnunk.”

Előző teljes albumotok, a *Vampiro* 2016-ban, tehát kilenc évvel az új korong előtt jelent meg, ami még a covid ismeretében is meglehetősen hosszú idő. Mi volt az oka ennek a hosszú kihagyásnak két nagylemez között?

„Már egy ideje készen álltunk a felvételek megkezdésére, de olyan problémák adódtak a kiadóval, amelyek rajtunk kívül álló okokból fakadtak, és amikre nem volt ráhatásunk. Így aztán minden folyamatosan csak halasztódott. Mondjuk egyébként sem igazán az a zenekar vagyunk, amelyik sorban, lendületből adja ki az albumokat, egyiket a másik után. De ugyanakkor persze igazad van, ez most tényleg egy elég hosszú szünet volt.”

2021-ben *Clad In Black* címmel egy három saját dalt és három feldolgozást rejtő EP-tek jöttek ki, amihez második lemez gyanánt a teljes *Vampiro* album lett hozzácsapva. Gondolom, ez a kiadvány inkább kiadói döntés eredménye lehetett.

„Részben igen, de rajtunk is múlt a dolog. Tudod, mindenképpen szerettünk volna kiadni valamit, mert ahogy említetted, akkortájt már jó ideje nem voltunk szem előtt. Mivel a *Vampiro* sajnos a megjelenése kapcsán nem igazán kapta meg a megérdemelt figyelmet és terjesztést, így a *Massacre* újból felvette ez ügyben a fonalat, és úgy döntöttek, hogy hozzácsapják a lemezanyagot az EP-hez, adva ezzel neki még egy esélyt.”

A jelenlegi felállás viszonylag régóta stabilnak mondható, egyedül a másik gitáros posztján történt változás, 2024-ben Alan DeLeon Jr. érkezett erre a pozícióra. Vele hogy kerültetek kapcsolatba, illetve mit lehet tudni elődje, Andrew Atwood távozásának okairól?

„Sajnos az életben a dolgok időnként megváltoznak, és Andrew már nem volt boldog a zenekarral. Nem jött ki jól Jamesszel (*J. Rivera énekes*), ez volt az egyik fő oka a távozásának. Pedig szeretjük Andrew-t, és fáj átélni, hogy tízévesi zenekari tagság után elment tőlünk, de igazság szerint ez a zenekar és Andrew érdekeit is szolgálta. A változás feldolgozása

„Egyszerűen csak dolgozunk, és hagyjuk, hogy a dolgok úgy alakuljanak menet közben, ahogy akarnak, a maguk spontán módján.”

mindig nehéz... Ami pedig Alant illeti, nos, őt már nagyon régóta ismerjük. És évek óta barátok vagyunk az édesapjával, az idősebb Alannel is. Amikor megüresedett a pozíció, Alan egyszerűen megkereste James egy meghallgatás ügyében, így indult a közös történetünk. Szerencsére már a legelejétől fogva jól kijövünk egymással.”

Viszonylag későn érkezőként Alan mennyire folyt bele a dalszerzésbe, a gitártémák kialakításába?

„Gyakorlatilag semennyire, minekutána már az összes dal lényegi része rögzítésre került, mire ő csatlakozott. Néhány szót tett hozzá a végeredményhez. Most ez így alakult, ám ebben nyilvánvalóan változás lesz, amikor majd elkezdjük írni a következő nagylemez dalait.”

Az új album szerzeményeit mikor kezdtétek el megírni, milyen hosszú ideig tartott a dalszerzés folyamata?

„Gyakorlatilag a Clad In Black EP megjelenése óta folyamatosan dolgoztunk az új szerzeményeken. Nálunk általában nincsenek kőbe vésett határidők arra vonatkozóan, hogy mikorra kellene befejeznünk a dalszerzést – addig írunk, amíg úgy nem érezzük, hogy kompletten elkészült egy albumra való friss muzsika. A jelenlegi esetet illetően azt tudom mondani, hogy amikor Andrew kilépett a zenekarból, akkor ez éppen az új nóták írása közben történt – és hát volt néhány megírt dala, amiket így végül nem használtunk fel, mivel azok az övéi voltak, ő pedig már nem volt a zenekarban. Egyszerűen nem lett volna helyes olyan számokat felvennünk, amik tőle jöttek, hozzá kötődtek, és amikkel talán más tervei voltak. Szerencsére aztán hamar kiderült, hogy végső soron én magam is eleget írtam ahhoz, hogy gond nélkül befejezhessük és kikerekíthessük a lemezanyagot.”

A felvételi munkálatok jó része most is a texasi Hombre Malo Stúdióban zajlott, ahol korábban is többször dolgoztatok már. Jól gondolom, hogy ez lényegében a zenekar saját stúdiója?

„Ez konkrétan az én saját stúdióm, amit itt a házam mellett rendeztem be. Egyébként dolgoztam már itt jó néhány más zenekarral is az évek során, rögzítettem velük a zenéiket, keverési feladatokat végeztem nekik, és hasonlók. Meglehetősen kényelmes így itthoni terepen, a saját stúdióban dolgozni.”

Az új dalokkal érzésem szerint egy kicsit visszakanyarodtatok a klasszikus éra dallamosabb világához, ezúttal kevesebb az extrém, thrashes elem, mint néhány korábbi lemezeiken. Sőt, maga az album is rövidebb, kompaktabb lett a maga 38 percével. Eredetileg is ez volt a szándékotok, amikor nekiálltatok a dalszerzésnek, vagy szimplán csak magától alakult így a dolog?

„Bárcsak azt mondhatnám, hogy volt egy ilyen konkrétan végiggondolt tervünk, ami mentén dolgoz-

tunk – de az igazat megvallva mi általában nem ülünk le és beszéljük meg előre, hogy milyen megközelítéssel fogunk nekiállni az adott új album megírásának. Egyszerűen csak dolgozunk, és hagyjuk, hogy a dolgok úgy alakuljanak menet közben, ahogy akarnak, a maguk spontán módján.”

Az egyik kedvencem a lemezről a Carcass For A King, aminek egyrészt a sejtelmes-fojtogató hangulata is nagyon tetszik, másrészt pedig James olyan mély fekvésekben énekel benne, ami korábban nem volt jellemző rá...

„Ez a nóta hamar a rajongók igazi kedvence lett! A zenéjét egyébként Garrick (*G. Smith*), a basszusgitárosunk szerezte, a dalszöveg pedig még Andrew műve, aki volt olyan nagylelkű, hogy megengedte, hogy felhasználhassuk azt.”

Nem tudom, mit gondolsz a dologról, de az instrumentális Suerta De Muleta hallatán nekem elsőre az Iron Maiden 1984-es Losfer Words dala jutott eszembe, tempójában és hangulatában azzal érzek némi rokonságot.

„Nos, a dolog háttere egészen más, ugyanis ezt a szerzeményt valójában Picasso azonos című festménye inspirálta. Egyszerűen megpróbáltam zenébe öntve megfogalmazni, hogy milyen érzéseket, hangulatokat kelt bennem, amikor meglátom ezt a nagyszerű képet.”

A Helstar talán eddig legnagyobb szabású szerzeménye a lemezt záró I Am The Way, ami már szinte amolyan mini horror metal musical, olyan vendégekkel a mikrofonnál, mint például Rob Lowe (Solitude Aeternus, ex-Candlemass, ex-Grief Collector) vagy Jason McMaster (Watchtower, Dangerous Toys, Ignitor, stb.). Kinek az ötlete volt, hogy vendégeket is hívjatok ehhez a dalhoz? Könnyű volt rábeszélni őket a kooperációra?

„Jamesnek jutott eszébe a dolog, hogy minden versszakot más énekessel vegyünk fel. Az egyetlen kikötése az volt, hogy csak texasi énekeseket akart meghívni a vendégszerepléshez. Szerencsére nem igazán kellett senkit sokáig győzködnünk a dologról, mindenki hamar rábólintott a részvételre.

Nézd, igazság szerint ezek a srácok mind a barátaink, néhányukkal közülük már a nyolcvanas évek óta jóban vagyunk. A magam részéről rendkívül büszke vagyok arra, hogy ez a dal így, ebben a formában készülhetett el és kerülhetett a lemezre.”

Élő kiadvánnyal meglehetősen régen jelentkeztetek – van tervben mostanában egy koncertalbum vagy egy élő DVD/Blu-ray megjelentetése?

„Jelenleg nem tervezzük a dologt. De ha majd eljön az ideje, mindenképpen szeretném, ha valahol Európában kerülne sor a nyersanyag felvételére.”

Az egyetlen Helstar-album, amin nem játszottál, az 1995-ös Multiples Of Black volt, aminek sajnos a hangzása elég gyenge lett. Nem tervezitek esetleg egy újravett verzió kiadását valamikor? Maga a zeneanyag megérdemelné szerintem még egy lehetőséget.

„Őszintén szólva sosem jutott még eszembe ez a dolog. Persze soha ne mondd, hogy soha, de személy szerint engem különösebben nem mozgat ez a lehetőség.”

A Helstar inaktivitásának idején, a '90-es évek végén és a 2000-es évek elején James két zenekarral – Distant Thunder és Destiny's End – is készített albumokat, amiken többek között a Helstar zenei világát tovább. Ezeket hallottad, illetve ismered?

„Hogyne, persze! Például imádom a Destiny's End cuccait, azok nagyon jól sikerült anyagok. A Distant Thundert pedig még élőben is volt szerencsém megénekezni. De James ezeken kívül is jó néhány nagyszerű albumon működött közre, a Vicious Rumorszal, a Seven Witchesszel is fenomenális lemezeket készített.”

Jamesszel közösen van egy érdekes projektek, a James Rivera's Metal Wave, amivel régi pop- és dark/new wave-előadók feldolgozásait játszottok.

„Ez még egy covid-időszak alatti, régebbi történet igazából. Jó móka volt megcsinálni, de valahogy mégiscsak elhalt a dolog egy idő után. Mindenki más projექtekkel volt elfoglalva, így aztán hosszabb távon végül sehová sem jutottunk az egészszel – de legalább jól elszórakoztunk vele egy darabig. Néhány koncertet azért lenyomtunk, de ennyiben végül meg is állt a történet.”

A Helstar és a Metal Wave mellett egy Santa Oscuridad nevű formációnak is tagja vagy, ahol társaiddal spanyol nyelven játszottok a metalt. Erről a zenekarról, és a megjelent kiadványokról mit érdemes tudni?

„Nos, a Santa Oscuridad valami olyasmi, amit nagyon szeretnék komolyabban is beindítani. Igazi egyenes vonalú, direkt metal és hard rock zenét játszunk itt. Meglehetősen más világ ez, mint a Helstar, és nagyon fontos a számomra, hogy legyen is a dolognak egyfajta saját identitása, markáns önálló hangzása. Egyébként három önértékű kiadott EP-nk jelent meg eddig. Nagyon szeretném, ha a zenekart le tudnám szerződtetni valahová, és a közeljövőben turnézni is tudnánk valamennyit. Főleg Spanyolországban és Dél-Amerikában, az ottani közönségben és piacban gondolkodunk.”

A Helstart 1981-ben alapítottad, majd egy évvel később csatlakozott hozzád James, akivel a mai napig is a zenekar motorjai vagytok. Vele hogyan találkoztál, és hogy tudtad meggyőzni arról, hogy érdemes lesz együtt muzsikálnotok?

„Láttam Jamest néhány korábbi zenekarában énekelni, mielőtt felkértem volna, hogy csatlakozzon a Helstarhoz. Mindig is szerettem a hangját és a színpadi megjelenését. Pontosan az van meg benne, amire egy jó bandának igazán szüksége van: egy olyan egyedi hang, amiről azonnal beazonosítható a zenekar. Sok nagyszerű énekes van a színtéren, de valljuk be, sokuk mégis olyan, mintha valaki mást próbálna meg imitálni. James hangja viszont pontosan úgy szól, mint James hangja – ez az orgánus egyértelműen az övé, senki másé. Nyomokban persze érződnek rajta a hatásai, de egyedi a hangszíne és a stílusa, és ez a legfontosabb.”

James a korai idők óta előszeretettel ír okkult és horror irányultságú dalszövegeket. Tudom, tőle kéne megkérdeznem, de te mit tudsz arról, honnan ered nála ez a vonalozás ezekhez az obskúrus témákhoz?

„James és én mindig is szerettük a horrorfilmeket, ez mindkettőnknél régi kattanás. Ami azt illeti, van is erről egy vicces közös sztorink: annak idején a környéken, ahol felnőttünk, volt egy régi mozi, amiről utólag, már jóval később derítettük csak ki, hogy még gyerekkorunkban mindketten sokat megfordultunk ott – csak éppen akkor még nem ismertük egymást. Mind a ketten oda jártunk régi horrorfilmeket nézni.”

A magam részéről úgy gondolom, hogy ha volna igazság a Földön, a Helstarnak a mostaninál jóval népszerűbbnek kellene lennie. Hogy ez nem így van, annak talán az időzítés is oka lehet valamennyire, hasonlóan mondjuk a Vicious Rumors vagy a Metal Church esetéhez. Amikor ti felbukkantatok, akkor az amerikai színtér befutott, jól menő zenekarokhoz képest túl kemény, míg a frissen felütő thrash hullám képviselőihez képest viszont túl dallamosak voltatok – így aztán végül megmaradtatok underground formációnak. Ezzel mennyire értesz egyet?

„Nos, először is köszönöm a kedves szavakat! Azt hiszem, bizonyos mértékig igazad van. Az emberek mindig mindent be akarnak skatulyázni, én pedig ezt világleletemben elutasítottam. Mint zenekarnak, megvan a saját hangzásunk, és büszkén mondhatom, hogy minden kiadott albumunk egyedi a maga módján. Nem másoljuk le önmisméltó módon azt, amit korábban egyszer már megcsináltunk. Ami pedig azt illeti, hogy nem nőttünk olyan nagyra, mint bizonyos más zenekarok... hát ez főleg időzítés és szerencse kérdése, azt gondolom. Egyszerűen nem voltunk jó helyen a jó időben. Ennyi történt, így jártunk.” **U**

A nyúl üregének alján 2.

Hogy zárul a *Stranger Things* legsötétebb évada?

Fájó, de igazságos lezárás, vagy teljes nihil? Amikor már azt hinnénk, hogy minden pozíció a helyére került, a *Stranger Things* utolsó évada a Vol. 2-vel és a fináléval tesz még néhány lépést lefelé a nyúl üregében. Aprópó, nyúlüreg és Alice Csodaországban párhuzam! Jó megérzésem volt ez, az ötödik fejezet kábé negyedénél elő is kerül egy Alice in Wonderland plakát egy gyermekszoba falán. Figyelem: az alábbi frás érinti az évad fontos cselekményelemeit, vagy utalást tesz azokra, szóval óvatosan!

Míg az ötödik évad első fele még a pozíciókeresésről szólt – szálak összehúzósa, iránnyitása, szerepek újraosztása, traumák óvatos bolygatása – a második fele nem tesz fel új kérdéseket, hanem a korábban feltetteket kezdi el komolyan venni. Amit eddig sejtettünk, itt válik végleg nyilvánvalóvá: ez a történet nem csak győzelemről, hanem veszteségről, nem csak megoldásról, hanem következményekről is szól. Nincs több előkészítés, nincs több nosztalgikus kifogás, a befejező epizódok pedig nem egy klasszikus finálét építenek, hanem egy lassú, fájdalmas elengedést. És miközben a sorozat a végéhez közeledik, nekünk is szembe kell néznünk azzal a kérdéssel, hogy vajon azt kaptuk-e a lezárástól, amit szerettünk volna, vagy azt, amire szükségünk volt? Nézzünk egy idővonalat!

ÁRAMÜTÉS – VISSZACSATLAKOZÁS

Ez az epizód nem látványban erős, hanem érzelmi repedésekben. Hawkins már nem helyszín, nem központ, hanem egy állapot: mindenki máshol van, ugyanakkor

senki sincs biztonságban. Tizi karaktere itt válik végleg mássá, mint korábban: ereje visszatér, de már nem megváltásként, hanem teherként. A sorozat először sugallja, hogy a képessége nem megoldás. Nem a megoldás. Will szerepe is tovább tisztul: nem Vecna áldozata, hanem inkább ellenpontja. Ez fontos váltás, de talán kissé későn érkezik – viszont végre funkciót ad egy karakternek, akit évekig csak hordozóként használt.

SZÖKÉS CAMAZOTZBÓL – ELMÉBŐL KI, ELMÉBE BE

Ez az epizód a kapcsolatoké. Bár nem történik nagy esemény, sok minden elmozdul. Max állapota végre tényleg morális kérdés: meddig érdemes reménykedni és mikor válik a remény önzéssé? Lucas karaktere itt kapja meg az évad egyik legrettebb ívét – tudatosan le van csupaszítva minden klasszikus hősnarratíváról, a sorozat finoman jelzi, hogy a hősiességnek ebben a helyzetben nincs funkciója: nem lehet tovább harcolni, nem lehet visszacsinálni. Hopper és Joyce kapcsolata stabil, viszont szándékosan érdektelen: mintha a mesélő tudná, hogy ezt a történetet már elmondta, nincs mit hozzatenni. Ez nem hiba, inkább önreflexió. A kormányzati szál viszont itt kezd végleg kifulladásra: bár valódi ellenfél, inkább csak zaj. Kicsit előre nézve: a finálé második harmadában ez a zaj egyik pillanatról a másikra el is ül.

A HÍD – FELKÉSZÜLÉS A CSATÁRA

Ez a rész összehozza a szét-szórt karaktereket a végső csata előtt és megmutatja Vecna végső tervének indu-

lását. Vecna ebben a részben a legerősebb. Nem mint szörny, hanem mint eszme és amit kínál, az nem pusztulás, hanem egy torz, de logikus világmagyarázat. Ez teszi veszélyessé. Tizi és Vecna párhuzama is itt válik nyilvánvalóvá: mindketten formálni akarják a világot, de másképp, más áron. Az epizód feszültséget épít, de nem old fel semmit.

FEJLEK FEFELÉ – EGYIKÜNK SEM FÉL

A *Stranger Things* mindig szeretett úgy tenni, mintha bárki meghalhatna. Nem sokkolásból, hanem szükségszerűségből, hiszen... valakinek meg kell hálnia. Azt hiszem, nagy titkot nem árulok el azzal, hogy főszereplőt nem veszítünk el a teljes sorozat alatt. A mellékszereplők halála üres és igazságtalan – de az „élménye” ettől működik. Ez az epizód rövid időre leválasztja a sorozatot a „tinédzserkaland” skatulyáról. Nincs diadal, nincs egyértelmű győzelem. Hawkins megmarad, de már nem ugyanaz. Semmi nem ugyanaz. A karakterek túlélnek, de nem „jutalomként” vagy eredményként, hanem következményként. A *Stranger Things* itt kimondja, hogy a történet nem a szörnyekről szól, nem is a félelemről, hanem arról, mit tesz velünk a félelem, ha nem tanuljuk meg elengedni. Nincs klasszikus lezárás. Nincs happy end.

A fináléval kapcsolatban a nézők többsége valami nagyot vár: egy epikus, dimenziókat összefűző, érzelmileg letaglózó befejezést, helyette azonban kaptunk egy nem túl grandiózus csatát, egy csendes érzelmi végpontot és egy zárójelbe tett tragédiát. Nem minden kérdés kap választ, de minden karakter kap irányt,

ami érettebb döntés, mint amit a sorozattól korábban megszoktunk. Az utolsó epizódok történetében egyre világosabb, hogy az évad nem a világ megmentéséről szól. Arról szól, hogy a trauma hogyan formálja a felnőtté válást. A végjáték nem diadalmas, hanem életű, keserű. Őszinte döntés, még ha a végjáték utolsó harmada egy kissé bizarr fényfelű új, békés, boldog(?) világot is mutat, amibe csalódként visszatér a tinisorozat-jelleg.

Ez az a pont, ahol a *Stranger Things* elenged minket. Nem tapsolva, nem könnyfakasztó záróképpel, csak csendben. Talán ez az egyetlen lezárás, amit ez a történet megengedhetett magának. Nem lett belőle igazi mítosz, nem vált igazi legendává – megmaradt annak, ami mindig is volt: egy felnőtté válás történet, amely irgalmatlan terhet rakott gyerekek vállára, de a végén legalább nem kéri rajtuk számon, hogy mit kezdtek ezzel a tterherrel. A lezárás működik, tulajdonképpen akkor is, ha nem elégti ki a nagy fináléra vágyó nézőt. Nem a történetet zárja le, hanem a gyerekkort. És amikor az üreg alján végre nincs több lefelé vezető lépcső, nem marad más, csak a felismerés: innen már felfelé vezet az út – de azt mindenkinek egyedül kell megtennie.

HOGYAN ENGEDJÜK EL A KARAKTEREKET?

Mindenki felnőtt – ki így, ki úgy – és meghozza élete első felnőtt, felelős döntését, melynek következményeként már nem csupán fél, hanem felelősnek is érzi magát. Ez a felnőtté válás egyik legkeményebb formája. Az identitásuk végre kialakulnak és nem tulajdonosságokra, funkciókra épülnek,

hanem emberi történetekre, kapcsolatokra, traumákra, veszteségre, emlékekre, tapasztalatokra, határookra, választásra. Nem egyetlen szerepre, mert képesnek kell lenni elviselni a változást annak, aki nem csak túlélni akar, hanem élni. Talán ez az egyetlen igazi bátorság, amit a Stranger Things a végére megtanult: nem mindent kell megjavítani, nem mindent kell legyőzni – van, amit elég túlélni, elengedni, és nem továbbörökíteni. Senki sem hős, mindenki megtört, megfáradt túlélő. Ez a karakterívek ábrázolásának egy nagyon földközeli, nagyon valóságghű rajza. A kapcsolatok ábrázolása ugyanakkor roppant kiszámítható vonalakon történik és romantikus kliséket követ. Sokszor szép, sokszor példaértékű, de ritkán hiteles. Talán csak a finálé azon részei, ahol a barátságok kerülnek előtérbe. A feszültségek, konfliktusok „varázsütésre” feloldják saját magukat, igaz, sokszor nincs is idő továbbvinni ezeket.

BESZÉLJÜNK NÉHÁNY SZÓT AZ ÉVAD ZENÉIROL IS!

A válogatás több mint negyven dalt használ. Ez nem pusztá háttér, hanem kommentár, amely sokszor előbb mondja ki a jelenet érzelmi igazságát, mint maguk a szereplők. Needle dropok, hirtelen ráesnek a jelenetekre, de nem nosztalgikus díszletek, hanem narratív eszközök: minden dal egy döntés, egy törésvonal, egy felismerés hangja. Klasszikus '80-as évekbeli számok, amik nem feltétlenül a korszakidézés miatt kerülnek elő, hanem mert pontosan azt a lelkiállapotot szövegezik meg, amelyben a karaktereket épp látjuk. A zene sokszor akkor is beszél, amikor a szereplők nem tudnak. Vagy nem mernek. Egy-egy ikonikus track – legyen az Bowie vagy Prince, tőlük több szám is bekerült, vagy épp Queen, U2, Phil Collins – nem kíséri a jelenetet, hanem értelmezi: megmutatja, mi forog kockán, mit veszítettek el, vagy épp mit próbálnak kétségbeesetten megőrizni. Beszélnek a dalcímek is: I Want to Break

Free, Heroes, Under Pressure, Nothing's Gonna Stop Us Now, The Winner Takes It All, hogy csak egy párat említsek. Az évad zenéje a történet egyik legőszintébb narrátora – egy hang, ami nem hazudik, nem finomít, csak kimondja azt, amit a szereplők még nem tudnak.

Az egyetlen zene talán, ami áttétellel értelmezhető csak, az a Maiden Troopere, ami a sorozat legvégén, a „18 hónappal később” időugrás alatt szólal meg, amikor Dustin Henderson évfolyamelsőként beszédet mond, és ebben váratlanul Eddie Munsonnak állít emléket. Tudatos visszautalás Eddie karakterére és tökéletes lezárása az ő örökségének. De miért a Trooper? Mert egy kilátástalan csatába rohanó katonáról szól, aki tudja, hogy nem fogja túlélni, mégis vállalja a harcot, mert nincs más lehetősége. Ez Eddie rövid története a negyedik évadban és ez Dustin gyászja a ötödikben. És ez a Stranger Things végső üzenete is: nem minden harc a hősiességről szól és nem minden hősiesség a győzelemről szól – a helytállás a lényeg.

Persze minden Stranger Things-rajongóban felvetődik a kérdés, hogy volna-e még kraft a sztoriban egy lehetőség hatodik évadhoz. Még akkor is, ha ez a finálé valójában már minden kétséget kizáróan lezárta mindent. Narratíván? Nincs. Tematikusan? Talán. Őszintén? A történet elérte a végpontját, itt kerek. Folytatás semmiképp, esetleg spinoff. De milyen fókuszszal? Reboot új helyszínen, új gyerekekkel? Nem működne. A hawkinsi túlélők történetei antológia? Nem hiszem. Brenner a labor előtt, azaz a rendszer születése minisorozat formában? Igen, ez érdekesebb volna. Talán egyszer...

A sztori végén nem hősök maradnak meg bennünk, hanem pillanatok, amikor még gyerekek voltak, és hitték, hogy minden visszacsinálható. A sorozat végére rájövünk: nem is a szörnyek voltak a legijesztőbbek, hanem az, hogy egyszer mindenkinél tovább kell mennie. Ez az egyetlen igazán felnőtt mondat, amit ez a történet valaha kimondott. **U**

K Ö N Y V U J E L Z Ő

Masamune Shirow THE GHOST IN THE SHELL – A teljes gyűjtemény

KIADÓ: FUMAX
ÍRTA: GYÖRGY ZOLTÁN

Masamune Shirow mangája mára a cyberpunk műfaj megkerülhetetlen alapműve. Így van ez hazánkban is, annak ellenére is, hogy a kiadására közel 35 évet kellett várni. Ezt a hatalmas hiányosságot orvosolta most a Fumax a tölök megszokott csúcskategóriás minőségben. A keménytáblás, valóban gyönyörű kivitelű kötet a teljes tizenkét részes sorozatot tartalmazza, mely a '80-as évek végén folytatásokban, füzetként jelent meg, sőt a kiadó arra is ügyelt, hogy megtartsák az eredeti színes oldalakat.

Mit lehet elmondani egy olyan műről, amit már minden rajongó ismer? Pláne, hogy elkerülhetetlen az összehasonlítás Oshii Mamoru, 1995-ös animéjével vagy akár a 2017-es élő szereplős filmmel, de próbáljuk meg.

A cselekmény a ma már nem is olyan távoli jövőben játszódik Japánban, ahol a robotizáció, az emberi test fejlesztése már a mindennapok része, az implantátumok révén gondolatunkat is feltölthetjük a kibertérbe, vagy akár egy új testbe is. Sőt a kiterjesztett hálózati tudatnak köszönhetően egy MI is képes átvenni a test feletti irányítást! Ebben a közegben játszik el a gondolattal Masamune mester, hogy mennyire tud az ember ember maradni, a lélek hol szűnik meg létezni test nélkül, vagy fordítva, az egyesek és nullák halmaza válhat e vajon élő szellemmé. Rengeteg evolúciós, etikai és filozófiai kérdést vet fel a téma, és a manga nem is szűkölködik ezekben. Annak ellenére is, hogy néhol érezni, hogy a világ és a technika nagyon máshol tart már, mint a képregény készítésekor, szinte minden második oldalon elhangzik egy-egy olyan mondat, ami felett érdemes megállni egy pillanatra és elgondolkodni rajta.

A bűnözés, a politikai korrupció, az ipari kémkedés melegegya ez a világ, ami megköveteli az ez ellen fellépni tudó bűnüldöző szervet is. Ezt a titkos, a kormány felett álló csapatot, a kilences részleget, és az ő kalandjaikat követjük nyomon a kötetben. Fontos ezt megjegyezni, mert a mangában több, lazán kapcsolódó sztori, illetve nyomozás található, az animéből megismert Bábjátékos története itt csak egy epizód a tizenkettőből.

Shirow rajzstílusa nagyon részletgazdag, sűrű utcaképek, technikai újítások mindenfelé. Ezekre sokszor ki is tér külön kis jelenetekkel vagy lábjegyzetekkel, sajnos ezek néha meg is törrik a történetet. (Figyelmeztet ugyan erre minket, de sajnos csak a könyv végén. Trükkös!) Karakterábrázolása sokkal játékosabb az animéhez képest, szereplői esendőbbek, gyakori visszatérő elem a humor is, amit a későbbi feldolgozásokból már teljesen száműztek.

A Ghost in The Shell hatása a sci-fi kultúrára szinte leírhatatlan, a Mátrixtól a Takashi Kovacs könyvekig számtalan műre és médiára hatott. Elképzelni se tudjuk, mennyire provokatív, milyen gondolatébresztő lehetett volna ezt a maga idejében olvasni, de ahogy mondani szokták, jobb később, mint soha, és ez valóban egy olyan alapmű, aminek minden polcon ott a helye! **U**

Blake és a metal

A lázadó képzelet és a két évszázadnyi visszhang

A budapesti William Blake-kiállítás különös erővel mutatta meg, hogy Blake nem csupán a romantika különutas prófétája volt, hanem a metalkultúra egyik korai szellemi előképe. A metalzene vizuális és tematikus világá számos ponton kapcsolódik Blake látomásos univerzumához – nem pusztán hangulatában, hanem konkrét motívumok, ikonográfiai mintázatok és filozófiai attitűdök szintjén is.

Blake 1757-ben született Londonban, egy kézműves családban. Gyerekkorától látomásokról számolt be – angyalokról, prófétákról, kozmikus jelenésekről – amelyek egész életművét meghatározták. Rézmetszést tanult, majd saját, kézzel festett és nyomtatott „illuminált könyveket” készített, amelyekben a költészet és a képzőművészet egységet alkotott. Kortársai különcnek tartották, művei csak halála után váltak meghatározóvá. Blake, a saját korát megelőző látnok, ma a romantika egyik legfontosabb alakja, aki teljes univerzumot teremtett – és éppen ez a radikális önteremtés teszi különösen fontosá a metalzenei irányzat számára.

Blake egész életműve a konvenciók elleni lázadásra épül. Legfontosabb műve, a *The Marriage of Heaven and Hell* egyik legismertebb sora – „The road of excess leads to the palace of wisdom” (A túlzás útja a bölcsesség palotájába vezet.) – egyszerre provokatív, misztikus és filozófiai módon fogalmazza meg a blake-i gondolkodás egyik alaptézisét. Provokatív, mert szembeemegy korának puritán erkölcsi normáival; misztikus, mert a „bölcsesség palotája” nála spirituális állapot; és filozófiai, mert azt állítja: az ember nem akkor válik bölccsé, ha megöli a vágyait, hanem akkor, ha megéli őket. Ez a gondolat rokon Nietzsche, Bataille vagy Crowley későbbi filozófiájával – nem véletlen, hogy mindhárman hatalmas hatást gyakoroltak a metalkultúrára.

Songs of Experience ciklusának *The Tyger* című verse ugyanezt a kettősséget ragadja meg: „What immortal hand or eye could frame thy fearful symmetry?” (Mely halhatatlan kéz vagy szem formálhatta e félelmetes szimmetriát?) A „fearful symmetry” ikonikus, sokértelmű metaforája egyszerre hordoz csodálatot és félelmet, a teremtő erő sötét és világos aspektusának egységét. A vers kulcskérdése – „Did he who made the Lamb make thee?” (Téged is ő alkotott, ki a Bárányt teremtette?) – a bibliai Bárányra utalva kérdésében a Teremtőn keresztül asszociálja őt a Tigrissel, a teremtő erő sötét, félelmetes aspektusával, megteremtve a Jó és a Rossz, a Fény és a Sötétség egységét. Ez a paradoxon a metal esztétikai alapélménye: jelen van borítókon, címekben, dalszövegekben, narratívákban és hangulatokban. „Nézd, ez nem más, mint a Föld és az Ég, a Tűz s a Víz, ha összeér...”

A kiállításon látható képek szinte bármelyik album artworkjeként megállnák a helyüket. Néhány meg is tette már: a legismertebb példa Bruce Dickinson *The Chemical Wedding* albuma, amelynek borítóján Blake démoni, groteszk, mégis emelkedett lényét ábrázoló *The Ghost of a Flea* szerepel, a bookletben pedig további művek is megjelennek. Ez az album gyakorlatilag egy Blake-vizuális antológia. Rit-

ka, hogy egy borítóra ilyen közvetlenül kerüljön Blake-mű, pedig a *Great Red Dragon*-képek, a *The Ancient of Days*, a *Nebuchadnezzar*, a *The Night of Enitharmon's Joy*, a *The Sun at His Eastern Gate* vagy a *The Number of the Beast* is 666 szinte kíváncsoznak egy NWOBHM, doom, black vagy gothic metal lemez címlapjára. Ezek a metal démoni és világvége-ikonográfiájának alapmotívumai.

Blake nemcsak költőként és látomásos gondolkodóként volt radikális, hanem illusztrátorként is. Dante-illusztrációi – összesen százkettyő kép – az Isteni színjáték egyik legfontosabb vizuális értelmezésévé váltak. Blake nem egyszerűen illusztrál, hanem újraalkot: a *Pokol*, a *Purgatórium* és a *Paradicsom* jelenetei nála egyszerre spirituálisak és brutálisan testiek, mintha a romantika és a metal találkozná. Milton *Paradise Lost*-jához készült képei legalább ilyen jelentősek. Különösen a Sátán alakja ragadta meg: a bukott angyal nála nem pusztán gonosz, hanem tragikus, fenséges, lázadó – pontosan az a kettősség, amely a metal ikonográfiáját is meghatározza. Biblia-illusztrációi, Jób- és Ezékiel-képei szintén a metal vizuális nyelvének előképei: monumentális angyalok, világvégi jelenetek, a test és lélek drámai küzdelmei mind olyan motívumok, amelyek később természetesen épültek be a metal esztétikájába. Edward Young *Éjszakai gondolatok* című művéhez Blake több mint ötszáz illusztrációt készített, amelyek a halál, a sötétség, az elmúlás és a transzcendencia köré épülnek – olyan témák, amelyek a metal számára szinte alapvetőek. A démonok, angyalok, apokaliptikus látomások és kozmikus konfliktusok – amelyek ma láthatók a metalborítókon – jórészt Blake műhelyéből erednek. Saját „prófétai sorozatának” egyik legfontosabb műve, a *The Book of Urizen* illusztrációi különösen közel állnak a metal vizuális világához: Blake itt a teremtést nem harmonikus isteni gesztusként ábrázolja, hanem fájdalmas, görcsös kozmikus erőfeszítésként. A világ születése testies, vergődő, láncokba gabalyodó mozdulatokból áll – mintha az új világ keletkezése maga is egyfajta bukás vagy végítélet lenne. Ez a látásmód is a metal egyik alapélménye.

A metalzenei borítófestészet mesterei közül sokan – Derek Riggs, Ken Kelly, Ed Repka, Kristian Wählin vagy Dan Seagrave például – olyan vizuális nyelvet használnak, amely Blake képi örökségét hordozza: világvégi fények, mitikus terek, kozmikus konfliktusok. Riggs nélkül a mai borítófestészet nem lenne az, ami: ő külön iskola mestere, aki Eddie figurájával popkulturális mitológiát teremtett, és ezzel új vizuális korszakot nyitott a metalrelatív képzőművészetben. Repka és Kelly szintén saját irányt képviselnek: Repka a thrash szatirikus, politikai groteszkjét formálta át úgy, hogy a torz humor és a társadalmi látélet új jelen-

tést kapott – és ő is ikont teremtett Vic Rattlehead alakjával. Kelly a heroikus fantasy romantikáját emelte monumentális szintre, ahol a test fensége és a fény-árnyék drámája Blake romantikus energiájának modern, epikus változataként működik.

Ugyanakkor előttük és utánuk is akadtak alkotók, akikre közvetlenebbül hatott Blake látomásos romantikája. Patrick Woodroffe *Sad Wings of Destiny* (Judas Priest) borítója a bukott angyal fenséges-félelmetes paradoxonát ragadja meg: a test emblémaszerű, a fény és sötétség ütközése pedig szinte egyenesen Blake *Good and Evil Angels* vagy *Great Red Dragon* kompozícióit idézi. Drew Struzan *Sabbath Bloody Sabbath* (Black Sabbath) borítója ugyanezt a világvégi intenzitást hozza: a haldokló figura köré gyűlő démonok és a kozmikus fények olyanok, mintha Blake prófétai könyveinek pszichedelikus, '70-es évekbeli újrírásai lennének.

A '90-es években Wählin és Seagrave vitték tovább a blake-i világteremtés és kozmikus dráma örökségét: Wählin *Storm of the Light's Bane* (Dissection) és *In the Nightside Eclipse* (Emperor) borítóin a fény és árnyék romantikus feszültsége, a táj metafizikai monumentalitása és a figura jelképszerű jelenléte Blake apokaliptikus panorámáit idézi. Seagrave *Altars of Madness* (Morbid Angel), *Left Hand Path* (Entombed) vagy *Like an Ever Flowing Stream* (Dismember) borítóin a világ organikus, örvénylő, teremtés-káoszba hajló – az *Ever Flowing Stream* esetében szimmetrikus – szerkezetei a *Book of Urizen* sötét demiurgosz-látomásainak death metalos megfelelői.

A kortársak közül Michael Whelan monumentális víziói és Eliran Kantor spirituális drámái mutatnak különösen erős blake-i párhuzamokat. A *Testament*-borítók feltűnő vizuális megfelelői ennek a „fearful symmetry” látásmódnak. Dave McKean, de főleg Eliran Kantor olyan képi logikát használ, amely mélyen rokon Blake esztétikájával: a fenség, a testiség, a spirituális brutalitás és a metafizikai kettősség megfogalmazásával. Ez a struktúra Blake apokaliptikus tablóihoz vagy a *The Vision of the Last Judgement* kompozíciójához kapcsolható.

Michael Whelan *Sepultura*- és *Obituary*-borítóin szintén megjelenik ez a szimbolikus kettősség, az a fajta kozmikus, brutális vízió és felfelé törő, hierarchikus, mégis kaotikus képi rend, amely közel áll a *Book of Job* sorozat világvégi jeleneteihez vagy nagyobb intenzitású képei közül a *Whirlwind of Lovers* örvénylő energiájához.

Mélyebb szerkezetet, ikonográfiát és gondolkodásmódot tekintve a legblake-ibb kortárs metalvizuális művészek Seth Siro Anton és Zbigniew M. Bielak. Seth *Septicflesh*-borítóin is tetten érhető a „fearful symmetry”,

a blake-i testszimbolika, a fenséges és groteszk, monumentális isteni-démoni alakok, a világtérítő és világpusztító erők modern, ipari változata. Bielak világépítése Blake-hez hasonlóan víziószerű: komplex, önálló kozmológiákat hoz létre vagy pusztít el, a fenséges és félelmetes paradoxona nála is alapelv. Érdekes, ahogy Blake és Bielak neve is összecseng, mintha ugyanannak a művészi hagyománynak két korszakbeli pecsétje lenne.

Blake nem egyszerűen verseket és képeket alkotott: teljes mitológiát teremtett, saját istenekkel, démonokkal, kozmikus erőkkel és belső világokkal. Urizen, Los, Orc és a többi alak nem allegóriák vagy szimbólumok, hanem egy önálló univerzum szereplői, akiknek saját történetük, motivációjuk és metafizikai funkciójuk van. Blake ezzel a gesztussal jóval megelőzte korát: olyan világépítést hozott létre, amely ma természetes a fantasy-irodalomban, de a 18–19. század fordulóján radikális újításnak számított.

Ez a fajta mitológiateremtés különösen közel áll a metalhoz. A műfaj számos irányzata épít saját, zárt narratív univerzumokat, amelyekben a zenekarok nemcsak dalokat írnak, hanem világokat hoznak létre. Ilyenek például a power metal eposzai hősökkel, istenekkel, háborúkkal; a black metal okkult kozmológiái saját teológiai rendszerekkel; vagy a gesztív metal belső utazásai metafizikai átalakulásokkal és kozmikus drámákkal. Blake figurái abszolút illenek ebbe a sorba. Urizen, a hideg racionalitás és a zsarnoki törvény megtestesítője akár egy konceptalbum főgonosza is lehetne: olyan alak, aki rendet akar teremteni, de fojtogató, mechanikus és embertelen rendszert hoz létre. Orc, a lázadó energia, a forradalmi tűz, a metal dühének és felszabadító erejének előképe. Los, a kovácsteremtő, aki a képzelet tüzében formálja a világot, a művész és a mágus archetípusa.

Blake saját mitológiája tehát nem csupán irodalmi különtség, hanem a metal narratív univerzumainak egyik legkorábbi előképe. Ahol a metal világokat épít, ott Blake már kétszáz évvel korábban megmutatta, hogyan lehet a képzeletből kozmológiát, a belső konfliktusból epikus drámát, a lélekből pedig egész mitikus rendszert formálni.

Művészeté azért hat ma is, mert nem egy stílust, hanem egy attitűdöt hagyott örökölni: a képzelet radikális szabadságát. A metal – minden ágával, minden lázadásával, minden sötét és fényes víziójával – ennek a szabadságnak a zenei megfelelője, vizualitását pedig nagy mértékben Blake határozta meg. A budapesti kiállítás arra emlékeztetett, hogy Blake nem a múlt része, hanem egy olyan jelen, ahol a művészet és a lázadás ugyanabból a tűzből születik. U

POKOLGÉP / LADY MACBETH / TERRA NULLIUS

BP., BARBA NEGRA BLUE STAGE

Szöveg: Schmidt Péter

Régi – több évtizedes – hagyománya van a december végi évzáró Pokolgép-koncerteknek, a mostani rendezvény azonban valahol mégis rendhagyónak volt mondható. Ez idáig ugyanis minden alkalommal egy bulit adott ilyenkor a zenekar, míg most két estére – december 30. és 31. – egymástól markánsan eltérő programmal lett meghirdetve a tradicionális évbúcsúztatás. Praktikus okok miatt aztán ez annyiban változott, hogy a szilveszteri koncert február 28-ra napolódott, viszont az eredeti tervek szerint változatlan maradt a két fellépés koncepciója (első este: erős fókuszban a korai éra 1990-ig, második este: dalok 1991-től napjainkig). Mivel sokaknak nem lett volna jó a december 31. – történetesen nekem sem –, ezért mindenképpen üdvözlendőnek tartom ezt a józan belátásból adódó változtatást.

A Barba „kék” színpadán már az első előzenekar, a budapesti Terra Nullius kezdésére egész szép számú publikum verődött össze, és a 2022-ben alakult hard rock/heavy metal csapat igyekezett is megszolgálni az időben érkezők bizalmát. Pár éves létezéséhez képest egyébként a brigád már a harmadik énekesénél tart a musicales-színház háttérrel rendelkező Pesák Ádám személyében – a srác kiállításán kétségkívül lehetne még karcsósítani, de a hangja ezzel együtt teljesen rendben volt, és a lényeg úgyis ez. Általam nem ismert ok miatt a billentyűs és csellós részek gépről szóltak, ami kicsit azért rányomta bélyegét az összehatásra. Cserébe viszont egészen jól szóltak, és nekem kifejezetten tetszett a gitárjáték is, főleg ami az ízes-ízléses szólókat illeti. A basszusgitáros Éber Tamás személyében egyébként egy sokat látott veterán erősíti őket – ő egykoron a Classica soraiban pengetett. A magyar nyelvű, a hard rock és a metal határmezsgyéjén mozgó dalokat a cselló hangzása teszi egyedivé – ezt a vonalat lehetne hangsúlyosabbá is tenni a jövőben, mint ahogy azért egy markánsabb színpadi kiállításra sem volna ártalmas rágyúrniuk még. A brigádnak egyébként 2023-ban megjelent egy nagylemeze (Magam bajnoka), és Ádámmal a fedélzeten a terveik között szerepel pár dalt innen is újra felvenni – gondolom, új nóták írása mellett. Jelen állapotában ugyan nem érzem még száz százalékgig kiforrottnak a Terra Nullius produkcióját, de tény, hogy vannak erősségeik, amikre lehet (és kell) építkezniük. Előttük a pálya.

Az őket követő szolnoki Lady Macbeth és a főzenekar útjai több ízben keresztezték már egymást – először talán még 1991-ben, amikor Kukóék az Adj új erő! lemezzel turnéztak, Lárís Laciék pedig akkortájt

megjelent kazettaalbumukat népszerűsítették ország-szerte a Pokolgép előzenekaraként. A Lady Macbeth pár évvel ezelőtti komolyabb reaktiválódása óta pedig ugyancsak voltak közös megmozdulásaik. Ezúttal egy megváltozott felállással álltak ki a szolnokiak: Boros Béla személyében új basszusgitárosuk van (aki egyébként Töfi ezeréves kipróbált cimborája az Iron Maidnemben), a kilépett Lakai Laci pedig mostantól nélkülöznünk kell majd, maradt tehát a bandában a Cserfalvi-Lárís gitárduó. A két énekes, Balogh „Cica” László és Matos Zoli szerencsére továbbra is itt vannak, az egy gitár mínusz pedig nem okozott érezhető fennakadást – szóval aggódni nincs miért, a Lady Macbeth továbbra is hozza a szokott minőséget és a maga zeneileg és szövegileg egyaránt izgalmas, néhol formabontó, kissé misztikus hangulatú heavy/power metalját. Ráadásul végre tényleg megérkezni látszik a régóta ígérgetett új lemez is, amiről szintén kaptunk igencsak ígéretes előzetest, az olyan több évtizedes klasszikusok mellett, mint a Csak álmodtam, A hetedik jel, a Skócia lánya, illetve a kissé direktebb kettes lemezeről egyedüli hírmondóként játszott Nagy mutatóvány. Ha jól számolom, negyedik alkalommal láttam újraindulása óta a csapatot, és a mostani koncertjük volt ezek közül a legkompaktabb és legerőteljesebb. A kéténekeses felállítás pedig nemcsak a régi daloknak adott egy speciális ízt, de a klasszikus érárt visszaidéző friss nótában (Két világ között) is baromi jól működött a dolog. Hangulatos, lendületes, jól megszólaló, kiadós szettet vezényelt le a Lady Macbeth – jöhet az új nagylemez! (Sőt, nagylemezek! Hiszen a konferálás szerint két kiadvány is érkezik tőlük 2026-ban – hát igen kíváncsi vagyok.)

A szokásos Carmina Burana intro után cseppet sem szokásos módon nem a Pokoli színjátékkal indítottak Pinyőék (az csak a harmadik dal volt), hanem a Tökfejjel, hogy aztán jó két órán keresztül kapjuk arcba – túlnyomó részben a korai éra klasszikus darabjaira fókuszálva – a tömény Pokolgép metalt. A huszonkét nótát felsorakoztató programban az első négy lemeze-ről összesen tizennyolc tétel hangzott el, illetve még korábbra visszanyúlva a kultikus Maszk is megdörrent úgy félidő tájékán. Ez, illetve a Halálra szeretlek cseppet sem nyilvánvaló darabok élőben, és hát a Gyűlölnék is csak az utóbbi időben került náluk elő, szóval közönségkedvencek ide vagy oda, azért pár különlegesség így is bekerült a repertoárba.

A koncert első tizennyolc nótája egy az egyben az 1990-ig tartó korszak terméséből mazzolázott, az említetteken túl olyan instant klasszikusokat felvo-

nultatva, mint pl. az Éjféλι harang, a Tépett madár, a Pokolgép, a Vallomás, az Ítélet helyett és így tovább. Szerintem bárki tudja folytatni a sort. Végül A Jel zárta a fő műsort, hogy aztán pár perc után még egy négydalos blokkal fejelje meg a banda az addigiakat. És itt jött a Barba-trükk, ugyanis – talán már amolyan átvezetés gyanánt a február 28-i koncert elé – a Rudán korszakból elővett Hol van a szó és Így szép az élet nyitották a ráadást, amit a 2024-es korongról eljátszott Amíg a tűz tombolla folytatott, majd visszakanyarodva a korai érához a Mindhalálig rock and rollal fejeztek be. Ezek után már csak az elköszönés, a tagság és – igen szimpatikus módon – a stáb bemutatása maradt, meg némi fotózkodás, meghajlás és integetés, ahogy az már lenni szokott.

A mai Pokolgép szemlélatomást egy lezalult, jókedvűen zenélő, és nem mellesleg halálpontosan összegegyakorolt zenekar képét mutatja, ahová most már

a tavalyelőtt érkezett frontember, Bánhegyesi Ricsi is klasszul beilleszkedett. Értem ezt nem csak kiváló vokális teljesítményére (apropó, itt tüdőgyulladással küszködve énekelt olyanokat, hogy csak néztünk...), hanem arra is, ahogy ceremóniamesteri pozíciójában állt helyt. Szépen felnőtt a feladathoz, minden tekintetben megérdemelt helye van ebben a brigádban. Az agyig telt házaskék Barbában a hangulatra sem lehetett panasz, az immáron multigenerációssá érett Gép-közönség egyértelműen tudta, hogy hova jött és miért. A hangzást ezúttal külön ki kell emelnem, ilyen tisztán, ugyanakkor mégis brutál erőteljesen megdörrenő soundot ritkán hallani – legalábbis ahol én álltam (középvonalról kicsit balra, kb. 8 méterre a színpadtól, Zalánnal szemben), ott ez volt a helyzet.

Tökéletes lezárása volt ez a szeánsz 2025-nek, én már most várom a február 28-i folytatást a 2001-től kezdődő korszak ritkábban játszott dalaival. ♪

ÁRON ANDRÁS

BP., DÜRER KERT

Szöveg és fotó: György Zoltán

Próbáltam szombat este megfejteni Áron Andris titkát. Adott egy teljesen hétköznapi, jó fej srác, aki simán lehetne a szomszéd, aki épp kiviszi a szemetet, vagy egy ismeretlen, akivel jó szóba elegyedni egy kocsmában. Ott áll a színpadon, és bármit csinál, az ujjá köré csavarja a közönségét, legyen az a Lazarvs, a Teeth Marks, a Trillion, a Black Circle Orchestra vagy akár egyedül, egy szál gitárral.

Volt egy pillanat két dal között, amikor egyedül ült fent a színpadon, és semmi mást nem történt, csak felrakott egy kápót a gitárjára. Olyan mély áhítattal

figyelte minden mozdulatát az a több száz fős Lazarvs-, Metallica- stb. pólós figura, hogy ha egy gombostűt leejtesz, azt is meghallottuk volna.

Ja igen, merthogy Áron András-koncerten jártunk, aminek minden pillanata maga volt a csoda! Új felállással lépett fel, a Black Circle-ből most távol volt Barbi és a billentyűs, viszont itt volt a Rackajamból is ismert Pintér Zsolt mint vendég, és milyen jó is volt! Bő tíz éve tolja már Andris ezt a fajta akusztikus déli blues/country zenét, amivel már a hatodik(!) szólólemezét (Colors Of Dust) adta ki tavaly. Az album érdekessége, hogy ezúttal csupa feldolgozás található rajta, élükön a nagy példakép, Neil Young dalaival, de pl. a második Trillion-album címadója is átdolgozásra került.

Szóval a koncert..., tényleg nehéz írni róla. Kijöttek öten, leültek, zenéltek, a nyitó „I want To Miss Me”-vel beszippantottak, és nem is engedtek másfél órán keresztül. Próbálok kiemelni dalt vagy pillanatot, de nagyon nehéz, mert úgy lenne igazságos, ha mind a húszat felsorolnám most a setlistről. De ha mégis, akkor talán a személyes kedvencem, a Stranger lenne az, ami közben mindig elképezelem, milyen jó lenne, ha valahol Pest és Nagytarcsa közt nálunk is lenne egy The Bang Bang Bar (RIP David Lynch!), ahol esténként ők a fellépők a vörös félhomályban. Vagy talán a Lana Del Ray-feldolgozást, a Born To Die egy szál gitáron eljátszott verzióját, aminél ismét bebizonyosodik, hogy amihez ez a pasi hozzányúl, az arannyá változik. És mindenképp a koncertzáró Frozen Tartot, amitől mindig eláll a lélegzetem, ahogy az a dal építkezik, és ahogy a dal végén a közönség finoman bekapcsolódik egy zümmögő halk kórusra. Most sem volt ez másképp.

Szóval talán megfejtettem Áron Andris titkát. Az a titka, hogy nincs titka! Minden, amit tesz, a szívéből jön, hatalmas alázattal, szeretettel, és nem utolsósorban mérhetetlen zenei tudással. És ezt ő szereti másnak is átadni, ez az élete. Ennyi. ♪

LEPROUS

BP., BARBA NEGRA

Szöveg és fotó: Kovács Bedlam Péter

A Leprous rajongói táborába relatíve későn érkeztem meg, mert nagyjából egy évvel ezelőtt cuppantam rá az utolsó lemezre, a Melodies of Atonementre. Aztán szépen lassan, kisebb-nagyobb intenzitással ástam bele magam a régebbi lemezekbe, úgyhogy nagy örömmel töltött el, amikor megtudtam, hogy jönnek Magyarországra.

Ennél nagyobb boldogság már csak az volt, amikor megláttam, hogy négy atonementes nótát is fognak játszani. Úgyhogy eleve mosolyogva készültem az estére, de még így is felülmúlta az elvárásaimat a koncert. Az említett négy új dalból mindenképpen ki kell emelnem a katartikus Like a Sunken Shipet, ami egy lassan építkező, elképesztően súlyos, modern, fogós progresszív metal sláger. Természetesen a régi szerzemények közül is volt olyan, amelyik lekapta a fejem, hiszen élőben sokkal hatásosabbnak bizonyultak (Below, Illuminate, Slave), mint lemezen. Kicsit szomorúan konstatáltam ugyanakkor, hogy a záró szám, a The Sky Is Red nem teljes egészében került lejátszásra, de így is feltette a koronát az estére.

A Leprous zenéjének egyik sajátossága, hogy zseniálisan keverik a hihetetlenül komplex, fura hangolását, pengetős témákat a vaskos, akár nu metal-szerű zúzdákkal, amelyre a hihetetlen hangterjedelmű Einar Solberg kínál szinte már popos dallamokat, miközben ott vannak a szinte hardcore-os ordítások és a death metalos hörgések is. Hihetetlenül furcsa ez az elegy, mégis fogós – persze csak akkor, ha nyitottan áll hozzá az ember.

Ennek a zenének az a nehézsége, hogy ha élőben gondok adódnak a hangzással, az igencsak megnehezíti a koncertélmény kiteljesedését. Azt gondolom, hogy ezen az estén a Barbában nem volt olyan rossz a helyzet: úgy az ötödik-hatodik dal környékére nagyjából összeállt a sound, de egy kicsit végig hangos volt a dob, és a gitárosok (Tor Oddmund Suhrke és Robin Ognedal) finomságai időnként elvesztek a hangorkánban.

Szerencsére ez engem nem akadályozott meg a ráhangolódásban, bár azért érezhető volt, hogy az emberek nagyjából a koncert felétől kezdtek el igazán feloldódni. Addig, sőt még utána is rengetegen nagykabátban, egy helyben topogva nézték a koncertet, ami nem feltétlenül a teljes felszabadultság jele – bár hozzáteszem, hogy nem is feltétlenül olyan a Leprous, hogy derékből headbangel az ember, bár a Sinking Ship alatt azért megmutattam, hogy lehet ilyet is.

Ami nagyon szimpatikus volt, hogy ezt az iszonyatosan tördelt, bonyolult, nagyon-nagyon összerakott zenét komoly mennyiségű mozgással adták elő a norvégok; néha már úgy éreztem, mintha egy érettebb korú Dillinger Escape Plant látnék a színpadon. Szurkálták az eget a gitárok rendesen!

Fontosnak tartom kiemelni a zenekarból Baard Kolstadot, aki a jelenlegi könnyűzenei szcéna egyik legjobb dobosa. Csak őt nézni vagy akár csak hallgatni – az elképesztő kíséreteit, hangsúlyozásait, pörgetéseit – már önmagában audiovizuális élmény volt. Ez egyébként ki is mentett a koncert elején felmerülő hangzásbeli hiányosságokból.

Voltak vicces intermezzók a dalok között, ami könnyítette a zene befogadásával járó agymunkát. Ugyan nem mentünk el Mikael Åkerfeldt (Opeth) szintű filozófiai eszmefuttatások mélységéig és hosszúságáig, de vicces volt, amikor Einar megemlítette, hogy az első turnéjuk, amely elérte Magyarországot, 35 000 euróba került, és egy „itteni” rajongót nyertek vele, illetve amikor megkérdezte a zenekar többi tagját az első lemezes Passing előtt, hogy ki hallotta a teljes albumot, és kiderült, hogy vannak hiányosságok ezen a téren.

Tök emberi volt az egész Leprous, és amit a koncerten letettek az asztalra, az egyértelműen VILÁG-SZÍNVONAL. Legközelebb is ottali! **U**

UNDERWORLD KLUB

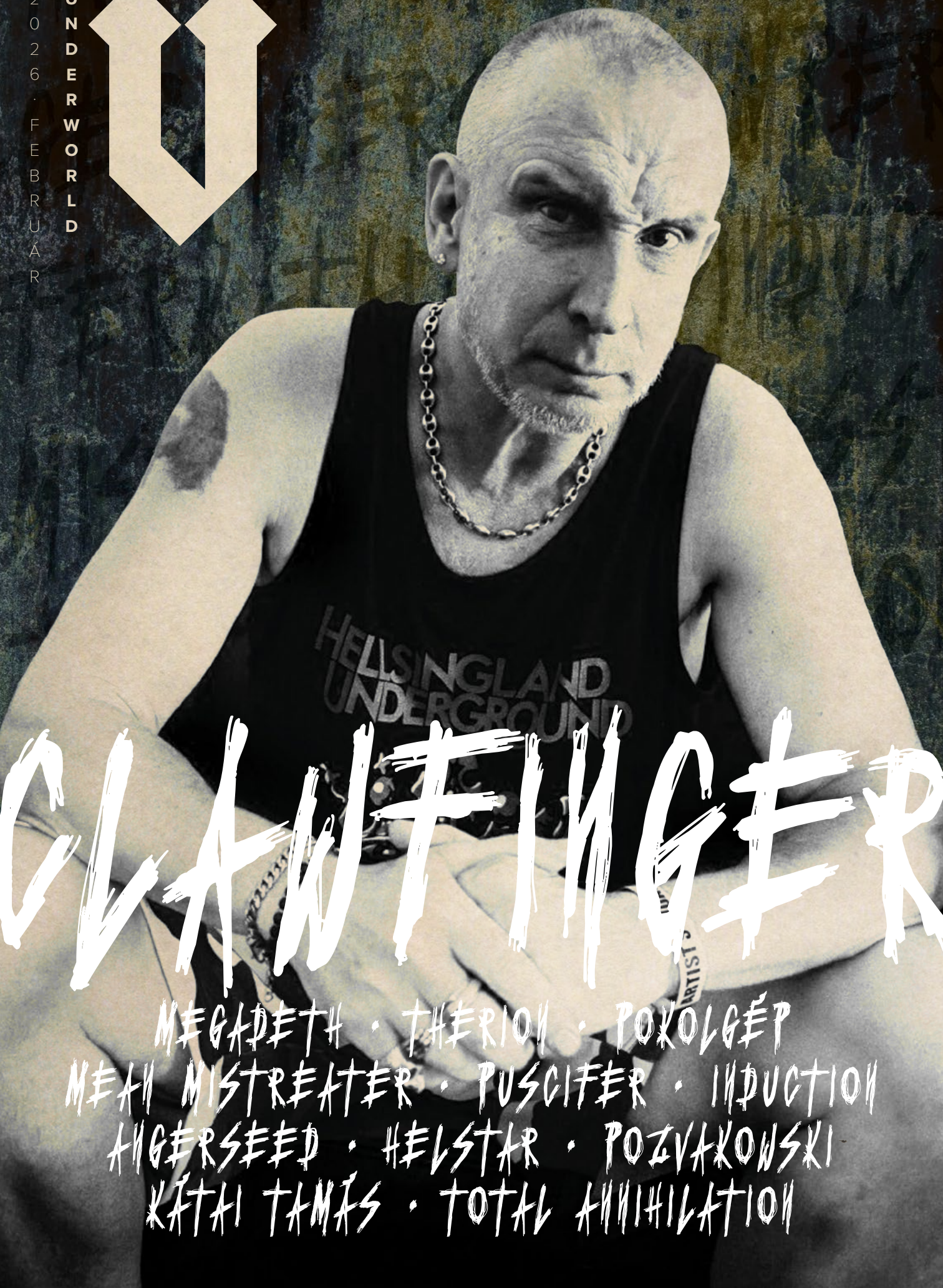

AHOL SZÁMÍT A VÉLEMÉNYED.

Pontozd és véleményezd a hónap albumait, kövesd a magazin tartalmának alakulását, értékeld az előzetes címlapterveket, használd a klubkedvezményt a nyomtatott magazin előrendelésénél! A tagság ingyenes, jelentkezz a klub@underworld.hu címen!

2026 FEBRUAR

UNDERWORLD

CLAWFINGER

MEGADETH · THE RION · POKOLGÉP
MEAN MISTREATER · PUSCIFER · INDUCTION
ANGERSEED · HELSTAR · POZVAKOWSKI
KÁTAI TAMÁS · TOTAL ANNIHILATION